

XVII, ROCZNIK
Asekuracyjno-
Ekonomiczny

1908

Architekci

J. Sosnowski & A. Zachariewicz

Pierwsze krajowe Przedsiębiorstwo i Fabryka
robót żelazno-betonowych i cementowych - -

Spichlerze, budynki gospodarcze, dachy, kopuły, stropy,
mosty, tunele, fundamenta, piloty żelazno-betonowe,
rury, płyty. — Ogniotrwałe budynki gospodarcze. —
Ogniotrwałe stajnie.

Projekta i przedmioty na żądanie.

Biura techniczne i fabryki:

LWÓW, ulica Na Błonie liczba 3, — Telefon Nr. 470.

KRAKÓW, ulica Swoboda liczba 2, — Telefon Nr. 137b.

ADRES TELEGRAFICZNY:

Hennebique Lwów — Hennebique Kraków.

↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑ ↑

PIERWSZY GALICYJSKI

DOM DLA ZIEMIAN

WE LWOWIE

BIURO: ulica Kościuszki 1 a. — MAGAZYN: dawny browar Penziasa, ulica Gródecka 37.

REPREZENTACYE:

CZERNIOWCE: ulica Pocztowa 8. — KRAKÓW: ulica św. Tomasza 11. — STANISŁAWÓW: ulica Halicka: — TARNO-POL: ulica Trzeciego Maja.

Telegramy: ZIEMIANIN, Lwów.

RACHUNEK ŻYROWY W POCZTOWEJ KASIE OSZCZĘDNOŚCI Nr. 813.158. —
RACHUNEK ŻYROWY W BANRU AUSTRO-WĘG.

I. NASIONA. — II. MASZINY. — III. NAWOZY. —
IV. KOMISY. — V. UBEZPIECZENIE OD OGNI A I GRADU.

Wyłączne zastępstwo na Austro-Węg.

Lake & Elliot, Braintree, (maszyny do szycia mat).

Dom dla Ziemiań przyjmuje ubezpieczenia dla Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie.

Lwów, ulica Akademicka I. 14.

FOTOGRAF

Z PRAKTYKĄ DŁUGOLETNIĄ W ZAKŁADACH
FOTOGRAFICZNYCH ŚWIATOWEJ SŁAWY,

JAK:

REUTLINGER W PARYŻU,

FABRE W MARSYLII

I T. D.

KORDYAN

WYKONYWA

WSZELKIE FOTOGRAFIE

NAJSTARANNIEJ

- NAJMODNIEJ I NAJELEGANCIEJ! -

SZYBKIE WYKONANIE FOTOGRAFII DO

LEGITYMACYJ

CENY UMIARKOWANE.

Lwów, ulica Akademicka I. 14.

Piotr Mikolasch i S^{ka}

we Lwowie, Pasaż Mikolascha

**Skład farb, lakierów, pokostów, artykułów
technicznych i gospodarczych**

utrzymuje na składzie i poleca najlepszej jakości:

Wszelkiego rodzaju FARBY SUCHE, pokostowe i lakierowe, LAKIERY, POKOSTY, WERNIKSY, PENDZLE i SZCZOTKI, WĘŻE GUMOWE i PARCIANE dla gorzelń i browarów, PAKUNKI GUMOWE, asbestowe, łożowe do maszyn, OLIWY i SMARY DO MASZYN najlepszej jakości. CARBOLINEUM, najlepszy środek przeciw grzybowi.

WSZELKIE ŚRODKI DESINFEKCYJNE.

PRÓBK I najtańsze oferty
przesyłamy na żądanie franco.

Nadto utrzymujemy na składzie w wielkim wyborze

Perfumy, Mydła, Artykuły toaletowe
wyrobu krajowego, francuskie i angielskie.

Wodę kolońską własnego wyrobu indyentyzną z „**Maria farina**”

a tańszą o 50%

Cały flakon kor. 1·80 — pół flakonu kor. 1. —

--- ćwierć flakonu kor. —·60. ---

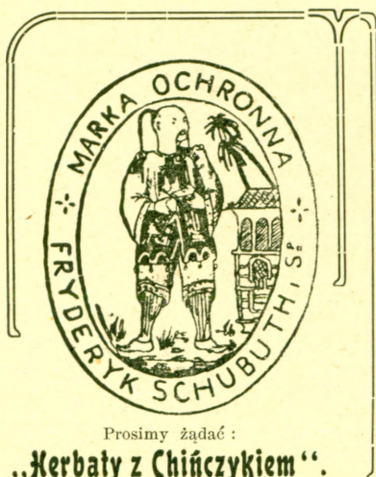
Handel założony w roku 1789.

JEDYNY NAJSTARSZY

HANDEL HERBATY, KAWY
FABRYKA ŚWIEC WOSKOWYCH

FRYDERYKA SCHUBUTHA i S^{PA}.

WE LWOWIE

Prosimy żądać:

„Herbaty z Chińczykiem“.

poleca

Herbaty chińskie czarne
aromatyczne, silnie naciągające

	1/2 kilo kor
Congo Nr. 0	3 20
Congo Nr. 1	3 80
Souchong Nr. 2	4 60
Souchong, zbioru majowego	6 —
Kaysow, najprzedniejsza	8 —

Znakomite okruszki herbat

pół kilo K. 3—, 3 60 i 4 60.

UWAGA: Z powodu naśladowania opakowań naszych herbat, zarejestrowaliśmy „**Markę ochronną**“ i takowe tylko z tym znakiem sprzedajemy. Wszystkie gatunki herbat pakujemy po 1/2, 1/4 i 1/8 kilo.

Przy wysyłkach na prowincję opakowania nie liczymy.

Najlepsze gatunki — Aromatyczne — Znakomite w smaku

KAWY

	Woreczki Netto	4 3/4 kilo	1/2 kilo
Gwatemala Nr. 6	K. 11 40	K. 1 20	
Gwatemala Nr. 5	„ 14 25	„ 1 50	
Ceylon dobra Nr. 5	„ 19 —	„ 2 —	
„ gruba Nr. 3	„ 19 76	„ 2 08	
„ przednia Nr. 2	„ 20 52	„ 2 16	

	Woreczki Netto	4 3/4 kilo	1/2 kilo
Ceylon najprzedn. Nr. 1	K. 21 28	K. 2 24	
„ perłowa	„ 20 52	„ 2 16	
Złota Jawa	„ 20 52	„ 2 16	
Mocca arabska	„ 20 52	„ 2 16	

Własnego wyrobu najpiękniejsza i najlepsza, nagrodzona medalami zasługi

Masa kauczukowa do zapuszczania podłóg

w pięciu odcieniach.

Nr. 0 bezbarwna, Nr. 1 jasno-żółta, Nr. 2 jasionowa, Nr. 3 orzechowa, Nr. 4 machoniowa.
Pudełko wystarczające na duży pokój 2 kor.

MIEJSKIE BIURO PRACY

we Lwowie, ul. Ossolińskich 15.

służy zupełnie bezpłatnie tak pracodawcom jak i pracującym

stręcząc pracę i dostarczając pracujących a to tak robotników zawodowych jak i niezawodowych, służbę domową i gospodarczą - - -

—== bez różnicy płci. ==—

- Godziny urzędowe od 8—2. -

Zgłoszenia ustne lub pisemne.

Do zgłoszeń pisemnych biuro dostarcza druków
- - - - - bezpłatnie. - - - - -

Nr. telefonu 157, 179, 14.

Zakład Gazowy Miejski

sa sa sa sa sa we Lwowie or or or or or

poleca

najtańszy i najlepszy
materiał opałowy

KOKS

do kuchen, pieców
i celów kowalskich,

MAŻ POGAZOWĄ (TER)

wypróbowany środek do ochrony drzewnych mate-
ryałów budowlanych przeciw gniciu. ———

AMONIAK (SALMIAKGEIST)

o ciężarze gatunkowym 0 910,
bezbarwny, chemicznie czysty.

Cennik wysła się na żądanie odwrotną pocztą.

ZAKŁAD GAZOWY

utrzymuje na składzie: **piece pokojowe, kąpielowe i kuchenki** do ogrzewania gazem, który dla celów technicznych i opału **po cenie 18 hał. za 1 m³** jest dostarczany.

Dostarcza: **palników i przyborów do oświetlania światłem żarowym systemu Auera.**

(Wyłączne zastępstwo austr. Tow. żarowego Auera).

Fabryka maszyn
— i Odlewnia —

Księcia A. LUBOMIRSKIEGO
we Lwowie

LWÓW
PODZAMCZE
ul. św. Marcina 11.

ADRES DLA
TELEGRAMÓW:
ŚRENIAWA
LWOW

TELEFON 559

**Wykonywa wszelkie roboty wchodzące
w zakres przemysłu maszynowego:**

I. Urządzenia, rekonstrukcje i reperacje **GORZELN,**
BROWARÓW, MŁYNÓW, TARTAKÓW, CEGIELN i in-
nych zakładów przemysłowych.

II **TRANSMISYE** według najnowszych typów.

III. **KOTŁY PAROWE,** konstrukcje żelazne, re-
zerwoary i t. p. roboty kotlarskie.

IV. **ODLEWY ŻELAZNE** z własnych i nadesłanych
modeli.

A. PRZYSZLAK

Zakład artystyczny dla lito- chromo- i autografii

we Lwowie, ulica Lindęgo l. 4

poleca się do wykonywania

DRUKÓW ARTYSTYCZNYCH

przy zastosowaniu najnowszych wynalazków na polu litografii

Bilety wizytowe 1 złr. 50 ct.

- ZAPROSZENIA ŚLUBNE I WSZELKIE INNE ROBOTY -
wykonuje się starannie, szybko i po umiarkowanej cenie

Spółka kredytowa budowniczych

Stow. zarej. z ograniczoną poręką

we Lwowie, ul. Hetmańska 12, I. p.

dostawia swoim członkom: wszelkie **materyały budowlane** w najlepszej jakości i po cenach najumiarkowańszych jako to: cegłę wszelkich gatunków, kamień ciosowy, wyroby ze sztucznego kamienia, **wyroby z gliny**: płytki posadzkowe, rury drenowe, rury glazurowane, najlżejszą dachówkę, pokrycie dachów dachówką podług patentu Haussena, **cement** najlepszej jakości **Portland** wapno białe, wapno hydrauliczne krajowe, wapno hydrauliczne z Kufstein, rury betonowe, płyty izolacyjne asfaltowe, płyty korkowe, płyty słomiane, materyał budulcowy, **wyroby z żelaza**, jak: trawersy walcowane i nitowane, drzwiżki kominowe szczelnie przystające podług najnowszego patentu, wentylatory w różnych wymiarach patentowane.

Zawiadamiamy P. T. interesowanych, że tylko w spółce kredytowej budowniczych można nabyć do pieców katlowych lub kamyczkowych „**Powielacza ciepła**“ Gassel-sedera & Niemczyka; — przez zastosowanie tego powielacza ciepła do pieców nowobudujących się lub do istniejących, uzyskuje się znaczną oszczędność na opale a oprócz innych korzyści także jeszcze i tę dogodność, że pokój może być w 15 min. ogrzany. Piec katlowy »Unicum«. Glazuryna do niszczenia grzyba i osuszania wilgoci.

Dyrekcya.

Bank parcelacyjny

przeprowadza parcelacje i kolonizacje w drodze komisowej lub na własny rachunek --
Ma w różnych okolicach kraju pozostałe do parcelacji majątności w obszarze od 50—150 mg.

== Do sprzedania ==

Oddział wkładowy

Banku parcelacyjnego oprocentowuje wkładki do 5000 Koron - - - - -

== na 5% ==

Od kwot powyżej 5000 Koron składanych na czas dłuższy, płaci Bank parcelacyjny wyższe procenty aż - - - - -

== do 7% ==

stosownie do terminu wypowiedzenia, według umowy z Dyrekcyą.

Wodociągi dla miast, miasteczek, zakładów publicznych i domów prywatnych

buduje

ZYGMUNT RODAKOWSKI

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY WODOCIĄGÓW

dawniej biuro instalacyjne „Towarzystwa Akc. dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów i kanalizacji“

we Lwowie ul. Sykstuska l. 26. — Telefon 667.

Wykonuje wszelkie poszukiwania za wodą, plany i projekty wodociągowe, ujęcia źródeł i wiercenia lub kopania studzien, całkowite wodociągi miejskie, zupełne instalacje wodociągowe w gmachach publicznych i prywatnych, klozety, łazienki od najprostszyszych do najwzrostniejszych, cyrkulacje wody gorącej, odpływy i kanalizacje.

**Material doborowy. — Wykonanie wzorowe. —
Ceny umiarkowane.**

Adres dla listów i telegramów: **Z. Rodakowski, Lwów.**

APTEKA **H. RUBLA**
POD „SREBRNYM ORŁEM“

(PRZEDTEM ZYGMUNTA RUCKERA) — WE LWOWIE

poleca **WINA LECZNICZE:**

Malaga z żelazem 3 K. Malaga z china 3 K. Malaga z Rehbarbarum 3 K. Malaga z china i żelazem 3 K. Malaga z Kaskara i Sagra 3 K. Malaga z mirkofosforanem wapna 3 K. Wino hiszpańskie z Kondurango 3 K. Wino hiszpańskie z pepsyna 3 K. Wino kondurangopeptonowe 3 K. Wino z orzechów Kola 2 K. Wino Pipagotynowe 3 K. Wino borowczane 2 K. Wino hiszpańskie z Somatoza 3 K. 60 h. Wino hiszpańskie z Peptonem 3 K. Następnie: Syrup ziolotowo-słodowy Dra Seeburgera 1 K. Ziółka Dr. Seeburgera 40 h. Pastylki ziolotowo-balsamiczne 1 K. Olej rybi biały i żółty 1 K. 20 h. i 1 K. 60 h. Eau de quinine au Rhum przeciw łupieży 2 K 40 h. Pomada i Bay-Lotion Dra William Jackson na porost włosów 4 K. Creme Iris Dra Whytta na pęgi 1 K. 60 h. „Lwówianka“ mydło toaletowe 70 h., 3 mydelka w kartonie 2 K. Puder książęcy 1 K., pudełka próbne po 20 h. Rosa piękności (puder w płynie) 2 K. 60 h. Mentyna 1 K. Woda anaterynowa 80 h. Wstrzykiwanie z Matiko 80 h. Kabzulki z Matiko 1 K. 60 h. Specyfik na nagniotki 80 h. Plaster kauczukowy na nagniotki 60 h. Masé kawkaska na odmrozenie 80 h. Alkofon przeciw bolowi zębów 70 h. Ekstrakt szpilkowy zapach leśny 80 h. Ziółka przeciw molom 40 h. Tsbak mentolowa przeciw katarowi 50 h. Proszek przeciwko poceniu się 70 h. Płyn formalinowy 60 h. Wódka francuska ze solą 90 h. 1 K. 50 h. Pastylki Kaskarowe 60 h. i 1 K. Krem lanolinowy 70 h. Wina, Koniaki i Malaga kuracyjna. Blicante i Marsula.

Reumatyzm, gościec, kureze, suche bole, goi i leczy w zupełności.

Linimentum balsamiczno-mentolowe (Nerwoton), cena flaszki 80 h.

Skład wszelkich wód mineralnych i przetworów zdrojowych.

Skład materyałów dla aptekarzy, chemików i fotografów.

NAJWIĘKSZY WYBÓR
ubrań męskich, dziecięcych
i mundurków dla pp. studentów

własnego wyrobu — polecają

Heilmann Kohn i Synowie

we Lwowie, plac Maryacki 1. 5.

(W HOTELU FRANCUSKIM)

CENY STAŁE JAK NAJNIŻSZE — NA
KAŻDEJ SZTUCE OZNACZONE

Handel win i delikatesów

— MUSIAŁOWICZ

& JANIK —

we Lwowie

ul. Trzeciego Maja 1. 2.

(w dawnym gmachu Kasy Oszczędności, naprzeciw Hotelu Imperia)

poleca z komfortem urządzone pokoje gościnne do śniadań i kolacji (osobne gabinety). Doborowe zimne i gorące przekąski przez cały dzień i noc. Znakomite piwo pilzneńskie, oraz wielki wybór win krajowych i zagranicznych. Majonesy, auspiki, galantyny, pasztety itd.

CONFIDENTIA

Jedyne w kraju

c. k. kone. Biuro inkasowe i informacyjne

Lwów, ul. Karola Ludwika 5

Telefon 914.

Udziela wiarogodnych i dokładnych informacji o stosunkach majątkowych firm i osób prywatnych oraz informacji w sprawach małżeńskich z każdej miejscowości świata,

Specyalność: **Inkaso kupieckie**

(Ściąganie długów także wątpliwych)

Prospekta na żądanie bezpłatnie i franko.

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń

urzędników prywatnych

we Lwowie, hotel George'a

oparte na wzajemności i zasadach asekuracyjno-technicznych, a zarazem o ce'ach dobroczynnych, przyjmuje ubezpieczenia, a w szczególności ubezpiecza za je'lną wkładką **renty na wypadek nieudolności do pracy, renty na starość, renty wdowie, pensye sieroce, kapitały pośmiertne, posagi i t. d.**, a to w najrozmaitszych kombinacjach.

Ubezpieczac się mogą urzędnicy prywatni wszelkich kategorii, oraz osoby zarabkujące samoistnie lub w tak zwanych zawodach wolnych bez różnicy płci.

Szczegółowe korzyści:

Po trzech latach trwania ubezpieczenia jest polica nieprzepadalna, t. j. Towarzystwo zwraca po tymże czasie na żądanie ^{3/4} składek netto bez odsetek

Oprócz ubezpieczonych rent ma każdy członek ubezpieczony, każdy emeryt lub wdowa prawo do zapomóg doraźnych w wypadku choroby, braku posady etc., wszyscy zaś członkowie i ich rodziny mogą korzystać z licznych fundacyi stypendyjnych i posagowych, oraz z bursy Towarzystwa. Członków poleca Towarzystwo bezpłatnie na posady.

Towarzystwo będzie od r. 1909 ustawowym zakładem emerytalnym zastępczym w myśl ustawy z d. 16 grudnia 1906 Dż. u. p. Nr. 1 z r. 1907.

Prospekty szczegółowe wysyła i wszelkich wyjaśnień udziela na żądanie:

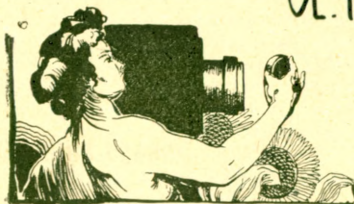
Wydział centralny Towarzystwa
we Lwowie, hotel George'a.

ODZNACZONY NAJWYŻSZEMI NAGRODAMI-ZAŁOŻONY w r. 1869
ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY I REPRODUKCYJNY

E. Trzemeski

UL. TRZECIEGO MAJA 7. LWÓW.

NAJNOWSZE ZASTOSOWANIE
SRODKÓW TECHNICZNYCH
I WYNAŁAZKÓW
W DZIEDZINIE FOTOGRAFII I RE-
PRODUKCYI

GALICYJSKA FABRYKA AKUMULATORÓW SYSTEMU „TUDOR“ BRACIA SCHLEYEN I SP.

FABRYKA: ZAMARSTYNÓW, STACYA KOLEI PAŃSTWOWEJ
LWÓW - PODZAMCZE BIURO: ULICA HERBURTÓW L. 1.

ADRES DLA TELEGRAMÓW: AKUMULATOR LWÓW. - TELEFON Nr. 574.
KONTO POCZTOWEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI 76.051

Akumulatory stałe dla oświetlenia elektrycznego
i przenoszenia siły. =====

Akumulatory przenośne dla celów naukowych
i technicznych. =====

Akumulatory dla oświetlania powozów. =====

Akumulatory dla samochodów. =====

Latarki ręczne dla kopalń. =====

Latarki akumulatorne dla oświetlania ubikacyj zawierając. gazy wybuchowe

Baterye bezpieczeństwa dla zakładów przemysłowych. =====

Baterye do oświetlenia ochronnego dla teatrów,
sal koncertowych, sal zebrań i t. p. =====

Lokomobile elektryczne dla celów rolniczych. =====

Przenośne urządzenia dla oświetlenia czasowego. =====

WŁASNA STACYA DLA ŁADOWANIA AKUMULATORÓW.

Projekta, kosztorysy, porada techniczna bezpłatnie.

ALBERT SZKOWRON

HANDEL TOWARÓW KOLONIALNYCH, WIN OWOCÓW POŁUDNIOWYCH I DELIKATESÓW - - - -

WE LWOWIE, PLAC MARYACKI 7

TOWARY W NAJLEPSZYCH JAKOŚCIACH. — CENY NAJNIŻSZE.

HOTEL EUROPEJSKI

WE LWOWIE

poleca się łaskawym względem podróżującej P. T. Publiczności

USŁUGA STARANNA -
CENY UMIARKOWANE

ALBERT SZKOWRON

WŁAŚCICIEL.

Założony 1782 roku najstarszy Zakład przemysłowy w kraju.

CES. KRÓL. UPRZYW.

RAFINERYA SPIRYTUSU, FABRYKA NAJPRZEDN. LIKIERÓW
PRAWDZIWYCH POLSKICH WÓDEK, ROZOLISÓW I RUMU
C. I K. NADWORNY DOSTAWCA

J. A. BACZEWSKI

WE LWOWIE

poleca

prawdziwe polskie żytnie wódki, starki etc.

Nalewki
na najlepszych owocach.

Likiery
najdelikatniejsze, równorzędne
z pierwszymi markami franc.

Spirytus

najczyściejszy, bezwonny, nie-
dościgniony na punkcie jako-
ści i czystości.

Wysyłka pocztą w skrzynkach 5 kg. lub blaszankach.

Lwowskie Biuro Handlowe

Z. Majewski

Lwów, ulica Kościuszki liczbą 4.

Sprzedaje

Węgiel kamienny. Koks. Sikawki.
Przybory pożarne. Kasy ogniotrwałe.

Zakład artyst.
fotograficzny

„IRMA“

wykonuje fotografie
według najnowszych
wymagań.

Portrety, Grupy,
Tabloux, Repro-
dukcyę. _____

Lwów, Łyczakowska 9

Zygmunt Piotrowicz

Ślusarnia i warsztat
konstrukcyi żelaznych

Lwów, ulica Grodecka l. 34.

Poleca jako specjalności:

Formy do wyrobu rur i płyt
betonowych. _____

Maszynki do wyrobu dachó-
wek cementowych. _____

Schody kręcone. Kute. _____

Prof. Franciszek NEUHAUSER i Spka
 we LWOWIE, przy ulicy Batorego 1. 11.

Skład Fortepianów, Pianin i Fisharmonium

Przedsiębiorstwo to jest prowadzone fachowo
 i firma daje gwarancję artystycznej wartości
 instrumentów. ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

Utrzymujemy stale na SKŁADZIE FORTEPIANY z fabryk:

Bechsteina, Bösenderfera, Ehrbara, Fritza, Hofbauera, Hölzla
 & Heitzmana i innych, tudzież fisharmonia z wiedeńskiej fa-
 bryki Kotykiewiczza. ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

ZE SKŁADEM POŁĄCZONY

Wynajm Fortepianów i Pianin

a rozporządzamy na ten cel znaczną ilością dobrych instrumentów.

APTEKA „POD ŻŁOTYM ORŁEM”

J. WEWIÓRSKIEGO

pod zarządem Dra LUDWIKA WEWIÓRSKIEGO

Telefon Nr. 345. we LWOWIE ul. Halicka 1. 5.

poleca ampułki napełniane lekami sterylizowanymi, do wstrzykiwań podskórnych.

1. **Alkarsodylum purum**, odpowiada zupełnie *Arsycodile Leprince*, ampułki napełnione: Aquae destill. steril. 1 cc, Natrii Kakodylici 0·05.
2. **Neo-alkarsodylum**, odpowiada zupełnie *Neo-arsycodile Leprince*, ampułki napełnione: Aquae destill. steril. 1 cc, Natrii metylo-arsenici (Arrénal) 0·05.
3. **Alkarsodylum ferratum**, odpowiada *Ferricodile Leprince*, ampułki napełnione: Aquae destill. steril. 1 cc, Ferri Kakodylici 0·05.
4. **Alkarsodylum modificatum**, ampułki napełniona: Aquae destill. steril. 1 cc, Atoxyli 0 05.

Ampułki moje, pakowane po 10 sztuk w pudełkach, są pod względem zewnętrznej formy równe francuskim, a oprócz tego są **nadzwyczaj starannie dawkowane i sterylizowane, a sole użyte do wyrobu kilkakrotnie oczyszczone.**

Ceny moich ampulek są prawie o **połowę niższe** od francuskich, bo

10	ampulek Alkarsodylum	2 K.
10	Neo-alkarsodylum	2 "
10	Alkarsodylum ferrat.	2 "
10	Alkarsodylum modif.	2 " 50 h.

PIERWSZORZĘDNE PRZEDSIĘBIORSTWO
 FIAKRÓW DWUKONNYCH I DOROŻEK,
 KONIE Z CESARSKIEJ STAJNI
ANTONI KURKOWSKI

LWÓW, ul. Kochanowskiego i. 64.

(Dom własny)

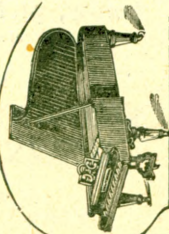
Przyjmuje zamówienia na jazdy w miejscu jakoteż na pro-
 winę na wesela itp. dostarcza powozy nienumerowane
 (remizy) także dziennie, miesięcznie lub rocznie.

TELEFON NR. 217.

LEON HESZELES

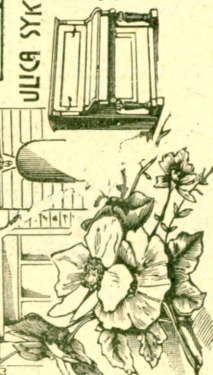
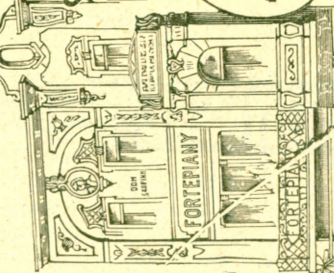
WE LWOWIE

SKŁAD WYPOŻYCZENIA
FORTEPIANÓW I PIANIN

ULICA SYKSTUSKA 11

„DOM
 SZOENA”

Od 36-ciu lat istniejąca

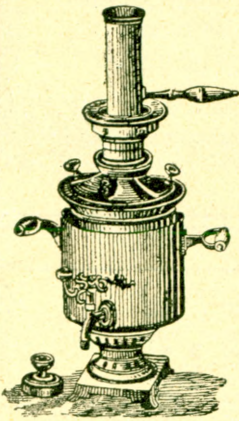
FABRYKA I SKŁAD WYROBÓW JUBILERSKICH ZŁOTYCH I SREBRNYCH

JULIAN DĄBROWSKI

Lwów, ulica Hetmańska I. 4

największy skład zegarków genewskich z pierwszorzędnych fabryk, jakoteż zegarów francuskich, angielskich i innych. Perły, brylanty itp. per occasion zawsze na składzie. Oba zawody połączone są z pracownikami.

Magazyn założony w r. 1865 pod firmą GEBHARDT.

Także i na spłaty
miesięczne.

Bajecznie tanio kupuje się tylko dobrą
Porcelanę - Szkło - Samowary Tul-
skie - Srebra „Christofle“ i t. d.

w znauym powszechnie z taniości
i dobroci handlu

Artura Bartosza

Lwów, pl. Maryacki (róg Kopernika)
obok handlu Szkowrona

Polecam również

**KOMISOWY SKŁAD MEBLI - -
- ŻELAZNYCH I MOSIĘŻNYCH**

w wielkim wyborze.

SEYFARTH & DYDYŃSKI.

Katalog
franco.

Wielki skład papieru, galanteryi i dzieł sztuk pięknych, oraz wszelkie przybory do pisanja rysowania i malowania.

Bilety wizytowe litografowane i drukowane. — Księgi handlowe i rejestra gospodarze układu K. Madejskiego i W. K. Cybulskiego, oraz wszelkie w zakres gospodarstwa wiejskiego wchodzące druki

poleca **SEYFARTH i DYDYŃSKI** WE LWOWIE
pl. MARYACKI

ROK ZAŁOŻENIA 1878.

MAGASIN „AU BON MARCHÉ”

MAGAZYN SPECYALNY BIŻUTERYI, TOWARÓW GALANTERYJNYCH
POD FIRMĄ KÉSMARKY & ILLES NASTĘPCA

WŁADYSŁAW GIECHUŁSKI

w Lwowie, róg pl. Maryackiego i ul. Teatralnej (dom Kapituły.)

NAJWIĘKSZY SKŁAD WYROBÓW SKÓRZANYCH

a mianowicie: **Portemonnais** damskie i męskie. **Portemonnais** do podróży (patentowe). **Woreczki** na pieniądze w rozmaitych wielkościach i gatunkach. **Pularesy** na bilety wizytowe i pieniądze papierowe z notatkami lub bez tychże z zamczkami lub tylko składane dwu i trzy działowe — również z haftem jedwabnym zewnątrz, jakoteż z przedziałką na fotografie. **Pularesy** na pieniądze i papiery większych rozmiarów z przeróżnymi podziałkami. **Portefeuille** kasowe na papiery wartościowe, akta, weksle i przeróżne pisma. **Mapy** skórzane na biurka. **Etui** na cygara, papiery, cygara włoskie. **Tytonierki** i t. p. zamykane lub do zasuwania.

Wielki wybór biżuteryi damskiej i męskiej

jakoto: Broszek, kolczyków, branzoletek, spinek, szpilek, łańcuszków, tak z prawdziwych korali, emetystów, granatów w oprawie srebrnej i złoczonej, jak również biżuteryi z prawdziwego srebra złoczonego, następnie imitacyi brylantów, imitacyi złotych rzeczy z brązu, czarnego dżetu i t. p.

Wszelkie artykuły do podróży

jakoto: Kuferki ręczne. Torebki damskie, mniejsze, i większe. Torby ręczne. Torbeczki na rzemkach Torby z urządzen. toaletowem (Necessaire) Worki podróżne. Paski do pleców. Flaszki podróżne. Necessaire toalety i stołowe i wiele rzeczy w ten zakres wchodzących

Specyjalnie jako n.pwność niezrównanej dobroci i lekkości **Szwedzkie kuferki ręczne. Pudełka na kapelusze damskie i męskie** i wogóle **pudełka** bardzo praktyczne do drogi.

Wielki wybór krawatek męskich wszelkiego rodzaju. **Albumy i parawaniki** na fotografie. **Wachlarze, paski damskie. Ramki** na fotografie. **Teki** do pisania. **Książki na poezye** oprawne w skórę, plusz i płótno. **Torby i Teki** do noszenia książek szkolnych. **Papiery listowe. Wszelkie artykuły toaletowe. Prawdziwe francuskie i angielskie perfumy i mydła. Prawdziwa woda kolońska.**

Wyróby z brązu, niklu i cynku

i imitacye tychże — jakoto: Garnitury do pisania, kałamarze, lichtarze, kasetki na biżuterye i garnitury do palenia, zegarki, podstawki na bilety itp.

Wyróby z pluszu, drzewa, skóry

jakoto: kasetki necessairy, stoliki do palenia, ciężarki, garnitury do gry w karty i szachy.

Skład prawdziwych japońskich towarów i imitacyi (Papier Maché)

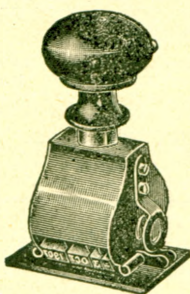
jakoto: Kasetek rozmaitych, Etażesek, Stolików, Wazonów porcelanowych i metalowych. Wachlarzy, Parasoli, Parawauików i t. t.

Wyróby ze słynnej i najlepszej stali szwedzkiej: Brzytwy, scyzoryki, scyzoryki, nożyczki, noże, do użytku domowego i noże specyjalnie dla pp. Masaży i Rzeźników. TOPORY do wyrębu mięsa,

Magazyn utrzymuje zawsze bogaty skład wszelkich artykułów na wiązania okolicznościowe jakoto: Podarunki na urodziny, imieniny i wesela, święta i podarunki noworoczne. **Ceny stałe nadzwyczaj umiarkowane**, których niskie obniżenie osiągnięto jedynie przez zakupno wszelkich towarów w znacznej ilości. — **Spis towarów na żądanie odwrotnie i franco.**

Artystyczny Zakład Rytowniczy Maksa Glasermana

Lwów, ulica Sykstuska 1. 17.

Wykonywa gustownie i tanio: Stampiglie kauczukowe i metalowe, numeratory i stemple datowe, tablice z metalu lane, oraz mosiężne grawirowane, tablice nagrobowe, graniczne, oraz z nazwami ulic, marki pieczętkowe, odznaki dla straży leśnej i polowej, cęgi do plomb, jakoteż różne grawury na wszelkich metalach. Skład drukarni kauczukowych i farb do stampilii.

Zamówienia z prowincyi wykonywa się odwrotnie.

-- PRACOWNIA RZEZBIARSKO-KAMIENIARSKA --

i skład gotowych nagrobków, pomników, figur ementarnych i tablic pamiątkowych z wszelkich kamieni ciosowych, granitów, marmurów, labradorów, syenitów i alabastrow obejmuje powyższe roboty tak w miejsu jak i na prowincyi

JAN WEWIÓRSKI

koncesyjonowany majster kamieniarski
we Lwowie ul. św. Piotra 1. 25.

Familijne grobowce, pomniki, obramienia sztachetami żelaznemi, postumenty, kaplice, ołtarze, roboty ziemne z betonów i roboty budowlane.

Gwarancya wszelka za czas, dobroć materyałów i sumienne wykonanie.

Ceny nizkie. — Na żądanie szkice i kosztorysy.

Dom bankowy i kantor wymiany

SOKAL & LILIEN

we Lwowie, ul. Hetmańska 1. 12

kupuje i sprzedaje listy zastawne Towarzystwa kredytowego galicyjskiego Banku krajowego, jakoteż obligacye komunalne Banku kraj. i obl. galic. pożyczki krajowej, wszelkie renty, losy rządowe i prywatne, akcyje kolejowe i obligacye pierwszeństwa, również wszelkie monety krajowe i zagraniczne, pod najkorzystniejszymi warunkami.

Przyjmuje za mierną prowizyą wszelkie zlecenia, wchodzące w zakres interesów bankowych.

Zlecenia z prowincyi wykonywa się jak najrychlej.

DO P. T. PUBLICZNOŚCI

SPÓŁKA FAKTUROWA

Stow. zarejestr. z ograniczoną poręką.
ul. Jagiellońska 1. 22.

rozpoczęła czynności z dniem 10 maja b. r. i udziela kredytu na **rymesy, faktury, pretensye książkowe, zaliczki kolejowe** i t. p. wynikające z obrotu handlowego.

Spółka fakturowa ma zadanie urochamiać części kapitału obrotowego, uwięzione w kredycie za towar.

Firma, jak członek Spółki, odstępuje (ceduje) te części kapitału uwięzione w kredycie za towar, Spółce fakturowej.

Spółka zawiadamia interesowanych z pośród szerszej P. T. Publiczności, że pretensya danej firmy została jej odstąpiona a zarazem dołącza czek pocztowej kasy oszczędności. Dyskretny stosunek jednak firmy do odbiorcy towaru nie na tem nie cierpi; warunki umowy zostają niezmienione, kredyt ułatwiony, powaga tak jednej jak i drugiej strony nienaruszona.

Spółka fakturowa jest tu pośrednikiem, stojącym na straży interesu członków i ułatwień dla ich odbiorców to jest szerszej P. T. Publiczności.

Wszelkie dalsze wyjaśnienia pisemne lub ustne udzielamy P. T. Interesowanym w godzinach urzędowych od 9 do 1 rano i od 3 do 5 popoł.

— SZYMON —
BOJANOWSKI

WE LWOWIE

ULICA CETNEROWSKA L. 17/B (DOM WŁASNY)

PRACOWNIA WYROBÓW STOLAR-
SKICH, SNYCERSKICH I TOKARSKICH,
ORAZ WYKONYWA ROBOTY BUDO-
WLANE.

Nowość!

Kawa palona

Nowość!

z własnego parowego palenia, codziennie świeżo palona

Kawa palona

ściśle podług zasad higieny, za pomocą gorącego powietrza, znakomita
w smaku i aromacie — codziennie świeżo palona!

1/2 kilo kawy palonej	Melange Nr. I.	1	Kr. 60 gr.
" " " "	" " II.	1	" 80 "
" " " "	" " III.	2	" 20 "
" " " "	" " IV.	2	" 40 "
" " " Melange cesarska	" V.	2	" 80 "

Kawa palona za pomocą gorącego powietrza posiada zalety, iż zachowuje znakomitą aromę, czysty delikatny smak, największą wydatność, z tej przyczyny znacznie tańsza w użyciu, aniżeli kawy palone w inny sposób. Kawa palona pakowana w woreczkach pergaminowych w wadze 1, 1/2, 1/4 i 1/8 kg.

Poleca handel herbaty i kawy

EDMUNDA RIEDLA

ulica Teatralna 3, naprzeciw Katedry.

ZAKŁAD DOSTAW BUDOWLANÝCH

L. & G. KADEN

Kraków, Basztowa 26. — Lwów, Mickiewicza 3.

Centralne biuro sprzedaży

ODDZIAŁU CERAMICZNEGO

c. k. uprz. Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu w Pradze,
czyli wszystkich austryackich fabryk posadzkowych i rur kamian-
kowych oraz ściennych flizów fajansowych.

FABRYKA GIPSU w Glinnej Nawaryi.

FABRYKI WAPNA I KAM'ENIOŁOMY

w Rząsce koło Krakowa, w Gródku Jagiellońskim, w Glinnej Nawaryi koło Lwowa.
Podejmuje się wykonywania wszelkich robót i dodawania mate-
ryałów wchodzących w zakres przedsiębiorstwa ASFALTOWEGO.

Lwów, plac Kapitulny liczba 8.

ALEKSANDER - GETRITZ -

Zakład galanteryjno introligatorski

Magazyn artykułów religijnych. — Skład papieru i przyb. szkolnych

poleca po cenach najniższych

Wszelkie oprawy książek, map, haftów i obrazów w ramy drewniane
i pluszowe — na składzie we wielkim wyborze — książki do modlenia —
koronki, medaliki, obrazy i obrazki śwłete — i wszelkie przybory do pisania.

Lwów, plac Kapitulny liczba 8.

**BILETY WIZYTOWE LITOGRAFOWANE,
ZAPROSZENIA ŚLUBNE I BALOWE, - -
ETYKIETY**

na flaszki, pudełka, puszki i t. p., jednoko-
lorowe lub barwne.

KARTY ADRESOWE

nagłówki na listy i faktury kupieckie arty-
stycznie wykonane.

Papiery wartościowe, książeczki oszczę-
dności i udziałowe, Dyplomy, obrazy, plany,
mapy, nuty, ogłoszenia i plakaty.

Tutki cygaretowe, cenniki, autografie i wszelkie roboty w za-
kres litograficzno-artystyczny wchodzące wykonuje wzorowo
i na czas oznaczony.

**OD ROKU 1773 ISTNIEJĄCA
DRUKARNIA**

wykonuje wszelkie roboty drukarskie od najdrobniejszych,
jako to: koperty, listy kupieckie, memoranda, ogłoszenia,
druki gospodarskie itp. do najwykwintniejszych tabel, dru-
ków dla kas oszczędności i banków, ilustracyi, dzieł i broszur.
Zakład nasz zaopatrzony w najlepsze maszyny pospieszne,
poruszane siłą mechaniczną i posiadający najnowsze urządze-
nia, może zadowolić nawet najwybredniejsze wymogi w dziale
tak drukarskim jakoteż litograficznym.

Z poważaniem

PILLER, NEUMANN i Sp.

Lwów, ulica Łyczakowska l. 3.

SZTUCZNE WODY MINERALNE I LECZNICZE

wyrabia z polecenia i pod kontrolą komisji przemysłowo-lekarskiej
Lwów. Towarz. Lekarsk.

FABRYKA ZDROWIE

Dr. Mikolasch, Prof. Lewiński Spółka Komandytowa.

Lwów, ulica Krzyżowa liczba 42.

Nr. Telefonu 544.

C E N N I K .

WODY SZTUCZNE MINERALNE :			WODY LECZNICZE :		
R O D Z A J :	Pojemn. flaszki	Cena w hal.	R O D Z A J :	Pojemn. flaszki	Cena w hal.
Woda Bilińska . . .	3/4 litra	30	Woda Jodowo-Sod. .	1/2 litra	32
Woda Emska . . .	3/4 litra	50	Woda Litowa . . .	3/4 litra	50
Woda Giesshübler .	1/2 litra	24	Woda Żelazista. . .	1/2 litra	45
Woda Gleichenbersk.	3/4 litra	55	Woda Magnowa . . .	1/2 litra	45
Woda Hunyadi Jan. .	3/4 litra	45	Woda Alkaliczna . .	3/4 litra	50
Woda Kis. Rakóczy .	3/4 litra	40	Woda bromowa . . .	1/2 litra	50
Woda Obersalzbrunn .	3/4 litra	60	Woda ziemna słabsza	1/2 litra	50
Woda Selterska . . .	3/4 litra	32	Woda ziemna mocna	1/2 litra	60
Woda Vichy Gr. Grille	3/4 litra	56			
Woda Vichy Célestins	3/4 litra	56			
Woda słol. „Zdrowie“	1/2 litra	24			

Wody te sporządzane na podstawie najściślejszych analiz wód rodzimych i według najnowszych wymagań farmakologii własnościami zupełnie nie ustępują wodom natur.

Woda stołowa Zdrowie znakomity napój dyetyczny zwiększa przemianę materji, służy do równomiernej mineralizacji ustroju.

Złotym medalem Wystawy przyrodniczo-lekarskiej i higienicznej X. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie w roku 1907 odznaczone. Pierwsze w Galicji. przez Wysokie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych (w myśl §. 31. ustawy o »artykułach żywności« z dnia 16. stycznia 1896, Dz. p. p. Nr 89 ex 1897) urządzenie upoważnione

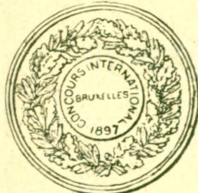
CHEMICZNO-MIKROSKOPOWO-ANALITYCZNE-LABORATORYUM

do badania pokarmów, artykułów spożywczych, leczniczych, handlowych, technicznych gospodarczych, higienicznych, analiz sądowych, **moczu, płwocin i t. p.**

WALEREGO WŁODZIMIRSKIEGO

zaprzyśiężonego chemika c. k. sądu krajowego karnego, zaprzyśiężonego rzeczoznawcy i oceniela c. k. sądu krajowego cywilnego, egzaminowanego na wszechnicy we Wiedniu znawcy artykułów spożywczych, członka stałej Komisji zdrowotnej miasta Lwowa, członka i referenta Komisji Jurorów Wystawy krajowej w roku 1894 we Lwowie i Wystawy przyrodniczo-lekarskiej w roku 1907 we Lwowie. (byłego właściciela apteki)

we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej pcd L. 18.

IGNACY RAPS

zegarmistrz

Lwów, plac Maryacki I. 7.

Poleca swój wielki skład zegarków Szwajcarskich kieszonkowych, Wiedeńskich ściennych i Szwarcwaldzkich. jakoteż wielki wybór łańcuszków złotych i srebrnych.

Wszelkie reperacje wykonywa najdokładniej i najtaniej.

Premiowany złotym medalem na wystawach Paryża, Brukseli i Londynu.

„AGRARIA“

W SĄDZIE HANDL. ZAPROTOK. FIRMA

Adama Kamińskiego

we Lwowie, ul. Grodecka l. 25

dostarcza

MASZYNY I NARZĘDZIA ROLNI-
CZE. NASIONA. NAWOZY. _____

Jako specjalność poleca

Najznakomitsze amerykańskie maszyny żniwowe
The Johnston Harvester Company Batavia,
New York, U. S. A.

Siewniki rządowe Melichara

MOTORY

na gaz, benzynę i ropę.

Kompletne urządzenia ssąco-gazowe.

CENNIKI GRATIS I FRANCO.

XVII. ROCZNIK

ASEKURACYJNO-
EKONOMICZNY

NA ROK

1908

POD REDAKCYĄ

BOLESŁAWA LEWICKIEGO

LWÓW

GLÓWNY SKŁAD W KSIĘGARNI POLSKIEJ B. POŁONIECKIEGO
1908.

Co. 21520

WÓW

Z DRUKARNI I LITOGR. PILLERA, NEUMANNA i Sp. WE LWOWIE

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ I.

Kalendarjum.

Terminarz odnowienia ubezpieczenia.

Terminarz podań do ubezpieczenia.

Terminarz na wszystkie dni w roku.

CZĘŚĆ II.

	Str.
Zamknięcie rachunkowe Tow. Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie	51
Zarząd Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie	58
Towarzystwo Wzajemnego Kredytu w Krakowie	70
Agencye i subagencye Tow. Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie	72
Wykaz lekarzy Tow. Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie	85
Banki krajowe	91
Zarząd galicyjskiej Kasy Oszczędności we Lwowie	96
Galicyjskie Towarzystwo Kredytowe Ziemskie	98
Galicyjski akcyjny Bank hipoteczny	101
Bank Zaliczkowy we Lwowie	105
Bank Rolniczy we Lwowie	108
Akcyjny Bank Związkowy dla stow. zarobkowych i gosp. we Lwowie . . .	110
Bank parcelacyjny	113
Galicyjska Kasa Zaliczkowa we Lwowie	115
Bank melioracyjny we Lwowie	117
Spółka kredytowa członków Tow. wzaj. ubezpieczeń w Krakowie	119
Filia Austr. Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu	121
Wiedeński Bank Związkowy	122
Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń Urzędników prywatnych we Lwowie . . .	123
C. k. uprzyw. Assicurazioni Generali	126
„Allianz“ Akcyjne Tow. ubezpieczeń na życie i renty	129
„Foncière“ Peszteński Zakład ubezpieczeń	132
Riunione Adriatica di Sicurtà w Tryeście	134
„Austryacki Feniks“ Tow. ubezpieczeń w Wiedniu	136

	Str.
Pierwszy galicyjski Dom dla Ziemian	137
Spis koncesyjonowanych budowniczych lwowskich	138
Adwokaci we Lwowie	149
Notaryusze we Lwowie	142
Adwokaci w Krakowie	143
Notaryusze w Krakowie	145

CZĘŚĆ III.

Towarzystwo Wzajemnych ubezpieczeń Urzędników prywatnych	147
Ruskie Stowarzyszenie udziałowe w Galicji w r. 1906	152
Przemysł a podatki	155
Wpływ ubezpieczenia od ognia na niebezpieczeństwo od pożarów	210
Kronika ekonomiczna	227

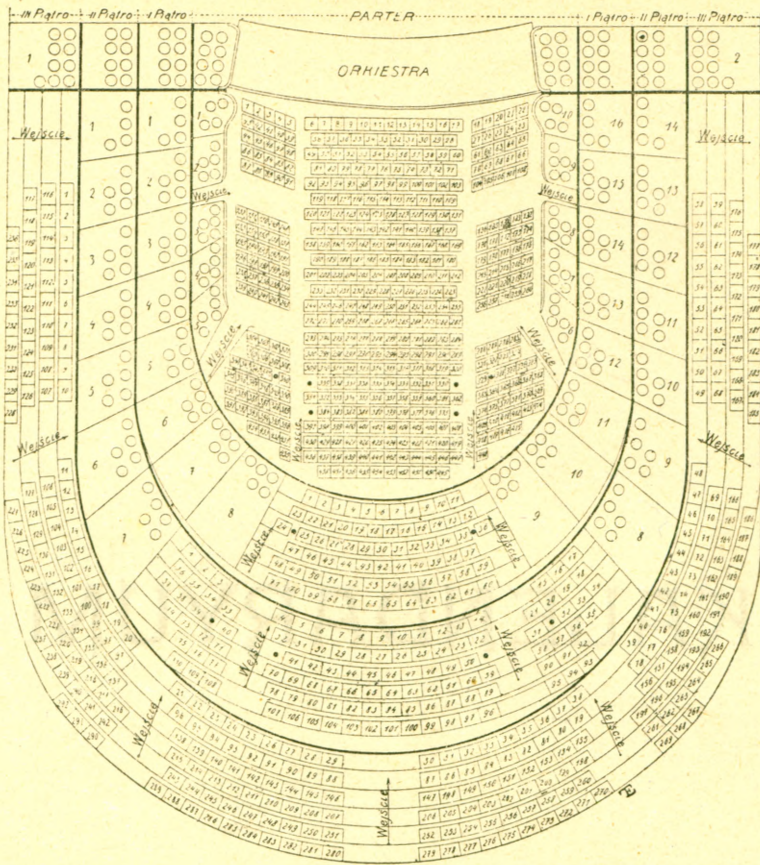
CZĘŚĆ IV.

Ogłoszenia	225
----------------------	-----

KALENDARYUM

Rozkład miejsc w Teatrze miejskim we Lwowie.

Ceny miejsc począwszy od dnia 1. września 1907.

Lp. nr	RODZAJ	CENY PO:									
		Dramat		Opera		Operetka		Popołudn. dramatu		Sobotnie popularne	
		K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
7	Łoże w parterze	15	—	24	—	22	—	10	—	6	—
5	„ na 1-szem piętrze, gabinetowe	18	—	26	—	24	—	13	—	8	—
8	„ „ „ „ boczne	16	—	24	—	22	—	11	—	6	—
2	„ „ 2-giem „ „ prosceniewe	16	—	24	—	22	—	11	—	6	—
14	„ „ „ „ boczne	10	—	15	—	14	—	7	—	4	—
2	„ „ 3-ciem „ „ pr. sceniowe	9	—	12	—	11	70	5	80	3	—
21	Fotele w parterze od Nr. 1—22	5	—	6	—	6	—	3	—	2	—
34	„ „ „ „ 23—65	4	—	5	40	5	40	2	80	1	80
44	„ „ „ „ 66—119	3	60	5	—	5	—	2	60	1	60
54	„ „ „ „ 120—174	3	—	4	20	4	—	2	20	1	40
64	„ „ „ „ 175—238	2	30	3	50	3	20	1	70	1	20
46	„ „ „ „ 239—284	1	80	3	—	2	80	1	60	1	—
60	„ „ „ „ 285—344	1	60	2	60	2	60	1	40	—	90
114	„ „ „ „ 345—458	1	30	2	—	2	—	1	—	—	80
7	Fotele na 1-szem piętrze od Nr. 1—11	5	—	6	—	6	—	3	—	2	—
25	„ „ „ „ 12—36	2	50	4	50	4	—	2	20	1	40
35	„ „ „ „ 37—71	1	60	3	—	2	50	1	30	1	—
17	Fotele na 2-giem „ „ 1—17	1	80	3	20	3	—	1	50	1	20
93	„ „ „ „ 18—110	1	40	2	20	2	—	1	10	—	80
150	Krzeseła na 3-tem piętrze w 1-ym rzędzie napr. sceny	1	—	1	50	1	40	—	90	—	50
84	„ „ „ „ boczne	—	60	1	—	—	80	—	50	—	30
58	„ „ „ „ przy scenie	—	50	—	80	—	70	—	40	—	20

Za garderobę dopłaca się w parterze, na I. i II. balkonach po 20 hal., na III. balkonach po 10 hal. od osoby.

Ś w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku	Słońca		Księżycyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.			Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.
1 S. Nowy Rok	19 Wonyfatya	Mieczysław	1 366	7 58	4 10		
2 C. Makarego	20 Innatyja	Strzeżysław	2 365	7 58	4 11	7 2	2 38
3 P. Genow. P.	21 Juiyanny M.	Włastymiła	3 364	7 58	4 12	8 19	3 18
4 S. Tytusa B.	22 Anastazyi M.	Dobromir	4 363	7 58	4 13	9 25	4 11
1 E. u Mat. św. w R. 2. W owym czasie gdy Herod umarł.	52 Knyha Rożdżenia Chrysta. Mat. 1.	Długość dnia 8 godzin 18 minut.					
5 N. E. po N. R.	23 N. pr. Rožd.	Włastybór	5 362	7 58	4 14	10 57	6 38
6 P. Trzech Kr.	24 Jewheni †	Bojomir	6 361	7 58	4 16	11 27	8 3
7 W. Walent. B.	25 Rožd. Chrysta	Świętosław	7 360	7 58	4 17	11 51	9 27
8 Ś. Seweryna O.	26 Sobor. P. Bohor.	Mścisław	8 359	7 58	4 18	wieczór	10 49
9 C. Marcyan. P.	27 Stefana Mucz.	Wadymira	9 358	7 57	4 19	— 12	rano 8
10 P. Pawła P.	28 2000 Mucz.	Dobrosław	10 357	7 55	4 20	— 31	1 23
11 S. Higiniusza	29 S. S. Mład.	Krzesiuir	11 356	7 54	4 22	— 50	2 37
2 E. u Łuk. św. w R. 2. O Chrystusie w 12 latach.	53 Jisus uchodyt do Ehyptu. Mat. 2.	Długość dnia 8 godzin 25 minut.					
12 N. E. I po 3 Kr.	30 N. po Rožd.	Czesława	12 355	7 54	4 23	1 10	3 49
13 P. Hilarego B.	31 Melanyi	Bogomir	13 354	7 54	4 24	1 32	4 58
14 W. Felik. z N.	1 Henw. 1908.	Ratogost	14 353	7 53	4 26	1 58	6 4
15 S. Maura Op.	2 Sylwestra	Domosław	15 352	7 52	4 27	2 30	7 5
16 C. Marcel. I P.	3 Małachyja Pr.	Włodzimirz	16 351	7 52	4 29	3 10	7 59
17 P. Antoniego	4 Sobor 70 Ap.	Rościsław	17 350	7 52	4 30	3 57	8 44
18 S. Pryskei P.	5 Fteopempta	Jaropek	18 349	7 51	4 31	4 52	9 21
3 Ew. u Jana św. w R 2. O godach w Kanie Galilej.	1 Joan przepowiadajut w opust. Mark. 1.	Długość dnia 8 godzin 39 minut.					
19 N. E. 2 po 3 Kr.	6 Bohojawł. Hosp.	Ratymir	19 348	7 50	4 33	5 53	9 51
20 P. Fab. i Seb.	7 Sob. św. Joana	Sebastian	20 347	7 49	4 34	6 53	10 15
21 W. Agn. P. M.	8 Hryhorya Pr.	Jaroslawa	21 346	7 49	4 35	8 5	10 36
22 Ś. Wincent M.	9 Polyjewkta M.	Wityslaw	22 345	7 48	4 37	9 13	10 55
23 C. Zaśl. N. M. P.	10 Hryhorya Jep.	Wróciśława	23 344	7 47	4 39	10 21	11 12
24 P. Tymoteu. B.	11 Fteodozya Pr.	Chwalitóg	24 343	7 46	4 40	11 31	11 30
25 S. Nawr. św. P.	12 Tatyanny M.	Miłosz	25 342	7 45	4 42	rano 42	11 48
4 E. u Mat. św. w R. 8. O urodzeniu trędowatego.	2 Josyf opuszczajet Nazaret. Mat. 4.	Długość dnia 8 godzin 55 minut.					
26 N. E. 3 po 3 Kr. C	13 N. I po Boh.	Skarbimir	26 341	7 44	4 44	1 56	wieczór
27 P. Jana Chr.	14 S. S. Otec w S.	Przybysław	27 340	7 43	4 46	3 14	— 9
28 W. Karola W.	15 Pawła Ftew.	Radomir	28 339	7 42	4 47	4 33	— 34
29 Ś. Franc. Sal.	16 Petra Weryhy	Zdzisław	29 338	7 41	4 48	5 51	1 8
30 C. Martyny P.	17 Antonya Weł.	Dobrogniew	30 337	7 40	4 49	7 2	1 52
31 P. Piotra Pol.	18 Aftanazyja Pr.	Spitogniew	31 336	7 39	4 50	8 2	2 51

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

4. Stycznia 1908. 1 Szabat 5663.

Odmiany księżycyca. Nów dnia 8. o godz. 11 min. 17 wieczór. — Pierwsza kwadra dnia 10. o godz. 3 minut 26 wieczór. — Pełnia dnia 18. o godz. 3 min. 10 wieczór. — Ostatnia kwadra dnia 26. o godz. 4 minut 34 wieczór. — W Styczniu przybywa dnia o 1 godz — Długość dnia w przecięciu 9 godz.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw
palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

STYCZEŃ

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

STYCZEŃ

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23		31	
24			

Znakomite szytki i wędliny
Juleca

FRANCISZEK ICHNIOWSKI
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wysyłka na prowincyę odwrotną
pocztą.

Ś w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku	Słońca		Księżycyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.			Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.
1 S. Ignacego	19 Makarya	Żegota	32 335	7 37	4 52	8 48	4 4
5 Ewang. u Mat. św. w R. 8. O łódce Chrystusa.	3 O śliporozdennom w Jeryho. Luk. 18.	Długość dnia 9 godzin 11 minut.					
2 N. E. 4 po 3 Kr. 3 P. Błażeja Bisk. 4 W. Weroniki 5 S. Agaty P. 6 C. Doroty P. 7 P. Romualda 8 S. Jana z M.	20 N. 2 po Boh. 21 Maxyma 22 Tymofteja A. 23 Kłymentia M. 24 Xeny Prep. 25 Hryhorya Ap 26 Ksenofonta	Miłosława Błażej Witosława Dobrochna Bochdara Sulisław bł Gniewomir	33 334 34 333 35 332 36 331 37 330 38 329 39 328	7 35 7 33 7 32 7 31 7 30 7 28 7 26	4 54 4 56 4 57 4 59 5 1 5 3 5 4	9 23 9 51 10 14 10 54 10 54 11 14 11 36	5 28 6 56 8 23 9 46 11 5 rano 22 1 37
6 Ewang. u Mat. św. w R. 13. O nasieniu dobrem.	4 O Zakchei Luk 19.	Długość dnia 9 godzin 34 minut.					
9 N. E. 5 po 3 Kr. 10 P. Scholast. P. 11 W. Łucyana 12 S. Eul P.M. 13 C. Katarz. R. 14 P. Walent. B. 15 S. Faustyna M.	27 N. 3 po Boh. 28 Jefrema 29 Ilnatya 30 Trech Świat 31 Kyra i Joan. 1 Fewr. Tryfona 2 Stritenje Hosp.	Gorysław Tomila bł. Świętochna Radzyn św Jordana św. Niemir Szczęsław	40 327 41 326 42 325 43 324 44 323 45 322 46 321	7 25 7 23 7 22 7 20 7 18 7 17 7 15	5 7 5 9 5 10 5 11 5 12 5 13 5 15	wieczór — 1 — 31 1 8 1 53 2 45 3 44	2 48 3 56 4 59 5 55 6 43 7 22 7 54
7 Ewang. u Mat. św. w R. 20 O robotnikach w winnicy.	5 O Mytary i Faryzei. Luk. 18.	Długość dnia 9 godzin 53 minut.					
16 N. E. Zapusty 17 P. Konstanc. 18 W. Flawiusza 19 S. Konrada Pt. 20 C. Nicef ra M. 21 P. Eleonory K. 22 S. Piotra K.	3 N. 4 o M. i F. 4 Isydora 5 Ahaftya M. 6 Wukoła Pr. 7 Parfenija 8 Fteodora S. 9 Nykyfora M.	Miliada bł. Świętorad Wielosława Czcisława bł Ludomił Onosława Wrocisława	47 320 48 319 49 318 50 317 51 316 52 315 53 314	7 13 7 12 7 10 7 8 7 6 7 5 7 3	5 16 5 18 5 20 5 22 5 23 5 24 5 26	4 48 5 55 7 3 8 12 9 22 10 33 11 45	8 20 8 42 9 1 9 19 9 36 9 53 10 13
8 Ewang. u Luk. św. w R. 8. O nasieniu i wielorakiej roli.	6 O obłudnom syni. Luk. 15.	Długość dnia 10 godzin 16 minut.					
23 N. E. Mięso-p. 24 P. Dzień Pp. 25 W. Macieja Ap. 26 S. Wiktora Ar. 27 C. Aleksand. B. 28 P. Leandra 29 S. Rom. Wyz.	10 N. 5 o obt. syn. 11 Własya M. 12 Meletya 13 Martyniana 14 Auxentya 15 Onysyma 16 Pamfyla	Przedzisław Bogósz Sławobój Miroslaw Wiarosława Chwalibóg Budzisław	54 313 55 312 56 311 57 310 58 309 59 308 60 307	7 2 7 0 6 58 6 55 6 54 6 53 52	5 28 5 29 5 31 5 33 5 34 5 35 5 36	rano 10 2 16 3 32 4 44 5 47 6 38 7 17	10 36 11 5 11 43 wieczór — 33 1 37 2 55

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

3. Lutego 1. Adar.
16. „ 14. „ Mały Purim.

Odmiany księżycyca. Nów dnia 2. o godzinie 10 minut 10. rano. — Pierwsza kwadra dnia 9. o godzinie 6 minut 1 rano. — Pełnia dnia 17. o godzinie 10 minut 39 rano. — Ostatnia kwadra dnia 25. o godzinie 4 minut 57 rano. — W lutym przybywa dnia o 1 godzinę i minut 27. — Długość dnia w przecięciu 10 godzin i 10 minut.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

LUTY

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

LUTY

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21			
22		29	
23			
24			

Znakomite szynki i wędliny
poleca

FRANCISZEK ICHNIOWSKI
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wysyłka na prowincję odwrotną
pocztą.

Ś w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku	Słońca		Księżycyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.			Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.
9 E. u Łuk. św. w R. 18. O uzdrowieniu ślepego.	7 O strasznom sudi. Mat. 25.	Długość dnia 10 godzin 38 minut.					
1 N. E. Starozap. 2 P. Symplic. 3 W. Kunegundy 4 Ś. Popiel † Kaz. 5 C. Fryder Op. 6 P. Kolety P. 7 S. Tomasz	17 N. Miasop. 18 Lwa pap. rym. 19 Archypa 20 Leona Jep. 21 Tymofteja 22 S. S. Mucz. w E. 23 Połykarpa	Radosław Sławomiła Kazimirz Pakosław Woisła v Bogowit Miłosław	61 306 62 305 63 304 64 303 65 302 66 301 67 300	6 51 6 49 6 47 6 45 6 42 6 40 6 38	5 36 5 38 5 40 5 42 5 44 5 45 5 47	rano 7 48 8 13 8 35 8 57 9 15 9 37 10 1	wieczór 4 20 5 48 7 14 8 38 9 59 11 17 rano 32
10 E. u Mat św w R. 4. O czarcie kuszącym Jezusa.	8 Oposti i mylostyni. Mat. 6.	Długość dnia 11 godzin 03 minut.					
8 N. D. I Wst. J. B. 9 P. Franc P. 10 W. 40 Męczenn 11 Ś. Such. Konst. † 12 C. Grzegorz. W. 13 P. Roz. i Rud. † 14 S. Matyldy †	24 N. Syrop. 25 Tarasia 26 Porfiryra 27 Prokopya 28 Wasyła. 29 Kasyana. 1 Mart. Ewdokii	Mściśława Bożesław Ludosława Swatosz Niecisław Bożena Długomir	68 299 69 298 70 297 71 296 72 295 73 294 74 293	6 36 6 33 6 31 6 30 6 28 6 25 6 23	5 48 5 50 5 51 5 53 5 54 5 56 5 57	10 30 11 5 11 47 wieczór 4 41 — 37 1 35 2 38	1 44 2 50 3 50 4 41 5 23 5 57 6 24
11 E. u Mat. św. w R. 17. O przemienieniu Pańskiem.	9 O Naftanajly Joan 1.	Długość dnia 11 godzin 28 minut.					
15 N. D. 2 Sucha 16 P. Lubina M. 17 W. Gertrudy 18 Ś. Edw. II. Kr. 19 C. Józefa Obl. 20 P. Joach. Klau. 21 S. Benedyk.	2 N. I Post 3 Jewtropija 4 Harasyrna 5 Konona M. 6 42 Mucz. S. 7 Wasyła M. 8 Fteofylakta	Ojeosław Zbigniew Boguchwał Bochdan Potemir Lubomira Godysław	75 292 76 291 77 290 78 289 79 288 80 287 81 286	6 22 6 20 6 18 6 16 6 13 6 12 6 9	5 58 5 59 6 0 6 1 6 3 6 5 6 6	3 44 4 52 6 1 7 11 8 23 9 36 10 51	6 47 7 7 7 25 7 42 7 59 8 18 8 40
12 E. u Łuk. św. w R. 11. O wyrzuceniu djabłów.	10 O rozstabenom w Kafarnaum. Mark. 2.	Długość dnia 12 godzin 51 minut.					
22 N. D. 3 Głucha 23 P. Wiktora M. 24 W. Gabr. Arch. 25 Ś. Zw. N. M. P. 26 C. Emanuela 27 P. Ruperta 28 S. Sykta Pap.	9 N. 2 Post 10 Kondrata M. 11 Sofronya 12 Fteofana 13 Nykyfora 14 Wenedykta 15 Ahapia Mucz.	Zbisław Lubomira Więcysław Świętobój Bochoar bł. Krzesław Czeimiśław	82 285 83 284 84 283 85 282 86 281 87 280 88 279	6 7 6 5 6 3 6 1 5 59 5 56 5 54	6 7 6 9 6 10 6 11 6 13 6 15 6 16	rano 7 1 23 2 35 3 40 4 33 5 15 5 48	9 6 9 40 10 24 11 22 wieczór — 33 1 53
13 E. u Jana św. w R. 8. O nakarmieniu 5000 ludzi.	11 O hradenji po Christu.	Długość dnia 12 godzin 17 minut.					
29 N. D. 4 Środop. 30 P. Kwiryna M. 31 W. Balbiny P.	16 N. 3 Post 17 Aleksija 18 Kiryła	Szukosław Dobromira Zbigniew	89 278 90 277 91 276	5 52 5 50 5 48	6 18 6 20 6 21	6 14 6 36 6 56	3 17 4 43 6 8

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

4. Marca 1. Veadar. 16. Marca 13. Post Estery.
17. Marca 14. Veadar Purim. 18. Marca 15. Veadar Suszan Purim.

Odmiany księżycyca. Nów d. 2. o g. 8 m. 30 wieczór. — Pierwsza kwadra d. 9. o g. 11 m. 15 wieczór. — Pełnia d. 18 o g. 4 m. 2 rano. — Ostatnia kwadra d. 25 o g. 2 m. 5 wieczór. — W marcu przybywa dnia o 1 g. i m. 47. — Długość dnia w przecięciu 11 g.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	Ruchomości	Inwentarzy	Krestencyi	Wolów opas.	Spiřytusu		Od nie-szczęśliw. wypadków	Na życie
	d n i a								

Podano do ubezpieczenia w Agencji:

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyncza		Wartość ogólna	Złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należność			
			K.	h.		K.	h.		dnia	K.	h.	gotówki lub weksli.

MARZEC

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

MARZEC

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23		31	
24			

Znakomite szynki i wędliny
polowa

FRANCISZEK ICHNIOWSKI
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wysyłka na prośbę odwrótną
pocztą.

Święta		Kalendarz słowiański	Dni roku	Słońca		Księżycy	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.			Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.
1 Ś. Hugona	19 Chryzantfa	Ludomir	92 275	5 46	6 23	7 16	7 30
2 C. Franc. z P.	20 Prep. Otec	Włatysław	93 274	5 44	6 25	7 37	8 5
3 P. Ryszarda B.	21 Jakowa	Mnożysław	94 273	5 42	6 27	8 0	10 10
4 S. Izydora	22 Wasyliya	Borzywój bł.	95 272	5 40	6 28	8 27	11 25
14 E. u Jana św. w R. 8. O żyd. chcących ukamień. Jez.	12 O isceitleniu nimo- ho. Mark 9.	Długość dnia 12 godzin 42 minut.					
5 N. D. 5 Czarna	23 N. 4 Post	Świętobór	96 271	5 39	6 29	8 59	rano 35
6 P. Celestyna	24 Zacharya Prep.	Przesław	97 270	5 37	6 30	9 39	1 40
7 W. Hermana W.	25 Błah. S. Bohor.	Radosław	98 269	5 35	6 31	10 27	2 36
8 Ś. Dyoniz. B.	26 Sobor Hawr.	Dobrosława	99 268	5 33	6 33	11 22	3 22
9 C. Maryi Eg.	27 Matrony Set.	Gorysław	100 267	5 31	6 34	wieczór	3 59
10 P. 7 bol. N.M.P.	28 Haryona	Jaromir	101 266	5 29	6 35	0 24	4 28
11 S. Leona Pap.	29 Marka	Lubosław	102 265	5 28	6 36	1 29	4 52
15 E. u Mat. św. w R. 21 O wjeździe Jez. do Jerozolimy.	13 O synach Zew-do- wych. Mark 10.	Długość dnia 13 godzin 04 minut.					
12 N. D. 6 Kwiet.	30 N. 5 Post	Przemysław	103 264	5 27	6 38	2 37	5 13
13 P. Justyny	31 Ipatya	Myślimir	104 263	5 24	6 39	3 46	5 31
14 W. Waleryana	1 April Maryi	Wacław bł.	10 262	5 22	6 41	4 56	5 4
15 Ś. Ludwiny	2 Tyta	Nosisław	106 261	5 20	6 42	6 8	6 5
16 C. Wieczerza P.	3 Nikity S.	Krasisław	107 260	5 18	6 44	7 22	6 23
17 P. W. Piątek	4 Josyfa	Gościsław	108 259	5 16	6 4	8 38	6 43
18 S. W. Sobota	5 Fteodyła M.	Włodzimirz	109 258	5 15	6 46	9 55	7 8
16 E. u Mar. św. w R. 16. O zmartwych- wstaniu Jezusa.	14 O briadeyi Jisu- sa wo Jerusajm. Joan 12.	Długość dnia 13 godzin 26 minut.					
19 N. D. Wielkanoc	6 N. 6 Post	Czesław m.	110 257	5 14	6 47	11 13	7 40
20 P. Pon. Wielkan.	7 Hrehorya Meł.	Drogomił	111 256	5 12	6 48	rano 20	8 21
21 W. Anzelmia	8 Irydiona	Strzymir	112 255	5 10	6 49	1 36	9 14
22 Ś. Satera i Kaj.	9 Jepsychia	Wojciech św.	113 254	5 8	6 51	2 33	10 20
23 C. Wojc. B.	10 Czetwer weł.	Jerzy św.	114 253	5 7	6 52	3 17	11 37
24 P. Jerzego M.	11 Piatok wefyki	Jarosław	115 252	5 3	6 54	3 51	wieczór
25 S. Marka Ew.	12 Subota weł.	Spitymir	116 251	4 59	6 56	4 19	— 69
17 E. u Jana św. w R. 20 O ukazaniu się Jezusa uczniom.	15 O bożestwi Jisusa. Jean. 1.	Długość dnia 13 godzin 51 minut.					
26 N. D. 1 po W.	13 Woskr. Hosp.	Bogufał	117 250	4 57	6 49	4 41	2 22
27 P. Peregryna	14 Poned. Woskr.	Żywisław	118 249	4 56	7 1	5 0	3 44
28 W. Witalisa	15 Wtor. Woskr.	Bogosław	119 248	4 54	7 2	5 19	5 6
29 Ś. Piotra M.	16 Ahapii M.	Chwalisława	120 247	4 52	7 3	5 39	6 26
30 C. Katarz. S.	17 Symeona M.	Lubomir	121 246	4 51	7 4	6 0	7 46

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

2. Kwietnia	1. Nisan	Początek Wielkanocy.
16. "	15. "	Drugie św. Wielkanocy.
17. "	16. "	
22. "	21. "	Siądme św. Wielkanocy.
23. "	22. "	Koniec Wielkanocy.

Odmiany księżycy. Nów dnia 1. o g. 6 m. 35 rano. — Pierwsza kwadra dnia 8. o g. 6 m. 5 wieczór. — Pełnia dnia 16 o g. 6 m. 20 wieczór. — Ostatnia kwadra dnia 23. o g. 8 m. 43 w. — Nów d 30. o g. 5 m. 6 wiecz. — W kwietniu przybywa dnia o 1 g. m. 36.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
 Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw
 palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

KWIECIEŃ

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

KWIECIEŃ

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23			
24			

Znakomite szynki i wędliny
poleca

FRANCISZEK ICHNIOWSKI
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wysyłka na prowincyę odwrotną
pocztą.

Ś w i e t a		Kalendarz słowiański	Dni roku		Słońca		Księżycyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.		Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.
1 P. Fil. i Jak. 2 S. Zygmun. Kr.	18 Joanna Prep. 19 Joana Weł.	Witymir Świętosław	122 245 123 244	4 49 4 47	7 6 7 8	6 25 6 55	9 3 10 17	
18 E. u Jana św. w R. 10. O Chrystusie dobrym pasterzu.	16 O niewinnem Ftomi. Joan. 20.	Długość dnia 14 godzin 17 minut.						
3 N. D. 2 po W. 4 P. Floryana 5 W. Piusa V. P. 6 S. Jan. w O. 7 C. Domic. P 8 P. Stan. B. ☉ 9 S. Grzeg. Naz.	20 N. 1 Antyp. 21 Januaria 22 Fteodora Syk. 23 Heorhyja 24 Sawwy M. 25 Marka Jew. 26 Wasylja	Wienczysław Chocisław Gościwit Ludomiła Stanisław św. Bożydar bł Cierpimir	124 243 125 242 126 241 127 240 128 239 129 238 130 237	4 45 4 43 4 42 4 40 4 38 4 37 4 35	7 9 7 11 7 13 7 14 7 15 7 17 7 19	7 31 8 16 9 9 10 9 11 13 11 17 — 20	11 26 rano 27 1 17 1 58 2 31 2 57 3 18	
19 E. u Jana św. w R. 16. O odejściu Chrystusa do ojca.	17 O Myronnosny- ciach. Mark. 15.	Długość dnia 14 godzin 39 minut.						
10 N. D. 3 po W. 11 P. Beatryce. P. 12 W. Pankracego 13 Ś. Serwacego 14 C. Bonifacego 15 P. Zofii M. i 3 C. 16 S. Jana Nep.	27 N. 2 Myron 28 Jasona Ap. 29 9 Mucz. 30 Jakowa Ap. 1 Maja Jermyi 2 Aftanazyja M. 3 Tymofteja	Ludowit Wszemił Cichosław Dobiesław Strzeżysław Wienczysław Sławomir	131 236 132 235 133 234 134 233 135 232 136 231 137 230	4 33 4 32 4 31 4 30 4 29 4 28 4 27	7 20 7 21 7 22 7 24 7 25 7 27 7 28	1 29 2 38 3 49 5 2 6 17 7 34 8 56	3 37 3 54 4 10 4 27 4 46 5 9 5 38	
20 E. u Jana św. w R. 16. O przyczynie odejścia Chryst.	18 O rozstabiennom. Joan 5.	Długość dnia 14 godzin 59 minut.						
17 N. D. 4 po W. 18 P. Fel. sp. 19 W. Piotra Cel. 20 S. Bernarda 21 C. Heleny Kr. 22 P. Julii P. 23 S. Dezyder.	4 N. 3 Rozsł. 5 Iryny 6 Jowa Mnoch. 7 Znam. cz. Kresta 8 Joana Boh 9 Isaji Pr. 10 Symeona	Wszesław Krzesomyśl Bronimir Przesława Wisława bł. Bodziwoj Tomira	138 229 139 228 140 227 141 226 142 225 143 224 144 223	4 25 4 24 4 23 4 22 4 21 4 20 4 19	7 29 7 30 7 32 7 33 7 33 7 34 7 35	10 15 11 28 rsno 30 1 19 1 56 2 25 2 47	6 16 7 6 8 10 9 25 10 46 wieczór — 8	
21 E. u Jana św. w R. 16. O skutku pros- by w im. Jez.	19 O Samarytani. Joan 4.	Długość dnia 15 godzin 15 minut.						
24 N. D. 5 po W. 25 P. Urb. I. P. 26 W. Fil. Ner. } 27 Ś. Jana P. } Dni 28 C. Wniebowst. P. } krzyżow. 29 P. Maks. W. 30 S. Fel. Pap. ☉	11 N. 4 Samar. 12 Jepyfania Jep. 13 Hryhoryi M. 14 Izydora M. 15 Pachomyja Weł. 16 Fteodora Oś. 17 Andronika	Borysława Więcymił Rusław Jaromir Bogusława Sulimir Bożeuława	145 222 146 221 147 220 148 219 149 218 150 217 151 216	4 18 4 17 4 16 4 15 4 14 4 14 4 13	7 36 7 38 7 39 7 40 7 41 7 42 7 43	3 8 3 26 3 44 4 4 4 27 4 53 5 26	1 30 2 51 4 10 5 27 6 44 7 59 9 11	
22 E. u Jana św. w R. 15. i 16. O przy- ścu Pocięzyciela.	20 O slipeorezdenom. Joan 9.	Długość dnia 15 godzin 26 minut.						
31 N. D. 6 po W.	18 N. 5 Ślipor.	Świętopek	152 215	4 12	7 44	6 7	10 16	

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

2. Maja 1. 1. Ijar. 19. Maja 18. Ijar Szkolne święto (Lag-Boemer). 31. Maja 1. Sivan.

Odmiany księżycyca. Pierwsza kwadra dnia 8. o g. 0 56 m. 56 wiecz. — Pełnia d. 16. o g. 6 m. 6 rano. — Ostatnia kwadra d. 23. o g. 1 m. 50 r. — Now d. 30. o g. 4 m. 48 r. — W Maju przybywa dnia o 1 godzinę i 15 minut. — Długość dnia w przecięciu 15 g.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw
palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

MAJ

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

MAJ

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23		31	
24			

Znakomite szynki i wędliny FRANCISZEK ICHNIOWSKI
poleca
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wysyłka na prowincję odwrotną
pocztą.

Ś w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku	Słońca		Księżyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.			Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.
1 P. Nikodema M.	19 Patrykia	Ratysław	153 214	4 11	7 45	6 57	11 11
2 W. Erazma B.	20 Ftałateja	Bramniła	154 213	4 10	7 46	7 55	11 56
3 S. Klotyldy	21 Konstantyna	Litomił	155 212	4 9	7 47	8 58	rano 32
4 C. K. iryny	22 Wozn. Hosp.	Dobromir	156 211	4 8	7 47	10 4	1 0
5 P. Bonifacego	23 Mychaila	Cichomir	157 210	4 8	7 48	11 12	1 23
6 S. Norberta †	24 Symeona Pr.	Wisław bł.	158 209	4 8	7 49	wieczór	1 43
23 E. u Jan. św. w. R. 14. zesłaniu Ducha świętego	21 O proslawienyl Jisusa. Joan 17.	Długość dnia 15 godzin 40 minut.					
7 N. D. Ziel. Św. ☉	25 N. 6. Otec. S. S.	Wyszostław	159 208	4 7	7 50	— 20	2 0
8 P. P. Ziel. Św.	26 Karpa Ap.	Sławój	160 207	4 7	7 50	1 31	2 16
9 W. Felic. i Prim.	27 Fteraponta	Bogumił	161 206	4 6	7 51	2 41	2 32
10 S. Such. Mał. †	28 Nykity	Radomił	162 205	4 6	7 52	3 54	2 50
11 C. Barn. Ap.	29 Fteodozyi	Wyszomir	163 204	4 6	7 53	5 10	3 10
12 P. Onufr. W. †	30 Izakija	Chytomir	164 203	4 6	7 53	6 30	3 36
13 S. Anton. z P. †	31 Sub. zadusz.	Przedzimir	165 202	4 6	7 54	7 51	4 9
24 Ewan. u Mat. św. w R. 28. O władzy Chrystusa.	22 O duchu światom. Joan 7.	Długość dnia 15 godzin 50 minut.					
14 N. D. I po Św.	1 I. Junyi. Św. Ducha	Wit św.	166 201	4 5	7 55	9 9	4 54
15 P. Wita i Mod.	2 Poned. Sosz.	Budzimir	167 200	4 5	7 56	10 18	5 54
16 W. Franc. R.	3 Łukyjanu M.	Drogomysł	168 199	4 5	7 56	11 14	7 7
17 S. Adolfa	4 Mytrofiana M.	Długosław	169 198	4 5	7 57	11 57	8 29
18 C. Boże Ciało	5 Dorofteja Jep.	Borzysław	170 197	4 5	7 57	rano 29	9 54
19 P. Gerw. i P.	6 Wasaryona Pr.	Bogna św.	171 196	4 5	7 58	— 54	11 18
20 S. Sylweryusza	7 Fteodota św.	Domysław	172 195	4 5	7 58	1 15	wieczór
25 E. u Luk. św. w. R. 14. O wezwaniu na wieczerze.	23 O yspowidaniu Jisusa Chr. Mzt. 10.	Długość dnia 15 godzin 53 minut.					
21 N. D. 2 po Św.	8 N. I. W. S. S.	Broniwój	173 194	4 5	7 58	1 34	— 39
22 P. Paulina B.	9 Kyryła Arch.	Wanda	174 193	4 5	7 58	1 52	1 58
23 W. Zenona B.	10 Tymofteja	Janisław	175 192	4 5	7 58	2 11	3 16
24 Ś. Jana Chrz.	11 Warfotomeja	Włastymił	176 191	4 5	7 58	2 31	4 32
25 C. Prosp. B.	12 Onufrya Prep.	Rozmysław	177 190	4 6	7 58	2 56	5 46
26 P. Ur. S. J.	13 Akilyny	Włastysław s.	178 189	4 7	7 58	3 26	6 58
27 S. Wład. Kr. †	14 Jelyseja	Zbroisław	179 188	4 7	7 58	4 3	8 5
26 E. u Luk. św. w. R. 15. O zgubionej owcy i groszu.	24 Petr ide wo ślid Jisusa. Mat. 4.	Długość dnia 15 godzin 52 minut.					
28 N. D. 3 po Św. ☉	15 N. 2 Tił. Chr.	Wyszomir	180 187	4 8	7 57	4 50	9 4
29 P. Piotra i Paw.	16 Tychona	Cichosław	181 186	4 8	7 57	5 45	9 53
30 W. Wsp. św. P.	17 Manuilla	Bogusław	182 185	4 9	7 57	6 46	10 32

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

5. Czerwea 6. Siwan Zielone Święta.
6. " 7. " Drugi dzień Zielonych Świąt.
30. " i. Tamuz.

Odmiany księżyca. Pierwsza kwadra dnia 7. o g. 6 m. 29 rano. — Pełnia dnia 14. o g. 3 m. 28 wieczór. — Ostatnia kwadra dnia 21. o g. 6 m. 59 rano. — Nów dnia 28. o g. 6 m. 5 wieczór. — W czerweu przybywa dnia do 20. o m. 19. a po 20. ubywa o min. 5. — Długość dnia w przecięciu 16 godzin.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw
palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

CZERWIEC

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

CZERWIEG

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23			
24			

Znakomite szynki i wędliny
poleca

FRANCISZEK ICHNIOWSKI
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wysyłka na prowincję odwrotną
pocztą.

Ś w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku	Słońca		Księżycyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.			Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.
1 Ś. Teobalda Op.	18 Łeontya	Ojcomił	183 184	4 10	7 56	rano 7 52	wieczór 11 3
2 C. N. NPM.	19 Judy Ap.	Miłosław	184 183	4 11	7 56	8 59	11 28
3 P. Heliodora	20 Mefodya	Welisław	185 182	4 12	7 56	10 7	11 48
4 S. Józefa Kal.	21 Juljana M.	Prokep	186 181	4 12	7 56	11 15	rano 6
27 E. u Łuk. św. w R. 5. O obłitym potowie ryb Piotra.	25 Nykto nie może dwóm hospodynam służyty. Mat. 6.	Długość dnia 15 godzin 44 minut.					
5 N. D. 4 po Św.	22 N. 3 po Sosz.	Izasław	187 180	4 13	7 55	wieczór —	22 —
6 P. Izajasz. Pr. ☽	23 Ahrypiny	Krasnoroda	188 179	4 14	7 54	— 23	— 38
7 W. Rulcheryi	24 Rożd. św. Joana	Chwalimir	189 178	4 14	7 53	1 34	— 54
8 Ś. Elżbiety Kr.	25 Fewronyi	Strachota	190 177	4 15	7 53	2 47	1 12
9 C. Cyryla Bisk.	26 Dawyda Ftcs.	Radziwój	191 176	4 16	7 53	4 3	1 35
10 P. Amelii P.	27 Samsona Pr.	Olga św.	192 175	4 16	7 52	5 22	2 4
11 S. Pelagii M.	28 Kyra i Joana †	Tolimir bł.	193 174	4 17	7 51	6 42	2 42
28 E. u Mat. św. w R. 5. O sprawiedliwości.	26 O sotnyci. Mat. 8.	Długość dnia 15 godzin 35 minut.					
12 N. D. 5 po Św.	29 N. 4 po Sosz.	Radomiła	194 173	4 18	7 50	7 57	3 34
13 P. Małgorz. P.	30 Sob. S. S. 12 Ap.	Dobrogost	195 172	4 19	7 49	9 1	4 43
14 W. Bonawent.	1 Jul. Kos. i D.	Radosław	196 171	4 20	7 48	9 51	6 4
15 Ś. Rozesł. Ap.	2 Położ. Ryz. Boh.	Dzierżysław	197 170	4 21	7 47	10 28	7 31
16 C. N. M. P. Szk.	3 Jakynfta	Dzierżykraj	198 169	4 22	7 46	10 57	8 58
17 P. Alekszego W.	4 Andreja	Unisław	199 168	4 23	7 45	11 20	10 23
18 S. Szym. z L.	5 Aftanazyja	Wodziszław	200 167	4 24	7 44	11 40	11 45
29 E. u Mar. św. w R. 8. O nakarmieniu 4000 ludzi.	27 O dwóch biskujuszczyczech. Mat. 8	Długość dnia 15 godzin 22 minut.					
19 N. D. 6 po Św.	6 N. 5 po Sosz.	Czesław	201 166	4 25	7 43	11 58	wieczór
20 P. Czesł. i K.	7 Ftomy Prep.	Łtosław i D.	202 165	4 26	7 42	rano 17 1	4
21 W. Prakseydy	8 Prokopyja	Bolesława	203 164	4 27	7 41	— 37	2 21
22 Ś. Maryi Magd.	9 Pankratya	Zeliszław	204 163	4 28	7 40	1 0	3 37
23 C. Apolinarego	10 S. S. 45 Marc.	Lubonira	205 162	4 29	7 39	1 28	4 49
24 P. Krystyny P.	11 Jewtymyi	Sławosz	206 161	4 30	7 38	2 3	5 57
25 S. Jakóba A.	12 Prokla	Miroslawa	207 160	4 31	7 37	2 46	6 58
30 E. u Mat. św. w R. 7. O fałszywych prorokach.	28 O roslabennom żyłamy. Mat. 9.	Długość dnia 15 godzin 08 minut.					
26 N. D. 7 po Św.	13 N. 6 po Sosz.	Wszebór	208 159	4 32	7 36	3 38	7 50
27 P. Natalii	14 Akyly Ap.	Świętomir	209 158	4 34	7 35	4 37	8 32
28 W. Inoc. P. ☉	15 Kyra	Cierpiśława	310 157	4 35	7 34	5 41	9 5
29 Ś. Marty P.	16 Aftynohe	Zdobysław	211 156	4 37	7 33	6 48	9 32
30 C. Abdon. i Sen.	17 Martyny M.	Ludomir	212 155	4 39	7 32	7 56	9 54
31 P. Ignacego L.	18 Jemylyana	Bolisław	213 154	4 40	7 31	9 4	10 12

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

16. Lipca 17. Tamuz. Post. Zdobyć Świątyni.
29. „ 2. Ab.

Odmiany księżycyca. Pierwsza kwadra dnia 6. o godz. 9 min. 58 wieczór. — Pełnia dnia 13. o godz. 11 min. 21 wieczór. — Ostatnia kwadra dnia 20. o godz. 1 min. 35 wieczór. — Now dnia 28. o godz. 8 min. 50 rano. — W Lipcu ubywa dnia o min. 57. — Długość dnia w przecięciu 15 godzin 26 minut.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

LIPIEC

1	9
2	10
3	11
4	12
5	13
6	14
7	15
8	16

LIPIEC

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23		31	
24			

Znakomite szynki i wędliny
poleca

FRANCISZEK JCHNIOWSKI
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znacznym opust.
Wysyłka na prowincję odwrotną
pocztą.

S w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku		Słońca		Księżycyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.		Wsch. g. m.	Zach. g. m.	Wsch. g. m.	Zach. g. m.	rano	wieczór
1 S. Piot. w O.	19 Makryny	Świętosława	214	153	4 41	7 29	10 12	10 28
31 E u Łuk. św. w R. 16. O niesprawie- dliwym szafarzu.	29 O dwóch ślipseach. Mat. 9.	Długość dnia 14 godzin 51 minut.						
2 N. D. 8 po Św.	20 N. 7 po Sosz.	Letosław	215	152	4 43	7 28	11 20	10 43
3 P. Zn. ś. Szcz.	21 Symeona	Ostromir bł.	216	151	4 45	7 26	wieczór	10 59
4 W. Domin. Wyz.	22 Maryi Mahdał.	Stanisław św	217	150	4 46	7 25	— 31	11 16
5 Ś. N. M. P. sn	23 Trofyma	Chlebosław	218	149	4 47	7 24	1 44	11 36
6 C. Przemien. P.	24 Chrystyny	Oleeh św.	219	148	4 48	7 23	3 0	rano 1 1
7 P. Kajetana W.	25 Usp. ś. Anny	Niezamyśl	220	147	4 50	7 20	4 17	— 33
8 S. Cyryaka M.	26 Jermolaja	Borys i Chleb	221	146	4 52	7 18	5 33	1 17
32 E u Łuk. św. w R. 19. O zburzeniu Jerozolimy.	30 O piaty chlibach i dwoju rbach. Mat. 14.	Długość dnia 14 godzin 27 minut.						
9 N. D. 9 po Św.	27 N. 8 po Sosz.	Wawrzyniec	222	145	4 53	7 15	6 42	2 17
10 P. Wawrzyń. M.	28 Prohora i Nik.	Włodzimira	223	144	4 54	7 13	7 38	3 32
11 W. Zuzanny P.	29 Kałłynyka	Sława bł.	224	143	4 55	7 11	8 22	4 58
12 Ś. Klary P.	30 Syły Ap.	Rosław	225	142	4 57	7 9	8 55	6 27
13 C. Hipolita M.	31 Jewdokima	Dobrowój	226	141	4 59	7 8	9 21	7 56
14 P. Euzebiusza †	1 Awł. Pr. ś. Kr.	Jaśław św.	227	140	5 0	7 6	9 43	9 23
15 S. Wnieb. N.M.P.	2 Stefana M.	Domorad	228	139	5 1	7 4	10 2	10 46
33 E u Łuk. św. w R. 18. O faryzeuszu i celniku.	31 O małowirstwi Petrowom. Mat. 14.	Długość dnia 14 godzin 06 minut.						
16 N. D. 10 po Św.	3 N. 9 po Sosz.	Miron św.	229	138	5 3	7 3	10 21	wieczór
17 P. Liberata	4 7 Otrok. w Efez.	Bronisława	230	137	5 4	7 1	10 41	— 7
18 W. Heleny szw.	5 Jewsyhnia	Bolesław	231	136	5 5	6 59	11 3	1 25
19 Ś. Benigny	6 Preobr. Hosp.	Sobiesław	232	135	5 6	6 58	11 30	2 40
20 C. Stefana Kr.	7 Dometyja	Kazimira	233	134	5 7	6 56	rano 3	3 50
21 P. Joanny Fr.	8 Jemyłjana	Radomił	234	133	5 9	6 54	— 43	4 53
22 S. Filiberta Op.	9 Maftoja Ap.	Cichomił	235	132	5 11	6 52	1 33	5 48
34 E u Mar św. w R. 7. O uzdrowieniu głuchoniem.	32 O bisnufuszecz- sia na nowom mi- slacy. Mat 17.	Długość dnia 13 godzin 43 minut.						
23 N. D. 11 po Św.	10 N. 10 po Sosz.	Cieszymir	236	131	5 12	6 50	2 30	6 33
24 P. Bartłom. Ap.	11 Jewpła Ap.	Namysław	237	130	5 13	6 48	3 33	7 9
25 W. Ludwika kr.	12 Fotyja M.	Włastymiła	238	129	5 15	6 46	4 39	7 37
26 Ś. Zefiryny	13 Maksyma	Przedziśław	239	128	5 16	6 44	5 47	7 59
27 C. Prz. św. K. ②	14 Mychea	Wyszomir	240	127	5 17	6 42	6 55	8 18
28 P. Augustyna B.	15 Uspen. Bohor.	Racibor bł.	241	126	5 19	6 40	8 3	8 25
29 S. Ścięć. ś. Jan.	16 Nerukoł. Obr.	Szczęsny św	242	125	5 21	6 39	9 12	8 51
35 E u Łuk. św. w R. 10. O mitoster. Samarytaninfe.	33 O dwóch dotny- kach Mat. 18.	Długość dnia 15 godzin 29 minut.						
30 N. D. 12 po Św.	17 N. 11 po Sosz.	Świętosław	243	124	5 22	6 38	10 21	9 6
31 P. Rajmunda W	18 Flora i Ławra	Dzierżysław	244	123	5 23	6 37	11 32	9 22

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

6. Sierpnia 9 Ab. Post. Spalenie Świątyni.

28. Sierpnia 1. Elul.

Odmiany księżycyca. Pierwsza kwadra dnia 5. o g. 11 m. 14 rano — Pełnia d. 12 o g. 6 m. 32 r. — Ostnia kwadra d. 17. o g. 10 m. 59 wiecz. — Now d. 17. o g. 0 m. 32 r. — W sierpniu ubywa d. o 1 g. i m. 33. — Długość d. w przecięciu 14 g. i m. 12.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw
palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	Ruchomości	Inwentarzy	Krestenicy	Wółów opas.	Spirytusu		Od nieszczęśliw. wypadków	Na życie
	d n i a								

Podano do ubezpieczenia w Agencji:

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyncza		Wartość ogólna	Złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należność			
			K.	h.		K.	h.		dnia	K.	h.	gotówki lub weksl.

SIERPIEŃ

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

SIERPIEŃ

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23		31	
24			

Znakomite szynki i wędliny
poleca

FRANCISZEK JOHNIOWSKI

LWOW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wysyłka na prowincję odwrotną
pocztą.

S w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku		Słońca		Księżycyca		
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.		Wsch. g m.	Zach. g m.	Wsch. g m.	Zach. g m.	wieczór		
1 W. Idziego Op.	19 Andreja Str.	Czeibóg	245 122	5 23	6 35	rano	9 40		
2 Ś. Justa B.	20 Jamuila	Przesława św.	246 121	5 25	6 33	— 46	10 2		
3 C. Br. i Izab.	21 Ftadeja	Rościśław	247 120	5 27	6 31	2 1	10 31		
4 P. Rozalii P.	22 Ahaftonika	Wodzisław	248 119	5 28	6 29	3 16	11 8		
5 S. Wawryn. B.	23 Łuppa M.	Drogowit	249 118	5 29	6 27	4 26	11 58		
36 E. u Łuk. św. w. R. 17. O uzdrowieniu 10 trędowatych.		34 O Junoszi behatim. Mat. 19.		Długość dnia 12 godzin 59 minut.					
6 N. D. 13 po Św.	24 N. 12 po Sosz.	Domoślawa	250 117	5 31	6 25	5 26	1 4		
7 P. Reginy P.	25 Waritołomeja	Radoślawa	251 116	5 32	6 22	6 14	2 24		
8 W. Nar. N.M. P.	26 Adryana	Sobiebór	252 115	5 34	6 20	6 51	3 51		
9 S. Gorgoniusza	27 Tymona	Władybój	253 114	5 35	6 18	7 20	5 22		
10 C. Mikołaja z T.	28 Mojseja	Iściśław	254 113	5 36	6 16	7 43	6 51		
11 P. Jacka i Pr.	29 Usik, hł. Joana	Radzimir	255 112	5 38	6 14	8 4	8 18		
12 S. Gwidona W.	30 Aleksandra	Chronisław	256 111	5 40	6 12	8 23	9 43		
37 E. u Mat. św. w R. 6. O służenia Bogu i mamonie.		35 O zlych ditatelach wo wynohradi. Mat. 21.		Długość dnia 12 godzin 34 minut.					
13 N. D. 14 po Św.	31 N. 13 po Sosz.	Ziemomysł	257 110	5 41	6 10	8 43	11 5		
14 P. Podw. ś. †	1 Sept. Symeona	Budzimił	258 109	5 42	6 8	9 5	wieczór		
15 W. Nikodema M.	2 Mamanta	Sędzislaw	259 108	5 44	6 6	9 30	— 24		
16 Ś. Such. Ludm. †	3 Anftyma	Drogosław	260 107	5 45	6 4	10 1	1 39		
17 C. Lamb. B.	4 Wawyły	Dobrowit	261 106	5 46	6 2	10 39	2 47		
18 P. Tom. z W. †	5 Zacharya	Rzepimir	262 105	5 47	5 59	11 26	3 45		
19 S. Janur. †	6 Wosp. cz. Mych.	Mysłisław	263 104	5 49	5 57	rano 21	4 33		
38 E u Łuk. św. w R. 7. O wskrzeszeniu syna w Naim.		36 O zwanych na braki. Mat. 22.		Długość dnia 12 godzin 10 minut.					
20 N. D. 15 po Św.	7 N. 14 po Sosz.	Bożydar	264 103	5 50	5 56	1 23	5 11		
21 P. Mat. Ap. †	8 Rożd. Bohor.	Zelimir	265 102	5 52	5 54	2 29	5 41		
22 W. Mauryc. M.	9 Joakima	Bogosława	266 101	5 53	5 52	3 37	6 5		
23 Ś. Tekli P. M.	10 Mynodory M.	Homir	267 100	5 54	5 49	4 45	6 25		
24 C. Gerarda B.	11 Fteofimj Pr.	Świętopełk	268 99	5 56	5 47	5 53	6 42		
25 P. Kleof. M. ☉	12 Awtemona	Ładysław bł	269 98	5 57	5 46	7 2	6 55		
26 S. Cypryana	13 Kornyla	Damian	270 97	5 58	5 43	8 12	7 13		
39 E u Łuk. św. w R. 14. O uzdrowieniu opuchł-go.		37 O myłosty Boha i blyznych. Mat. 22.		Długość dnia 11 godzin 46 minut.					
27 N. D. 16 po Św.	14 N. 15 po Sosz.	Wacław św.	271 96	6 0	5 41	9 24	7 28		
28 P. Wacława Kr.	15 Nykty	Dadzibóg	272 95	6 1	5 39	10 37	7 45		
29 W. Mich. Arch.	16 Jewfimyj	Imisław	273 94	6 3	5 37	11 52	8 6		
30 S. Hieron. W.	17 Sofwi M.	Danuta	274 93	6 4	5 35	wieczór	8 31		

KALENDARZ ŻYDOWSKI

26. Września 1. Tiszri. **Nowy Rok 5669.**
 27. " 2. " **Drugie Święto Nowego Roku.**
 28. " 2. " **Post Hedalija.**

Odmiany księżycyca. Pierwsza kwadra dnia 3. o g. 10 m. 24 wieczór. — Pełnia d. 10. o g. 1 m. 56 wieczór. — Ostatnia kwadra d. 17. o g. 0 m. 7 wieczór. — Nów d. 25. o godz. 4 min. 33 wieczór. — We Wrześniu ubywa dnia o 1 godzinę i minut 32. — Długość dnia w przecięciu 12 godzin i minut 32.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
 Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

WRZESIEŃ

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

WRZESIEŃ

17		25	
18		26	
19		27	
20		28	
21		29	
22		30	
23			
24			

Znakomite szynki i wędliny
poleca

FRANCISZEK ICHNIOWSKI
LWÓW — UL. BATOREGO 4.

P. T. Kupcom znaczny opust.
Wszystka na prowincyę odwrotną
pocztą.

S w i ę t a		Kalendarz słowiański	Dni roku	Słońca		Księżyca	
Rzymsko-katol.	Grecko-katol.			Wsch. g m.	Zach. h m.	Wsch. h. m.	Zach. g. m.
1 C. Remigiusza 2 P. Leodegara 3 S. Kand. M. ☾	18 Ewmenya Pr. 19 Trofyma M. 20 Eustafia M.	Stanimir Sieman Bratysław	275 92 276 91 277 90	6 5 6 6 6 8	5 33 5 30 5 28	wieczór wieczór 1 6 9 4 2 17 9 49 3 1 10 47	
40 E. u Mat. św. w R. 22. O miłości Boga i bliźniego.	38 O rozdzieleniu talen- tów. Mat. 25.	Długość dnia 11 godzin 21 minut.					
4 N. D. 17 po Św. 5 P. Placyda M. 6 W. Brunona W. 7 Ś. Just. P. 8 C. Brygidy wd. 9 P. Wincen. K. 10 S. Franciszka	21 N. 16 po Sosz. 22 Foky Mucz. 23 Zacz. Joan 24 Ftekly 25 Eufrozyny 26 Joanna B. 27 Kałystrata	Zasław Bronisław Rostawa Wojśława Domogost Tomiał Dobromiła	378 89 279 88 280 87 281 86 282 85 283 84 284 83	6 9 6 11 6 12 6 13 6 15 6 16 6 17	5 26 5 24 5 22 5 20 5 18 5 16 5 14	4 10 4 49 5 20 5 44 6 5 6 24 6 43	12 0 1 22 2 49 4 17 5 45 7 11 8 36
41 E. u Mat. św. w R. 9. O uzdrowieniu paralika.	39 O żeni chananej- skoj. Mat. 15.	Długość dnia 10 godzin 57 minut.					
11 N. D. 18 po Św. 12 P. Maksymil. 13 W. Edwarda 14 Ś. Kalik. P. 15 C. Jadw. i Ter. 16 P. Gawła Ap. 17 S. Łucyny	28 N. 17 po Sosz. 29 Kyriaka 30 Hryhoria 1 Okt. Pokr. P. B. 2 Kypryana 3 Dyonyсія 4 Jerofteja	Grzmisław Ziemisław Dzierzymir Długosława Radzisław Zastysława Bratumił	285 82 286 81 287 80 288 79 289 78 290 77 291 76	6 18 6 19 6 21 6 22 6 23 6 25 6 27	5 12 5 10 5 8 5 6 5 4 5 2 5 0	7 4 7 28 7 57 8 32 9 17 10 10 11 11	9 59 11 18 wieczór — 32 1 37 2 30 3 12
42 E. u Mat. św. w R. 22. O wezwaniu na gody.	40 O łowtywi ryb. Łuk. 5.	Długość dnia 10 godzin 35 minut.					
18 N. D. 19 po Św. 19 P. Piotra z Alk. 20 W. Felicjana 21 Ś. Ursz. P. M. 22 C. Korduli P. 23 P. Jana Kapistr. 24 S. Rafała Ar.	5 N. 18 po Sosz. 6 Ftomy Ap. 7 Serhya 8 Pelahii M. 9 Jakowa Ap. 10 Jewłampia 11 Fylypa Ap.	Ziemowit bl. Budzisława Daromiła Przebysława Włastymir Siemisław Samomysł	292 75 293 74 294 73 295 72 296 71 297 70 298 69	6 28 6 30 6 31 6 32 6 33 6 35 6 37	4 59 4 57 4 56 4 53 4 51 4 49 4 47	rano 16 1 23 2 32 3 41 4 50 6 0 7 12	3 45 4 11 4 32 4 49 5 5 5 20 5 35
43 E. u Jana św. w R. 4. O chorym synie królewskim.	41 O lubwy wrahow. Łuk. 6.	Długość dnia 10 godzin 12 minut.					
25 N. D. 20 po Św. ☉ 26 P. Ewarysta P. 27 W. Sabiny 28 Ś. Szymona i J. 29 C. Narcyza B. 30 P. Klaudjusza 31 S. Wolfganga †	12 N. 19 po Sosz. 13 Karpa M. 14 Nazarya i P. 15 Jewtymya 16 Lonhyna M. 17 Osyi Pr. 18 Łuki Ap.	Lutosław Witomił Władybóg Damelit Przemysław Godzimir Warcisław	299 68 300 67 301 66 302 65 303 64 304 63 305 62	6 38 6 40 6 41 6 43 6 45 6 47 6 50	4 46 4 44 4 42 4 40 4 38 4 37 4 35	8 26 9 42 10 58 wieczór 7 4 — 11 7 45 1 16 8 39 2 10 9 46	

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

5. Paźd. 10. Tiszri.
10. " 15. "
11. " 16. "
16. " 21. "

Święto pojednania.
Pierwsze Św. Kuczek.
Drugie Św. Kuczek.
Palmowe Święto.

17. Paźd. 22. Tiszri. Zgrom. czyli koniec Kuczek.
18. " 23. " Radość z prawa.
26. " 1. Marcheswan.

Odmiany księżycy. Pierwsza kwadra dnia 3 o godz. 4 min. 47 rano. — Pełnia d. 9. o g. 10 m. 37 wieczór. — Ostatnia kwadra d 17. o g. 5 m. 9 rano. — Nów d. 25. o g. 8 m. 20 rano. — W Październiku ubywa dnia o 1 godzinę i minut 44. — Długość dnia w przecięciu 10 godzin i 48 minut.

„Merkur“

Import Kawy, Herbaty, Cognacu i Rumu.
Palarnia kawy. Najlepsze mieszanki kaw
palonych. Lwów, ul. Kilińskiego 1. 2.

KAROL CZUDŹAK

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	Ruchomości	Inwentarzy	Krestencyi	Wołów opas.	Spirytusu		Od nieszczęśliw. wypadków	Na życie
	dnia								

Podano do ubezpieczenia w Agencji:

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyncza		Wartość ogólna	Złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należność			
			K.	h.		K.	h.		dnia	K.	h.	gotówki lub weksl.

PAŹDZIERNIK

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

GALICYJSKIE
TOWARZYSTWO KREDYTOWE ZIEMSKIE
WE LWOWIE, UL. KAROLA LUDWIKA 1.

Galicyjskie Towarzystwo kredytowe ziemskie, założone w roku 1841, trudni się udzielaniem pożyczek w listach zastawnych na większą własność, zapisaną w urzędach hipotecznych przy sądach kolegialnych w Galicyi, Bukowinie i W. Ks. Krakowskiem.

Przeprowadziwszy w r. 1890 ogólną konwersyę 5 prc. listów zastawnych na $4\frac{1}{2}$ prc., a w r. 1893 konwersyę wszystkich $4\frac{1}{2}$ prc. listów zastawnych na 4 prc., wydaje obecnie tylko te ostatnie, opiewające na walutę koronową z okresem 56-letnim.

Pożyczki w tych listach zaciągane, mogą być umarżane w 56 lub 41 latach, a w pierwszym razie półroczna rata procentowa i amortyzacyjna wynowi razem $2\frac{1}{4}$ prc., w drugim zaś razie $2\frac{1}{2}$ prc. Wszystkie w obiegu będące $4\frac{1}{2}$ prc. listy zastawne, zostały wypowiedziane – i w dniu 31. grudnia 1893 dalsze ich oprocentowanie ustało.

Należności za wygotowanie listów zastawnych 16.297 K 77 h. Prowizye zwłoki z powodu uchybienia terminu rat 206.904 K 39 h. Ogółem przychód w r. 1906. 806.571 K 39 h. Wydatki na zarząd 379.445 K 20 h. Czysta przewyżka 263.304 K 52 h.

Stan majątku z końcem roku 1906. 5,773.956 K 12 h.

RADA NADZORCZA.

Prezes: Brykczyński Stanisław.

Członkowie: Skrochowski Feliks, Obertyński Adam.

Zastępcy: Younga Zdzisław, Potworowski Henryk, Tytus Zarzycki.

DYREKCJA.

Prezes: Dr. Kraiński Władysław.

Zastępca prezesa: Rozwadowski Franciszek.

Dyrektorowie: Żaba Stanisław, Vivien Jan, Dr. Nowosielecki Stanisław.

Zastępcy dyrektorów: Horodyński Zbigniew, Dydyński Aleksander, Gorczyński Bronisław, Wiktor Władysław.

Syndyk: Dr. Skałkowski Tadeusz.

Zastępcy syndyka: Dr. Łoziński August, Dr. Mochnacki Włodzimierz.

URZĘDNICY.

Naczelnik rachunkowości i kasy: Biliński Edmund, c. k. radca rządu.

Sekretarz: Mazanowski Aleksander.

Urzednicy I. rangi: Dr. Wiktor Artur, wyższy urzędnik konceptowy; Deryng Władysław, kasyer; Borkowski Oktaw, kontrolor; Olszewski Leon, buchalter; Stoiński Stanisław, wyższy urzędnik konceptowy.

Urzednicy II. rangi: Reindl Włodzimierz, Sadowski Stefan, Girtler Kleeborn Ernest, Chaberski Kazimierz.

Urzednicy III. rangi: Klimke Józef, Hubel Jan, Podoski Junosza Aleksander, Jełowicki Szczęśny, Miśniakiewicz Włodzimierz, Wójtowicz Julian, Niesiołowski Franciszek.

Urzednicy IV. rangi: Kruszewski Walentyn, Kusiński Jakób, Borkowski Teodor, Rudnicki Zdzisław, Lachowski Stanisław, Prokopowicz Bronisław, Tucki Mieczysław.

Urzednicy V. rangi: Gorycki Stanisław, Stobiecki Józef, Kretschner Emanuel, Łuczkiwicz Tadeusz, Theodorowicz Leon,

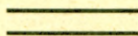
Malinowski Mieczysław, Teodorowicz Witold, Trzemeski Henryk.
Praktykanci: Dwornikiewicz Stanisław, Smenda Wilhelm,
Piętkowski Piotr, Siemiński Jan.

Pozostali w dawnym etacie z roku 1893:

Likwidator: Obertyński Julian.

Oficyalowie II. klasy: Kluczenko Bolesław, Smutny Jan
Wacław.

Urzednicy manipulacyjni: Wallek Alojzy, Kulczycki Edward
Wereszczak Józef.

C. K. UPRZ.

GALIC. AKC. BANK HIPOTECZNY

W E L W O W I E.

C. k. uprz. gal. akcyjny Bank hipoteczny został otwarty 15. lipca 1867 r. na mocy statutów, zatwierdzonych przez Najjaśniejszego Pana dnia 12. stycznia 1867 r.

Kapitał zakładowy wynosi 16,800.000 K. i podzielony jest na 42.000 akcji po 400 K. pełno wpłaconych.

Bilans, sporządzony z dniem 31. grudnia 1906 r. wykazuje 1,616.320 K 97 hal. czystego zysku.

Zakład działa także przez filie w Krakowie Czerniowcach i Tarnopolu, oraz przez ekspozytury w Stanisławowie, Podwołoczyskach i Nowosielicy.

Galicyjski akcyjny Bank hipoteczny zajmuje się udzielaniem pożyczek hipotecznych w $4\frac{1}{2}\%$ i w 4% listach hipotecznych, nabywaniem wierzytelności hipotecznych, tudzież wszelkimi interesami bankowymi, wekslarskimi, zaliczkowymi, niemniej wydawaniem asygnacyj kasowych i udzielaniem zaliczek na produkty gospodarskie.

Działalność jego rozciąga się na cały obszar Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, na Księstwo Śląskie i Bukowińskie, oraz Margrabstwo Morawskie. Ma prawo zakładać filie i ustanawiać ajencye w innych miastach krajów, na które się rozciąga jego działalność, a oprócz tego ajencyę we Wiedniu.

Z Bankiem hipotecznym połączona jest Kasa zaliczkowa która za poręczeniem lub na zastaw udziela pożyczek od 10 do 2000 K za spłatą kapitału w ratach tygodniowych, miesięcznych i kwartalnych.

Każdy $4\frac{1}{2}\%$ list hipoteczny musi być wylosowany w przeciągu 50 lat, zaś każdy 4% list hipoteczny w ciągu 60 lat od daty wystawienia.

Kupony 4% i $4\frac{1}{2}\%$ listów hipotecznych, płatne są dnia 1. maja i 1. listopada każdego roku.

Kupony listów hipotecznych wolne są od podatku rentowego, który Bank sam opłaca.

Kupony listów hipotecznych w przeciągu 6 lat po terminie do wypłaty nie prezentowane, ulegają przedawnieniu.

Rada nadzorcza: Prezydent: Adam hr. Gołuchowski.

Wiceprezydent: Tchorznicki Kazimierz.

Członkowie Rady nadzorczej: Chamiec Jaksza Antoni, Natan Loewenstein dr. pr., Józef Męciński, Stanisław hr. Mycielski dr. pr., wł. d., Rybicki Alojzy dr. pr., Skrzyński Seweryn, Stadnicki Tomasz hr., Till Ernest dr. pr.

Komisarz rządowy: Ignacy Korzeniowski, c. k. Radca Dworu.

Zastępca komisarza rządowego: Klusik-Orzechowski Tadeusz, c. k. Radca Dworu.

Dyrekcya: Bolesław Bielański, Fruchtman Jakób dr. pr.

Zastępca Dyrektora: Sekler Wilhelm.

Sekretarz Banku: Lewakowski Aleksander, rad. ces., prokur.

Sekretarz Dyrekcyi: Feldstein Herman, prokur.

Prokurzyści: Hauswald Edmund, nac. buchalt.; Dr. Maryan Boziewicz, oddz. hipoteczny; Miłaszewski Jan, kasyer główny; Meudrochowicz Wiktor, nac. likw. hip.; Czapelski Kazimierz, naczelnik Kasy zaliczkowej, Mościsker Simel, kantor wymian

A. ODDZIAŁ HIPOTECZNY:

a) *Biuro hipoteczne. Referenci*: Dr. Maryan Boziewicz, prokurzysta; Rudyński Jan, Münz Józef; adjunkt Zarzycki Jan; adjunkt Kowarz Maryan; asyst. Dr. Steczkowski Władysław; asyst. Gładyszowski Antoni; prakt. Dr. Kohn Izidor.

b) *Likwidatura hipoteczna*: naczelnik: Mendrochowicz Wiktor prokur.; likwid.: Lipiński Roman; kasyer: Teppa Michał; adjunkci: Brandeis Otton, Kriss Benjamin, Mehrer Emanuel, Bibelman Mateusz, Löwenthal Benedykt.

B. ODDZIAŁ HANDLOWY:

a) *Kasa Główna*: Miłaszewski Jan, kasyer prokurzysty.

b) *Kantor wymiany*: kasyerzy: Mościsker Simel, Kurzer Gustaw; adjunkt: Wittemberski Bolesław; asystenci: Gabel Józef Wiener Bertold.

c) *Kasa depozytów*: naczeln. kasyer: Wohlfeld Maurycy; adjunkt: Kirschner Gustaw; adjunkt: Kozłowski Roman,

d) *Likwidatura weksli i asygnat kasowych*: naczeln.: Sekler Wilhelm, zast. dyr.; Suesser Henryk, adjunkt: Adler Henryk, adjunkt; Lewandowski Piotr, praktykant.

e) *Korespondencya*: naczeln.: Mokrzycki Wit.; zast. nacz.: Dr. Feiles Karol; adjunkt: Max Rudolf.

f) *Rewizya*: naczeln.: Mehrer Aron; rewidenci: Stroynowski Alfred, Neszel Herman; adjunkt: Karp Arnold; adjunkt: Sand Samuel; asystent: Rubinstein Maurycy.

g) *Buchalterya*: Hauswald Edmund, naczelnik prok.; zast. naczeln: Ryszard Stanisław, saldokontysta: Simon Rudolf; adjunkci: Schiller de Schidenfeld Maksymilian, Schumer Ludwik Frankfurter Karol, asyst.: Wielopolski Konrad hr ,

h) *Likwidatura kuponów*: likwidator: Karlsbad Izydor; prakt.: Piwocki Aleksander.

i) *Kasa zaliczkowa*: naczelnik: Czapelski Kazimierz, prokur.; kasyer: Orzechowski Feliks; skarbnik: Kolischer Herman; adjunkt: Schrenzel Fryderyk, asystent Weiss Ignacy.

k) *Biuro kolejowe*: Matuszewicz Dowment Gedroye Emeryk adjunkt.

l) *Biuro olejarni*: Steigelfest Gabryel adjunkt.

Filia w Krakowie. *Cenzorowie*: Jawornicki Józef, Kaufman Józef, dr. pr., Schütz Adolf, wł. d., Tilles Samuel, dr. pr., Jakubowski Jan dr. pr., adw.

Dyrygent: Winiarz Jan, radca ces.

Współfirm.: Dołżycki Karol.

Urzednicy: Theobald Teodor br., buch. prokur.; Dr. Koli-scher Karol, prokur.; kasyer kant. wymiany: Kaufman Bernard; adjunkci: Reisler Herman, Rużycki Stanisław, Salomon Adolf, Ripper Wilhelm, Metallman Henryk, Feldstein Józef, Kirch-mayer Piotr, asystenci: Wortman Wilhelm, Adler Leopold, Glaser Józef, praktykanci: Iwanicki, Rasner Władysław.

Filia w Czerniowcach. *Cenzorowie*: Langenhan Fryderyk, prez. izby handl.; Dr. Fryderyk Kleinwächter, prof. wszechnicy Kehlmann Szymon, dr. adw. kr.; Kiesler Henryk, dr. praw adwokat kraj.

Dyrygent: Burstin Stanisław, radca ces.

Współfirm.: Kindler Jakób.

Urzednicy w Czerniowcach: kasyer: Braun Gabryel Boden-stein Gustaw, prokurzyści; likwidator: Mittelmann Fryderyk; adjunkci: Birnberg Filip, Schaff Robert, Mann Dawid, Schul-man Henryk, Berger Szymon, Wróbel Teofil; asystenci: Rosen-zweig Mayer, Frenkl Paweł, Melzer Zygmunt, Beer Jakób, Seid-mann Mendel.

Urzednicy w Ekspozyturze w Nowosielicy: Rappaport Leon, adjunkci: Roll Mateusz, Długacz Józef, Menczel Michał.

Filia w Tarnopolu. *Cenzorowie*: Pohorecki Stanisław, dr. praw adw.; Maniewski Maryan, właśc. dóbr; Horowitz Jakób, dr. praw, adw.

Dyrygent: Frenkl Leon, radca ces.

Współfirm.: Patraszewski Wacław.

Urzednicy: prokurzyści: Brandeis Henryk, buchh.; Parnas Jakób, kasyer; magazynier: Rieger Kazimierz; adjunkci: Mark-heim Jakób, Severin Eugeniusz, Horowitz Adolf, Kittner Henryk; asystenci: Gabryel Karol, Tapkowski Michał, Zucker Feliks.

Urzednicy w Ekspozyturze w Podwołoczyskach: adjunkci: Mester Ignacy, Preczep Izydor.

Ekspozytura w Stanisławowie. *Cenzor*: Pirchler Elias Dr., adw. kraj. *Urzednicy*: Paygert Kornel dr., kierownik; adjunkci: Lamm Joachim, Bobelak Stanisław, Rauch Bernard, Perlmutter Hermann; asystenci: Kahane Emil, Ebner Jakób.

BANK ZALICZKOWY

WE LWOWIE

PRZY ULICY HETMAŃSKIEJ LICZBA 10

(GMACH WŁASNY).

ZARZĄD i URZĘDNICY

BANKU ZALICZKOWEGO WE LWOWIE.

Prezes Rady nadzorczej: Dr. Skałkowski Tadeusz.

Zastępca prezesa: Dr. Ekielski Józef.

Sekretarz: Dr. Gorecki Tadeusz.

Zastępca sekretarza: Dr. Roiński Emil.

Członkowie: Bal Stanisław, Bromilski Jan, Chołoniewski Stanisław, Epler Karol Edward, Gieszkowski Zygmunt, Krzen Edmund, Dr. Merunowicz Józef, Niemczynowski Stanisław, Piwocki Jerzy, Rayski Albin, Riedl Jan, Ross Juliusz, Dr. Sawczyński Henryk, Sosnowski Józef, Todschildler Albin, Towarnicki Władysław, Widt Seweryn.

Komisya kontrolujaca: Ross Juliusz, Epler Karol Edward, Towarnicki Władysław.

Komisya rewizyjna: Lewicki Bolesław, Majewski Michał, Szulakiewicz Zygmunt.

Dyrekcya: Dr. Czyżewicz Adam, Tereńkoczy Władysław,
Ruszczyński Gwidon.

Zastępcy dyrektorów: Dr. Mochnacki Włodzimierz, Szkowron
Albert, Żmudzki Wacław.

Syndyk: Dr. Kuczkiwicz Jan.

URZĘDNICY.

Likwidator: Żmudzki Wacław.

Buchalter: Bieniecki Kazimierz.

Referent prawny: Schmidt Józef.

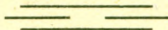
Rewident: Zagórski Bolesław.

Adjunkt: Hilki Adolf.

Asystent I kl.: Barczak Eugeniusz, Mackiewicz Maryan.

Asystent II kl.: Smolka Alfred, Rychter Józef.

3 woźnych.

Bilans Banku zaliczkowego we Lwowie za rok 1906.

STAN CZYNNY	K	h	STAN BIERNY	K	h
Pożyczki na weksle	2,796,276	08	Udziały członków	530,015	86
„ „ skrypty i w rachunku	1,813,719	83	Fundusz rezerwowy	223,570	—
Lokacya funduszu rezerwowego	142,399	90	Różne fundusze własne	178,833	53
Gmach własny	400,000	—	Wkładki oszczędności	3,653,228	02
Odsetki na rok nast. wypł.	1,635	66	Zobowiązania własne	318,945	27
Koszta urządzenia i ruchomości	3,106	55	Rachunek Banku krajowego	45,290	—
„ administracyi	4,100	—	Gmach własny	176,625	41
Zaliczki procesowe i notaryalne	2,189	28	Odsetki na rok nast. pobr.	37,690	92
Gotówka	99,693	63	Zaliczki procesowe i notaryalne	1,620	60
			Zysk z roku 1906	97,301	32
	5,263,120	93		5,263,120	93

BANK ROLNICZY

WE LWOWIE

STOWARZYSZENIE ZAREJESTROWANE O PORĘCE OGRANICZONEJ

ROK ZAŁOŻENIA 1881

Rada nadzorcza uzupełniona w roku 1906.

Prezes: Emil hr. Potocki.

Wiceprezes: Jan Lubicz Seferowicz.

Członkowie: Augustynowicz Bolesław, Dr. Balko Władysław, Bank hipoteczny Lwów, Dr. Dąbrowski Paweł, Henzel Seweryn, Horodyński Zbigniew, Lazarus Maurycy, Papara Ignacy, Porceri Ksawery, Schellenberg Artur, Śmiałowski Bolesław, Szczerbicki Franciszek Ksawery, Dr. Szyszyłowicz Ignacy.

Dyrekcya: Porceri Ksawery, Henzel Seweryn, Hermann Feldstein.

Prokurzysta: Rynezarski Józef.

Urzędnicy: Małecki Henryk, Goldstaub Karol, Kozłowski Paweł, Zawirski Jan, Borek Jarosław, Hobot Stanisław, Rein Adolf.

Celem Stowarzyszenia jest:

a) pośredniczenie przy zakupnie i sprzedaży produktów rolnych i leśnych, jakoteż produktów przemysłu rolniczego i leśnego, niemniej zakupno i sprzedaż takichże produktów, tak na obcy, jak i na własny rachunek;

b) pośredniczenie w zakupnie i sprzedaży dóbr nieruchomości, parcelacyi takowych, jakoteż przy zawieraniu umów dzierżawnych, konwersyi pożyczek hipotecznych i t. p.;

c) pośredniczenie w zakupie maszyn, narzędzi gospodarskich, nawozów sztucznych i t. d.;

d) pośredniczenie i współdziałanie przy wszelkich czynnościach i przy tworzeniu Spółek i Towarzystw dla podniesienia kultury (melioracyjnych), jak n. p. drenowanie i t. p.;

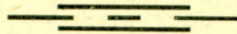
e) pośredniczenie w uzyskaniu kredytu dla podatków konsumcyjnych;

f) udzielanie zaliczek na produkta, Towarzystwu do komisowej sprzedaży oddane, jakoteż kredytów na podkład produktów, papierów wartościowych i zapisów hipotecznych, o ile stoją w związku z komisowym handlem produktów;

g) przyjmowanie pieniędzy za oprocentowaniem na rachunek bieżący.

Przychody i rozchody kasy.

Przychód wynosił			
wogóle w r. 1906	K	3,136.750	h 18
Rozchód	„	3,117.981	„ 15
Ogólny obrót kasowy			K 6,254.731 h 33
Pozostało gotówki			
z 31. grudnia	K	18.769	h 03

AKCYJNY BANK ZWIĄZKOWY

DLA STOWARZYSZEŃ ZAROBKOWYCH I GOSPODARCZYCH
WE LWOWIE.

Statut akcyjnego Banku związkowego został na mocy reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 3-go maja 1898 r. do L. 13.055, intymowanego przez c. k. Namiestnictwo we Lwowie, reskrytem z dnia 21. marca 1901 do L. 16.365, zatwierdzony z tem, że kapitał akcyjny wynosić ma milion koron w 2500 akcyach po 400 koron, że następnie wolno będzie Zarządowi Banku kapitał ten podwoić tylko na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia akcyonaryuszów, a przy dalszem podniesieniu aż do 10 milionów, także za przyzwoleniem rządu.

W subskrypcyi akcyi wzięły udział same Stowarzyszenia w kwocie 598.000 K, a osoby prywatne w kwocie 402.000 K.

Zarząd Banku i urzędnicy po wyborach IV. Walnego Zgromadzenia dnia 27. kwietnia 1907.

Rada zawiadowcza. *Prezes:* Sękowski Stefan

I. Zastępca prezesa: Terenkoczy Władysław.

II. Zastępca prezesa: Filasiewicz Hilary.

Członkowie: Dr. Adam Ernest, Biechoński Wojciech, Epler Edward Karol, Kusiba Eugeniusz, Łaski Kazimierz, Łodziński Bolesław, Romer hr. Konstanty, Szczepański Piotr, Żardecki Bolesław.

Komisarz rządowy: Hołodyński Antoni, c. k. Starosta

Dyrekcya: Biechoński Wojciech, Szczepański Piotr, Epler Karol Edward, (urzędujący zastępca dyrektora).

Prokurzyści: Brzeziński Stefan, kasyer. Kazubski Karol, buchalter.

Komitet kontrolujący: Łaski Kazimierz, Łodziński Bolesław,

Wydział rewizyjny: Horoszkiewicz Stanisław, Ostaszewski Stanisław, Kapiszewski Henryk.

Urzednicy.

Buchalter: Kazubski Karol.

Saldo-kontysta: Kastner Jan Konstanty.

Kasyer: Brzeziński Stefan.

Likwidator: Kucner Franciszek

Asystenci: Godlewski Ernest, Wysogórski Władysław.

Praktykanci: Abramowicz Józef, Cybulski Wincenty, Dąbrowski Wiktor, Gizowska Marya, Oprzędkiewicz Józef, Żołączyńska Helena.

Syndyk: Dr. Dulęba Władysław, adwokat krajowy, poseł do Rady państwa.

Zastępca syndyka: Dr. Czeszer Leon, adwokat krajowy.

Trzech woźnych — Jeden pomocnik.

Bilans Banku związkowego z dnia 31. grudnia 1906.

	K	h		K	h
Kasa — gotówka	100.787	—	Kapitał akcyjny	1,000.000	—
Koszta założenia	18.576	—	Wierzytiele	1,108.260	79
Inwentarz	5.294	91	Wkładki oszczędności	412.860	17
Dłużnicy	890.512	25	Reeskont weksli	7,014.457	32
Pożyczki skryptowe	57.550	—	Rachunki przenośne	77.888	80
Własne efekta	332.289	40	Akcyjne kupony	3.120	—
Koszta prawne i protest.	506	34	Fundusz rezerwowy	13.171	23
Weksle } Stowarzyszeń	6,881.765	42	Nadwyżka — Zysk	55.125	35
} prywatne	1,351.503	34			
Rachunki przenośne	45.799	—			
	9,684.883	66		9,684.883	66

BANK PARCELACYJNY

Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką.

Zarząd i Funkcjonariusze.

Rada nadzorcza.

Prezes: Dr. Szymon Barnadzikowski.

Wiceprezes: Narcyz Ulmer.

Sekretarz: Kazimierz Szczepański.

Członkowie: Dr. Franciszek Bardel, Franciszek Biesiadecki, Jakób Bojko, Jan Harnek, Kazimierz Jampolski, Michał Olszewski, Hipolit Sliwiński, Jan Stapiński, Dr. Wiktor Ungar.

Komisya rewizyjna.

Bal Stanisław, Dr. Senizon Kazimierz, Romaszkan Andrzej.

Dyrekcya.

Dyrektorowie: Dr. Jan Deskur, Ignacy Krzyszkowski, Zygmunt Poznański.

Zastępcy Dyrektorów: Dr. Maksymilian Liptay, Woyciechowski Julian.

Syndyk: Dr. Stefan Frenkel, adwokat krajowy.

Oddział konceptowy.

Hurysz Antoni, naczelnik biura; Kahane Kazimierz, sekretarz; Dobrowolski Józef, referent prawny Paszyński Czesław, młodszy ref. praw.; Patryn Marcin, pom. ref. praw.

Buchalteryja.

Wyrzykowski Tadeusz, buchalter; Majewski Jan, zastępca buchaltera; Dąbrowski Henryk, adjunkt buchalteryi; Kobyłański Maryan adj. II. klasy.

Likwidatura.

Szurlej Andrzej, likwidator; Cieplicki Stanisław, I. zastępca likwidatora; Zubczewski Zygmunt, II. zastępca likwidatora; Siedmiograj Bronisław, asystent.

Oddział techniczny.

Inż. Libański, naczelnik; Grabowski Edmund, kierownik biura; Fogelman Władysław, praktykant.

Oddział manipulacyjny.

Schulz Edmund, kierownik manipulacyi; Misiągiewicz Sylwester, asystent; Jakliński Edward, praktykant.

Kasa i dział wkładowy.

Narzymiski Tadeusz, asystent; Sławik Eugeniusz, praktykant; 4. delegatów, 4. geometrów, 8 dyetaryuszy, oficjaliści i służba ekonomiczna, 3 woźni i 3 pomocniczy woźnych.

Bilans Banku parcelacyjnego za rok 1906.

STAN CZYNNY	K	h	STAN BIERNY	K	h
Gotówka w kasie K 24.872.49					
Gotówka w Bankach i pocz. Kasie oszcz.	171.377	79	Udziały wpłacone	190.931	98
Weksle eskontowane	17.076	07	Fundusz rezerwowy	60.602	45
Weksle kaucyjno-finansowe	3.240.834	65	Rezerwa na straty	23.982	13
Weksle i efekty depozytowe	102.093	26	Fundusz kulturalny	5.168	76
Efekty własne	2.687	15	Kredyt wekslowy	2.676.795	82
Kaucye własne	600	—	Wierzyciele hipoteczni	1.160.177	60
Pretensye hipoteczne	681.069	46	" w różnych z parcelacyi	43	08
Dłużnicy w różnych z parcelacyi	275	02	" w rachunkach bieżących	1.329.957	39
" w rachunkach bieżących	428.142	64	" w interesach komisowych	215.430	67
" w interesach komisowych	1.615.985	26	Kaucye i depozyta	2.401	99
" w rachunku przechođnim	21.555	81	Kaucye obce	3.402.477	91
Dobra własne	2.820.619	92	Zysk za rok 1906	900	—
Gmach własny	64.680	—		100.786	12
Ruchomości	2.608	87			
	9.169.655	90		9.169.655	90

GALICYJSKA KASA ZALICZKOWA WE LWOWIE

Stow. zarejestr. z ograniczoną poręką.

Przewodniczący Rady nadzorczej: Aleksander Getritz.

Zastępca: Dr. Władysław Stesłowicz.

Dyrekcya: Dr. Ernest Adam. Dr. Maksymilian Liptay.

Zastępca: Dr. Tadeusz Moszyński, Włodzimierz Tępa.

Urzednicy: Włodzimierz Tępa j. w. Maryan Sienicki, Władysław Starkiewicz, Stanisław Matkowski, Stefan Paślawski, Stanisław Hoffman, Michał Morgulec, Zygmunt Eile.

Bank melioracyjny we Lwowie.

(Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką)

Rok założenia 1. lipca 1902.

Celem stowarzyszenia jest: a) przeprowadzenia melioracji rolnych, b) budowa dróg i wszelkie roboty ziemne, oraz udzielanie kredytu na te cele. Roboty wykonywa Bank melioracyjny podług planów i kosztorysów własnych, jak również i podług planów dostarczanych przez klientów.

Zarząd i funkcjonariusze:

Rada nadzorcza:

Prezes: Franciszek Rozwadowski.

Wiceprezes: Dr. Jan Gwalbert Pawlikowski.

Członkowie: Brykczyński Mieczysław, Głowacki Jan, Tomasz Horodyski, Milewski Józef Prof. Dr., Henryk Potworowski, Serwatowski Władysław, Siemiński hr. Stanisław, dr. Jan Kanty Steczkowski, Antoni Theodorowicz, Wierzbicki Aleksander inż.

Komisya rewizyjna: Dr. Jan Deskur, Liptay Maks. Dr., Dr. Emil Roiński.

Delegat Rady Nadzorczej do Dyrekcji: Dr. Jan Kanty Steczkowski, Nadinż. Wierzbicki Aleksander.

Dyrekcya: Inż. Tadeusz Lang, Dr. Kazimierz Witkowski.

Oddział techniczny:

Inżynierowie: Jan Bogdański, Celestyn Morawski, Leon Sakowicz, Maksymilian Sychowski.

Buchalteryja:

Buchalter: Anastazy Kazimierz Róg,

Jeden urzędnik pomocniczy.

Jeden woźny.

Praktykanci inżynierscy: Przetocki Maryan, Szeliga Henryk Zygmunt.

Dwóch rysowników.

Bilans Banku melioracyjnego z dniem 31. grudnia 1906 roku.

STAN CZYNNY			STAN BIERNY		
	K	h		K	h
Kasa	2.332	40	Udziały	38.600	00
Bank krajowy	10.802	00	Fundusz rezerwowy	3.080	32
Dłużnicy	113.053	24	Wierzytiele	54	00
Weksle dłużników	230.973-15		Dostawy	86	80
Weksle gwarancyjne	323.550-00	15	Ciegielnie	25.338	35
Zaliczki inżynierów	254	45	Należności dozorców	4.381	33
Kanary własne	9.700	53	Giro-obligo	302.558	04
Zapasy rur	4.066	21	Gwaranci	323.550	00
Roboty ziemne	7.515	10	Rachunek przechodni	6.956	93
Ruchomości	820	00	Czysty zysk	2.375	06
Instrumenty	2.006	75			
Rachunek przechodni	1.907	00			
	706.980	83		706.980	83

Spółka kredytowa

członków Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

Prezydyum.

Prezes: Dr. Konstanty Lipowski.

Wiceprezes: Dr. Gustaw Ujejski.

Członkowie Rady nadzorczej.

Dr. Faustyn Jakubowski, Józef Jawornicki, Dr. Franciszek
Mrzyszałowicz, Krzysztof hr. Mieroszowski, Stanisław Niklas.

Zastępcy członków Rady Nadzorczej.

Teofil Broniowski. Bolesław Sulimirski.

Dyrekcya.

Dyrektorowie: Andrzej Szyszkiewicz, Dr. Stanisław Tomik.

Dyrektor-Referent: Edward Szancer.

Zastępcy Dyrektorów: Stanisław Krzyżanowski, Dr. Józef
Muczkowski

Zastępca Dyrektora-Referenta: Franciszok Jaugustyn.

Urzednicy.

Józef Jarzębecki, Maksymilian Chyżewski, Karol Dominik.
Adam Pachonki, Józef Pouch 13 funkcyonaryuszów nieetatowych.
2 woźnych.

FILIA C. K. UPRZ.

Austr. Zakładu kredytowego

DLA HANDLU I PRZEMYSŁU

WE LWOWIE.

=====
Dyrekcyja.

Steczkowski Jan Kanty, dr. pr., dyr., radny m. Lwowa,
zast. dyr. : Grollé Jan, Weintraub Gustaw,

Prokurzyści.

Lang Franciszek Józef, Abrahamowicz Jakób.

Urzednicy.

Zydmunt Huet, Ryszard Kubitzky, Jan Radoszewski, Jakób Weiss, Emanuel Gewürz Dr. Jan Adamski, Karol Mayer, Tadeusz Winiarz, Leopold Hebda, Józef Goldstaub, Witold Kolski, Henryk Tenczyn, Kazimierz Veltzé, Józef Atlas, Emil Kalter, Feliks Theodorowicz, Bernard Horniker, Dr. Józef Halpern, Emil Wilhelm Silberstein, Maksymilian Abranowicz, Kazimierz Górski, Jakób Friedman, Alfred Urich, Stefan Praczyński, Fryderyk Suchystaw.

=====

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Tadeusz Sławikowski, dyrektor.

Eugeniusz Singer, zastępca dyrektora.

Maurycy Goldstern, prokurator i naczelnik oddziału bankowego.

Alfred Szancer, prokurator i naczelnik kantoru wymiany.

TOWARZYSTWO WZAJEMNYCH UBEZPIECZEŃ

„DNISTER“

(ZAŁOŻONE W ROKU 1892.)

Rada nadzorcza: prezydent honorowy J. E. Andrej graf Szeptyckij, metropolita Galicyi; prezydent radca Hryhoryj Kuźma; zastępca prezydenta: ks. mitrat Lew Turkiewycz.

Członkowie: ks. Dr. Iwan Grobelskyj, Josyf Huryk, Antim Dolnyckyj (zrezygnował), Dr. Mychajł Korol, Dr. Teofil Kormosz, Dr. Kost' Lewyckyj, Dr. Ewhen Olesnyckyj, Josyf Onyszkiewycz, ks. Stefan Onyszkiewycz, Dr. Wołodymyr Ochrymowycz, ks. Miron Podolyński, Longin Rożankowskyj, Dr. Damian Sawczak, Tyt Rewakowycz, Dr. Stefan Fedak.

Dyrekcya: Dr. Stefan Fedak. Dr. Wołodymyr Szuchewycz; dyrektor kierujący: Dr. Jarosław Kułaczkowskyj.

Urzednicy: Izydor Brytan, Iwan Baczyński, Mychajło Nestorowycz, Ilko Jaremkiewycz, Andrzej Kijak, Kłym. Wolański, Mychajło Iwanec, Osyp Kuźmycz, Ilko Pak, Łazar Pankiw, Omełan Sawickij, Kłym Żmur, Wołodymyr Kryżanowskyj, Wasyl Czuma, Josyf Maksymowycz, Bronysław Gulewycz, Teofil Nowickij, Iwan Ustyanowycz, Zynowij Suszko, Iwan Ałeksewycz, Denys Kuczyka, Josyf Kuczma, Iwan Spolitakiewycz, Josyf Domanik, Mychajł Jackiw, Zenon Rutkowskyj; kanceliści: Jakiw Pawluk, Wołodymir Kotowycz, Joachym Kołowczuk.

WYCIĄG ZE SPRAWOZDANIA.

W XIV. roku, t. j. od 1. stycznia do 31 grudnia 1906 r., wydało Towarzystwo „Dnister” 205.486 ważnych polic na 204,241.280 K ubezpieczonej wartości z premią 2,017.277 K. Ubezpieczenia te pochodziły z 3.742 gmin, położonych w 67 powiatach Galicyi i 8 powiatach Bukowiny. Wszystkich jest ubezpieczonych w Towarzystwie „Dnister” budynków mieszkalnych 176.532 i ekonomicznych 306.247; między nimi 2.657 cerkwi i 1620 probostw.

Towarzystwo miało 1.883 szkód, suma wszystkich szkód wynosiła K 1,069.943, t. j. 53⁰/₁₀₀ sumy premii.

Za 14 lat wypłaciło Towarzystwo „Dnister” razem 7,544.477 K odszkodowań; w tem 257 stron otrzymały odszkodowania na sumę 103.726 K w drodze łaski.

Nadwyżka bilansowa pozostała 298.134 K, z której przydzielono 59.627 K do funduszu rezerwowego, a 201.727 K przeznaczono na zwroty dla członków, wskutek czego członkowie otrzymują 10⁰/₁₀₀ zwrotu z premii, zapłaconej w r. 1906, 2.000 K na cele dobroczynne, a resztę 34.779 K do specjalnego funduszu na zwroty.

Koszta administracyi wynosiły 423.277 K.

Fundusze Towarzystwa wynosiły 1,694.174 K, w tem fundusz rezerwowy 846.189 K, rezerwa premii 550.110 K, fundusz emeryt. 185.810 K.

Budowa domów Towarzystwa została ukończona; wartość gmachu na umieszczanie biur Towarzystwa i domu czynszowego wynosi 715.000 K. W papierach wartościowych umieszczono 1,050.500 K.

Towarzystwo wzajemnego kredytu „Dnister”, Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką, założone w roku 1895 dla członków Towarzystwa ubezpieczeń „Dnister” przyjmuje (od swoich członków i trzecich osób) wkładki oszczędnościowe na 4⁰/₁₀₀.

Pożyczki udziela Towarzystwo wyłącznie członkom, głównie wieśniakom, właścicielom realności wolnych od ciężarów; do wysokości 500 K bez intabulacyi, za poręką 2 innych właścicieli realności: nad 500 K tylko za intabulacją. Udział członka wynosi 50 K, a wpisowe 2 K. Liczba członków wynosi 4.331, którzy wpłacili na udziały 193.659 K.

Fundusz rezerwowy wynosi z końcem 1906 r. 32.395 K
cały fundusz własny wynosi 230.977 K.

Wkładki wynosiły 2,561.541 K.

Suma pożyczek 2,512.635 K; w przeciągu 11 lat udzieliło
Towarzystwo 7.843 pożyczek na sumę 5,847.046 K; procent od
pożyczek wynosi 6%.

Z czystego zysku 18.847 K 10 h przeznaczono; 3.500 K do
funduszu rezerwowego, 9.968 K na dywidendę od udziałów dla
członków po 6%, 4.000 K na dobroczynne cele publiczne, a re-
szczę 1.378 K 96 h do przeniesienia na rok następny.

W ciągu roku rozdała Rada nadzorcza 5.145 K bursom,
szkolnym pomocom i innym Towarzystwom dla szkolnej mło-
dzieży.

C. K. UPRZ.

Assicurazioni Generali

w Tryeście (1831—1906).

Na walnem zgromadzeniu, odbytem w Tryeście na dniu 21 marca 1907 r. odczytano sprawozdanie z czynności Towarzystwa w 75-tym roku swego istnienia. Sprawozdanie to wykazuje następujące dane:

I. *W dziale ogniowem i transportowym z końcem r. 1906:*
pobór w premiach osiągnął kwotę . . . K. 29,421.638.61
Jako premie reasekuracyjne wypłacono . . . „ 11,546.043.96
Czysty przychód w premiach wynosił zatem. K. 7,875.594.65
Jako rezerwę premiovą zatrzymano kwotę „ 11.720.437.90
Tytułem szkód ogniowych wypłacono w roku bilansowem Kor.
9,124.163.90 Kwity premiove płatne w następnych latach wynoszą K. 103,743.787.95.

II *W dziale życiowym* okazuje się i w ubiegłym roku po-
kazny przyrost. Wpłynęło 20.165 wniosków na ogólną kwotę
Kor. 165,571.292.60. — i wystawiono 16.847 polie na kwotę Kor.
140,269.762.35.

Stan ubezpieczeń życiowych wynosił z końcem roku 1906.
K. 849,570.242.52 kapitału i K. 1,666.993.87 renty. Rezerwy pre-
miowe w tymże dziale wzrosły o K. 23,657.486.07 i wynosiły
z końcem roku K. 232,734.149.05.

Fundusze gwarancyjne Towarzystwa wynosiły z końcem roku 1906. K. 292,979.592 76 a mianowicie :

1) kapitał zakładowy	K.	10,500.000—
2) rezerwy zysków	„	25,014.452 75
3) rezerwy szkód	„	3.641.054 79
4) rezerwy premiowe w bilansie A. (działy elementarne)	„	11,720.437 90
5) rezerwy premiowe w bilansie B (dział życiowy)	„	232,734.149 05
6) kasa pensyjna urzędników	„	5,279.820 11
7) fundusz dla ubezp. z udziałem w zysku	„	4,089.678 16
razem	K.	292,979.592 76

Powyższe fundusze gwarancje ulokowane są, jak niżej:

1) immobilia i hipoteki	K.	51,530.990 71
2) zaliczki na police życiowe	„	22,590.292 99
3) „ „ złożone papiery wartościowe	„	2,228.403 80
4) papiery wartościowe	„	201,268.234 28
5) weksle w portfelu	„	664.481 84
6) gwarantowane skrypta dłużne akcyona- ryuszy	„	7,350.000—
7) gotówka i dłużnicy po strąceniu wierzycieli „	„	7,347.189 14
razem	K.	292,979.592 76

Rezerwa na możliwe dyferencje kursu papierów wartościowych wynosi K. 17,013.704 71 fundusz pensyjny urzędników w liczbie 1.092 wynosi z końcem r. 1906. K. 5,279.820 11

Ogólny zysk w roku bilansowym wynosił K. 3,966.400 31 a po strąceniu kwoty K. 862.693 69 dla ubezpieczeń z udziałem w zysku pozostał czysty zysk w kwocie K. 3,103.706 62

Rada nadzorcza na podstawie sprawozdania komisji cenzorów i rewizorów proponowała rozdział zysku jak niżej, co też walne zgromadzenie uchwaliło, a mianowicie :

1) na statucie przewidziane pobory Repre- zentacyi Towarzystwa	K.	307.382 20
2) do rezerwy nieruchomości	„	208.527 04
Do przeniesienia	K.	515.909 24

	Z przeniesienia	. K.	515.904.24
3)	na dywidendy dla akcyonaryuszy	. "	2,570.400.—
4)	do przeniesienia na nowy rachunek	. "	17.397.38
		<u>K.</u>	<u>3,103.706.62</u>

a dywidenda od jednej akcji wynosi Fcs. 540.

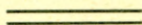
Dyrekcya Towarzystwa w Tryeście.

Besso Marco, Bozza Dr. Camillo, Costi Jan. d. J. H., Da Zara Giuseppe, Fano Giacomo, Levi Dr. Giacomo, Papadopoli hr. Nikolo, Romanin-Jacur Emanuele, Vivante Fortunato de Villabella.

Generalny sekretarz w Tryeście: Richetti Edmondo de Teralba, kawaler orderu żelaznej korony III kl. etc.

Zastępca generalnego sekretarza: Luzzati Gioberti.

Generalna agencya dla Galicyi i Bukowiny we Lwowie przy ul. Słowackiego l. 6. Naczelnik: Dr. Norbert Sobel; sekretarze: Marcelli Herman i Jakób Mehrer; prokurzyści: S. Löbel i J. Eibenschütz.

„ALLIANZ“

AKC. TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE I RENTY

koncesyonowane rozporządzeniem Wysokiego c. k.
Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 28. czerwca
1890 L. 9.050.

Główna siedziba we Wiedniu, I., Helferstorferstrass 1, we własnym gmachu.

Rada nadzorcza: *Prezes:* Otton br. Bourgoing, francuski nadzw. minister w. p., kawaler wielu orderów etc. *Wiceprezesi:* Leon Doret, król. belg. generalny konsul; Max v. Heine-Geldern, c. k. rotmistrz. *Członkowie Rady nadzorczej:* Dr. Leo v. Herz, c. k. szef. sekcyjny w. p.; prof. Juliusz Landesberger; Ernst Prihradny Edler v. Brezno; Moritz Seidler, rentier; Jean br. Bourgoing; Dr. Edward Uhl.

Komisarz rządowy: Viktor Houdek, c. k. radca ministerjalny.

Dyrektor: Wilhelm Eisenschitz.

Filie: Praga, Berno Tryest Grac, Lwów, Drezno, Solno-gród, Bregencya (Ziemia Przedarulańska), Reichenberg, Cieplice, Pilzno, Znaim, Prossnitz, Bozen, Insbruk, st-Pölten, Kraków, Bielsko, Lublana.

Głównym celem tego Towarzystwa były początkowo ubezpieczenia drobnych kapitałów z miesięcznymi i tygodniowymi opłatami premii (ubezpieczenia ludowe) i jego też jest zasługą wprowadzenie w naszej monarchii działu ubezpieczeń ludowych.

Towarzystwo zawiera również i ubezpieczenia regularne i umożliwia skutkiem rozmaitości swych taryf korzystanie każdemu z ubezpieczenia życiowego pod nader niskimi premiami.

Ubezpieczenia osób, podlegających służbie wojskowej w armii czynnej lub w pospolitem ruszeniu, rozszerzane bywają na wypadek wojny bez jakiegokolwiek premii dodatkowej aż do wysokości 10.000 K.

WYCIĄG ZE SPRAWOZDANIA R. 1906 :

Jesteśmy w miłym położeniu oznajmić, że działalność naszego Towarzystwa w bieżącym roku sprawozdawczym wykazać może znowu dalsze postępy. Oprócz starań co do naszego działu ubezpieczeń ludowych, poświęciło Towarzystwo zwiększoną uwagę ubezpieczeniu regularnym i w tym kierunku rezultaty były nader zadawalniające. Czysty przyrost, osiągnięty w dziale ubezpieczeń regularnych, wynosił 3·8 milionów koron. Ogólne koszta nowej produkcji pokryte zostały z rachunku bieżącego.

W ciągu roku obrotowego wystawiono w dziale ubezpieczeń regularnych 4.913 polic o kapitale K, 8,217.151·74, i K 101.107 renty, podczas gdy w dziale ubezpieczeń ludowych 71.139 polic o kapitale K. 17,250.308·07 — razem przeto 76.052 polic o kapitale K 25,467.489·81 i K 101.107 renty.

Czysty przyrost w obu działach wynosi 35.104 polic na kapitał K 12,440.362·50 i renty K 100.907. Ogólny stan ubezpieczeń w obu działach z końcem r. 1906 wynosił 283.342 polic o kapitale K 38.692.938·10 i K 147.215 renty. Wływ premii wzrósł o K. 380.988·90, a więc na K 3,513.233·49, odsetek na K 426.090·79 Rezerwy premii i przeniesień wykazują przyrost o K. 1,421,145·08 i wynosiły z końcem roku 1906 K 9,512.984·97.

Filia dla Galicyi i Bukowiny we Lwowie :

Biura : plac Bernadyński l. 2a (Nr. telefonu 783).

Naczelnik : Edmund Hawle.

Buchalter : Szczęsny Wiktor Stradiot.

3 urzędników

2 manipulantki

1 praktykant

1 woźny.

Główne agencye i zastępstwa we wszystkich miejscowościach Galicyi.

WYCIĄG Z BILANSU ZA ROK 1906

Zupełnie wpłacowy kapitał akcyjny	K	1,000.000.—
Rezerwa premij i przeniesienia	"	9,512.984·97
Rezerwa dla szkód wiszących (nieuregulow.)	"	23.959·75
Rezerwa dla niepodjętych wartości wykupna	"	24.168·21
Rezerwa kapitału	"	175.000.—
Rezerwa dla różnicy stopy procentowej . . .	"	125·000.—
Fundusz dla różnicy kursu	"	43.543·49
Rezerwa dla amortyzacji wartości budynków	"	28.800.—
Rezerwa dla wątpliwych pretencyi	"	80.000.—
	<u>K</u>	<u>11,013.456·42</u>

FONCIÈRE

PESZTEŃSKI ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ

(ZAŁOŻONY W ROKU 1864).

Główna siedziba w Budapeszcie: Sas-utcza 10.
Pełnowpłacony kapitał akcyjny: K 3,000.000.
Fundusze rezerwowe: K 20,600.569.51,
Dochody roczne z premii: około K 11,302.000.
Ogólny fundusz gwarancyjny: około K 36,058.000.

DYREKCJA.

Hugo de Kilény, radca minist., prezes węg. Tow. żeglugi „Adria” etc., prezes; Engel de Cserkut M., właśc. dóbr; Gutten-tag Gustaw, właściciel dóbr; Hoffman S., szef firmy „S. i F. Hoffman”; Sarbó de Szepesváraljai, prezes Rady nadzorczej węg. banku hipotecznego; Simó Ludwik de, nadkurator siedmiogrodzkiego ew. ref. okręgu kościelnego, poseł do Rady państwa; Strasser Alfred, wł. dóbr; Dr. Juliusz Keppich, adwokat, członek rady dyrekcji banku węgierskiego.

Dyrektorowie referenci: Ribári Maurycy i Sarbó de Szepesvárljai Leon P.

Sekretarze generalni i prokurzyści: Tauszig Hugo i Temesváry Emeryk.

Rada nadzorcza: Prezes: Reich Ludwik. Członkowie: Auer Robert, Doctor Juliusz, Dr. Marquet Louis, de N. Friedman.

Cel: Ubezpieczenie od ognia, na życie ludzkie we wszystkich kombinacjach, od szkód wynikłych z transportów towarów i walorów, od nieszczęśliwych wypadków, od strat czystego dochodu, skutkiem ubytku czynszu w zgorzałych domach czynszowych, od szkód skutkiem stłuczenia szyb lustrowych i od szkód skutkiem kradzieży z włamaniem.

Generalna Agencja we Lwowie, protokołowana dla Galicji i Bukowiny w sądzie handlowym we Lwowie,

Biura: przy ul. Mickiewicza 1, 5.

Sekretarz generalny i pełnomocnik dla Galicji i Bukowiny: Tenner Juliusz.

Sekretarz i zastępca szefa: Kranzdorf I.

Prokurzyści: Langer Eugeniusz, Geist Maurycy.

Kasyer: Braun Szymon.

Filia w Czerniowcach (dla Bukowiny) przy ul. Pańskiej 5 a.

Sekretarze: Atlas Gustaw i Goldhaufen Maksymilian.

Bilans za rok 1906 wykazuje następujące szczegóły:

a) **Dział życiowy.** Stan ubezpieczeń z końcem grudnia 1906 wynosił 24.515 polic z kapitałem ubezp. K 87.896·12 i rentą K 31.334. Dochody z premii K 3,504 818·07; dochody z odsetek K 762.252·06, na police płatne i wykupna wydano K 1,866.857·31 rezerwa premijna podniosła się na K 22,192.147 ubezpieczonym na wypadek śmierci z rocznym rozdziałem zysku przypadła dywidenda $4\frac{3}{10}\%$ rocznej premii. Czysty zysk za rok 1906 wynosił K 101.651·59.

b) **Dział ogniowy (włącznie z działem od kradzieży z włamaniem i ubezpieczenie szkła).** Dochody z premii w gotówce K 8,301.722·26; premia kontrasekuracyjna K 3,116.182·10 szkody na własnym rachunku K 29.474·93; skrypta premijne płatne w latach następnych K 23,615 708·87; rezerwa premijna netto K 2,074.218.

c) **Dział gradowy.** Dochody z premii K 445.857·96; premia kontrasekuracyjna K 294.919·68; szkody na własnym rachunku K 48.331·06.

d) **Dział wypadkowy.** Dochody z premii K 614.504·17; premia kontrasekuracyjna K 84.902·20; szkody na własnym rachunku K 291.597·49; rezerwa premijna K 216.519 (własny rachunek); skrypta premijne płatne w latach następnych K 2,643.406·38.

C. k. uprzyw.

Riunione Adriatica di Sicurtà w Tryeście.

Walne zgromadzenie tegoż Towarzystwa odbyło się dnia 25 kwietnia b. r. Z zamknięcia rachunków i sprawozdania dyrekcyi za rok 1906 (68 rok istnienia Towarzystwa) okazują się następujące daty:

W dziale życiowym weszło 10.469 wniosków na ubezpieczony kapitał 65,450.756 kor., a wystawione police wynosiły 56,909.218 kor. Stan ubezpieczenia z końcem roku 1906 wynosił 358 milionów koron kapitału i 1,041.405 kor. rent rocznych. Czysty wzrost kapitału wynosi 39,565.444 kor. Premij pobrano 16,636.454 kor., zaś za wypadki śmierci i dożycia i za renty wypłacono 7,076.155 kor. Z przekazaniem 200.000 kor. do tego rocznego bilansu rozpoczyna się zbieranie nowej rezerwy posiłkowej. Rezerwy premij i przeniesienia premij dla ubezpieczeń życiowych wynoszą z końcem roku rachunkowego 98,080.495 kor., a po strąceniu reasekuracyi 90,335.152 kor. na rachunek własny, wykazuje zatem wzrost o 8,814.886 kor. wobec zeszłego roku.

Za ubezpieczenie ogniowe pobrano premij koron 22,976.627, za ubezpieczenia transportów 1,798.809 koron, za ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem 373.944 kor. Reasekuracye w ostatnich trzech działach wymagały 11,078.679 koron, wypłaty zaś szkód 17,404.660 kor., a z potrąceniem reasekuracyi 8,747.357 kor. Rezerwy premii tych działów wynoszą razem 15,476.913 kor., po potrąceniu reasekuracyi 8,673.682 kor.

Walne zgromadzenie zatwierdziło wnioski dyrekcji, wedle których zużyło z nadwyżki roku 400.000 kor. na utworzenie nadzwyczajnej rezerwy dla szkód dalszych 121.792 koron na zwiększenie rezerwy dyspozycyjnej bilansu B. na 1,300.000 kor., a resztę na wypłatę dywidendy w kwocie 230 kor. od akcji.

Rezerwy Towarzystwa, wynoszące z dniem 31 grudnia 1906 zwyż 111 milionów koron, z wyłączeniem 3,002.759 kor., zarezerwowanych na wypłatę nieuregulowanych szkód, rozdzielają się następująco: Rezerwy premij (z potrąceniem reasekuracji) 98,808.834 kor., rezerwy dla zmiany kursu 3,558.795 koron, rezerwy zysku 8,000.000 kor. Majątek kasy pensyjnej i kas oszczędności i zabezpieczenia urzędników Towarzystwa wynosi 2,049.676 koron.

Ces. król. uprz. tow. ubezpieczeń
„Austryacki Feniks“
W Wiedniu.

REPREZENTACYA GENERALNA WE LWOWIE.

Naczelnik Reprezentacyi: Adolf Löffel.

Sekretarz: Józef Woliński.

Zastępca sekretarza: Franciszek Marek.

Likwidatorzy: Ksawery Arbesbauer, Izydor Goldenberg,
S. Rauchberger.

Kasyer: Maurycy Horsitzer.

Buchalter: M. Brand.

28 urzędników przy Reprezentacyi.

PIERWSZY GALICYJSKI
DOM DLA ZIEMIAN

ROK ZAŁOŻENIA 1897.

Centralne biuro: Lwów, ul. Kościuszki 1 a (dom Hermana).

Magazyny: ul. Grodecka 37.

Reprezentacje: w Krakowie, ul. św. Tomasza 11 (magazyn ul. św. Filipa 9); w Czerniowcach, ul. Pocztowa 8, pasaż Luttingera (magazyn ul. Pańska 17); w Stanisławowie, ul. Halicka 60 (magazyn ulica Szpitalna 8); w Tarnopolu, ulica Trzeciego Maja.

Kupno i sprzedaż nasion, zbóż i nawozów sztucznych, zastępstwo fabryk maszyn rolniczych (E. Kühne, Moson; Mc. Cormick Harvesting Maschine Co, Chicago; Ruston Proctor & Co Ltd., Lincoln; Motorenfabrik Oberursel A. G.; Svenska Centrifug, Aktie Bolaget, Sztokholm) i t. d.

Szef firmy: Ernest Leon Lilien.

Prokurzyści: Jerzy Mikucki kierownik biura i Ignacy Weinberg, kierownik warsztatów.

Buchalter: S. Czernicki. Kasyer: H. Raszkas. Urzędnicy: H. Glück, St. Goralski, J. Landes, J. Stauber, H. Tusz, J. Wang, J. Wilenko. — 18 monterów, 3 woźni.

Spis koncesyjonowanych budowniczych lwowskich.

Bajan Felicyan, ul. Łąckiego 7	Lewiński Jan, Krzyżowa 42
Bałaban Jakób, gm. hr. Skarbka	Lewicki Filomen, Krzyżowa 42
Bauer Bronisław, pl. Bema 4	Mostowski Tadeusz, Rynek 3
Bodaszewski Łukasz, Kampiana 6	Noworyta Jan, Solarni 6
Boguchwałski Aug., Łyczaków 5	Podhorodecki Włodzimierz, Sobieskiego 4
Boublik Karol, Cłowa 12	Pszorn Zygmunt, Dąbrowskiego 4
Breiter Wacław, Sykstuska 50	Rawski Wincenty, Krzyżowa 41
Chołoniewski St., Badenich 9	Riemer Salomon, Jagiellońska 22
Cybuski Jul., Chmielowskiego 7	Salver Henryk, Tkacka 10 a
Cybulski Lud., Dąbrowskiego 2a	Skawiński Karol, Kopcowa 8
Doliński Jan, Dwernickiego 22	Scheller Jakób, Krasickich 7
Fechter Michał, Fundacya Domsa	Schleyen Artur, Pas. Hausmana 5
Godowski Wład., Klonowicza 4	Schulz Jan, Żółkiewska 50
Hrycak Antoni, Kurkowa 35	Silberstein Maurycy, Podlewskiego 3
Janowski Kajetan, Rynek 3	Śliwiński Hipolit, Kadecka 6
Kamieniobrodzki Alfred, Kopernika 48	Tartałowicz Jan Adam, pl. św. Jura 6
Karasiński Jan, Kr. Leszczyńskiego 25	Ulam Michał, Akademicka 4
Kędzierski Zygmunt Kochanowskiego 7a	Weiss Adolf, pl. Dąbrowskiego 1
Korajski Jakób, Łazarza 4	Wesołowski Eugeniusz, Rynek 3
Kowalczuk Michał, Krzyżowa 48	Winiarz Ignacy, Brzuchowice 5
Kubisz Władysław, Piekarska 31	Velze Ludwik, Chorążczyzna 18
Kroch Salomon, Podlewskiego 3	Zagórski Albin, Zyblikiewicza 5
Kuhn Adolf, Małeckiego 6	Zacharyewicz Alfred, Issakowicza
Kunicki Antoni, Pohulanka 8	Żychowski Edmund, Marka 2
-
-

Adwokaci we Lwowie.

- Allerhand Mojżesz, Kościuszki 1a
Ambes Maurycy, Jagiellońska 15
Aschkenase Tob, Kopernika 21.
Bałaban Leon, Jagiellońska 5.
Bałaban W., Kraszewskiego 3.
Bieliński Stan., 3go Maja 2.
Bilik Mikołaj, Kraszewskiego 21.
Bliziński Kazim., Kołtątaja 1.
Blumenfeld Bruno, Sykstuska 33.
Błażejowski Bron., Wałowa 31.
Bodek Maks., Łukasińskiego 4.
Brauner Józef, Jagiellońska 6.
Brendel Aron A., Jagiellońska 24.
Buber Rafał, Kościuszki 4.
Bund Sal. (sen.) Mi kiewicza 22.
Bund Sal. (jun.) Brajerowska 5.
Chiger Mojżesz. Kopernika 10.
Czemeryński I. K., Grodzickich 4.
Czerny Kar., pl. Bernarnyński 10.
Czeszer Józef, Teatralna 7.
Czeszer Leon, Sienkiewicza 5.
Dąbrowski P., Słowackiego 16.
Deichs A., Kazimierzowska 28.
Deryng Stan., Jagiellońska 7.
Diamant Jakób, Halicka 1.
Dobiecki St., pl. Bernard. 12a.
Dobrzański Jan, Krzywa 12.
Dogilewski Maryan, Kopernika 5.
Dulęba Wład., Sienkiewicza 5.
Dwernicki Tad, Słowackiego 8.
Dziedzic Wojc., Kościuszki 20.
Dziędzielewicz A., Jagiellońska 8
Fedak Stefan. Sykstuska 48.
Feigenbaum Henr., Sykstuska 10.
Feiles Izidor, 3-go Maja 13.
Feld Izaak, pl. Kapitulny 3.
Fell Izidor, Jagiellońska 6.
Feuerstein St., Akademicka 16.
Fink Leon. Rynek 15.
Finkler Marek, Karola Ludw. 5.
Fischer Aron, Słowackiego 18.
Flecker Leon, Jagiellońska 7.
Flecker O., Kazimierzowska 37.
Flaeschner Szymon, Kołtątaja 10.
Frenkel Stefan, Akademicka 12.
Fried Maksym., Jagiellońska 11a
Gabel Hersch, Podlewskiego 6.
Gall Edward, pl. Smolki 3.
Godlewski Włodz., Teatralna 3.
Goldberg Maur, Kopernika 24.
Gorecki Tad., Akademicka 26.
Grek Michał, Hetmańska 22.
Gross Henryk, Kościuszki 18.
Gruder Leon L., Kopernika 14.
Grünberg Natan J., Sykstuska 14.
Grünstein Zygm, Skarbkowska 7.
Herzig Józef, 3-go Maja 17.
Hescheles Dawid, J. pl. Smolki 1.
Holzer Wilhelm, 3-go Maja 10.
Horowitz Jakób, Sykstuska 37.
Horwath Adam, Hetmańska 4.
Jabłoński Zef. M., Brajerowska 8.
Jaglarz Franciszek. 3-go Maja 5.
Jasinicki Włodz., Krakowska 17.

- Jasiński Franc., Sykstuska 35.
 Jেকেles Leon, Wałowa 4.
 Kahane Mojżesz, Kołtątaja 3.
 Kamiński Edm., Szopena 5.
 Kamiński Marek K., Szopena 5.
 Karlsbad L., Pasaż Hausmana.
 Kasperek Jan, Bielowskiego 5.
 Klarfeld Henryk, Sykstuska 25.
 Klarfeld Leon, Słowackiego 2.
 Kmicikiewicz Jan, pl. Smolki 5.
 Kohane Adolf, Sykstuska 31.
 Königsberger Sch., Kościuszki 14
 Korytko Stan., Czarnieckiego 3
 Kosiński Ad., Kraszewskiego 3.
 Kraus Alojzy E., pl. św. Ducha 3.
 Kraus Maks, Sykstuska 28.
 Kroch Ozyasz E., Sykstuska 3
 Krosiński Włodz., Kościuszki 3
 Krygowski K., Sobieskiego 3.
 Kuczkiwicz J., pl. Bernard. 11.
 Kulikowski W., 3-go Maja 5.
 Kwiatkowski Ferd., Pańska 2.
 Kwolewski Edw., Podlewskiego 9
 Landes Abraham, Krakowska 14
 Lau Ignacy, Kilińskiego 1.
 Leistyna N., Karola Ludwika 29.
 Leser Zyg., Sykstuska 34.
 Lewicki Konstanty, Podwale 7.
 Lieberman A., Kaźmierzowska 35
 Lilien Edward, Kościuszki 10.
 Liptay Maks., 3-go Maja 5
 Lisiewicz Al., Akademicka 22.
 Lisiewicz Zyg., Akademicka 22
 Loewenherz H., Kopernika 21.
 Loewenstein N., 3-go Maja 13.
 Luft Dawid, Trybunalska 6.
 Łękowski M., Brajerowska 10.
 Łoziński August, Pańska 2.
 Łuczkiwicz Kaz., Kalcza 2.
 Łysiak Aleks., Skarbkowska 2.
 Majewski Wład., Kopernika 12.
 Małachowski G., Kościuszki 20.
 Maryński Al., pl. Maryacki 9.
 Mayer Aleks., pl. Maryacki 8.
 Mayer Józef H., Kościuszki 3.
 Max Henryk, Sykstuska 52.
 Menkes Adolf, Kościuszki 2.
 Michalewski B., pl. Maryacki 10
 Mikuliński Karol, Szopena 5.
 Mildwurm Israel, Jagiellońska 12.
 Mochnacki W., Jagiellońska 1.
 Morawiecki Józef, Halicka 20.
 Morgenroth Z., Akademicka 8.
 Nussbrecher Ch., Kościuszki 1a.
 Obmiński St., Batorego 11.
 Ochrynowicz, Kraszewskiego 15.
 Olbert Karol, Kołtątaja 5
 Ostaszewski Bron., Teatralna 7.
 Pająk Józef, Kraszewskiego 13.
 Paneth M., Pasaż Hausmana 8
 Paneth Seweryn, Kościuszki 3.
 Parnas Józef, 3-go Maja 19.
 Parnas Emil, Hetmańska 22.
 Pawęcki Leon, Skarbkowska 19.
 Ploder August Szopena 5.
 Pohl Samuel, Sykstuska 19
 Pomianowski Aleksander, ratusz.
 Presser Izaak, Karola Ludw. 29.
 Rares Adolf, Skarbkowska 7.
 Rauch Józef, Hetmańska 22.
 Reich Jakób, Jagiellońska 7.
 Reis Albert, Tańskiej 1.
 Reiter Eug., Jagiellońska 5.
 Roński Emil, Teatralna 1.
 Rosenberg Wilh., Kościuszki 24.
 Rosengarten J., Pasaż Hausm. 6.
 Rosmarin Adolf A., Kołtątaja 4.
 Roth Em., Kaźmierzowska 31.
 Roth Maurycy, Kopernika 9.
 Rothstein Israel, Jagiellońska 4.
 Schaff Szymon, Hetmańska 22.
 Schenk Jan, Kordeckiego 14.
 Schier Aleks., Kopernika 28.
 Schleicher Filip, Jagiellońska 11.
 Schneck Benj., Akademicka 3.
 Schönbach Izaak, Kopernika 22.
 Schönfeld M., Sykstuska 37.
 Schorr Arnold, Sykstuska 2.
 Segal Adolf, Akademicka 6.
 Skałkowski T., Karola Ludw. 1.
 Skowroński Zygmunt, Rynek 3.
 Sokal Klemens, Kościuszki 4.
 Sokal Maks., Kaźmierzowska 26.
 Sokal Rubin, Sykstuska 8.

Solański Edward, Piekarska 12.	Walemann Saul, Niecała 6.
Sołowij Tadeusz, Mickiewicza 3.	Wasser Ozyasz, 3-go Maja 17.
Sołowij Wład., Mickiewicza 3.	Wasung M., Zyblikiewicza 37a.
Somerstein Sal., Jagiellońska 12.	Wein Ignacy, Sykstuska 22.
Srokowski Teofil, Sienkiewicza 3	Weinberg Sal., Sykstuska 12.
Stand Ozyasz, Jagiellońska 16.	Weisstein M., Kościuszki 5.
Stefko Kamil, Bielowskiego 6.	Werfel Dawid, Sykstuska 26.
Steinberger J., Pasaż Hausm. 5.	Westreich Józef, Teatralna 1.
Szafański W., Sobieskiego 9.	Witkowski Kaz. R., 3 Maja 21.
Szeib Henryk L., Wałowa 2.	Wittlin B. (jun.), Sykstuska 11.
Szeliga Miecz. W., Kopernika 4.	Woynarowski F. J., Friedr. 7.
Szuchiewicz Mikołaj, Rynek 41.	Wróblewski J., Sobieskiego 4.
Teicher Juliusz, Kościuszki 3.	Zaderecki Michał, Kołłątaja 1.
Tenner Bernard, Kościuszki 10.	Zajac Teodozy, Krzywa 12.
Till Artur Ernest, Pańska 4.	Zbyszewski Stan., Słowackiego 2
Trybalski Gustaw, Kopernika 22.	Zion Leon, Sykstuska 17.
Tucki Włodz., Szopena 5.	Zion Łazarz, 3-go Maja 10.
Tygier Celestyn, 3-go Maja 1a	Zipper Gerszon, Kościuszki 22.
Vogel Aleks., Sykstuska 40.	Zoref Filip, Kościuszki 21.

N O T A R Y U S Z E.

Krokowski W., Hetmańska 10.	Teleśnicki Antoni, (subst. Kwaśnickiego), Teatralna 11.
Kukawski Leop., Teatralna 7.	Witośławski Teofil, Jagiell. 2.
Onyszkiewicz Józef, Teatralna 6.	Zawadzki Wł., pl. Maryacki 7.
Nartowski Bron., Trybunalska 1.	
-

Adwokaci w Krakowie.

- Ader Leon, Gołębia 3.
Bader Leib, pl. Dominikański 3.
Bąkowski Klemens.
Bardel Franciszek, Mały Rynek.
Bednarski Tadeusz, Wiślna 3.
Benis Artur, Wielopole 2.
Berger Arnold. Grodzka 23.
Berman Henryk, Grodzka 62.
Bobilewicz Adam, św. Krzyża 7.
Bogusz Adam, Gołębia 6.
Brummer Herman, Poselska 18.
Caro Leopold, Szczepańska 11.
Chmielarczyk Wł. św. Jana 4.
Czesznak Feliks, Floryańska 3.
Dadlez Wilh., Straszewskiego 21.
Dalnet Józef, Getrudy 11.
Deiches Izidor, Rynek 15.
Doboszyński Adam, św. Anny 3.
Drobner Józef, Grodzka 43.
Ehrenpreiss Zygmn., Grodzka 50.
Eibenschütz Z. Straszewskiego 10
Eichenbaum Saul. Floryańska 49.
Federowicz Tadeusz, Krupnicza 5.
Fischer Edm. Jan, Senacka 6.
Fischler Adolf, Grodzka 61.
Fischlowitz I., pl. WW. Św. 10.
Flach Karol, Grodzka 3.
Garfein Salamon, Grodzka 71.
Geldwerth M. L., Floryańska 5.
Gertler Julian, Podzamecze 10.
Gleitzman Józef, Grodzka 39.
Gluziński Tadeusz, Szewska 19.
Goldfinger Alb. Sal. Grodzka 51.
Gross Adolf. Bracka 13.
Grünzweig Zygmunt.
Gryziecki Mikołaj, Rynek gł. 26.
Guńkiewicz Bron., Grodzka 47,
Heski Bernard, Szewska 20.
Himmelblau Abr., Floryańska 32.
Horowitz Maurycy Stolarska 13.
Ichheiser Michał, Rynek gł. 25.
Iskrzycki Tadeusz.
Jakubowski Faustyn, Bracka 10.
Jakubowski Jan, św. Jana 18.
Judkiewicz Henryk, Gołębia 3.
Kaden Gustaw, Basztowa 26.
Kahane Mojżesz.
Kirchmayer S., pl. Szczepański 6.
Kosch Teodor, Pijarska 3.
Koziarski Kazimierz.
Koy Michał, św. Anny 7.
Krieger Herman, Floryańska 18.
Krygowski Stan., św. Marka 11.
Kwaśniewski Józef
Kwieciński Tad. Kanoniczna 16.
Lachs Saul Rafał Grodzka 60.
Lachs Józef, ul. Grodzka 15.
Landau Ign., pl. Dominikański 4.

- Landau Pinkos, Dominikański 7.
 Landau Saul Izaj., Grodzka 30.
 Landau Saul Rafał, Getrudy 9.
 Landy Lejzar (Lud.), Rynek gł. 10.
 Langrod Bernard, Gołębia 2.
 Laub Dawid, Grodzka 62.
 Lauer Bernard, pl. WW. Sw. 1.
 Laufbahn Abraham, Grodzka 30.
 Lewandowski K., Floryańska 16
 br, Lewartowski Adam Wiślna 5
 Lewicki Włodz. Sławkowska 28.
 Liebling Abraham, Rynek gł. 8.
 Łachecki Kazimierz, Szewska 26.
 Ławrowski Roman Grodzka 3.
 Łepkowski Karol, Poselska 9.
 Łoziński Czesław, Graniczna, 5.
 Marek Zyg. Stan., Poselska 17.
 Markiewicz Władysł., Bracka 6.
 Maschler Araham, Floryańska 28.
 Meisels Abr., pl. Dominikański 5.
 Merz Ludwig, Grodzka 32.
 Mikiewicz Bolesław, św. Jana 13.
 Mussil Fr. W. M. Karmelicka 15.
 Münz Michał, Bracka 4.
 Nadel Mendel.
 Nichthauser Abr., Grodzka 6.
 Olearski Bronisław Pijarska 5.
 Pawłowicz Klemens, Szewska 10.
 Peiper Julian Grodzka 59.
 Pelz Scholem Mord., Grodzka 20.
 Piotrowski Zyg., św. Anny 11.
 Pisiewicz Zyg., Szczepańska 1.
 Przeworski Jakób, Poselska 8.
 Rabinowicz Wolf.
 Rattler Ludwik, Grodzka 69.
 Reifer Leon, Grodzka 29.
 Reiner Edmund, Grodzka 33.
 Ripp Mojżesz Leib, Grodzka 44.
 Rosenblatt Józef. Basztowa 19.
 Rowiński Stan., Sławkowska 31.
 Rozwadowski Kazimierz.
 Schmidt Wolf Wilh. Grodzka 26.
 Schmindling Chask., Rynek gł. 11.
 Scholen Salamon, Grodzka 43.
 Schönberg Maur., Karmelicka 9.
 Schwartz Emil, Poselska 19.
 Seinfeld Herm., Dominikański 1.
 Skąpski Józef, Jagiellońska 5.
 Smolarski Kaz., Sławkowska 10.
 Stec Jan, pl. WW. Świętych. 9.
 Steinber Józef, Grodzka 18.
 Sternbach Edward, Stolarska 15.
 Sulimir Roman, Bracka 1.
 Szalay Ludwik, św. Jana 3.
 Tilles Abraham, Grodzka 40.
 Tilles Samuel, Grodzka 40.
 Tomik Stanisław, Floryańska 35.
 Trammer Jędrzej.
 Unger Samuel, Bracka 5.
 Vorzimmer Dawid, Poselska 8.
 Wahrhaftig S., pl. Dominikański 2
 Wechsler Maurycy, Senacka 9.
 Winkler Samuel, Poselska 18.
 Wojciechowski Fr., Basztowa 26.
 Zeitner Abraham Senacka 9.

NOTARYUSZE.

Brzeski Wiktor
 Klemensiewicz Edmund

Niemczewski Franciszek
 Adamski Wacław

CZEŚĆ LITERACKA

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń
Urzędników prywatnych
we Lwowie, Hotel George'a

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń Urzędników prywatnych obchodzi w roku bieżącym swój 40 letni jubileusz istnienia. Założone w roku 1867 — po długich walkach i staraniach — wyłącznie własnymi siłami i funduszami urzędników (oficyalistów) prywatnych jako Towarzystwo wzajemnej pomocy miało ono na celu udzielanie członkom swym, wzgl. ich wdowom i sierotom zapomóg stałych i czasowych rocznych, których wysokość na każdy rok miała być zmieniana, zależnie od stanu dyspozycyjnych funduszków.

Towarzystwo rozwinęło działalność swoją pod prezesurą jednego ze swych założycieli ś. p. Stefana hr. Zamoyskiego szybko w całym kraju z początku wyłącznie w sferze urzędników rolnych i lasowych (oficyalistów prywatnych) — którzy przedewszystkiem odczuwali brak jakiegokolwiek zaopatrzenia na przyszłość dla siebie i swych rodzin.

Jak potrzebną była ta instytucja w kraju, świadczy o tem najlepiej fakt, że już z końcem r. 1868 — po pięciu kwartałach istnienia — Towarzystwo liczyło 2200 członków rzeczywistych, a dochody jego wynosiły 26.799 zfr. 53 ct. Dzieło tak chlubnie rozpoczęte prowadziło Towarzystwo odtąd niezmiernie i konsekwentnie do założonego celu. Nierównomiernie jednak ze wzrostem majątku Towarzystwa wzrastały ciężary, zwłaszcza gdy już po upływie 5-letniego okresu istnienia zaczęło Towarzystwo wypłacać członkom i ich rodzinom statutowe roczne zapomogi stałe i czasowe oraz datki jednorazowe.

Sprawozdanie za rok 1877 (dziesiąty rok istnienia) wykazuje już w rubryce wypłaconych po koniec tego roku zapomóg pokaźną kwotę przeszło 52.000 zł. To też już w latach następnych zaznacza się stale potrzeba stworzenia Towarzystwu silniejszych i stalszych na przyszłość podstaw, a to tembardziej, ile że dalsze doświadczenia wykazywały jeszcze dobitniej niestosunkowo wielki wzrost zobowiązań wobec zbyt małych statutowych wpłat członków. Było to skutkiem braku matematycznej podstawy, t. j. obliczenia ścisłego stosunku wkładek do udzielanych zapomóg. Celem utrzymania budżetowej równowagi zmuszone było Towarzystwo pierwszy raz już w roku 1887 obniżyć dotychczasową skalę zapomóg (wedle której udzielano rocznie 75% od włożonego wkładkami kapitału) — szukając równocześnie pokrycia w odpowiednim lecz, jak się okazało, niedostatecznym i niestosunkowem podwyższeniu składek i oszczędnej gospodarce.

Kiedy i te środki, później dwukrotnie jeszcze w latach 1893 i 1900 stosowane, zawiodły, bo zawieść musiały wobec udzielania zbyt wysokich świadczeń i pobierania w zamian zbyt małych składek, i przy równoczesnym braku ścisłej matematycznej podstawy, zdobył się zarząd Towarzystwa na stanowczy i jedynie racjonalny krok przeobrażenia instytucji na zasadach asekuracyjno-technicznych, dokonanego w roku 1904 przy pomocy zaleconego przez ministerstwo spraw wewnętrznych technika asekuracyjnego i przez dokonaną w tym roku odpowiednią zmianę statutu.

To przeobrażenie, dokonane zbyt późno, nie mogło nastąpić bez pewnych ofiar, które ponieść musieli tak emeryci, wdowy i sieroty, jak i członkowie czynni, zrzekając się pewnej części swych praw i opłacając odtąd wyższe składki. To też byli i niezadowoleni, ci zwłaszcza, którzy nie dobro ogótu, lecz własny chwilowy pożytek mieli na oku. Przeważnie jednak większość członków uznała konieczność i korzyści przeobrażenia — i w dzisiejszym pięknym a stałym rozwoju instytucji widzą gwarancję najpewniejszą także swych własnych w niej interesów.

Działalność Towarzystwa grupuje się obecnie w następujących działach: 1) w Kasie emerytalnej (dział czysto asekuracyjny, oparty na wzajemności), zabezpieczającej członkom

i ich rodzinom renty na niezdolność do pracy i na starość, renty wdowie, pensye sieroce, kapitały pogrzebowe i pośmierne, posagi i t. p.; 2) w udzielaniu w chwilowej potrzebie zapomóg doraźnych z osobnych istniejących na ten cel funduszków; 3) w działalności dobroczynnej przez udzielanie z licznych funduszków i fundacyj specjalnych stypendyów, posagów i t. d., oraz przez zakładanie burs szkolnych dla synów członków Towarzystwa; dotąd istnieje jedna taka bursa we Lwowie.

Majątek Kasy emerytalnej Towarzystwa wynosi z końcem 1907 r. około 1,930.000 koron, tj. przeszło 400.000 koron więcej, niż z końcem r. 1904. Wzrost ten jest naturalny przy obecnych matematycznych podstawach Towarzystwa, a zawdzięczyć go należy także bardzo korzystnej lokacyi kapitałów Kasy, że wspomniemy tylko o niezwykle korzystnym zakupie przez Towarzystwo pierwszorzędnego i największego we Lwowie hotelu George'a. Reszta majątku Kasy emerytalnej ulokowaną jest korzystnie w realnościach miejskich, na hipotekach dóbr ziemskich, w Kasach oszczędności i w papierach wartościowych z pupilarnem bezpieczeństwem.

Przez cały czas swego istnienia po koniec roku 1907 wypłaciło Towarzystwo na renty i pensye (dawniej zapomogi) okrągło (wraz z datkami jednorazowymi) kwotę k. 2,798.000.

Ubezpieczać się w Towarzystwie mogą urzędnicy prywatni wszelkiej kategorii, oraz osoby zarobkujące samoistnie (mniejsi przedsiębiorcy) — lub w tzw. zawodach wolnych — (adwokaci, lekarze, inżynierowie i t. p.) bez badania lekarskiego — do 60 roku życia — bez różnicy płci, a to wedle norm emerytalnych, z których trzy zostały do statutu świeżo wprowadzone. Wedle każdej z tych norm jedna i ta sama składka ubezpiecza renty inwalidy, na starość, wdowie i pensye sieroce pod nader korzystnymi warunkami.

Obok trzech nowych norm emerytalnych wprowadziło Towarzystwo w tym roku do statutu nowe taryfy i kombinacje jak: taryfę zakupną lat wstecz, taryfę dodatkowych ubezpieczeń osobnych wyższych rent wdowich, taryfę ubezpieczenia awansów, kapitałów pośmiertnych, wreszcie taryfę ubezpieczenia posagów — wszystko bez lekarskiego świadectwa zdrowia. Wedle tej ostatniej taryfy każdy członek rzeczywisty ubezpieczyć może dziecku swemu lub pod jego opieką zostającemu

posag dowolny z obowiązkiem opłacania składek przez pewną dowolnie oznaczoną liczbę lat; gdyby ubezpieczający wcześniej umarł lub stał się do pracy niezdolnym — opłacanie składki ustaje, a posag będzie mimo to wypłacony w odpowiednim czasie i w ubezpieczonej wysokości. Również opłacanie składki za ubezpieczenie kapitału pośmiertnego ustaje, jeśli ubezpieczony stał się do pracy niezdolny; mimo to jednak cały kapitał jest płatny po śmierci ubezpieczonego.

Nadto zawierają zmiany statutu inne ważne udogodnienia dla członków.

Wiele z pomienionych zmian i uzupełnień statutu wprowadziło Towarzystwo w dopełnieniu warunków §. 64 i 65 ustawy przymusowej emerytalnej dla urzędników prywatnych (ust. z dnia 16 grudnia 1906 Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1907) w tym celu, aby uzyskać zatwierdzenie ministerstwa na ustawy zakład emerytalny zastępczy — co też niewątpliwie nastąpi. Tak więc od roku 1909 — w którym wspomniana ustawa wchodzi w życie — Towarzystwo będzie ustawowym zakładem emerytalnym zastępczym i przyjmować będzie ustawowe ubezpieczenia przymusowe pod statutowymi warunkami.

W staraniach o tę ustawę o przymusowym ubezpieczeniu urzędników prywatnych brało Towarzystwo od r. 1893 gorliwy udział; jego też w pierwszej linii usiłowaniami, petycyom i zabiegom u Koła Polskiego zawdzięczać należy dojskie do skutku tej ustawy, zabezpieczającej całą rzeszę niezabezpieczonych dotąd pracowników pewną przyszłość.

W staraniach o dobro urzędników prywatnych i obecnie Towarzystwo jeszcze nie ustaje; łącznie z podobnemi Towarzystwami innych narodowości państwa zabiega ono około uzyskania ustawowych reprezentacyj warstwy urzędników prywatnych w tzw. „Izbach urzędników prywatnych“, a zarazem o uregulowanie w drodze ustawodawczej stosunków służbowych urzędników prywatnych a przy znanej energii zarządu Towarzystwa spodziewać się należy, że usiłowania swe ku dobru urzędników prywatnych, doprowadzać będzie zawsze do pożądaných wyników. Stąd też rośnie zaufanie do Towarzystwa, a upośledzona dotąd pod każdym względem warstwa urzędników prywatnych skupia się w niem coraz liczniej — i już dziś całe grupy urzędników prywatnych zawierają w Towarzystwie ubezpieczenia, wyma-

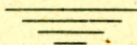
gane ustawą, jużto dla skrócenia sobie czasu wyczekiwania (ustawa wchodzi w życie dopiero w r. 1909), jużto widząc w tem ubezpieczeniu nietylko własny dobrze zrozumiany interes, ale i wypełnienie obowiązku zawodowej solidarności oraz potrzebę wspólnej dla wspólnego dobra pracy pod hasłem: „w jednośi siła“.

Pragnącym zawrzeć ubezpieczenie wzgl. poinformować się o szczegółowych warunkach i korzyściach ubezpieczenia udziela ustnych i pisemnych informacyj Wydział centralny Towarzystwa we Lwowie (hotel George'a).

W skład WYDZIAŁU CENTRALNEGO wchodzi:

Prezes: Zdzisław hr. Tarnowski, wiceprezesowie: Franciszek Ksawery Szczerbicki i Józef Padewski; Członkowie: Julian Cybulski, Dr. Stanisław Dobiecki, Stanisław Gostyński, Krzysztof Koeppel, Bolesław Lewicki, Teodor Popławski, Hipolit Seredyński, Stanisław Sokołowski, Dr. Henryk Szymański, Józef Trojan, Tadeusz Wyrzykowski i Dr. Kazimierz Zgórski.

URZĘDNICY: naczelnik: Stanisław Bał, buchalter: Mieczysław Kiersz, inspektor: Zygmunt Terlecki, adjunkt: Józef Zawadowski, asystenci: Emil Czapliński i Łucyan Trukses, aplikant: Tadeusz Błahaczek — i kilku funkcjonaryuszów niestałych.

Ruskie stowarzyszenia udziałowe w Galicyi w r. 1906.

Polska opinia publiczna jest stanowczo zbyt niedostatecznie poinformowaną o przedmiotowej stronie ruchu narodowego ruskiego w naszym kraju. Dziennikarstwo polskie notuje skrętnie każde wystąpienie jakiegoś narwańca hajdamackiego, umieszcza obszerne opisy kłótni pomiędzy narodowcami i moskalofilami — jednym słowem, rozpisuje się o wszystkim, co w kwestyi ruskiej jest drażniącym, co jest wynikiem wybujałej agitacji partyjnej, a za mało podaje rzeczowych informacji o narodowej pracy organicznej Rusinów, o ich organizacji wewnętrznej, o rozwoju ich usiłowań, zmierzających do ekonomicznego podniesienia i kulturalnego postępu ruskiej ludności.

Rzadko zdarzy się Polak, który ze źródeł ruskich informuje się o tem, co Rusini robią w kraju. Nawet osobistości, kierujące u nas życiem publicznem, zwyczajnie nie wiedzą nic więcej o ruchu ruskim, jak tyle, ile mogą dowiedzieć się z pobieżnych i jednostronnych informacji polskich gazet, albo co dowiedzą się przypadkowo z osobistego zetknięcia się tu i ówdzie z którym z działaczy ruskich. Rusini wiedzą natomiast jak najdokładniej o wszystkim, co robią Polacy, ciągną dla siebie naukę z ich błędów i doświadczeń, i pracują jaknajusilniej nad wychowaniem nowych pokoleń, w duchu zawistnego ku wszystkiemu co polskie separatyzmu narodowego. A co robią Rusini, wiedzą o tem Polacy zaledwie piąte przez dziesiąte.

Na żadnem może polu tak imponująco nie rozwija się organizacya narodowa ruska, jak w zakresie spółek kooperacyjnych, czyli jak u nas terminem ustawowym nazywają

spółek zarobkowych i gospodarczych. Potężny rozwój tego ruchu jest istotnie zdumiewającym. Z wydanego świeżo sprawozdania o rozwoju ruskich związkowych stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1907 pozwolę sobie przytoczyć niektóre szczegóły cyfrowe.

Osobny ruski związek spółek zarobkowych i gospodarczych, istnieje w Galicyi dopiero od ośmiu lat, t. j. od roku 1899, gdyż dawniej należały i ruskie spółki do jednego związku z polskimi. W roku 1899 należało do ruskiego związku 18 stowarzyszeń, z ogólną ilością 6.539 członków; ich kapitał własny w udziałach i funduszach rezerwowych wynosił w ówczas 251.116 koron. Z końcem zaś roku 1906 należało do rewizyjnego związku ruskiego już 134 stowarzyszeń, z zastępem członków 59.548; ich kapitał własny wynosił:

a) w udziałach	K. 1,774.580
b) w funduszach rezerwowych	„ 414.016
razem	K. 2,188.596

Obrót kasowy tych spółek wynosił w r. 1899 około 6 milionów koron — w roku 1906 wzrósł się dziesięciokrotnie, gdyż wynosił 62,000.000 koron

W ogólnej ilości 134 stowarzyszeń, należących do ruskiego związku, jest 104 spółek kredytowych i 30 spółek handlowych przemysłowych i rolniczych. Polski związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie, istniejący 33 lat, obejmujący wschodnią i zachodnią część kraju, liczył (z końcem roku 1905) 201 stowarzyszeń, a w tem 159 kredytowych 43 innych

Charakterystycznym u ruskich stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych jest olbrzymie zaufanie do nich ze strony tych warstw ludności, pomiędzy którymi one operują. Oto parę przykładów:

Ruskie Towarzystwo spożywcze pod nazwą Narodna Torh owla we Lwowie, posiadające własnego kapitału w udziałach i w funduszu rezerwowym 155.310 K. ma w obrocie przeszło 100.000 K. obcego kapitału, uzyskanego w drodze kredytu wekslowego i towarowego — a nadto 825.000 K. wkładek oszczędności, złożonych przez publiczność. Ponieważ granica poręki członków Narodnej Torh owli ograniczoną jest tylko do wysokości drugi raz takiej kwoty, ile wyno-

szą udziały, więc skoro operuje ona sumą przeszło 900.000 K. obcych pieniędzy, to dwie trzecie tej sumy czyli 600.000 K. nie pokrycia nawet w poręce członków! Owych 600.000 K. obcego kapitału, ponad 300.000 ubezpieczonych udziałami i poręką członków, jakim Narodna Torhowla obraca, wiszą w powietrzu — li na osobistem zaufaniu kredytujących do członków zarządu tej instytucji!

Narodna Hostynnyca w Lwowie — stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką, ma w udziałach 14.411 K. w funduszu rezerwowym 1.420 K. razem przeto własnego kapitału 15.831 koron — a jest właścicielem realności, której wartość figuruje w bilansie w sumie 355.286 koron. Długi, zahipotekowane na tej realności wynosiły z końcem r. z. 251.422 K. długi „towarowe“ — zapewne na umeblowanie hotelu, wynosiły 46.229 K. a pomimo to ulokowała publiczność na książeczkach wkładowych tego stowarzyszenia 92.825 K.! Stosunek kapitału własnego do obcego był przeto w tem stowarzyszeniu według bilansu z 31. grudnia 1906 roku, jak 1 : 24.4.

Stowarzyszenie pracy kobiet pod nazwą Trud w Lwowie, ma własnego kapitału w udziałach i funduszu rezerwowym 13.061 K. długi wynoszą 78.938 i ma nadto w obrocie pieniędzy poruczonych na książeczki wkładowe 94.258 koron. Suma gotówkowych zobowiązań Trudu wynosi przeto 173 196 koron, gdy na pokrycie ich, oprócz nieznacznego kapitału udziałowego i funduszu rezerwowego, służy wartość kamienicy własnej wstawiona w bilans w sumie 130.900 K. tudzież wartość materyałów, gotowego towaru i inwentarza zakładu, figurująca w bilansie w kwocie 39.136 K.

Niezwykłe to zaufanie ludności ruskiej do ruskich stowarzyszeń udziałowych polega w pierwszej linii na żywym poczuciu obowiązku czynnego wspierania instytucyj swojej partyi, a następnie na tym fakcie, że istotnie żadna z ruskich spółek, zostających pod kontrolą związku rewizyjnego, nie zbankrutowała. Dzieje rozwoju ruskich spółek udziałowych zasługują na więcej uwagi, niż my im dotąd poświęcaliśmy — możemy z nich bowiem nauczyć się wiele, tak jak one niewątpliwie wiele korzystały z wzorów i doświadczeń polskich stowarzyszeń i polskiego związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Teofil Merunowicz.

Dr. Zygmunt Gargas.

Przemysł a podatki.

Rozwój i powstanie przemysłu zależy na ogół od dwóch zasadniczych czynników. Z jednej strony od poparcia, jakiego mu użycza kraj, państwo i społeczeństwo a powtórę i to przede wszystkim, od swobody rozwoju, od usunięcia przeszkód, stojących temu rozwojowi na drodze. Te przeszkody mogą być rozmaite. Nie mówię tu w tej chwili o przeszkodach natury moralnej, o przeszkodach, które tkwią w apatii i obojętności społeczeństwa, w jego małej zdolności konsumcyjnej wreszcie, mam tu na myśli raczej te przeszkody, których usunięcie, zależy od świadomych aktów woli widomych przedstawicieli społeczeństwa, od zarządzeń władzy.

Przeszkody te są na ogół dwojakiej natury: policyjne lub fiskalne. Zarządzenia policyjne mogą być podyktowane troską o dobro publiczne, o zdrowie lub bezpieczeństwo publiczne; zarządzenia względnie urządzenia podatkowe, mogą być spowodowane bądź to względami na skarb Państwa, bądź też są one li tylko środkiem ochronnym, w celu przeciwdziałania napływowi obcych wytworów przemysłowych, lub też rozwojowi produkcji w jakimś określonym kierunku czy w jakiejś określonej okolicy kraju (w państwach o różnorodnym składzie etnicznym).

Tu mam zamiar rozpatrzyć bliżej kwestyę przeszkód podatkowych.

Dadzą się one sprowadzić do dwóch przyczyn: do nieprawnego z niekorzyścią dla podatników połączonego wykonywania przez władze podatkowe ustaw i przepisów podatkowych i należyłościowych, a powtóre do nieracyonalnych technicznie lub finansowo przepisów ustawy, do urządzeń podatkowych, technicznie rozwój produkcji zbyt utrudniających, do zbyt wygórowanego obciążenia podatkowego, mówiąc w końcu negatywnie, do braku odpowiednich ulg podatkowych.

O ile przemysł w szczególności przemysł wielki może wogóle być uważany za czynnik postępu społecznego i gospodarczego, o tyle też na państwie i na wszelkich ciałach publiczno-prawnych, ciąży niewątpliwy obowiązek, usuwania przeszkód stojących w drodze rozwojowi przemysłu, tem bardziej zaś dotyczyć to musi, zaniechania bezprawia, jakim jest bezsprzecznie, nieprawne wykonywanie ustaw i przepisów skarbowych, obejmowane wulgarnem mianem fiskalizmu.

Co prawda zjawisko fiskalizmu nie dotyczy u nas specjalnie tylko przemysłu, pojawia się bowiem we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, dotyczy niemal wszystkich objawów życiowych wogóle.

To też fiskalizm był od dawna przedmiotem rozlicznych pocisków w prasie i publicystyce w debatach sejmowych i w życiu.

Nie mam zamiaru omawiać w tej chwili wszelkich przejawów fiskalizmu, chciałbym tylko stwierdzić, że fiskalizm ze szczególną siłą daje się odczuwać wytwórcom samodzielnym, bo te niespodziewanie nadmierne, nieraz po kilku latach dopiero przypisywane daniny podatkowe, z olbrzymią siłą spadają na drobne nieraz dopiero co może kiełkujące przedsiębiorstwa przemysłowe, psując wskutek tego wszelką kalkulację gospodarczą, uniemożliwiając w dalszej przyszłości, wiązanie końca z końcem.

Ale równie ujemne skutki, jak wygórowane obciążenie podatkowe wywołują też nieprawne wymiary,* czyli fiskalizm w ściślejszem tego słowa znaczeniu.

W przemyśle, który wytwarza dobra rzeczowe, bezpośrednia konsekwencya podatku przemysłowego polega na tem, że państwo konfiskuje pewną część wytworów przemysłowych

tegoż przedsiębiorstwa, by w ten sposób utrzymywać swych funkcyonaryuszy i zaspokoić swych wierzycieli¹⁾. Jeżeli przyjmujemy, jak w tym wypadku dzieje się niejednokrotnie stosunek, że podatek przemysłowy ma charakter ściśle przemysłowy, i że wymaga on dokładnie 10% wytworów przemysłowych każdego przedsiębiorstwa, to efekt jego dla przemysłowca polega na tem, że produktywność poszczególnych przedsiębiorstw przemysłowych zmniejsza się o 10%. Szewc np. mógł w pewnym ściśle określonym okresie czasu wytworzyć dziesięć par trzewików, a przed zaprowadzeniem podatku mógł on te trzewiki dla siebie zatrzymać i sprzedać. Teraz po zaprowadzeniu podatku, będzie on mógł również w tym samym czasokresie, wytwarzać dziesięć par trzewików, atoli jedną z tych par musi on bezpłatnie pozostawić państwu, wskutek czego, może dla siebie zatrzymać, a później ewentualnie sprzedać tylko dziesięć par trzewików. Jego zdolność produkcyjna zmniejsza się przeto, wskutek podatku o jedną dziesiątą. Z tego faktycznego stanu rzeczy wypłyną znów prawdopodobnie dwie konsekwencye, Przedsiębiorca będzie się z jednej strony starał o podniesienie zdolności wytwórczej u siebie i u swych narzędzi. Będzie może musiał dłużej i szybciej pracować, będzie musiał wydoskonalać swoje narzędzie, by w ten sposób, ubytek, powstały w jego produkcji w zupełności lub częściowo uzupełnić. Jeśli przedsiębiorcy nie uda się doprowadzenie produkcji do dawnej wysokości, wówczas będzie się on starał, pokryć przynajmniej swój ubytek w dochodach pieniężnych i podniesie cenę swych wytworów t. zn. przerzuci podatek na konsumentów. Gdy mu się to w danym wypadku uda zależy oczywiście od okoliczności, t. zn. od tego, czy podaż dotyczących płodów przemysłowych została zmniejszoną przez podatek, lub też to nie nastąpiło, alternatywa ta może, lecz nie musi nastąpić. Zapewne, że wskutek zaprowadzenia lub podwyższenia podatku przemysłowego zostanie zniszczoną pewna liczba przedsiębiorstw przemysłowych, najgorzej się rentujących, więc np. drobnych szewców, atoli zniszczenie pewnej liczby przedsiębiorstw nie

¹⁾ *Friedrich Kleinwächter*: „Zwei steuertheoretische Fragen“. (Finanzarchiv 1886. T. II., str. 81).

mieści w sobie bezwarunkowo i bezwzględnie zmniejszenie podaży dotyczących wytworów przemysłowych, jest nawet bardzo możliwe, że przedsiębiorstwa lepiej sytuowane, nie zniszczone wskutek zaprowadzenia podatku rozszerzą swe przedsiębiorstwa i zwiększą swą produkcję w tym stosunku, w jakim nastąpił ubytek, poprzednio wspomniany. Im wyższy jest podatek, tem większa liczba drobnych przedsiębiorstw przemysłowych, zostaje zniszczoną, tem mniej takich przedsiębiorstw zostaje przy życiu, a im w wyższym stopniu to się dzieje, tem bardziej uzyskuje reszta przedsiębiorstw, stanowisko monopoliczne, umożliwiające im podnoszenie ceny artykułów t. zn. przerzucanie w cenie, podatku na konsumentów.

Silne obciążenie podatkowe ma więc przede wszystkim tendencję do uniemożliwienia produkcji przedsiębiorstw źle sytuowanych, t. zn. najmniej się rentujących i do nakłaniania przemysłowców do uzyskania korzystniejszych warunków produkcji innemi słowy podatek ten utrudnia istnienie drobnych przedsiębiorstw, a popiera tworzenie się wielkich.

Konsekwencye wygórowanego fiskalizmu podatkowego, jak słusznie zauważył poseł Loewenstein, są we wszystkich kierunkach ujemne, są one społecznie zgubne, bo wywołują głęboko sięgające rozgoryczenie, wśród warstw, dotkniętych niesłusznymi wymiarami i pozbawiają je wiary w bezstronną sprawiedliwość organów rządowych są ekonomicznie szkodliwe, bo podkopują byt albo wstrzymują rozwój gospodarstw jednostkowych i zbiorowych i są ostatecznie pod względem skarbowym wadliwe, bo nadmierna wysokość podatków wywołuje wprost niemoralność podatkową, niejako konieczną obronę zagrożonych w swoim bycie podatkujących jednostek.

Dwa są cele organiczne państwa, cel prawa i potęgi. Cel prawa osiąga państwo, broniąc prawnego porządku na wewnątrz i zewnątrz. Do celu kultury i dobrobytu dąży, zapewniając społeczeństwu rozwój fizyczny, umysłowy i ekonomiczny. Nie celem, ale środkiem technicznym do osiągnięcia tamtych jest skarb państwa, który służyć powinien głównemu celowi, a nie niszczyć go, bo porządkowanie celu pod środek, byłoby za równo logicznym błędem jaki ekonomicznym grzechem.

O zasadach tych powinna pamiętać administracja skarbu przy stosowaniu podatkowych ustaw ¹⁾.

Na przemyśle ciężą, nieraz zupełnie bez zasadnie oczywiście niemal wszelkie kategorie danin publicznych, bo podatek osobisto dochodowy i nieprawne w nim wymiary, dotyczą nieraz osoby przemysłowca, bo podatek domowo - czynszowy. cięży nieraz na domie, w którym jakieś przedsiębiorstwo przemysłowe bywa wykonywane itp.

Zwłaszcza przypisywanie podatku domowego, czyli podatku od mieszkań, właścicielom domów za wynajmowanie lokali przemysłowych, warsztatów rękodzielniczych itp. musi być uważane za rzecz w wysokim stopniu nieracjonalną i niezgodną z duchem tego podatku. Opodatkowania te opierają się na fikcyi, że podatek ten opłaca właściciel domu a nie przemysłowiec. Fikcyja ta jednak, nie może się utrzymać wobec faktu, że podatki te w drodze przerwienia ponosi przemysłowiec i kupiec ²⁾.

Na produkcji ciężą także rozliczne podatki konsumcyjne. Pomijając już podatki konsumcyjne od soli i mięsa, akcyzę od środków żywności w miastach zamkniętych, które produkcją przemysłową obciążają tylko pośrednio, pamiętać należy i o tem, że akcyza, istniejąca w miastach zamkniętych (Lwów-Kraków) pobierana także od drzewa i węgla, podatek od soli i nafty, opłaty gminne od spirytusu denaturowanego, przeznaczanego na cele przemysłowe są niezgodne z istotą podatków od konsumcyi osobistej, spadają na produkcję i o tyle powinny być uchylone a względnie zreformowane ³⁾.

Ale i po za tem są pewne kategorie podatków, które specjalnie przemysł mają na oku, w których fiskalizm szczególnie przemysłowi musi dać się odczuwać i w tym kierunku

¹⁾ Głos p. Loewensteina na posiedzeniu z dnia 4. Listopada 1904 Spraw. stenogr. Sejmu galic. 1904 str. 1209.

²⁾ St. Głębiński. *Przemysł a podatki. (Pamiętnik z I. Zjazdu przemysłowego w Krakowie)*. Kraków 1901 str. 20.

³⁾ Głębiński j. w. Por. też. J. Tuleja. *W sprawie zmiesienia akcyzy miejskiej od spirytusu denaturowanego. (Pamiętnik I. Zjazdu przemysłowego)*. Kraków 1901 str. 206.

Tenże. *O przemyśle gorzelnianym w Galicyi*. Lwów 1900 str. 67-76.

specjalnie chciałbym tu kilka wypowiedzieć uwag. Więc przedewszystkiem powszechny podatek zarobkowy.

Uzyskiwania w tym kierunku datują jeszcze czasów dawniejszych (przed mocą obowiązującą ust. z r. 1896). I tak rezolucją z dnia 28. sierpnia 1877 uchwalił Sejm: „Wzywa się Rząd, ażeby nakazał organom podwładnym, iżby przy nakładaniu podatku zarobkowego, ściślej przestrzegały rozporządzenia Ministerstwa skarbu z dnia 28. stycznia 1857 L. 6561 tudzież rozporządzenia tutejszej Krajowej Dyrekcyi skarbu z dnia 14. kwietnia 1851 L. 18154, w myśl których rękodzielnictwo przemysłu domowego, o ile nie jest stałem zarobkowaniem, wolnem jest od podatku zarobkowego. W uwzględnieniu tej rezolucyi Sejmowej wydał Wydział krajowy pod dniem 7. grudnia 1877 L. 28768 reskrypt do Wydziałów powiatowych zwracający uwagę na wadliwości, w powyższej rezolucyi zaznaczone. Skutek tego ograniczył się na razie do tego, że na ręce Wydziału krajowego zaczęły nadpływać liczne petycje od różnych osób, uprawiających przemysł domowy, którzy za pośrednictwem właściwych Wydziałów powiatowych użalali się przed Wydziałem krajowym, z powodu bezzasadnie im przypisanych wymiarów podatku zarobkowego. Zażalenia te wywołały uwagę Krajowej Dyrekcyi skarbu, która zaznaczyła, że drogi tej do wnoszenia zażeń nie uważa za właściwą, albowiem, ewentualne odpisy wskutek tych zażeń dokonać się mające, doznałyby wskutek użycia tej drogi znacznej zwłoki i opóźnienia.

Zwłaszcza z uwagi na przepis §. 10. ces. patentu o podatku zarobkowym z dnia 31. grudnia 1812 w §. 1 ust. z 19. marca 1876 Dz. u. p. Nr. 28, ustanawiający 30-dniowy termin prekluzywny do wnoszenia rekursów u właściwej władzy t. j. od władzy od której otrzymano arkusz płatniczy na podatek zarobkowy wnieść się mający.

To też Wydział krajowy zwrócił uwagę Wydziałów powiatowych, że strony interesowane, wnosząc swe zażalenia do Wydziału krajowego za pośrednictwem Wydziałów powiatowych winny równocześnie wnosić rekursy do właściwej władzy podatkowej.

Zarówno w tych zażaleniach jak i w odezwach Wydziału krajowego zaznaczono niejednokrotnie, że podatek zarobkowy wbrew ustawie przypisywany osobom, wykonującym przemysł domowy, jest niemal tak znaczny, że wynosi niekiedy niemal tyle, co sam zarobek z przemysłu domowego płynący, tak że nieraz jest nawet dla podatnika rzeczą korzystniejszą, zaniechać wykonywania przemysłu domowego, niż opłacać podatek zarobkowy, bezzasadnie mu wymierzony. Starania te nie wywarły jednak zdaje się na Rządzie zbyt wielkiego wrażenia, bo Krajowa Dyrekcyja Skarbu oznajmiła Wydziałowi krajowemu, za pośrednictwem Prezydyum Namiestnictwa, z dnia 1. czerwca 1882 do L. 9560 pr. że nie dostrzegła ażeby władze wymierzające podatek zarobkowy, nie stosowały się do przepisów normujących postępowanie przy opodatkowaniu przemysłu domowego i ani rezolucya sejmowa, ani też sprawozdanie komisji kultury krajowej, na którego podstawie pomieniona rezolucya uchwaloną została, nie podnosi specjalnych wypadków, któreby wykazywały nie właściwe postępowanie władz wymiarowych przy opodatkowaniu przemysłu domowego. Dopiero w roku ubiegłym wydała kraj. Dyrekcyja Skarbu a to bądź z własnej inicjatywy bądź też wskutek wyższego polecenia pewne rozporządzenia przedmiotu tego dotyczące, i tak powołując się na swe rozporządzenia z dnia 14. kwietnia 1851 L. 18154. (Zbiór norm z r. 1851 w I. str. 150 Nr. 107) i z 19-go marca 1851 L. 4583. (Dodatek do dziennika rozporządzeń z r. 1857 Nr. 11 str. 43) oznajmiła wskutek reskryptu wys. c. k. Ministerstwa skarbu z 10. września 1884 L. 27566 okólnikiem z dnia 17. września 1881 L. 47384 wszystkim władzom wymiarowym celem zastosowania się przy nakładaniu podatku zarobkowego, że ci posiadacze gruntów, którzy tylko przez krótką część roku a mianowicie po ukończeniu robót polnych tylko czasowo dla pomnożenia swych dochodów trudują się przewozem osób lub rzeczy (węgli, kamieni, kruszców itp. jako ubocznym zarobkiem a których główne źródło utrzymania stanowi gospodarstwo gruntowe, nie są obowiązani do zgłoszenia przewoźnictwa (furmanki) i że obowiązek do zgłoszenia tego zarobkowania, następuje tylko w razie regularnego wykonywania tegoż. Następnie rozp. z 9. października 1884 L. 190/pr.

przypomniało Prezydium c. k. Kraj. Dyrekcyi skarbu wladzom wymiarowym w celu uzyskania jednolitego postępowania przy opodatkowaniu przemysłu domowego, rozporządzenie kraj. c. k. Dyrekcyi skarbu z dnia 14. kwietnia 1851. L. 18154 (zbiór norm z r. 1851 cz. I. str. 150 Nr. 107) tudzież reskrypt c. k. Ministerstwa skarbu z 19. Marca 1857 L. 4283 (Dodatek do dziennika rozp. z r. 1857 Nr. 11. str. 43) nareszcie rozporządzenie wyżej przytoczone, w myśl których nie podlegają podatkowi zarobkowemu wolne zatrudnienia po wsiach (do których nie potrzeba konsensu) wykonywane przez gospodarzy gruntowych tylko przez krótszą część roku dla zaspokojenia własnych potrzeb albo które przedstawiają się jako czasowy, nie regularny, z prowadzeniem gospodarstwa rolnego połączony poboczny zarobek, jak np. tkactwo, koszykarstwo, kołodziej-garncarstwo, ciesielstwo i t. p. zatrudnienia, które wykonują się bez pomocników i na tak mały rozmiar, że same a nawet w połączeniu z innymi zarobkowaniami tego rodzaju do samostannego bytu nie wystarczają

Jakkolwiek, czytamy we wspomnianej odezwie, kraj. Dyrekcyja skarbu nie uważała na razie za odpowiednie wydać jakiegokolwiek zarządzenia z powodu zakomunikowania jej wspomnianej u wstępu uchwały sejmowej, to jednak przy nadarzonych sposobnościach nie zaniedbała polecić swym organom podwładnym, ażeby ściśle przestrzegały rozporządzeń mających na celu niesienie ulgi w opodatkowaniu przemysłu domowego.

Sprawa nie była ostatecznie załatwioną, i wywoływała ciągle dalsze skargi i żale, zwłaszcza z powodu niejasnej nieraz stylizacyi powyżej powołanych rozporządzeń. Zwłaszcza nie jasnym był termin ukończenia robót polnych, bo nie powiedziano tu kiedy okres „po żniwach“ się kończy, w którym to czasie wolno jest włościanom wolny od zajęć gospodarskich czas zużytkować przy wyrobie przedmiotów gospodarskich. Również podnoszono konieczność rozszerzenia tych ulg na kowalstwo, w każdej wsi prawie jako przemysł domowy wykonywane.

Starania te nie były na ogół bez rezultatu. Akta Wydziału krajowego dowodzą że kraj. Dyrekcyja skarbu, może pod par-

ciem Prezydium Namiestnictwa nieraz zarządzała odpisanie podatku zarobkowego droga ta więc jakkolwiek nie da się zaprzeczyć, że bardzo powolna przecież okazała się wcale racjonalną.

Swoją drogą nieraz w tych staraniach pojawiały się roszczenia zupełnie nie uzasadnione. Tak charakterystycznym w tym względzie jest fakt, stwierdzony przez właściwą Zwierzchność gminną, że jeden z petentów starających się o zwolnienie od podatku zarobkowego, z tytułu przemysłu domowego, dzięki temu „przemysłowi domowemu“ traktowanemu rzekomo jako zajęcie uboczne, wybudował dwa domy, z których jeden czynszowy, kupił kilka kawałków gruntu rolnego, i to tylko dzięki owemu przemysłowi domowemu.

Obecnie obowiązujący powszechny podatek zarobkowy to podatek kontyngentowany, wymierzony przez Komisje autonomiczne, na podstawie materiałów zebranych przez władze podatkowe.

Otóż ankieta, przeprowadzona na skutek polecenia Sejmu krajowego przez Wydział Krajowy w r. 1903 a dotycząca wadliwego wykonywania przez władze podatkowe ustaw i przepisów podatkowych i należyciowych, stwierdziła w odniesieniu do powszechnego podatku zarobkowego, w szczególności zaś w odniesieniu do wyżej wzmiankowanych materiałów, że władze podatkowe nie przestrzegają wyjątków ustawy, odnoszących się do drobnych gospodarzy i prowadzonego przez nich przemysłu w czasie wolnym od zajęć gospodarczych podciągają pod opodatkowanie uboczne zajęcie gospodarzy rolnych, jak wyroby drzewne, np. konewki, cebrzyki, gonty itp. wysyłanie koni na furmankę, wypasanie bydła na własnych gruntach i inne zajęcia, nie przenoszące czystego dochodu rocznego nad kwotę 50 złr. czyli 100 K.¹⁾

¹⁾ Sprawozdanie Wydziału krajowego, tyczące się wadliwego wykonywania ustaw i przepisów podatkowych i należyciowych z dnia 16. września 1904 ZW. 1028784 Al. 81. Sprawozdanie komisji podatkowej w sprawie wadliwego wykonywania ustaw i przepisów podatkowych i należyciowych z dnia 24. października 1904. L. 1771. 1904. Al. 287.

Niektóre niewłaściwości, pierwotnie się pojawiające, zostały co prawda już zniesione. Tak np. reskrytem 1. września 1898 L. 41966 orzeka Ministerstwo skarbu, że komisye krajowe podatku zarobkowego mają prawo przy sposobności rozstrzygnięcia odwołań stron — wymierzony podatek podwyższyć. Gdy jednak Trybunał administracyjny orzekł, że taka reformatio in pejus jest niedozwolona i skasował setki orzeczeń komisji krajowej, któremi wspomniane podwyższenie podatku (na odwołanie stron) orzeczono, Ministerstwo skarbu cofnęło później swój reskrypt

Ale pomijając te i inne niewłaściwości przy stosowaniu ustawy, podnieść i to wypada, że i zasady same, na których opiera się powszechny podatek zarobkowy, są dla przemysłowców wprost nieznośne. Podatek ten jest bowiem, jak wspomniano podatkiem kontyngentowanym „kontyngent zaś wyraża pewną stałą cyfrę, która w każdym razie, czy stosunki przemysłowe w kwitnym znajdują się będą rozwoju, czy też w życiu gospodarczym zapanuje depresja pokrytą być musi i pokrytą przez podatników zostaje⁴⁾ 2). Zasada kontyngentowania rodzi przeto pewien fatalizm pod względem prawnopodatkowym. Czy czasy będą dobre czy złe, czy przemysł będzie kwitnął czy upadał, zawsze kontrybuent podatek zapłacić musi w ogólnej sumie wyższy o 2·4%, co dwa lata.

Już Adam Smith zauważył, że niepewność podatku jest bardziej szkodliwą aniżeli wysoki jego wymiar. Stopa powsz. podatku zarobkowego, wymierzona kontrybuentowi przez komisję czyli władzę podatkową, nie wyraża wcale jeszcze tej należytości, kwoty podatkowej, która do zapłaty rzeczywiście przypadnie. a to dlatego, że dopiero po przeprowadzeniu repartycji zostaje obliczoną. Następstwem tego sy-

⁴⁾ Jerzy Michalski *Austryacki powszechny podatek zarobkowy*. Studium porównawcze i krytyczne. Kraków 1903 str. 140.

²⁾ Por. też obrady nad zasystowaniem podwyższenia kontyngentu powszechnego podatku zarobkowego na okres 1904 i 1905 w lwowskiej Izbie handlowej i przemysłowej (*Sprawozdanie z czynności i posiedzeń plenarnych Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie za rok 1904*) Lwów 1905 str. 23 in).

stemu opodatkowania jest, że dwa przedsiębiorstwa jednego rodzaju, położone w dwóch sąsiednich okręgach wymiarowych, przy równym zupełnie obrocie i jednakowych znamionach ruchu, nawet w razie, gdy komisya wymierzy im zupełnie równe stopy podatku płacić mogą efektywnie tytułem podatku zarobkowego kwoty, będące do siebie w stosunku jak 1 i 4, jeżeli różnica w niżce lub wyżce repartycyjnej — w danych okręgach i w danym okresie wymierzonym w tym samym wyrażać się będzie stosunku.

Ujemną stroną kontyngentu jest dalej ta okoliczność, że jeżeli przedsiębiorstwo, które wysoki opłacało podatek, bądź z powodu fuzyi w akcyjne towarzystwo, bądź z jakiegokolwiek innego powodu wypadnie z pewnej klasy podatkowej, odczują materialnie ten ubytek pozostali członkowie danego koła podatkowego tem dotkliwiej, im szczuplejszem jest to koło co do ilości uczestników, im niższy stosunkowo jest jego kontyngent, im mniejszy jest przyrost nowych zarobków. Przesilenie ekonomiczne, które dotyczą w tej grupy przedsiębiorstwo pewnej kategorii, wystąpią tem dotkliwiej przy zasadzie kontyngentu i kół podatkowych terytoryalnych, im bardziej przedsiębiorstwa te były skoncentrowane w jednym lub kilku okręgach wymiarowych i należały do jednej lub kilku klas podatkowych¹⁾.

Skutkiem tego systemu kontyngentu zdecentralizowanego, są fakta wskazujące na względnie znacznie silniejsze obciążenie przemysłu w Galicyi w porównaniu z innymi krajami austriackimi. Oto kilka cyfr w tym względzie, zaczerpniętych ze statystycznego wykazu opodatkowanych przedsiębiorstw i zarobkowości III. klasy, wydane go przez Ministerstwo skarbu w r. 1904.

W szczególności:

I. Tapicerstwo	
w Galicyi 7 opodatkowanych	
opłaca	735 K. — h.
czyli jeden opłaca	105 K. — h.

¹⁾ Por. też L. Stein. *Jahrbuch der Finanzwissenschaft* II. Theil V. Auflage Leipzig 1835 str. 446.

w Czechach 15 opodatkowanych

opłaca 1025 K. -- h
czyli jeden opłaca 68 K. 33 h.

II. Wyroby skórzane

w Galicyi 4 opodatkowanych

opłaca 435 K. -- h.
czyli jeden opłaca 108 K. 75 h.

w Czechach 35 opodatkowanych

opłaca 3060 K. -- h.
czyli jeden opłaca 86 K. 17 h.

III. Piekarstwo

w Galicyi 80 opodatkowanych

opłaca 7616 K. -- h.
czyli jeden opłaca 95 K. 20 h.

w Czechach 503 opodatkowanych

opłaca 29289 K. -- h.
czyli jeden opłaca 58 K. 22 h.¹⁾

Ważnym brakiem, choć nie tak zasadniczym jest brak motywowania wymiarów tego podatku. W myśl §. 33 cyt. ust. średnią intratę przedsiębiorstwa ocenia komisya swobodnie na podstawie dokładnie zbadanych lub skądinąd jej znanych miarodajnych stosunków, Trybunał administracyjny zaś kilkakrotnie wyraził zapatrywanie, że z uwagi na sposób komisyjnych obrad i uchwalenie stopy podatku, ze względu na naturę komisji, która ustala wysokość stopy podatkowej przez wynik oddawania głosów i z powodu, że niektórzy członkowie dla rozmaitych z pod kontroli usuwających się motywów głosują niejednakowo co do jednej nawet stopy podatkowej, motywowanie sądu o powodzeniu przedsiębiorstwa jest absolutnie niemożliwym i autentycznych motywów wymiaru władza wydać nie jest w możności.

¹⁾ Por. B. Zieliński. *Ucisk podatkowy w Galicyi*. (*Kupiec polski* Kraków 1907. Nr. 3. 4 in), który jednak mylnie zjawisko powyższe sprowadza do nieodpowiedniego składu komisji podatkowej. Wszak urzędzenia w tym kierunku są przecież we wszystkich krajach austriackich jednolite, a fakt ten sam przez się, nierównomierności w opodatkowaniu w poszczególnych krajach się pojawiający tłumaczyć nie mógł.

W skutek tego też jednak, strona nie mogąc otrzymać autentycznych podstaw wymiaru, nie jest w stanie bronić się przeciw niesłusznemu wymiarowi, który Trybunał administracyjny uchylić może tylko w razie mylnego zastosowania ustawy lub też w razie nieformalnego postępowania. To postępowanie jednak dlatego właśnie, że autentyczne motywa wymiaru nie istnieją, jest formalnie ważnem jeżeli przed wymiarem władza wezwie kontrybuenta bez podania jednak motywów do sprostawania zeznania.

Rozwagi godnymi byłyby również postulaty przedłużenia okresu wymiarowego, zmniejszenia liczby instancyj, których obecnie jest aż cztery, zniesienie obowiązku deklaracji podatkowej, w razie zachowania tej samej stopy podatkowej i braku jej zaczepienia, poruczenie wymiaru podatku zarobkowego jednej komisji w tym powiecie politycznym względnie okręgu wymiarowym i inne¹⁾.

Znane są również dolegliwości podatkowe przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, a opłacających t. zw. podatek zarobkowy specjalny, w myśl II. rozdziału ust. z 25. października 1896. Stwierdziła to również, wyżej powołana ankieta Wydziału krajowego, jak ankieta, przeprowadzona przez biuro przybocznej rady przemysłowej, jak również rozliczne głosy interesentów. W odniesieniu do towarzystw akcyjnych sprawę tę starałem się zresztą bliżej wyświecić, w specjalnej monografii, temu przedmiotowi poświęconej²⁾.

Sprawa ta nabiera zresztą w praktyce tem poważniejszego znaczenia, że brak kapitałów tak często bywa u nas podnoszony jako jedna z istotnych przyczyn niedostatecznego rozwoju przemysłu.

Środkiem zaradczym, powszechnie i skutecznie używanym bywa asocjacja. I u nas stosuje się tę zasadę do produkcji przemysłowej i temu głównie momentowi zawdzię-

¹⁾ Szczegółowo omawia te postulaty J. Michalski w książce wyżej cytowanej.

²⁾ Gargas. *Reforma opodatkowania towarzystw akcyjnych* Lwów 1906.

cza swoje powstanie niejedno wytwórcze stowarzyszenie prze mystowe.

Niejedno takie stowarzyszenie runęło po dość krótkim przeciągu czasu, inne nie może się należycie rozwinąć, często bardzo, niewątpliwie znowu, dla braku kapitału. Bo istotnie stowarzyszenia wytwórcze, jak i wogóle udziałowe, bynajmniej nie były pomyślane jako asocjacje wielkich kapitałów, bo wogóle w tych stowarzyszeniach moment kapitalistyczny musiał ustępować na drugi plan, bo to były raczej asocjacje osób, a nie kapitałów.

Przedewszystkiem bowiem forma prawna tych asocjacji, bynajmniej do wkładania wielkich kapitałów nie zachęca. Pomijając już dość rzadkie w praktyce, stowarzyszenia z poręką nieograniczoną, podnieść przedewszystkiem wypada, że i w stowarzyszeniach z poręką ograniczoną, nie każdy zdecyduje się na większe jakieś udziały, bo jak wiadomo, ponad ten swój udział oopowiada jeszcze co najmniej drugą taką samą kwotą.

Przytem udziału swego nie może członek ani przenieść, ani natychmiast wycofać, lecz tylko wypowiedzieć, a zwrot kwoty udziałowej następuje po pewnym, dość długim upływie czasu¹⁾.

Zasadniczo odmiennie przedstawia się w tym kierunku sytuacja w towarzystwach akcyjnych, tutaj bowiem udziały mogą być przenoszone bez wszelkich zgoła formalności,

¹⁾ I w stowarzyszeniach zresztą fiskalizm święci swe orgie. Rzadko kiedy (w skutek ścieśniającej interpelacji) przyznaje się im ulgi przewidziane w §. 85 ust. o bezp. pod. osob. dla stowarzyszeń, opartych na zasadzie wzajemności, a ograniczających swe czynności nn członków, pozatem zaś stopa podatkowa jest nadmiernie wysoką niezgodnie z ustawą opodatkowuje się płace dyrektorów, płace i remuneracje, straty (rezerwy), należitości i podatki za urzędników opłacane, ofiary, na cele publiczne składane, opodatkowuje się w końcu dochody z nieruchomości podwójnie, co wszystko w rezultacie powoduje, że faktyczny wymiar przekracza niekiedy kilkanaście razy należitość ustawową. *Związek* 1899 str. 196 Nad sprawą tą, która jest niewątpliwie wielką bołączką, nie rozwodzimy się obszerniej w tem miejscu, w obecnem stadyum rozwoju gospodarczego w kraju, stowarzyszenie nie jest bo wiem formą odpowiednią dla tworzenia wielkiego przemysłu w Galicyi, ztąd też usuwanie przeszkód, stojących w drodze rozwojowi stowarzyszeń, jakkolwiek samo przez się stanowi postulat wielkiej wagi, ze stanowiska polityki przemysłowej postawione być musi na drugim planie. Por. zresztą moje studjum p. t. *Stowarzyszenia wytwórcze w Galicyi*, które niebawem ukaże się w druku.

a właściciel akcji (akcyonaryusz) za zobowiązania towarzystwa akcyjnego odpowiada li tylko samą akcją.

To też dość często pojawiają się i u nas projekty bądź to utworzenia towarzystwa akcyjnego, bądź też przekształcenia istniejącego już stowarzyszenia przemysłowego na towarzystwo akcyjne, usiłowania te jednak albo nie dochodzą do skutku, albo też nie wydają spodziewanych rezultatów.

Zjawisko to przypisać należy w wybitnej mierze systemowi opodatkowania towarzystw akcyjnych. Podstawą opodatkowania jest tu czysty zysk. Ale wówczas gdy nie ma żadnego czystego zysku, lub nawet gdy zachodzi pozytywna strata, towarzystwa akcyjne muszą opłacać podatek t. zw. minimalny (1 od tysiąca przychodu surowego). Że to dla towarzystw które znajdują się w trudnej finansowej sytuacji, znaczy bardzo wiele, zbyteczna dowodzić. Najsilniej musi się to dać odczuć w kraju, w którym towarzystwa akcyjne dopiero co powstają, gdzie więc z natury rzeczy, w pierwszych latach swego istnienia muszą operować stratami.

Ale i dla towarzystw, które nie stoją bynajmniej u krawędzi przepaści, sytuacja bynajmniej nie przedstawia się wesoło. Przedewszystkiem zasadnicza stopa podatkowa (10%) jest bardzo wysoka. Wprawdzie rząd, motywując projekt ustawy podatkowej z r. 1896, podniósł z naciskiem, że towarzystwa akcyjne już się do tej stopy podatkowej przyzwyczaiły. Być może, że w ogólnych zarysach, możnaby takie twierdzenie z pewną słuszością postawić w odniesieniu się do towarzystw akcyjnych, dawniej zawiązanych. Atoli twierdzenie takie byłoby pozbawione wszelkiej rzeczowej podstawy, o ile chodzi o nowe towarzystwa akcyjne, względnie towarzystwa w przyszłości utworzyć się mające.

A zresztą pomijając moment wzięcia się tej stopy podatkowej, pamiętać należy i o tem, że taka stopa podatkowa w ust. z r. 1896 na 10% ustalona, jest faktycznie znacznie wyższą. Ustawa wylicza bowiem cały szereg pozycyji doliczalnych i odliczalnych od podstawy opodatkowania, wyliczanie to jednak nader często nie jest zgodne z zasadami racjonalnej ksiązkowości. Przytem faktyczna wykładnia tych przepi-

sów, zarówno w rozp. wyk. wydanem przez ministerstwo skarbu, jak i to szczególne w zarządzeniach organów administracyi skarbowej, ma charakter rozszerzający w odniesieniu do pozycyji bilansowych, doliczalnych, zaś charakter ścieśniający w odniesieniu do pozycyji bilansowych odliczalnych.

Skutek jest też dla skarbu państwa wprost olbrzymi a uwydatnia się szczególnie jaskrawo przy porównaniu stosunków naszych ze stosunkami zagranicznymi.

Tak np. Bank akcyjny, któryby w Austrii płacił podatku zarobkowego specjalnego 216.000 K., płaciłby w Bawaryi wraz ze wszystkimi dodatkami 60.486 K. Towarzystwo akcyjne o 10,000.000 kapitału akcyjnego, płaci podatków państwowych w razie zysku jednego miliona :

w Prusiech 26.000 mk., w Austrii 100.000 mk.

w razie zysku 350.000 mk. :

w Prusiech **nic**, w Austrii 35.000 mk.

Wybitną też różnicę stwierdzić można zresztą nietylko na faktach hipotecznych, ale także na faktach zupełnie realnych.

Akcyjna fabryka cukru w Hotzenplotz w Głogowie górnym na Śląsku pruskim ma również fabrykę surowca cukrowego. Obie fabryki mają zupełnie te same rozmiary w kierunku przeróbki buraków cukrowych. Otóż stosunek obciążenia podatkowego w obu tych zakładach w trzyletnim przecięciu bilansowem wykazanego zysku w podatkach państwowych wynosi :

w podatkach państwowych w Niemczech 2·00% ;

w podatkach państwowych wraz ze wszystkimi dodatkami w Austrii 70·56% ;

w podatkach państwowych wraz ze wszystkimi dodatkami w Niemczech 10%.

Dodać przytem wypada, że daty dotyczące Austrii nie obejmują bardzo wysokiego podatku gruntowego i domowoczynszowego.

Z zysku surowego wraz z doliczanym do zysku podatkiem zarobkowym i dodatkiem w kwocie 61.567 K. 50 h. ;

przypadało podatku zarobkowego wraz z dodatkiem w wysokości 81 68% a w kwocie 50.288 K. 19 h. przypadało akcyonaryuszom: 18 32% t. j. 11.279 K. 31 h.;

natomiast w Głogowie górnym na zysk surowy w kwocie 77.136 mk. 78 fen. 4 4% podatku dochodowego wraz z dodatkami 3.391 mk. 6 fen., tak, że akcyonaryuszom pozostało 95 6% t. j. 73.745 mk. 18 fen.

Że tego rodzaju fakta, które zresztą bynajmniej nie są odosobnione, bo są wynikiem obowiązującego ustawodawstwa podatkowego, nie mogą wpływać zachęcająco na tworzenie towarzystw akcyjnych, że powodują niejednokrotnie przeniesienie istniejących już przedsiębiorstw akcyjnych za granicę, to rzecz jasna.

A zważyć trzeba ponadto, że zagraniczne ustawodawstwa i w towarzystwach akcyjnych dopuszczają do potrąceń pewnych kwot, wolnych od podatku, że gdy austriackie ustawodawstwo zna tylko *privilegia odiosa* dla towarzystw, które wreszcie silnie stanęły na nogach, w formie t. zw. podatku dodatkowego od dywidend, że w końcu w obrębie jednego i tego samego terytorium cłowego, handlowo-politycznego t. j. na Węgrzech, istnieją daleko idące ulgi podatkowe na rzecz akcyjnych towarzystw przemysłowych, a nawet długoletnie uwolnienie podatkowe nowych przedsiębiorstw akcyjnych że to uwolnienie działa jak jednostronne cło ochronne na rzecz przemysłu węgierskiego, przesuując sztucznie warunki wytwarzania w obu połowach monarchii. A jeśli się zważy, że jest i takich państw nie mało, które wogóle osobnego opodatkowania towarzystw akcyjnych nie znają, bo wszak ta sama kwota, ulega już zkądinąd kilkakrotnemu opodatkowaniu w formie podatku osobisto-dochodowego i rentowego, bo wszak towarzystwo akcyjne poza osobami swych członków wcale nie istnieje, a o ile posiada pewną jakąś egzystencję, to jedynie w tym celu, by akcyonaryuszom dawać dochody, które więc i u akcyonaryusza muszą uleść opodatkowania, to nie trudno zrozumieć, dlaczego się u nas tworzy tak mało towarzystw akcyjnych, że gdy w całym świecie cywilizowanym, cyfra towarzystw akcyjnych stale a rażno się podnosi, w Austrii cyfra ta stosunkowo się cofa.

Ale pomijając już potrzebę reformy ustawodawczej i w ramach ustawy obecnie obowiązującej niejedno w praktyce wygląda inaczej niż w samejże ustawie. I tak w ustawie podstawą opodatkowania przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, jest czysty przychód przedsiębiorstwa w ostatnim roku obrotowym uzyskany.

Pojęcie przychodu czystego oznacza §, 93 ust. stanowiąc, że przychód czysty stanowią nadwyżki bilansowe bez względu na to, czy nadwyżki zostają rozdzielone jako odsetki, dywidendy, tantiemy lub pod jakąkolwiek inną nazwą i wedle jakiegokolwiek miary, czy zostaną one złożone w funduszu rezerwowym, przeniesione na przyszły rachunek lub też wogóle w jakiś inny sposób zużytkowane

Wymiar podatku ma następować na podstawie bilansu, układanego przedewszystkiem na podstawie zwyczajów kupieckich. By jednak dowolnościom i przypadkowościom w sposobie prowadzenia rachunków uniemożliwić wpływ nieuprawniony na wysokość świadczenia podatkowego, ustawa wylicza wyraźnie niektóre kategorie wydatków i dochodów, które niezależnie od formy ich księzkowania należy w każdym razie włączyć do podstawy opodatkowania, względnie z tej podstawy wyłączyć.

Rozp. wyk. zawiera w tym kierunku cały szereg szczegółowych postanowień. Ale zarówno w tym kierunku jak i w wielu innych, dotyczących wypośredkowania podstawy opodatkowania, to rozp. wyk. stoi w widocznej sprzeczności z postanowieniem samejże ustawy.

Niezgodnie z historią i niewątpliwą tendencją ustawy, rozp. wyk. uważa tylko policzalne pozycje przychodowe za wyliczone taksatywnie, nie stosując jednak tej samej miary, do pozycji wydatkowych, których nie można uwzględnić przy wypośredkowaniu podstawy opodatkowania. Jest to więc bardzo znaczne obostrzenie ustawy, która zresztą ujawnia się w tem rozp. wyk wogóle.

Usunięcie tych i innych wątpliwości względnie sprzeczności między ustawą a rozporządzeniem wykonawczem jest tem bardziej wskazane, że praktyka władz podatkowych jest nad wyraz chwiejna, do tego stopnia, że niekiedy każda po-

zycya bilansu rokrocznie zyskuje w oczach władzy podatkowej zasadniczo odmienną kwalifikacyę prawną, liczba rekursów bardzo znaczna¹⁾, a orzecznictwo Trybunału administracyjnego również bardzo chwiejne²⁾. Przytem co najgorsza, to orzecznictwo Trybunału administracyjnego w praktyce ma w najlepszym razie znaczenie tylko w danym konkretnym wypadku³⁾, choć opinie prawne, wypowiedziane przez Trybunał mają charakter ogólny, a Pan minister skarbu w mowie, wypowiedzianej w Izbie poselskiej w dniu 2. grudnia 1901 oświadczył, że orzeczenia Trybunału administracyjnego stanowią wytyczną dla władz skarbowych, jeśli w tych orzeczeniach ujawnia się jakaś stała interpretacya ustawowa, dająca się od konkretnego wypadku wyodrębnić i choć podobną wskazówkę zawiera reskrypt ministryalny z dnia 24. października 1901 L. 63. 787.

O ile te zapewnienia Pana Ministra skarbu zostały jednak w praktyce należycie uwzględnione, wyjaśniła bardzo dosadnie ankieta z r. 1905, która stwierdziła ponadto wypadki tego rodzaju, jak n. p. że jedno i to samo towarzystwo akcyjne było zmuszone w ciągu trzech lat bezpośrednio po sobie następujących, wносить trzykrotnie, w jednej i tej samej sprawie zażalenie nieważności do Trybunału administracyjnego ponieważ władza podatkowa jeden i ten sam podatek zawsze na nowo przypisywała i zawsze na nowo występowała wobec Trybunału administracyjnego.

Pomijając już tę okoliczność, że w ten sposób wyradza się ni-
czem nie uzasadniona niepewność prawna a w świetle obecnej praktyki podatkowej ciężar podatkowy towarzystw akcyjnych staje się wprost wielkością nieobliczalną⁴⁾, podnieść wypada i to, że

¹⁾ *Statistische Materialien über die Entwicklung und Besteuerung der Industrieaktiengesellschaften in Oesterreich* str. 106.

²⁾ Gargas. *Odsetki od podatków nieprawnie pobranych. (Przegląd prawa i administracji 1904 i 1905 w osobnej odbitce Lwów 1905. Bauer Zwiespaltige Rechtsprechung in Personalsteuersachen (Oesterr. Zeitschrift f. Verwaltung 1905 str. 111).*

³⁾ Gargas. *Skutki orzeczeń Trybunału administracyjnego (Pracownik 1899).*

⁴⁾ A. Junk. *Die Maengel der Aktienbesteuerung (Neue Ferei Presse Nr. 14777).*

postępowanie tego rodzaju powoduje bardzo znaczne koszty, do których zwrotu jednak Skarb państwa bynajmniej nie zostaje pociągnięty.

Samo usunięcie wątpliwości względnie sprzeczności, z natury rzeczy oczywiście wystarczyłoby nie mogło. Po zatem jest rzeczą konieczną jak to szczegółowo starałem się wykazać w książce o towarzystwach akcyjnych, powyżej powołanej reformę samej ustawy. Pomijając już zmiany zasadnicze i dalej idące, których przeprowadzenie nie łatwo dałoby się zrealizować, sądzę wszakże, że jest bezwarunkowo konieczne zniesienie t. zw. podatku minimalnego (1%) ze względu na to, że dotyczy on przedsiębiorstw bardzo słabo rozwiniętych a jego efekt finansowy jest wprost znikomy.

Zniesienie podatku dodatkowego od dywidend, ze względu na to, że progresya w tym wypadku zastosowana jest zupełnie niewłaściwie, zwiększona dywidenda znajdując odpowiednie odbicie w kursie, nie oznacza koniecznie zwiększenia korzyści majątkowych akcjonariusza, którego osoba rzadko kiedy bywa identyczną z osobą pierwotnego akcjonariusza a polityka skarbowa, zwłaszcza ze stanowiska interesów naszego kraju czyni wskazanem popieranie towarzystw akcyjnych, dobrze prosperujących.

Te względy polityki skarbowej czynią też wskazanem uznawanie i w towarzystwach akcyjnych pewnego minimum egzystencyi, może w formie potrąceń pewnych kwot procentowych od przychodu czystego, stanowiącego podstawę opodatkowania, na wzór ustawodawstw zagranicznych.

Wskazanem jest również w dalszym ciągu, zniesienie ustawowego, różniczkowego a nierównomiernego traktowania towarzystw akcyjnych ze strony samorządnych podmiotów zwierzchnictwa podatkowego.

Bezwarunkowo koniecznem jest również uzyskanie pewnych conajmniej ulg należyteściowych przy zakładaniu towarzystw akcyjnych, choćby z uwagi na zasadniczo w tym kierunku odmienne stosunki węgierskie.

Wskazanem jest również wyłączenie wszelkich podatków z dodatkami z podstawy opodatkowania wszelkich odsetek bieranych jak zwłaszcza obligacyi pierwszeństwa i z pożyczek

hipotecznych, wydatków na amortyzację długów, za pomocą których ma być uzyskany kapitał zakładowy, darowizn, spowodowanych choćby pośrednio obrotem przedsiębiorstwa, strat z roku poprzedniego. Obowiązek podatkowy winien ustać z chwilą zarzucenia przedsiębiorstwa.

Pewnem ułatwieniem na polu asocyacji przemysłowej jest zaprowadzenie nowej formy asocyacji ust. z 16. marca 1906 Dup. Nr. 58 o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

Rozwój tych spółek jest mianowicie umożliwiony wskutek dość zadowolniającego stanowiska, jakie zajął ustawodawca w kwestyi opodatkowania tych spółek ¹⁾. W myśl bowiem § 115 te spółki których kapitał zakładowy dosięga powyżej kwoty 1,000.000 K., podlegają powszechnemu podatkowi zarobkowemu, choć po za kontyngentem, spółki zaś o wyższym kapitale zakładowym podlegają podatkowi zarobkowemu specjalnemu od przedsiębiorstw obowiązanych do publicznego składania rachunków.

Dla tych spółek, które mają być typową emanacją nowej formy prawnej opodatkowanie przedstawia się dość korzystnie, tak że i systemat podatkowy sam dla siebie spowoduje niewątpliwie, że ta forma spółkowa zachowa swój charakter średnio kapitalistyczny, w Niemczech wytworzony. A stanie się to w stopniu tem wyższym, że gdy w Niemczech spółki nie stanowią wcale odrębnego podmiotu podatkowego, to tu nietylko, że spółki te podmiot taki stanowią, ale nawet w przedsiębiorstwach o kapitale zakładowym wyższym niż 1,000.000 K. są opodatkowane wedle II. rozdziału ust. podatkowej, choć wedle zasad cokolwiek odmiennych.

Rzadkie zastosowanie znajdzie też niewątpliwie ta forma spółkowa tam, gdzie przy kapitale 1 milj. kor. przychód czysty przekraczać będzie prawdopodobnie 600.000 kor., wówczas bowiem ekonomiczne korzyści nie będą zbyt wielkie. I wówczas one istnieć będą, choćby dlatego, że odsetki od pożyczek, za zabezpieczeniem hipotecznem tudzież podarunki i bezpłatne świadczenia na rzecz osób lub zakładów do spółki należących

¹⁾ Gargas. *Spółeczno-gospodarcze znaczenie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością*. Lwów 1906 str. 36.

w końcu kwoty przeznaczone na pokrycie strat roku bezpośrednio poprzedzającego stanowią w przeciwstawieniu do spółek akcyjnych, pozycje potrącalne od przychodu czystego, stanowiącego podstawę opodatkowania, wskutek czego ta podstawa opodatkowania bardzo znacznie może się zmniejszyć. Poza to jednak korzyści podatkowych nie ma żadnych, a przy wszystkich spółkach, mających ponad 1 milj. kor. kapitału zakładowego, powstaje to znaczne utrudnienie, że powstaje wówczas obowiązek publicznego składania rachunków, co dla przedsiębiorstw stanowi nieraz utrudnienie bardzo znaczne, co wypływa choćby z faktów, rozlicznych a dowodzących, jak wielką rolę w kwestyi tworzenia tych spółek w Niemczech odgrywa istnienie lub nieistnienie obowiązku publicznego składania rachunków i to nie tylko ze względów podatkowych, ale i ze względów konkurencyjnych.

Użycie nowej formy spółkowej przedstawia podobnie pewne specjalne korzyści w porównaniu ze stowarzyszeniami zarobkowymi i gospodarzami.

Jeśli np. odsetki od długów hipotecznych wynoszą 2000 K. stowarzyszenie ma czystego czystego 800 K. i to w stowarzyszeniu, gdzie jak wspomniano, odsetki te nie są pozycją potrącalną, podstawa opodatkowania w stowarzyszeniu, wzrasta w przeciwieństwie do spółki do poważnej kwoty 2800 K.

Przedewszystkiem, podobnie jak spółki akcyjne, stowarzyszenia wszystkie bez wyjątku są przedsiębiorstwami, obowiązanymi do publicznego składania rachunków, podczas gdy w spółkach zachodzi to wówczas dopiero, gdy ich kapitał zakładowy przekracza kwotę 1 milj. kor.

Potrącalność odsetek od długów hipotecznych, od darowizn na rzecz osób i zakładów po za spółkami się znajdujących i strat z roku ubiegłego, to wszystko są momenta niezmiernie ważne, które specjalnie w porównaniu ze stowarzyszeniami, mogą przechylić szalę na korzyść spółek. Specjalnie w stowarzyszeniach momenta te mogą odegrać dość poważną rolę.

Różnica w opodatkowaniu między spółką a stowarzyszeniem staje się bardzo silną, zwłaszcza, jeśli za podstawę porównania weźmiemy stopę podatkową. Szczególnie dotyczy to

stowarzyszeń, które muszą robić interesa takie z nieczłonkami np. robotnicze lub rzemieślnicze stowarzyszenie wytwórcze, opodatkowane wedle pełnej stopy 10%-towej, podczas gdy w spółkach stopa ta znajduje zastowanie dopiero przy kapitale zakładowym powyżej 1 milj. kor. i przy przychodzie, przewyższającym kwotę 600.000 kor. Stowarzyszenia uprzywilejowane po myśli §. 85 ust. o bezp. pod. osob. opłacają np. 4% podatku już przy czystym zysku 4000 K, podczas gdy ich kapitał zakładowy przekracza kwotę 1 milj. kor., a ich czysty zysk kwotę 100.000 K.

Więc też ustawa spółkowa z r. 1906 może być uważaną za istotny krok naprzód na drodze do usuwania przeszkód podatkowych, utrudniających rozwój przemysłu.

Dalszym krokiem w tym kierunku byłyby pozytywne ulgi i uwolnienia.

Wzorów i przykładów w tym względzie zagranica dostarcza w poważnych rozmiarach przedewszystkiem przykład Węgier. Tak wedle §. 2. art. ustaw LI. 1870 te mieszkalne domy robotników fabrycznych które stanowią własność fabrykantów i oddane są robotnikom bez czynszu, następnie te części budowli fabrycznych i przynależnych do nich zabudowań, które nie są używane na mieszkania dla celów przedsiębiorstwa przemysłowego, uwolnione są od podatku domowego. XLIV art. z r. 1881 o ulgach, które mają być przyznane narodowej przemysłowej przez państwo przyznano niektórym fabrykom ulgi jeszcze dalej idące. Mianowicie te, odpowiednio do dzisiejszego stanu rozwoju techniki, urządzone fabryki, które produkują dotąd na Węgrzech nie wyrabiane artykuły.

2. Następujące odpowiednio do dzisiejszego stanu techniki założone już istniejące lub mające w przyszłości się założyć a mianowicie

a) Fabryki, w których wyrabia się żółte wyroby z miedzi, żółtą blachę miedzianą, cynk, blachę cynkową, drut, gwoździe drutowe, wyroby z mieszanego metalu, emaliowane naczynie żelazne, maszyny do fabrykacji narzędzi, motory, maszyny parowe i kotły parowe, fortepiany, wyroby elektrodynamiczne, szkło z regeneratywnem urządzeniem opałowem, kau czuk, cellulozę, tapety, konserwy, koniak, sodę i asfalt.

b) Młyny do łuskania ryżu, fabryki spirytusu, które tworzą uzupełniającą część gospodarstwa rolnego.

Przędzalnie, tkalnie i farbiarnie jedwabiu, przędzalnie, tkalnie, apretownie wełny, przędzalnie, tkalnie i blicharnie bawełny, zakłady wyprawy lnu i konopi i wyrobu przędzy, przędzalnie, tkalnie, blicharnie i apretownie lnu, konopi, fabryki wyrobów oczkowych.

Te fabryki przędzy sukiennej, które mają Mule Jenny maszynę o 120 wrzecionach i na metr szeroką gremplę.

4 Te fabryki sukna, które pracują najmniej o sześciu warsztatach tkackich.

5. Te fabryki tkackie bawełny, lnu i konopi, w których najmniej dziesięć mechanicznych czyli sztucznych warsztatów tkackich jest w użyciu.

Otoż tym fabrykom, prócz przyznanego już ust. z r. 1870 uwolnienia od podatku domowego (o czym była mowa już powyżej) przyznano uwolnienie od podatku zarobkowego, względnie od podatku przepisanego przedsiębiorstwom, obowiązany do publicznego składania rachunków, jak również od przypadającego od tych podatków dodatku gminnego oraz dodatków na Izby handlowo - przemysłowe nareszcie od całego dodatku do podatku dochodowego.

To uwolnienie od podatków poczynają się:

a) przy nowych przedsiębiorstwach fabrycznych z rozpoczęciem interesu;

b) przy faktycznie istniejących i według wymogów w §. 1. objętych już dziś urządzonych fabrykach od 1. stycznia 1882.

c) przy faktycznie istniejących fabrykach, przekształconych według wymogów §. 1 wskazanych od początku roku następującego po przekształceniu fabryki.

2. Przedsiębiorstwa fabryczne, uwalniają się od należności, przypadających od kupna i przepisania gruntów fabrycznych; jeżeli zaś przedsiębiorstwa powstają w formie akcyjnych towarzystw, to odnośnie przy okazji ukonstytuowania się przedsiębiorstwa oraz emisji akcji zawarte ugody i inne dokumenta wolne są od stempla i innych należności.

P. Minister skarbu może odstępować sól nie czystą, potrzebną wyliczonym przedsiębiorstwom do celów fabrycznych

poniżej ceny, oznaczonej w §. 13. art. ust. I. 1875 oraz przy okazji wydawania soli potrzebne wadium kaucyjne, mające być składanem przez przedsiębiorstwo przemysłowe, może obniżyć poniżej §. powyższym określonej wysokości (§. 2). W kwestyi czy jakie przedsiębiorstwa przemysłowe, które chce korzystać z §. 2. określonych ulg państwowych, posiada określone §. 1. warunki i czy wskutek tego może korzystać z ulg, o które prosi, rozstrzyga od wypadku do wypadku minister rolnictwa, handlu i przemysłu w porozumieniu z Ministrem skarbu oraz ogłasza w razie przyznania ulg odnośne postanowienie w gazecie urzędowej (§. 3).

Po za tem, rząd węgierski przychodzi przemysłowo z pomocą także w drodze administracyjnej, restytuując połowę cła od sprowadzonych maszyn dla nowo powstających fabryk, oddając za darmo lub tanio grunta rządowe pod budowę fabryk, oddając z kameralnych lasów drzewo opałowe tanio, zapewniając na kolejach państwowych ulgi taryfowe dla przewozu surowców i fabrykatów aż do 50%, zapewniając oddawanie wszelkich dostaw rządowych i t. d. Okólnikami udał się rząd do Izb handlowych i przemysłowych o wskazanie, jakie gałęzie przemysłu okręgu zasługują na poparcie i wezwał je do zachęcania przemysłowców do przedsiębiorstw¹⁾.

Rząd wezwał gminy miast, ażeby zapewniały nowo powstającym fabrykom te ulgi jakie daje państwo. Na to wezwanie odpowiedziały np. Peszt i Preszburg wielkimi ulgami. Gmina miasta Pr-szburga uchwaliła: każdemu, kto by chciał w Preszburgu założyć fabrykę, odstąpić potrzebny areał z miejskich gruntów na ratalną spłatę: miasto zrzeka się dodatków do podatków i należytości; urządza drogi do fabryk i oświeca je, uwalnia robotników fabrycznych od połowy podatków gminnych.

Dzięki tym ulgom powstała zaraz w najbliższych latach 1881—1883, po uchwaleniu ustawy, 42 nowych fabryk, a 151 fabryk uległo też przekształceniu i powiększeniu. Bardzo wiele

¹⁾ Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zapewnienia ulg podatkowych w dodatkach do podatków dla nowo powstających fabryk L. W. Kr. 47362/84.

firm austriackich przeniosło się do Węgier, firma Haase założyła tam fabrykę dywanów i okryć, przeniosły się fabryki maszyn rolniczych, parowych, stali lakieru, cykoryi. konfekcy fabryczne Angielski kapitalista założył w Nowym Peszcie wielką przędzalnię bawełny, Alzacka firma podobną założyła przędzalnię z tkalnią, blicheim i apreturą w Peszcie.

Węgry zresztą w swych dążeniach do dalszego a skutecznego popierania przemysłu krajowego, by najmniej nie ustają lecz ulgi i ułatwienia, jeszcze bardziej rozszerzają. W r. 1899 wychodzi ust. „o udzieleniu państwowych ułatwień dla przemysłu“ w r 1906 ustawa w celu popierania rozwoju przemysłu węgierskiego a sama zmiana nazwy wskazuje, że te dążenia stają się coraz to bardziej śmiałe.

Podkreślić zwłaszcza należy tę okoliczność, że w nowej ustawie rząd zostawia sobie o wiele większą swobodę, w jakim wypadku ma udzielać ułatwień przemysłowych, niż miał dawniejszy. Nowa ustawa nie wylicza bowiem szacunkowo gałęzi przemysłowych, które mogą korzystać z udogodnień ustawowych, lecz pozwala rządowi o wiele sprężyciej pomagać rozwojowi przemysłu w ogóle. Rząd może więc wspierać nie tylko nowe, lecz i ugruntowane już przedsiębiorstwa, które potrzebują szczególniejszego poparcia.

I udogodnienia same są o wiele obszerniejsze, niż podług poprzedniej ustawy. Mogą bowiem przedsiębiorstwa być uwolnione nie tylko od podatków państwowych, ale także od dodatków gminnych, drogowych i myt. Ulgi te mogą być też przyznane przed puszczeniem przedsiębiorstwa w ruch. Mogą się one odnosić także do rozszerzenia przedsiębiorstwa. Jeśli zaś warunki ekonomiczne będą tego wymagały korzyści tej ustawy mogą być przyznane także tym przedsiębiorstwom, które z nich już korzystały, czyli że po 15 latach niektóre fabryki mogą korzystać z ulg jeszcze przez dalszych lat 15¹⁾.

¹⁾ *Dalsze usiłowania Węgier w popieraniu przemysłu krajowego* (Przewodnik przemysłowy 1906 str. 141) *Ul. i państwowe dla produkcji przemysłowej* (Przewodnik przemysłowy 1904 str. 57) *Das Handelsmuseum* 1904.

Podobnie Serbja posiadała taką ustawę dla podniesienia przemysłu krajowego już od r. 1873|4 ustawę, zapewniającą ulgi podatkowe, ulgi cłowe przy sprowadzeniu potrzebnych maszyn i inne. Podobnie w Rumunji za pomocą zapewnionych ulg podatkowych i wielkich subwencji pieniężnych powstają trzy fabryki cukru, jedna wielka fabryka zapałek, jedna fabryka sukna w Neamizu, jedna w Peatra z monopolem dostaw sukna na użytek rządowy. Ugody handlowe z potężnymi sąsiadami nie dopuszczają skutecznej ochrony celnej i tylko środki wewnętrznej administracyi, zwłaszcza ulgi podatkowe, subwencye, kredyt na zakładanie przedsiębiorstw, muszą zastąpić cła. I dzieje się to ze skutkiem, jak tego dowodzą ciągłe skargi przemysłowców austriackich i węgierskich na grożącą utratę targowicy rumuńskiej.

Toż samo robi Bułgaria. Zapewnieniem wolności od podatku i akcyzy ściągnięto w maju 1882 wielkich kapitalistów, francuskich zakładających wielkie fabryki spirytusu i szereg innych zakładów przemysłowych.

Na przykłady te i inne wskazuje w r. 1883 Tadeusz Rutowski w swej stynnej książce „W sprawie przemysłu krajowego¹⁾. Wykazuje on w niej, że kraj musi chwycić się tej drogi, żeby nierówność na niekorzyść przemysłu w Galicyi z winy kraju usunąć, że taki system ulg i zwolnień dodatków do podatków na cele krajowe jest rzeczywiście zdolny wytworzyć dla galicyjskiego przemysłu znakomitą premię, która mu umożliwi walke konkurencyjną z zachodnimi prowincjami, i że w ten sposób w granicach swej autonomii posiada kraj olbrzymi, który użyty stanowczo na czas i w odpowiedniej mierze jest w stanie powołać do życia wielki przemysł w naszym kraju, ściągnąć do kraju obcych przemysłowców i obcy kapitał, wywołać przemysł rodzimy i postawić go w możności korzystnej konkurencyi z przemysłem zachodu.

A przeciwstawiając ten postulat postulatowi cel ochronnych stwierdza autor, że tutaj premja czyli ofiara skarbu kra-

¹⁾ T. Rutowski: *W sprawie przemysłu krajowego*. Kraków księgarnia K. Bartoszewicza 1883 str. 103. Por. też tegoż broszurę *Przemysł cukrowniczy*. Kraków 1883.

owego nie obciąża podatników, gdyż jest to zrzeczenie się tylko prawa pobierania podatku, podatku którego kraj nie posiada, dochodu, którego nie ma. Nie dość na tem, po kilku czy kilkunastu latach. kraj zatę idealną ofiarę otrzymuje realny zysk, gdyż stworzywszy podatnika nowego, będzie kiedyś zeń ciągnął realny dochód. Po drugie i ta premia nie tylko, że nie obciąża konsumenta, jak to czyni cło ochronne, ale przeciwnie, może nawet wpłynąć na obniżenie ceny krajowego produktu, gdyż fabrykant jeżeli inne warunki produkcji są równe może rozliczyć sobie premię, jaką ma z darowanego podatku, na towar i sprzedaje go o tyle taniej, niż to uczynić może fabrykant w sąsiedniej prowincyi, w której musi płacić podatek. Może więc nawet zmusić fabrykanta w sąsiedniej prowincyi, żeby obniżył ceny swego produktu. W żadnym więc razie konsument, ogół kraju, podatnicy nic nie tracą, żadnej ofiary nie ponoszą, a mają przed sobą wszystkie korzyści.

Myśl tę akceptuje niebawem Antoni Wrotnowski, dyrektor Banku krajowego w broszurze swej poświęconej kwestyi przemysłu fabrycznego w Galicyi¹⁾. Uwolnienie na lat 10, pisze on tam od rzeczonych dodatków każdej nowo wzniesionej fabryki, mającej rozpocząć taką produkcją, jaka w Galicyi nie była dotychczas wytwarzaną, jest właściwie jednym z bardzo skutecznych środków, jakiego przedewszystkiem użyć by należało, uwolnienie to bowiem już do pewnego stopnia obniży kosztą fabrykacyi, stanie się więc jednym z czynników, ułatwiających konkurencyą nowo powstających fabryk, z fabrykami pozakrajowemi.

W ślad za tymi głosami Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie wniosła do Sejmu krajowego jeszcze w sesyi 1883 roku petycję w której zażądała uchwalenia rezolucyi, wzywającej Wydział krajowy, aby, zbadawszy w drodze ankiety z ludzi fachowych złożonej warunki rozwoju przemysłu zwłaszcza fabrycznego w kraju, najbardziej pożądaną a dotychczas mimo sprzyjających warunków ekonomicznych, zaniedbaną, gałęzią wytwórczości krajowej przedłożył Sejmowi wniosek na

¹⁾ A. Wrotnowski: *Przemysł fabryczny w Galicyi*. Lwów 1883.

zwolnienie nowo powstających zakładów przemysłowych tego odzaju przez lat 10 od płacenia dodatków krajowyc.1 do podatków.

Izba krakowska, w swej petycyi, wychodziła z tego założenia, że dla wielu rodzajów produkecyi przemysłowej a zwłaszcza fabrycznej, znajdując się w kraju naszym warunki sprzyjające, że jednak każde nowe powstające przedsiębiorstwa wymagające zwykle większego kapitału i połączone zawsze z ryzykiem, spotyka się odrazu i na samym wstępie z ogromem podatków przy uciążliwości i niewyrozumiałości poboru. W tym ciężarze podatkowym i wygórowanym fiskalizmie upatrywała Izba jedną z przyczyn, tamujących u nas rozwój przemysłu i doszła wrzście do konkluzyi, że gdyby ten ciężar dał się zmniejszyć, jedna wielka przeszkoda byłaby usunięta i daną byłaby ludziorz przedsiębiorczym zachęta do próbowania sił swoich na polu przemysłu — że zaś zwolnienia od podatków państwowych, przynajmniej na razie spodziewać się nie można, pragnie, ażeby przynajmniej kraj przyznał nowo powstającym zakładom przemysłowym na czas dziesięcioletni tę ulgę, jaką przyznać może.

Komisya podatkowa Sejmu krajowego, której sprawę tę przydzielono do rozważenia zdała Sejmowi o tej petycyi na podstawie referatu pośta Rybickiego relacyę z wnioskiem, na ogół przychylnym. Żądane zwolnienie, pisze komisya nie pociągnęłaby żadnych za sobą ofiar i żadnego na kraj nie nałożyłoby ciężaru, ilość bowiem opłacanych podatków, wcaleby się przez to nie zmniejszyła, owszem byłaby nadzieja, że po upływie peryodu zwolnienia, przybędą nowi i zamożni podatnicy. Czy zaś żądana ulga, będzie dostateczną dla przedsiębiorców zachęta, tego my tutaj przesądzać nie możemy, pisze komisya, w dalszym ciągu, ale jest taką, jaką Wysoki Sejm dać może a Izba handlowo-przemysłowa krakowska, jako organ, reprezentujący interesa przemysłu w znacznej części kraju, powiada, że nią będzie i wątpić nie można, że dla każdego nowo powstającego przedsiębiorstwa, każda ulga w ciężarach ma wielkie znaczenie. Nadto wiemy że zwolnienie od podatku domowo - czynszowego z dodatkami, było prawdziwą zachęta do zabudowywania miast naszych.

Komisyja podatkowa oświadcza się zatem za przychyleniem się do petycji Izby handlowej i przemysłowej krakowskiej ale nie uważa, aby zachodziła potrzeba przypisywać Wydziałowi krajowemu, żeby zarządzał ankietę, w tem przekonaniu, że jeśli potrzebną się okaże, sam ją zwoła.

Wydział krajowy uczynił zaraz na następnej sesji sejmowe zadość Wezwaniu W. Sejmu, przedkładając obszernie sprawozdanie w przedmiocie zapewnienia ulg podatkowych w dodatkach do podatków dla nowopowstających fabryk.

Jeżeli fiskalizm i zbyt uciążliwe podatki państwowe były i są ciągle jedną z najistotniejszych przyczyn niskiego stanu rozwoju w jakim nasz przemysł się znajduje oraz braku całego szeregu gałęzi przemysłu, mających zresztą wszelkie inne warunki bytu, czytamy tam to przyniesienie ulg podatkowych, na jakie nas stać, najpierwszem staje się zadaniem. Jednak nie stać nas na to, żebyśmy z podatku czynić mogli ofiarę, nie możemy myśleć o tem, żebyśmy jak to uczyniły Węgry szereg gałęzi przemysłu i szereg fabryk uwolnić mogli od faktycznie pobieranego podatku. Jakkowiek niewielką jest ta kwota dochodu z dodatków do podatków, którą opłaca właśnie ten przemysł, właśnie na przeciążenie w naszym kraju chorujący, to jednak przynajmniej na dziś o wykreśleniu tej kwoty z budżetu dochodów myśleć niepodobna. Nie zrzekając się tego co faktycznie z dodatków do podatków pobieramy, użyciem w szczupłym zakresie samorządnym przysługującego nam prawa uwolnienia od dodatków do podatków na cele autonomiczne i spłaty długu indemnizacyjnego, zapewnieniem na dłuższy przeciąg czasu takiego uwolnienia od ciężarów krajowych przedsiębiorcom, którzy się podejmą zakładać nowe fabryki z tych gałęzi przemysłu, które są nam najbardziej potrzebne, wytwarzamy instytucję która wynagrodzić może wiele innych niekorzyści a nawet może go postawić w korzystniejszych warunkach produkcji, w jakich się znajduje przemysłowiec w innych krajach austriackich. Tem łatwiej przyspieszyć zaś możemy rozwój istniejących zakładów przemysłowych, zapewniając im uwolnienie od wszelkiego przybytku ciężaru podatkowego w dodatkach do podatków, jeżeli podejmą się zaprowadzenia nowych rodzajów produkcji jeżeli się roz-

winą i powiększą. Taką premię nie połączoną z żadną ofiarą będziemy mogli ułatwić rozwój a nawet powstanie wielu zakładów przemysłowych, które nie mało mogą się przyczynić do polepszenia stosunków ekonomicznych kraju a nadto stworzymy sobie przyszłych podatników. Nie czyniąc więc żadnej fiary możemy dać impuls przedsiębiorczości prywatnej a nawet, położyć kres zniechęceniu i stagnacji.

Po wskazaniu konieczności wytworzenia przemysłu fabrycznego i po omówieniu przeróżnych sztucznych środków jakich dla wytworzenia przemysłu użyła zagranica, wskazuje już to sprawozdanie na cały szereg środków jakich użyć winien kraj, dla wytworzenia przemysłu. Nie mamy ceł, czytamy dalej w sprawozdaniu, nie możemy uwolnić fabryk od wszystkich podatków, jednak mamy możebność uwolnienia fabryk, które chcemy powołać do życia od dodatków do podatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny, od dodatków powiatowych i gminnych. Zapewniając tym fabrykom jakich nam przedewszystkiem potrzeba uwolnienie od dodatków do podatków postawimy je nie tylko w równych, ale nawet możemy postawić je w korzystniejszych warunkach produkcji, jak te, w jakich się znajdują fabryki w innych prowincjach austriackich. Przy zapewnieniu pewnej opieki i pomocy ze strony kraju będzie się i krajowy kapitał ważył na przedsięwzięcia przemysłowe jak się dziś waży na bankowe. Toż samo kapitał zagraniczny coraz więcej cisnący się na wschód w kraje ubogie w kapitał, w których są jeszcze nietknięte lub ledwie napoczęte źródła produkcji i zysku. Uwalniając te zakłady przemysłowe, które chcemy rozwinąć czy powołać do życia od dodatków do podatków na cele autonomiczne, wyrażamy, że chcemy dopomóc do wytworzenia krajowego przemysłu środkami administracyjnymi w granicach, przysługujących nam praw samorządnych oraz czynną politykę ekonomiczną, że w rację bytu i lepszą przyszłość krajowego przemysłu wierzymy i apelujemy do przedsiębiorczości prywatnej w kraju i za krajem, zapewniając jej opiekę kraju.

Uwolnienie od dodatków do podatków na fundusz krajowy i administracyjny miało nastąpić uchwałą sejmową. Co do uwolnienia od ciężarów powiatowych i gminnych, to Wydział

krajowy nie wniósł w tym względzie projektu ustawy, będąc przekonanym, że wystarczy objawienie woli kraju, wyrażone uchwałą sejmową, żeby powiaty i gminy poszły za przykładem kraju i zarówno w krajowym jak i własnym interesie zapewniły dalsze ulgi podatkowe w dodatkach do podatków na cele powiatowe, gminne, ulgi w ciężarach konkurencyjnych oraz innych poborach. Wydział krajowy zaznaczył w dalszym ciągu, że jeśli Sejm uwolni fabrykę od dodatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny, to fabryka w Galicyi mniej płacić będzie podatku niżeli fabryka

w Czechach	o	33 $\frac{1}{2}$ %
na Morawach	„	32
na Ślązku	„	28
w Niższej Austrii	„	15

Jeśli się zaś uwzględni, że przemysł przeważnie koncentruje się w gminach większych o większych ciężarach podatkowych, takie uwolnienie od wszystkich ciężarów autonomicznych spowoduje podatkowe obciążenie, mniejsze u nas w stosunku do Czech przeciętnie o 69%, w stosunku do Moraw przeciętnie o 87.4%, faktycznie zaś znacznie wyżej w Czechach około 100%, na Morawach przeszło w 400 gminach będzie przemysł wyżej o 100% obciążony w porównaniu z Galicyą, czyli inaczej fabryka, która płaci w Czechach n. p. 1690 złr. zapłaci w Galicyi 1000 złr. fabryka, która płaci na Morawach 1874 złr. zapłaci w Galicyi również tylko 1000 złr. Premia więc, którą tej fabryce Galicya zapewnia w stosunku do Czech wyniesie w ciągu lat dziesięciu 6900 złr. w stosunku do Moraw 8740 złr. I premię tę kraj dać może, nie ponosząc jednego grosza ofiary, nie obciążając budżetu jednym groszem. tworząc sobie na lat 10 silnego podatnika, który co najmniej taką lub większą kwotę odda w następnych dziesięciu latach i tworząc siłę produkcyjną i konsumcyjną w kraju, która natychmiast od pierwszej chwili, od rozpoczęcia budowy fabryki już ożywia produkcję rolniczą kraju i podniesie zarobek ludności robotniczej.

Na podstawie tego sprawozdania Wydział krajowy zaproponował następujący wniosek do uchwały. Od dnia dzisiejszego aż do końca grudnia 1894 Wydział krajowy winien będzie:

1) Te nowo powstające zakłady przemysłowe, które wprowadzają nieuprawianą dotąd w Galicyi gałęź przemysłu, oraz te nowo powstające zakłady przemysłowe istniejącego w kraju, albo słabo rozwiniętego i dla potrzeb kraju niedostatecznego przemysłu, które będą założone według wymagań dzisiejszego stanu techniki, zdolne przerabiać znaczniejszą ilość, zwłaszcza krajowych surowych płodów dać zarobek większej liczbie robotników, wyrabiać produkta, których konsumcyja w kraju jest znaczną, uwolnić od dodatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny na lat dziesięć od dnia puszczenia w ruch fabryki.

2) Te zakłady przemysłowe, istniejące, które od dnia dzisiejszego począwszy do końca 1889 roku zaprowadzą produkcję lub też wprowadzą kosztowne najnowsze urządzenia fabryczne, lub też powiększą znacznie zdolność produkcyjną fabryki i zatrudnią znacznie większą liczbę robotników Wydział krajowy winien będzie uwolnić od całej zwyczajki dodatków krajowych i indemnizacyjnych, któraby wypadła do zapłaty wskutek zwiększenia przedsiębiorstwa a to na lat dziesięć, począwszy od upłynięcia sześciu miesięcy po zaprowadzeniu w zakładzie przemysłowym zmian niniejszym artykułem objętych.

3) W kwestyi, czy jakie przedsiębiorstwo przemysłowe ma korzystać ze zwolnień i ulg na dodatkach do podatków na fundusz krajowy indemnizacyjny, rozstrzyga Wydział krajowy od wypadku do wypadku. W razie przyznania zwolnień i ulg ogłasza Wydział krajowy odnośną uchwałę w gazecie urzędowej;

4) Wzywa się Wydział krajowy, ażeby bezzwłocznie okólnikiem wystosowanym do wszystkich rad powiatowych oraz do wszystkich zwierzchności gminnych miast i miasteczek, oznajmił życzenie Sejmu, ażeby powiaty i gminy idąc za przykładem kraju dla powołania do życia krajowego przemysłu, uwalniały nowo powstające zakłady przemysłowe powyższą uchwałą Sejmu krajowego wskazane od wszelkich lub większej części ciężarów podatkowych, jako dodatków do podatków, płacić się mających na dłuższy przeciąg czasu.

Komisya budżetowa, której sprawozdanie powyższe przydzielono, poczyniła w nim zminany o tyle, że w miejsce uchwały zaproponowała projekt ustawy, zamiast wezwania rad powiatowych i zwierzchności gminnych do przyznawania ulg podatkowych nowo powstającym przedsiębiorstwom proponuje przyznanie tego uwolnienia ustawą krajową, także od dodatków powiatowych i gminnych, słowem od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych.

Zgadając się z Wydziałem krajowym co do pożyteczności uwolnienia nowo powstających zakładów przemysłowych w sprawozdaniu Wydziału wymienionych od wszelkich dodatków do podatków nie oświadczyła się jednak komisya za uwolnieniem także istniejących już zakładów.

Praktyczny efekt ustawy był na razie nie wielki. Nie wielki powiedzmy wprost, nie z winy ustawy, lecz z winy społeczeństwa. Społeczeństwo, a nawet strony interesowane nie wiedzą nic po prostu o istnieniu ustawy. Podania o przyznanie ulg zjawiają się w pierwszych latach poprostu niezmiernie rzadko. Jedno takie podanie zjawia się już wprawdzie w dniu 15. czerwca 1885 jeszcze przed sankcyonowaniem ustawy, ale jest ono i po sankcyonowaniu ustawy, zjawiskiem na długo sporadycznym¹⁾.

Następne podanie znajdujemy bowiem w aktach r. 1888. To słabe korzystanie z ustawy stwierdza w kilka lat później sam Wydział krajowy, przedkładając w r. 1902, sprawozdanie w przedmiocie przedłużenia i zmian ust. z 11. kwietnia 1893 Dukr. Nr. 21 o ulgach podatkowych dla przemysłu.

Niedostateczna promulgacya ustawy, przyczynia się także w pierwszych latach, czytamy w tem sprawozdaniu, że przedsiębiorcy nie zgłaszali się o uzyskanie ulgi. Dodaje jednak to sprawozdanie zarazem, że nie bawem zainteresowanie wzrastało, cały szereg przedsiębiorców ubiegał się o krajowe aliewiacye podatkowe, zaś w razie jeśli w myśl postanowień ustawy, które z tych przedsiębiorstw nie uzyskało ich odrazu,

¹⁾ *Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 3. lipca 1902 l. W. 7041/904 str 153.*

jako nie odpowiadające wymogom ustawy, zaprowadziło nawet wymagane urządzenia, inwestycje byle korzystać z dobrodziejstw ustawy. Nadto bardzo wiele przedsiębiorstw, nieobjętych ustawą zgłaszało się także bezskutecznie tak że śmiało można powiedzieć, że właściwie cały przemysł galicyjski, powstały w ostatnich kilkunastu latach uznał korzyści ustawy.

Ustawa otrzymała sankcję w dniu 20. stycznia 1886 i zostaje ogłoszoną w N-rze 17. Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych. I zaraz po jej ogłoszeniu ukazują się w niej co prawda pewne luki. Wedle art. I. (u 2) i art. III cyt. ust. mogą z przepisów ustawy korzystać jeno takie zakłady przemysłowe, które zostaną założone do końca roku 1894 licząc od dnia ogłoszenia ustawy. Wobec tych przepisów ustawy, podanie wyżej wpiery wymienione nie może być przychylnie załatwione, ponieważ dotyczy zakładu przemysłowego już dawniej powstałego, mimo że zakład ten (fabryka cykoryi i surogatów kawy) przedstawia dla kraju zwłaszcza dla rolnictwa krajowego interes wcale wybitny, jest zakładem reprezentującym przemysł mało rozpowszechniony, przemysł, przytem którego rozprzestrzenienie ze wszechmiar byłoby pożądanem.

Ust. z 9. kwietnia 1893 te ulgi podatkowe zostały też rozciągnięte na spółki surowcowe, magazynowe i produkcyjne, w końcu także na towarzystwa akcyjne, mające na celu zakładanie i prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych, jeżeli ich kapitał akcyjny wpłacony wynosi najmniej 500.000 K. od dodatków do podatków¹⁾.

Ust. z 17. kwietnia 1903 Nr. 52 Duk. ustawę z r. 1893 przedłużyła na dalsze dziesięciolecie, rozszerzając zarazem w §. 1 znacznie liczbę tych gałęzi przemysłu, w kraju istniejących, które potrzebują i zasługują ze względów ogólnokrajowych na korzystanie z dobrodziejstw ustawy. W szczególności ustawa zalicza do tych gałęzi, przemysł rolniczy, zwłaszcza niektóre jego rodzaje, mające wszelkie warunki rozwoju, jak parowe fabryki masła, serów na większą skalę, fabryki konserw roślinnych i innych przetworów produkcji rolniczej,

¹⁾ O projekcie ustawy *Przewodnik przemysłowy* 1903 str. 99.

rozszerza listę fabryk maszyn i narzędzi wprowadza wyrób przyrządów do oświetlenia, cały przemysł elektrotechniczny wyrób papieru rotacyjnego, bibułki cygaretowej i kartonaży, tudzież określa warunki, pod jakimi fabryki garbarskie i białoskórniczne, mogą z ulg korzystać, modyfikuje wymagania stawiane przemysłowi tkackiemu we wszystkich jego gałęziach. Inaczej cokolwiek sformułowano warunki, dotyczące towarzystw akcyjnych. Muszą być one mianowicie w myśl tej ustawy, założone do 25. czerwca 1913, muszą mieć siedzibę w kraju, wpłacony kapitał akcyjny, wynosi przynajmniej pół miliona koron (z wyjątkiem rafinerji spirytusu, browarów, młynów parowych, tartaków drzewnych lub destylatur nafty, gdzie kapitał zakładowy musi wynosić przynajmniej milion koron) liczba robotników nie może być niższą niż 60, urządzenia techniczne najnowsze. W razie przemiany przedsiębiorstwa prywatnego na towarzystwo akcyjne lub objęcia jakiegoś przedsiębiorstwa prywatnego przez towarzystwo akcyjne, uwolnienie może być przyznane. jeżeli zakład przemysłowy przynajmniej podwoi produkcję a kapitał akcyjny nie jest niższy od powyżej wymienionego.

Naczelną zasadą wyżej cytowanej ustawy jest, jak to z brzmienia wyżej powołanych jej postanowień wypływa wspieranie nowo powstających przedsiębiorstw, w dziedzinie produkcji, dotychczas w kraju nieuprawianej, oraz przedsiębiorstw z gałęzi przemysłu w kraju istniejących, o ile one przez ulepszenie techniczne i pomnożenie produkcji w wyższym stopniu mogłyby konsumpcją kraju zaspokajać.

Ustawa wylicza też taksatywnie te z istniejących gałęzi przemysłu, które uznano za najbardziej na ulgi zasługujące. Przez to wymienienie szczegółowe rodzajów produkcji zostały jednak wyżej powołane warunki bardzo ograniczone, jak wogóle specyfikowanie pewnych gałęzi i typów przemysłu wykazuje wiele ujemnych stron. Prócz segregowania pewnych gałęzi i typów produkcji, posiada ta ustawa, określająca w ten sposób warunki ulg, tę ujemną stronę, że staje się wobec ciągłego i wszechstronnego rozwoju przemysłu, wobec upadania jednych gałęzi przemysłu a powstawania lub wzrostu dru-

gich coraz bardziej niezgodną z faktycznym stanem rzeczy wobec zmieniających się potrzeb czasu.

W ogólności przemiany życia gospodarczego zwłaszcza w kraju, który dopiero co wstępuje na drogę intensywniejszego rozwoju przemysłowego, są tak różnorakie i nieraz tak nagłe, że ujęcie jakichś reguł systematycznej akcji na czas dłuższy — wspierania pewnych rodzajów przemysłu jest z biegiem czasu i rozwojem życia gospodarczego coraz mniej możliwe. To też wbrew pierwotnej intencji ustawy powstaje nierówne traktowanie różnorodnych gałęzi przemysłu a rzeczywisty pożytek ustawy maleje.

To też w sesji sejmowej 1905 wniósł Wydział krajowy projekt reformy tej ustawy¹⁾ obowiązującej obecnie jako ust. z 22. lipca 1906 Nr. 124 Duk. w którym zarzuca zupełnie wybieranie, jakichkolwiek gałęzi przemysłu a natomiast podaje ogólne warunki, które zupełnie odpowiadają przyjętej dotychczas zasadzie ulg; mianowicie zakłady przemysłowe z gałęzi przemysłu w kraju istniejących będą uwolnione od dodatków.

1. Jeżeli dana gałąź istniejącego w kraju przemysłu nie zaspokaja potrzeb konsumpcji krajowej, ma warunki powstania i rozwoju w kraju ze względu na surowy materiał robotników lub siły motoryczne a ze względu na rozmiary swego rozwoju warunki konkurencyjne potrzebują pomocy kraju, aby się mogła rozwinąć.

2. Jeżeli będą urządzone według nowoczesnego stanu techniki.

3. Jeżeli będą obliczone na większy przerób surowego materiału względnie półfabrykatu.

4. Jeżeli będą zatrudniać większą liczbę robotników lub będą wyposażone w motory i maszyny robocze zdolne podnieść produkcję.

W konkretnych wypadkach rozstrzyga o zaistnieniu takiej potrzeby Wydział krajowy.

Zmiany te dają więc możliwość autonomicznej władzy krajowej dostosowania polityki podatkowo-przemysłowej do zmie-

¹⁾ *Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie rozszerzenia ulg podatkowych dla zakładów przemysłowych z dnia 26. września 1905. L.W. 68727/905.*

niających się potrzeb, dają szeroką dyskrecyjonalną możność czujnego śledzenia stosunków krajowych, przychodzenia rychło w pomoc, gdzie tylko okaże się potrzeba i gdzie władza krajowa dostrzeże warunki bytu i rozwoju danego przemysłu z jakiegokolwiek gałęzi przemysłu¹⁾.

Drugą ważną zmianą w ustawie zawartą jest przyznanie ustawie mocy wstecznej a w szczególności postanowienie, że uwolnione będą od dodatków autonomicznych przedsiębiorstwa nie tylko powstałe w ciągu czasu obowiązywania ustawy ale i przedsiębiorstwa powstałe w ciągu lat pięciu przed wejściem w życie ustawy.

Gdy celem ustawy jest wspieranie większych przedsiębiorstw a rozwój takich zakładów obliczony jest na dłuższy szereg lat, więc też słuszną jest rzeczą, by i ulgi dla takiego zakładu były na dłuższy czas zapewnione. Ztąd też ustawa podwyższa dotychczasowy 10 letni okres uwolnienia od dodatków na lat 15. Dłuższy okres ulg ma stanowić niejako uzupełnienie za to, że krajowa ustawa nie może jak węgierska lub rumuńska dać ulg od podatków państwowych²⁾.

W czasie narad przedwstępnych nad tym projektem wyłoniła się jeszcze jedna myśl, niezmiernie ważna, mianowicie wniosek Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego, zmierzający do tego, aby pod rygorem utraty ulg podatkowych, zniewolić przedsiębiorstwa, które z ulg tych korzystają, do używania maszyn, urządzeń, narzędzi, surowców półfabrykatów itp. wyłącznie krajowego wyrobu.

Wniosek ten nie został jednak uwzględniony a komitet przemysłowy komisji kraj. dla spraw przemysłowych (spraw. Dra Wł. Stesłowicza) tak swoje stanowisko w tym kierunku uzasadnił.

Ze stanowiska zasadniczego przedstawia się myśl poruszona we wniosku Związku fabrycznego jako jeden ze środków ochrony przemysłu krajowego i przeprowadzona praktycznie nadawałaby się pod pewnymi warunkami do utworzenia całego łańcucha przedsiębiorstw krajowych, któreby się nawzajem

¹⁾ Sprawozdanie komisji przemysłowej w przedmiocie rozszerzenia ulg podatkowych dla zakładów przemysłowych. L. W. 4371/905.

²⁾ Tamże.

popierały i wzajemnie wspierały. Jednakże w stosunkach obecnych nie można zalecić tego projektu do przyjęcia. Wprawdzie pomysł ten nie jest całkiem nowy, przemawia częściowo za nim to, że odnajdujemy go w innych ustawach i projektach ustawowych. Projekt ustawy austriackiej z r. 1901 mieścił w §. 1. postanowienie, że przedsiębiorstwa, które otrzymują ulgi podatkowe, muszą się zobowiązać materiały i urządzenia potrzebne do budowy i założenia przedsiębiorstwa fabrycznego nabyć w kraju, o ile je w kraju można dostać. Zachodzą jednak znaczne różnice między tym przepisem a wnioskiem Związku fabrycznego. Stanowisko, które zajmuje projekt ustawy austriackiej, jest praktyczniejsze.

Po pierwsze, jestto niejako rzeczą układu między Rządem a przedsiębiorstwem, które o ulgi podatkowe ubiega się i przedsiębiorstwo w zamian za te ulgi zobowiązuje do zakupu maszyn i urządzeń w kraju. Powtórne zobowiązanie to rozciąga się na czas założenia fabryki i obejmuje budowę i pierwsze urządzenie, nie trwa zaś przez cały okres ulg podatkowych, jak to projektuje centralny Związek fabryczny. Przy założeniu fabryki łatwą jest kontrola, czy urządzenie fabryczne w kraju zakupiono, nie potrzeba na to ani wielkiego aparatu urzędniczego, ani kosztownych dochodzeń i utrzymywania organów kontrolujących. Właściciel fabryki wie też z góry, czego się ma trzymać, wie że za utrzymanie ulg podatkowych musi ze swej strony wykonać pewne oznaczone świadczenia, wie jednak, że stosunek jego zależności od Rządu na tem kończy się i nie potrzebuje przez cały okres trwania ulg podatkowych czynić swej gospodarki zawistą od kontroli Rządu i obawiać się jej skutków. Odwrotnie rzecz miałaby się w razie przyjęcia wniosków Związku fabrycznego. Ponieważ uwalnianie od dodatków do podatków następuje z reguły dopiero po wymierzeniu podatku państwowego, a w każdym razie po zbudowaniu zupełnem urządzenia zakładu fabrycznego, żadna fabryka, która do budowy i urządzenia użyła jakiegokolwiek obcego wyrobu, nie mogłaby się już ubiegać o ulgi podatkowe, chyba po przeprowadzeniu długotrwałych, mozolnych dochodzeń, zwolnieniu przez Wydział krajowy od obowiązku użycia wyrobów krajowych i t. d. Dalej w ciągu całego okresu 15-let-

niego musi się zakład fabryczny poddawać ciągłej kontroli ze strony Wydziału krajowego, narażony jest na denuncjacje z rozmaitych stron; wzywanie Wydziału krajowego dziennikami, aby zrobił porządek z tym lub owym fabrykantem, który tej lub owej drobnostki nie zakupił w kraju, byłoby na porządku dziennym. Z drugiej strony Wydział krajowy musiałby utrzymywać osobne biuro specjalistów techników, którzyby w danym razie ocenić mogli, czy należało np. pewną maszynę w kraju nabyć, musiałby badać i rozstrzygać, czy jakość i ceny wyrobu krajowego są odpowiednie. Wszystko to nie da się w praktyce należycie przeprowadzić, zwłaszcza jeżeli Wydział krajowy dla uniknięcia kosztów chciałby to robić bez odpowiedniego personelu i bez całego szeregu ekspertów. Aby zaś przepis ustawy pozostał na papierze i aby go nie wykonywano wcale, to trudno się na to godzić, i liczyć się z tą ewentualnością już z góry przy samej kodyfikacji ustawy.

Zresztą i rozwój naszego przemysłu, rozpoczynający się dopiero, nie ustalony i nie utrwalony nie powinien być przynajmniej na razie poddawany przymusom rozmaitym; nie stoi on dzisiaj jeszcze tak silnie, aby nie potrzebował się oglądać na konkurencyę obcą, i aby pozbawić go dowolnego wyboru materiałów i środków produkcji. Gdy przemysł ten usilni się, warunki rozwoju i stosunki wszelkie w rachubę tu wchodzące będą więcej sprzyjające, będzie wtedy czas i na zakładanie kagańców i przymusów; dziś przymus taki chochy pochodzący z szczerzej troskliwości do dobro przemysłu krajowego zdolny jest przynieść mu więcej szkody niż pożytku.

Nowela powyżej przedstawiona stanowi bądź co bądź znakomite ulepszenie ustawy, dotychczas obowiązującej, nie wątpię też, że sprawdzą się słowa, wypowiedziane w sprawozdaniu Wydziału krajowego o projekcie tej ustawy, że „znaczna obecna materialna korzyść przyznanych ulg będzie dostateczną zachętą do powstawania nowych przedsiębiorstw, lokowania kapitałów w takie przedsiębiorstwa, że dalej często skłoni przemysłowców z innych krajów czy to do przeniesienia zakładów do naszego kraju czy zakładania filii, że więc ustawa ta przez rozszerzenie ulg niewątpliwie pod względem ekonomicznym ważną odegra rolę“.

Zmiana tej ustawy już w najbliższym czasie mogłaby i powinna nastąpić jednakże w innym kierunku. Mianowicie ustawa w §. 5 wymienia jako specjalny tytuł do uwolnienia podatkowego, „towarzystwa akcyjne w obrębie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. które zostaną założone w przeciągu 15 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli będą miały urzędową swą siedzibę w kraju, jeżeli ich opłacany kapitał wynosić będzie najmniej 500.000 kor. zatrudniać będą najmniej 60 robotników, a zakład swój przemysłowy urządzają odpowiednio do wymogów nowoczesnego stanu techniki“.

Otóż niewątpliwą ratioegis w tym wypadku było, by popierać w szczególnie wydatny sposób rozwój wielkiego przemysłu. Nie ulega też wątpliwości, że forma towarzystwa akcyjnego jest dla prawdziwie wielkiego przemysłu istotnie szczególnie przydatną. Nie należy, jednakże i o tem zapominać, że i forma spółek z ograniczoną odpowiedzialnością obejmuje niejednokrotnie wedle doświadczeń czynionych w Niemczech przedsiębiorstwa bardzo poważnych rozmiarów a i w Austrii dla przedsiębiorstw zakładowych do jednego miliona koron, choćby ze względów podatkowych, a także, choć nie w ostatnim rzędzie z uwagi na brak obowiązku publicznego składania rachunków okaże się również niejednokrotnie szczególnie przydatną. Te momenta i te korzyści, dla rozwoju przemysłu w Austrii wogóle z tej ustawy płynące, są jednak postanowieniem wyżej wspomnianem §. 5 ust. kraj. w pewnej mierze zneutralizowane.

Liberalniejszą powinna się okazać ustawa w kierunku określonym w §. 2 ust. kraj. W myśl tego postanowienia mianowicie „zakłady przemysłowe już istniejące, jeżeli w ciągu 15 at od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zaprowadzą udoskonalone urządzenia techniczne według wymagań nowoczesnego stanu techniki i rozszerzą przedsiębiorstwo tak, że będą zdolne przerabiać większą ilość surowego materiału lub półfabrykatu i zatrudniać większą ilość robotników, oraz jeżeli według uznania Wydziału krajowego będą miały cechy, określone pod 2, 3, 4 ustępie B) §. 1 zostaną uwolnione od całej nadwyżki wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem pań-

stwowych, jakaby przypadła do zapłaty wskutek powiększenia przedsiębiorstwa. Otóż dla władzy uwalniającej od podatków t. j. dla Wydziału krajowego jest w praktyce niezmiernie trudnem, oddzielenie nadwyżki od pierwotnego dochodu. Oddzielenie takie musi zawsze, w niższym lub wyższym stopniu, nosić w sobie pewne cechy dowolności. W kalkulacyi przedsiębiorstwa ulga ta musi przeto stanowić pozycję nieokreśloną, sprowadza więc w pewnej mierze niepewność gospodarczą.

Po zatem jednak nie należy zapominać, że to czasowe uwolnienie niektórych przedsiębiorstw przemysłowych od dodatków autonomicznych samo przez się wystarczyć nie może, zwłaszcza jeśli się uwzględni, że „dodatki krajowe w Galicyi są najwyższe w całej Austrii (wynoszą one bowiem przeciętnie 134⁰/₁₀ podatków państwowych), utrudniają już tem samem konkurencyę przemysłowi swojskiemu z przemysłem innych krajów austriackich¹⁾.

Ztąd też naturalnym zupełnie, choć dotychczas niestety jeszcze nie zrealizowanym jest postulat, wypowiedziany przez I Zjazd przemysłowy w Krakowie, a żądający stanowczego zerwania z systemem autonomicznych dodatków do podatków bezpośrednich, szczególnie dodatków krajowych.

Oczywiście, że zerwanie z systemem dodatków, choćby tylko w skarbowości krajowej wymaga zapewnienia samoistnych źródeł dochodu lub odpowiedniej dotacyi²⁾.

Państwo na tę drogę dotychczas jeszcze nie weszło, jakkolwiek tendencye przychylne tej myśli, przejawiały się ze strony rządu centralnego.

I tak w XVI-tej sesyi Rady państwa wniósł rząd projekt ustawy o popieraniu swojskiego przemysłu (Gesetz womit Massnahmen zur Foerderung der heimischen Industrie getroffen werden)³⁾.

¹⁾ St. Głabiński *Przemysł a podatki. (Pamiętnik I. Zjazdu przemysłowego w dniach 18., 19., 20. i 21. września 1901 r. Kraków Kraków 1901 str. 20).*

²⁾ Głabiński j. w. u Z. Gargas *Reforma opodatkowania towarzystw akcyjnych* j. w str. 95 in L. v. Bilński. *Die Gemeindebesteuerung und deren Reform* Leipzig 1878 str. 93 in.

³⁾ 526 *der Beilagen zu den stenogr. Protokolen des Abgeordneten Hauses XVI Sesion 1900.*

W projekcie tym rząd miał zamiar przeprowadzić rozszerzenie terytoryalne zasady już w ust. z 8. stycznia 1891 Dzpp. Nr. 8. następnie zaś w ust. z sierpnia 1895 Dzpp. Nr. 131 wypowiedzianej, wedle której przedsiębiorstwa nowo powstające w obrębie Tryestu i gminy katastralnej Muggia, są czasowo wolne od podatku. Jeszcze za panowania ust. z r. 1891 bowiem powstało w Tryeście kilka przedsiębiorstw przemysłowych, jak n. p. rafnerya nafty, fabryki oleju, linoleum i t. p. Zdaniem rządu istnieje w Austrii dużo sił wytwórczych nie należycie zużytkowanych, dużo również wewnętrznych rynków zbytu, które bez zasadniczych trudności dałyby się zdobyć. Tak w dziedzinie przemysłu maszynowego, tkackiego, chemicznego, skórniego, elektrycznego i t. p. dałoby się bez wątpienia wytworzyć niejedno zdrowe przedsiębiorstwo przemysłowe.

Projekt więc proponował cały szereg ulg podatkowych i należnościowych dla takich gałęzi produkcji, które bądź to wcale nie istnieją, bądź też nie istnieją w rozmiarach, odpowiadających danym gospodarczym stosunkom, których wytworzenie jest jednak wskazane ze względów gospodarczo-społecznych, przyczem także istniejące przedsiębiorstwa mogły korzystać z tych ulg odnośnie do zakładów filialnych, do starych zakładów dołączonych. Zakłady te miały też obowiązek te materiały, które można utrzymać w kraju, sprowadzać też z kraju. Ponadto te przedsiębiorstwa winny odpowiadać słusznym wymogom co do technicznej strony zdolności wytwórczej i co do hygieny robotników.

Ulg te mogły (po myśli art. 2 proj.) obejmować:

a) uwolnienie od stempli i bezpośrednich należności od umów w sprawie założenia towarzystw, w razie utworzenia towarzystwa akcyjnego jednak tylko z włączeniem pierwszej emisji akcji i czasowych przekazów akcyjnych, tudzież drugiej ich emisji w ciągu pierwszych lat sześciu od chwili założenia towarzystwa akcyjnego dokonać się mającej dalej na przeciąg najwyżej lat dwunastu od chwili utworzenia towarzystwa akcyjnego, od kuponów akcyjnych, w końcu od aktów nabycia gruntów, względnie siły w celu prowadzenia przedsiębiorstwa aż do chwili otwarcia przedsiębiorstwa.

b) uwolnienie od podatku zarobkowe specjalnego na przeciąg lat dwunastu od chwili otwarcia przedsiębiorstwa.

c) na taki sam okres czasu uwolnienie od podatku budynkowego co do tych nie wynajętych budynków lub części budynków, odpowiednich do samoistnego używania, które są bezpośrednio poświęcone przedsiębiorstwu przemysłowemu.

Nie wchodząc w inne postanowienia tego projektu (jako subwencyach państwowych, pokrywaniu potrzeb ciał samorządnych itp.) zaznaczyć mi wypada, że na ogół biorąc uchwalenie tego projektu byłoby niewątpliwym krokiem naprzód Atoli historyczne powstanie tego projektu (rozszerzenie ulg podatkowych, pierwotnie dla Tryestu i Muggia tylko ważnych) jak i względy austriackiej polityki ekonomicznej czyniłyby wskazanem, by nowość przemysłu oceniano nie ze stanowiska państwowego lecz ze stanowiska krajowego. Projekt sam co prawda mówi o przedsiębiorstwach przemysłowych, dotyczących gałęzi produkcji nowych w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, możnaby więc słusznie mniemać, że tu chodzi o nowości, pojawiające się w poszczególnych królestwach i krajach. Atoli tak jest tylko pozornie, termin „królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane, oznacza z reguły całość monarchii austr. (bez krajów korony węgierskiej) t. j. państwa, które jako całość oficjalnej nazwy nawet wcale nie posiada. Należałoby więc raczej użyć w ustawie wyrazu „w jednym z Królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych“. Podnoszono to w chwili wniesienia tego projektu

„Gdyby chodziło, czytamy w Przewodniku przemysłowym z r. 1901¹⁾, o utworzenie przedzalni w Galicyi, której dotąd nie mamy, to przedsiębiorstwo takie nie miałoby prawa do poparcia ze strony rządu, gdyż przedzalnie w Galicyi wprawdzie nie istnieją, ale są za to w Morawie, w Czechach i w innych krajach koronnych Austrii a więc w myśl projektu ustawy nie mogą się spodziewać poparcia ze strony państwa. Wynika stąd, że dla Galicyi i innych mniej przemysłowych

¹⁾ J. St. *Popieranie przemysłu przez państwo* (Przewodnik przemysłowy 1901 str. 33).

krajów w Austrii, rozwój przemysłu w tych gałęziach, które już w innych, bardziej krajach przemysłowych są rozwinięte, nie mógłby liczyć na żadne ulgi — a wszystkie korzyści przypadłyby tym tylko krajom, w których przemysł już kwitnie, bo oczywiście tylko tam mogą najłatwiej powstawać i inne nowe w Austrii, dotychczas nie reprezentowane gałęzie przemysłu. Galicyi zaś, Bukowinie, Dalmacyi może znowu uśmiechać się tylko podniesienie podatków, gdyby przez udzielane innym prowincyom ulgi i zasiłki, nastąpił w dochodach państwa ubytek.

Opór ze strony przedstawicieli krajów zachodnio austriackich, zwłaszcza ze strony Niemców przeciw odmiennej stylizacji projektu był bardzo silny. Opór ten nie uwzględnia jednakże historycznej struktury Austrii ani istotnych interesów tego państwa, które olbrzymie nie wyzyskane siły wytwórcze posiada właśnie przede wszystkim w Galicyi a produkcya gospodarza Austrii właśnie dlatego bardzo słabe posiada napięcie, ponieważ poszczególne „królestwa i kraje“ nie zdołały pod naporem wewnętrznej konkurencyi znaleźć wyzyskać swych sił wytwórczych.

W walce każdej, więc i w walce parlamentarnej zwycięża silniejszy. Niewiadomo przeto, czy i zasady, powyżej wypowiedziane zostaną w końcu przeparte. O ileby to jednak nie dało się przeprowadzić, nie należy zapominać o tem, że uchwalenie tego projektu, nawet centralistycznie pojętego podobnie jak i uchwalenie reformy opodatkowania przemysłu w kierunkach powyżej określonych dla naszego kraju nie byłoby bez korzyści, albowiem zmniejszyłoby napór współzawodniczący przemysłu zachodnio-austriackiego. Obecna sytuacja jest istotnie niemożliwą dla przemysłu austriackiego wogóle, bo z jednej strony na Węgrzech uwolnienie nowych przedsiębiorstw przemysłowych od wszystkich podatków bezpośrednich na przeciąg lat 15 wogóle, z drugiej strony silne obciążenie podatkowe i starych i nowych przedsiębiorstw przemysłowych. Najwyższy czas by ustało to wewnętrzne cło ochronne dla przemysłu węgierskiego.

Mamy nadzieję, że nowy parlament projekt ten wznowi tym razem w szacie, bardziej autonomicznej tzn. że państwo wy

system podatkowy i popieranie przemysłu ze strony państwa przybierze charakter federalistyczny, wnikając głębiej — w istotną naturę i w istotne potrzeby państwa. Rozszerzenie autonomji kraju wogóle, w szczególności zaś t. zw. autonomji podatkowej nadałoby oczywiście całej sprawie zgoła odmienny kierunek.

Dodatek I.

Ustawa o ulgach w dodatkach do podatków dla zakładów przemysłowych.

Odpis z Dziennika ustaw i rozporządzeń krajowych.

Część XIV. Nr. 124 z 5. września 1906 r.

USTAWA

z dnia 22. lipca 1906, obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, o uwolnieniu zakładów przemysłowych, spółek surowcowych, magazynowych i produkcyjnych oraz akcyjnych Towarzystw przemysłowych od dodatków do podatków.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

Od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, uwolnione będą wszelkie w Królestwie Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem w ciągu lat 5 przed wejściem w życie niniejszej ustawy i w ciągu lat 15 po jej wejściu w życie założone:

A) zakłady przemysłowe mające na celu wyrób przedmiotów w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem nie wyrabianych;

B) zakłady przemysłowe w gałęziach przemysłu w kraju istniejących:

1. jeżeli dana gałąź istniejącego w kraju przemysłu nie zaspakaja potrzeb konsumpcji krajowej, ma warunki powstania i rozwoju w kraju ze względu na surowy materiał, robotników lub siły motoryczne, a ze względu na rozmiary swego rozwoju, warunki konkurencyjne, potrzebuje pomocy kraju, ażeby się mogła rozwinąć,

2. jeżeli będą urządzone według nowoczesnego stanu techniki,

3. jeżeli będą obliczone na większy przerób surowego materiału względnie półfabrykatu,

4. jeżeli będą zatrudniać większą liczbę robotników lub będą wyposażone w motory i maszyny robocze zdolne podnieść produkcję.

Wydział krajowy orzeka w każdym poszczególnym wypadku według własnego uznania, czy i o ile zachodzą wyszczególnione w ustępie B) 1—4 warunki.

§. 2.

Zakłady przemysłowe już istniejące, jeżeli w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy zaprowadzą udoskonalone urządzenia techniczne według wymagań nowoczesnego stanu techniki i rozszerzą przedsiębiorstwo tak, że będą zdolne przerabiać większą ilość surowego materiału lub półfabrykatu i zatrudniać większą ilość robotników, oraz jeżeli według uznania Wydziału krajowego będą miały cechy określone pod 2, 3 i 4 w ustępie B) §. 1. zostaną uwolnione og całej nadwyżki wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, jakaby zapadła do zapłaty wskutek powiększenia przedsiębiorstwa.

§. 3.

Uwolnione będą od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, przedsiębiorstwa dla wytwarzania

siły motorycznej i wynajmywania tejże przedsiębiorstwom przemysłowym, rękodzielniczym, rolniczym oraz gminom.

W razie jeżeli wynajmywanie siły motorycznej jest połączone z dostarczaniem światła, uwolnienie od dodatków do podatków odnosi się jedynie do udziału przedsiębiorstwa w wynajmywaniu siły motorycznej.

§. 4.

Uwolnione będą od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, następujące Spółki na podstawie ustawy z dnia 9. kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 70) związane:

a) Spółki surowcowe, mające na celu nabywanie surowych materiałów lub półfabrykatów wyłącznie na użytek należących do Spółki rzemieślników i przemysłowców, którzy tych materiałów do swoich wyrobów potrzebują;

b) Spółki magazynowe, założone celem sprzedaży we wspólnym lokalu wyrobów przemysłowych wyłącznie tylko przez członków Spółki wyrabianych;

c) Spółki produkcyjne, których członkowie pracują we wspólnym warsztacie, używają wspólnych maszyn, tudzież takie, które członkom Spółki rozdają roboty do domu.

§. 5.

Uwolnione będą od wszelkich dodatków do podatków, z wyjątkiem państwowych, przedsiębiorstwa przemysłowe, zakładane i prowadzone przez Towarzystwa akcyjne w obrębie Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, które zostaną założone w ciągu 15 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli będą miały urzędową swą siedzibę w kraju, jeżeli ich wpłacony kapitał wynosić będzie najmniej 500.000 koron, zatrudniać będą najmniej 60 robotników, a zakład swój przemysłowy urządzą odpowiednio do wymagań nowoczesnego stanu techniki.

W razie jednak, jeżeli akcyjne Towarzystwo założy rafinerię spirytusu, browar, parowy młyn, tartak drzewny lub destylarnię nafty, kapitał zakładowy nie może być mniejszy od 1,000.000 kor.

Uwolnienie to nie odnosi się jednak do gorzeliń.

§. 6.

W razie gdyby jakiegokolwiek istniejące przedsiębiorstwo przemysłowe zmieniło się w Towarzystwo akcyjne, lub gdyby Towarzystwo akcyjne objęło istniejący zakład przemysłowy, przedsiębiorstwo to będzie uwolnione od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych, jeżeli zakład przemysłowy zostanie udoskonalony pod względem urządzeń technicznych i podniesiony do znacznie większej zdolności produkcyjnej. W żadnym razie kapitał akcyjny nie może być niższy od przewidzianego w §. 5.

§. 7.

Wszelkie powyżej w §§. 1—6. przyznane uwolnienia od dodatków do podatków będą obowiązywać na przeciąg 15 lat, licząc od początku tego kwartału, w którym podanie o uwolnienie wniesionem zostało. Gdyby jednak w ciągu tego 15-letniego okresu zakład przemysłowy, Spółka lub Towarzystwo akcyjne utraciło warunki w §§. 1—6 niniejszej ustawy określone, od których zawisłem jest uwolnienie od dodatków, natenczas Wydział krajowy może cofnąć udzielone uwolnienie na resztę 15-letniego okresu.

§. 8.

O zastosowaniu niniejszej ustawy do zakładów przemysłowych, Spółek i Towarzystw akcyjnych orzeka w każdym poszczególnym wypadku Wydział krajowy i ogłasza swoją uchwałę w gazecie urzędowej.

§. 9.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, a równocześnie traci moc obowiązującą ustawa z dnia 17. kwietnia 1903 (Dz. u. p. i rozp. kr. Nr. 52).

Wszakże uwolnienia, które na podstawie ustawy z 11. kwietnia 1893 Dz. u. kr. Nr. 21, oraz na podstawie ustawy z dnia 17. kwietnia 1903 Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 52, orzeczone zostały, zachowują w całości swoją moc obowiązującą, a nawet mogą być rozszerzone na lat 15, jeżeli Wydział krajowy uzna dane przedsiębiorstwo jako zasługujące na to rozszerzenie po myśli postanowień §. 1. ust. B.

Rozszerzenie to uwolnień na lat 15 może być wreszcie przyznane i takim przedsiębiorstwom, które w ciągu ostatniego roku poprzedzającego wejście w życie niniejszej ustawy z ulg dopiero korzystać przestały, a według uznania Wydziału krajowego na rozszerzenie to po myśli §. 1. ust. B. zasługują.

W każdym razie uwolnienie zakładu lub jego części (§. 2.) nie może trwać dłużej niż lat 15.

§. 10.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

Ischl, dnia 22. lipca 1906.

Franciszek Józef w. r.

Korytowski w. r.

Bienerth w. r.

Dodatek II.

SPIS

przedsiębiorstw przemysłowych,

które korzystały z dobrodziejstw ustawy z 20. lipca 1886.
Dukr. 16 ustawy z 11. kwietnia 1893. Dukr. Nr. 21. oraz ust.
z 7. kwietnia 1903 Dukr. Nr. 52.

W roku

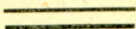
1888. 1. *Fabryka maszyn i kotłów, wyrobów wiertniczych Kazimierza Lipińskiego w Sanoku.* Powstała w roku 1886. Uwolnienie tej fabryki od dodatków do podatków zostało przeniesione w roku 1895 także na „*Pierwsze Galic. Towarzystwo budowy wagonów w Sanoku*“, w jakie się z czasem przekształciła fabryka sanocka.
1890. 2. *Pierwsza galicyjska fabryka olejów mineralnych smarowych,* założona w r. 1881 przez James Carrigan, przerobiona przez Bolesława Łodzińskiego i Jędrzejewskiego na fabrykę olejów smarowych z odpadków destylarnianych.
- 1890 3. *Fabryka sukna Franciszka Zajęczka w Kętach.* Przędzalnia wełny o 240 wrzecionach, zakład tkacki wyrobów sukiennych, 3 warsztaty mechaniczne, 10 warsztatów ręcznych.
1880. 4. *Austryackie Towarzystwo fabryki cementu portlandzkiego w Ciężkowicach.* Kapitał zakładowy 400.000 K, 6 maszyn parowych o sile 350 koni, 400 robotników.
1890. 5. *Fabryka kwasu siarkowego w Gorlicach* (dawniej Jan Stark).
1891. 6. *Fabryka krochmalu hr. Zyberk Platerra w Siebieczowie w Sokalskiem.*

1792. 7. *Pierwsza związkowa Garbarnia w Rzeszowie.*
1892. 8. *Fabryka wyrobów kamionkowych ks. Adama Sapięhy w Rawie Ruskiej.*
1893. 9. *Fabryka krochmalu hr. Adama Gołuchowskiego w Samoluszkowcach, pow. Husiatyn. Przerób 12—15.000 korcy własnych kartofli.*
1893. 10. *Towarzystwo tkackie w Komarmie. 73 członków, produkuje 42.000 m płótna.*
1894. 11. *Towarzystwo tkaczy pod wezwaniem św. Sylwestra w Korczynie.*
1894. 12. *Fabryka drutu żelaznego i gwoździ drucianych oraz łańcuchów w Trzebini. Właściciele: Abraham Izak Karmel i Salomon Duckler. Maszyna parowa o sile 100 koni, 71 robotników. Konkuruje z wyrobami zagranicznymi.*
1895. 13. *Towarzystwo tkackie „Przędka“ w Krośnie, które w r. 1893 założyło zakład blichu i apretury przy pomocy kraju, zdolny przerobić 20.000 sztuk płótna.*
1895. 14. *Anglo-austriacka fabryka parowa beczek. The anglo-austrian Steam Coop. Synd. Limited. Howden & Comp. w Olszanicy. Beczki dla transportu nafty.*
1896. 15. *Fabryka przyrządów tkackich (kart deseniowych, grzebieni, stalowych sznurków, liści tkackich itp.).*
1896. 16. *Pierwsze galic. Towarzystwo wyrobów z marmuru „św. Teresy“ Juliusza i Alfreda Jahnów w Tenczynku. Szlifiernia parowa w Tenczynku. kamieniołom w Dębniku. (Łomy te były eksploatowane ostatni raz przez Bacciarrellego za Stanisława Augusta). Siła pary 20 koni, wodna 8 koni, tartak do rznienia płyt marmurowych, 10 stołów szlifierskich.*
1896. 17. *Pierwsze akcyjne Towarzystwo przemysłu cukrownianego w Przeworsku. Akcyjne Towarzystwo z kapitałem akc. 800.000 K z produkcją 4,372.640 kg. cukru. 898.731 melassy z 330.000 cetn. metr. buraków. Fabryka zatrudnia przeciętnie dziennie 564 robotników, obliczona na przerób 7.000 cetn. dziennie. Narzędzia: 7 kotłów parowych syst. Farbairna,*

- 15 motorów parowych o sile 611 koni. Oświetlenie elektryczne.
1896. 18. *Spółka ślusarska, stowarzyszenie zarejestrowane z ogr. poręką w Świątnikach.*
1897. 19. *Fabryka dachówek w Kołomyi.* Stan. Homolacz i Stanisław Żeleński, Władysław Wimmer i Ska.
1897. 20. *Fabryka naczyń emaliowanych w Dębniakach* pod Krakowem. Majer Weinberger, Berl Weinberger i Pinakas Menkes
1898. 21. *Pierwsze galicyjskie Towarzystwo destylacji drzewa w Wygodzie.* 60 członków. Fabryka założona głównie dla wyzyskania patentu Bergmanna. Produkuje metylalkohol, terpentynę smołę, etery itp.
1900. 22. *Spółka akcyjna dla przemysłu naftowego w Trzebini,* przekształcona z zakładu prywatnego, z kapitałem 3,300.000 K. Wskutek rekursu Rady powiatowej w Chrzanowie i gminy Trzebionki, przyznanie ulg zostało zniesione wyrokiem Trybunału administracyjnego z 21. sierpnia 1901.
1900. 23. *Akcyjne Towarzystwo dla wyrobów tkackich i sukienniczych w Łańcucie,* fabryka w Rakszawie. Pierwsza przędzalnia o 240 wrzecionach, zakład apreturowy na 240 sztuk sukna. Towarzystwo zatrudnia nadto stu tkaczy ręcznych.
1901. 24. *Fabryka dachówek i rur drenowych „Konstancja“ ks. Eustachego Sanguszki w Tarnowie.*
1901. 25. *Towarzystwo stolarzy, zarejestrowane z ograniczoną poręką w Kalwarii Zebrzydowskiej.*
1901. 26. *Fabryka papieru Zygmunta Weisera w Sasowie,* zniszczona pożarem w roku 1899, odbudowana w roku 1900. Wyrób delikatnego papieru cygaretowego z włókna lnianego, jutowego. 386 robotników.
1901. 27. *Fabryka kartonaży w Diatkowcach pod Kołomyją Aleksandra Miziewicza.* Siła wodna, motor benzynowy o sile 30 koni Kapitał zakładowy 100.008 K 80 robotników.

1901. 28. *Towarzystwo dla wyrobów koszykarskich. Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką w Wiązownicy.*
1902. 29. *Pierwsza krajowa fabryka impregnowania drzewa hr. Edwarda Mycielskiego.*
1902. 30. *Płaszowska fabryka dachówek i drenów (stowarzyszenie z ogr. por.).*
1902. 31. *Fabryka cementu portlandzkiego Bernard Liban i Ska we Woli Duchackiej.*
1902. 32. *Fabryka cykoryi Fast Wetmager i Spka w Tarnowie.*
1902. 33. *Towarzystwo akc. żywieckiej fabryki papieru w Zabłócu.*
1902. 34. *Huta szkła Kupfer i Glaser w Tarnowie.*
1902. 35. *Fabryka drutu i gwoździ drucianych w Podgórzu.*
1902. 36. *Fabryka Stefana Wierusz Niemojowskiego, dla wyrobu kopert, koronek papierowych, biletów wizytowych.*
1902. 27. *Związek handlowo-przemysłowy katolickich krawców w Krakowie.*
1902. 38. *Fabryka świec parafinowych i stearynowych Wilhelma Izaaka i Noego Samuela w Tarnowie.*
1902. 39. *Pierwsza galic. fabryka ram i listew oraz obrabiania drzewa Dra Bolesława Piątkewicza i L. Sommersterna w Tarnopolu.*
1903. 40. *Cegielnia parowa i fabryka wyrobów glinianych „Karol” Maryi Klobassa Zręckiej i hr. Grabowskiego w Polance ad Krosno.*
1903. 41. *Filia krakowskiego Związku handl. przem. katol. krawców we Lwowie.*
1903. 42. *Pierwsza galic. fabryka śrub, muterek i nitów w Oświęcimiu.*
1903. 43. *Pierwsze galic. Towarzystwo akc. dla przemysłu chemicznego we Lwowie.*
1903. 44. *Fabryka siatek drucianych, knebli żelaznych, ornamentów kutych Józefa Goreckiego w Krakowie.*
1903. 45. *Krakowski zakład witrażów, artyst. oszkleń i wyprawiań na szkłe Ekielskiego i Tucha w Krakowie.*

1902. 46. *Fabryka drewnika i papy drzewnej Ferdynanda Jakobowicza w Rajczy pow. Żywieckiego.*
1903. 47. *Fabryka albuminu i konserw z jaj w Podwołoczyskach Maurycego Langenrocka.*
1904. 48. *Fabryka tkacka w Lipniku pod Białą Teodora Pollaka*
1904. 49. *Mleczarnia parowa Tow. handlowego w Dębicy*
1904. 50. *Galic. fabryka produktów chemicznych (farb) Henryka Blumenfelda we Lwowie.*
1905. 51. *Fabryka armatur pomp i odlewnia żelaza i metali inż. Karola Rudolphiego i Spki w Trzebini.*

Wpływ ubezpieczenia od ognia na bezpieczeństwo od pożarów.

I.

Walka o byt w ogóle, a o gospodarczy dobrobyt w szczególności wystąpiła w naszych czasach z nieznaną w dawniejszych wiekach siłą zarówno między poszczególnymi jednostkami jak i między grupami i związkami gospodarczymi lub nawet między całymi społeczeństwami. W porównaniu do czasu z przed mniej więcej stu lat wzrosła wielokrotnie ludność w tych częściach kuli ziemskiej, które zajmują nowożytnie państwa cywilizowane; to właśnie tłumaczy nam genezę napięcia nowoczesnego ekonomicznego i społecznego życia, a także powstanie wielkiej liczby rozmaitych ulepszeń i doniosłość wielu nowych zdobyczy postępu, które mają charakter zjawisk łągodzących dotkliwie wady nowożytnego rozwoju. Środki przewozowo-komunikacyjne, rozwinięte w sposób świetny, służą do zaspokojenia olbrzymiego zapotrzebowania dóbr, rolnictwo i przemysł zwiększyły swoją zdolność wytwórczą w sposób, którego nie można było dawniej przypuszczać, rozwój techniki podniósł w nadzwyczajnym stopniu możność produkcji w obrębie każdego poszczególnego kraju. Również polityka socjalna, prowadzona z planem, umiała złagodzić znacznie nieuniknione ścierania się rozmaitych warstw ludowych i gospodarczych, zaś państwa i społeczeństwa dostarczyły bardzo znacznych sił i uderzająco okazałych sum dla wypełnienia zadań kulturalnych głównie takich, które miały na celu złagodzenie stron ujemnych nowoczesnego życia społecznego.

Przytem obok środków dawniejszych zaczyna się coraz więcej wybijać i dominuje wśród wszystkich usiłowań nowa zasada, która w bardzo wielu dziedzinach nabiera bardzo zbawiennego znaczenia mianowicie, że łatwiej jest zapobiedz złemu, niż je usunąć i zwalczyć, oraz że jest to i korzystniej i pożyteczniej.

Tak n. p. w nowoczesnej medycynie, która zrobiła ogromne postępy wskutek rozwoju nauk przyrodniczych, wysunęła się na pierwsze miejsce nowożytna higiena, nauka o zapobieganiu chorobom, jako jeden z najistotniejszych czynników państwowej polityki zdrowia. Tak samo usiłowania polityków kryminalnych zwrócone są więcej do tego, aby zbadać przyczyny, które prowadzą do powstawania zbrodni i aby następnie według możliwości im zapobiegać, niż do postawienia odpowiednich zasad dla ścigania i karania tychże. Podobnie nie należy uważać nowoczesnych flot i wojsk za narzędzie do czynnej walki przeciw politycznej i gospodarczej przemocy i ujarzmieniu, lecz raczej za środek obronny przeciwko powstaniu takich usiłowań.

W tej samej myśli przewodniej zwrócono się także z żądaniem do instytucji ubezpieczeń, która stanowi wyborną organizację, wzgl. urządzenie do zwalczania szkód, grożących wszystkim członkom społeczeństwa ze strony niebezpieczeństw, związanych z dzisiejszem życiem kulturalnem, aby obok starania o wynagrodzenie szkody już powstałej, postawiła sobie także za jedno z głównych swoich dążeń zapobieganie, aby niebezpieczeństwo nie zagrażało.

Dr. O. Ziegler mówi w tym względzie w broszurze o związkach ogniowych towarzystw ubezpieczeń (Feuerversicherungsvereinigungen), że rozwinięta działalność instytucji ubezpieczeń od ognia nie może zadowolić się obowiązkiem odszkodowania ubezpieczonym wartości, zniszczonych przez pożar, lecz zwraca się coraz więcej do tego, ażeby zbierać doświadczenia o przyczynie powstawania pożarów, aby z tychże układać stosowne przepisy zapobiegawcze.

Wprawdzie ubezpieczenie na życie nie może, mimo że przyniosło dosyć pożytku dla ochrony zdrowia ludności, wykluczyć zupełnie wypadków śmierci, jednakże ubezpieczenie morskie wywarło skutecznie pomimo swej bezsilności wobec

siły elementów swój wpływ na budowę silnych, na burze wytrzymałych okrętów, ubezpieczenie zaś od wypadków, które rozwinęło się tak szybko i znacznie, święci na polu zapobiegania przypadkom świetne tryumfy, przyczem interesy zakładów ubezpieczeń i osób ubezpieczonych idą ręką w rękę. Także i gałąź ubezpieczenia od choroby, ubezpieczenia na wypadek starości i zniedołężnienia dokonuje pod względem zwalczania powstawania chorób i niezdolności do pracy rzeczy zupełnie niezwykłych i nieoczekiwanych, czego wybitnym przykładem są np. uzdrowiska dla chorych piersiowych, założone w Niemczech kosztem milionów, które dążą bezpośrednio do zapobiegania jednemu z największych niebezpieczeństw, zagrażających życiu ogółu ludności.

Dzisiejsza teoria ubezpieczeń przyjęła definicyę, że działalność ubezpieczenia musi być poświęcona powyższym dwóm kierunkom, t. j. a) wynagradzaniu szkody już powstałej wskutek tego, że niebezpieczeństwo nastąpiło i b) zapobieganiu, aby niebezpieczeństwo nie zdarzało się, a mianowicie w ten sposób, ażeby przyczynę niebezpieczeństwa zupełnie usunąć, albo przynajmniej przeszkadzać jego skuteczności lub takową ograniczyć. Liczne doświadczenia praktycznego życia doprowadziły do tego, że ta zasada nabrała znaczenia. I tak podnosi Dr. Manes, jeden z wybitnych nowszych teoretyków asekuracyjnych, w dziele „*Versicherungswesen*“, (Lipsk 1905), jak bardzo zmniejsza się w Ameryce ilość wypadków nieszczęśliwych z fotelami na kółkach, służącymi do przewożenia chorych przez to, że towarzystwa ubezpieczeń od obowiązku odpowiedzialności (*Haftpflicht*) nakładają na właścicieli powyższych foteli, którzy są u nich ubezpieczeni, obowiązek utrzymywania takowych w możliwie jak najlepszym stanie i jak największego ich ulepszenia.

Ubezpieczenie od ognia wywiera — jak tenże sam autor podnosi — szczególnie zbawienny, prewencyjny wpływ, gdyż jemu to zawdzięczamy przeważnie, że dziś panuje znacznie większe bezpieczeństwo ogniowe, niż dawniej. Poniżej wykazemy, w jaki sposób wywiera wspomniane ubezpieczenie ten swój wpływ, zapobiegający powstawaniu niebezpieczeństwa ognia i o ile udało mu się ten cel osiągnąć. Przynętem wolno nam przypuścić, że znanym jest szybki rozwój środków i urzą-

dzeń, służących do ochrony od ognia. Jeżeli przypomnimy wielką międzynarodową berlińską wystawę środków ochrony od pożarów i środków ratunkowych w r. 1901, oraz wielki międzynarodowy londyński kongres dla ochrony od pożarów w r. 1903, to przez to scharakteryzowaliśmy najlepiej energię i jednomyślność, z którą publiczne organa administracyjne, wybornie zorganizowana instytucja dzisiejszej straży ogniowej i towarzystwa ubezpieczeń od ognia zgodnie postępują na polu zwalczania powstawania ognia. Referaty, wygłoszone na powyższym kongresie, szczególnie przez pp Noverre i Wilmerdinga, potwierdzają nasze zapatrywanie, że ubezpieczeniu ogniowemu nie może dorównać żadna inna gałąź asekuracji co do znaczenia, jakie ma pod względem gospodarczo-pedagogicznym.

Jeden ze znanych, bardzo poważnych praktyków na polu asekuracyjnym, Kassner, przełożony związku publicznych zakładów ubezpieczeń od ognia w Niemczech (Verband öffentlicher Feuerversicherungsanstalten in Deutschland) powiada*), że statystyka ogni potwierdza skuteczność i wpływ usiłowań, skierowanych do zapobiegania pożarom. Naturalnie nie można przy różnorodności dzisiejszych stosunków życiowych i przemysłowego rozwoju, przy różnych formach i stopniach niebezpieczeństwa ogniowego liczyć na to, żeby się mogło kiedy udać usunąć zupełnie to niebezpieczeństwo, przeciwnie przez wydoskonalenie techniki i rozwój rękodzieł powstają coraz nowsze niebezpieczeństwa (np. przez nowego rodzaju motory: gazowe, benzynowe, naftowe, spirytusowe, przez instalacje elektryczne i t. p.), a powstawanie licznych nowych niebezpieczeństw wzniesienia ognia jest właśnie odwrotną stroną udoskonalenia i ukształtowania mechaniki sił naszego czasu. Z drugiej strony jednak działalność prywatnych towarzystw ubezpieczeń od ognia oraz zakładów takich ubezpieczeń o charakterze publicznym rozwinęła się silnie w związku z powyższym postępowaniem i rozwojem rękodzieł i niezaprzeczenie dokonała tego, że ilość wypadków z ogniem, eksplozji i innych podobnych zdarzeń wcale nie wzrastała w równym stosunku z podnoszeniem się niebezpieczeństwa. Statystyka pożarów

*) Kassner: „Die Bedeutung der öffent. Feuerversicherungs-Anstalten in Deutschland“, Merseburg 1901, str. 7.

wykazała — jak zaznacza Kassner — że wogólności z polepszeniem przepisów o bezpieczeństwie ogniowem, o sposobie budowania i t. p. następuje także zmniejszenie się liczby pożarów, powstających z tych powodów, jak również, że z wzmożeniem się skuteczności urządzeń pożarniczych następuje stosunkowe zmniejszenie rozmiarów szkód ogniowych.

Za absolutny pewnik uchodzi dziś, że interes publiczny wymaga jak największego rozwoju środków, służących do zapobiegania pożarom nawet przy istnieniu rozwiniętego i dobrze zorganizowanego ubezpieczenia ogniowego. Ideałem byłoby w tym względzie, takie ukształtowanie i wydoskonalenie środków i urządzeń, służących do zapobiegania pożarom, ażeby ubezpieczenie stało się zbytęcznem. Ponieważ jednak jasnym jest, że to nie da się osiągnąć, należy się starać, aby zmniejszyć wielkie straty, które ponosi ciągle gospodarstwo społeczne nawet przy istnieniu i działaniu ubezpieczeń. v. Samson-Himmelstiern, zmarły niedawno kierujący dyrektorem wazajemnego towarzystwa ubezpieczeń od ognia w Dörpacie, jeden z doświadczonych praktyków asekuracyjnych, podnosi w rozprawie o as. polityce prewencyjnej, że oprócz szkody ogniowej, którą się poszczególnym jednostkom wynagradza, nie można zupełnie zaprzeczyć istnienia szkody, która mimo to powstaje dla ogółu ubezpieczonych. Jest to zatem wielką ulgą dla gospodarstwa społecznego, jeżeli przez rozszerzenie zastosowania środków zapobiegających pożarom, uda się ograniczyć rozmiar tej ofiary i przez zmniejszenie ciężarów, które ma ponosić ogół, spowodować ochronę majątku narodowego jako całości. Można to łatwo zrozumieć, jeżeli się uwzględni, jak wiele wynosiły sumy wynagrodzeń za szkody ogniowe w ostatnich dziesiątkach lat. I tak np. w samej tylko Ameryce północnej przedstawiają szkody większych pożarów w ciągu ostatnich lat 40 następujące kwoty:

w Chicago	w r. 1871	około 700	milionów marek niem.		
„ Boston	„ „ 1872	30	„	„	„
„ Chicago	„ „ 1874	12 ¹ / ₂	„	„	„
„ Virginii	„ „ 1875	30	„	„	„
„ Seattle	„ „ 1889	28	„	„	„
„ Milwaukee	„ „ 1892	20	„	„	„

„ Boston	w r. 1893	12 milionów marek niem.			
„ Hoboken	„ „ 1900	19	„	„	„
„ Jaksonville	„ „ 1901	40	„	„	„
„ Paterson	„ „ 1902	24	„	„	„
„ Baltimore	„ „ 1904	200	„	„	„
„ Rochester	„ „ 1904	12 ¹ / ₂	„	„	„
„ Toronto	„ „ 1904	50	„	„	„
„ S. Francisco	„ „ 1906	około 900	„	„	„

Z powyższego punktu widzenia pozostaje więc w bezpośrednim związku z zadaniami ubezpieczenia ogniowego ta idea, ażeby ogół ciężarów, które mają ponosić towarzystwa asekuracyjne, coraz więcej redukować przez jak największe ograniczanie przyczyn, spowodujących szkody.

Jaka zmiana zapatrywań nastąpiła w dziedzinie zadań ubezpieczenia od ognia, okazuje się z rzutu oka na dawniejsze stanowisko teorii w tej kwestyi. Emanuel Herrmann, któremu nauka zawdzięcza pierwszą wybitniejszą teorię ubezpieczenia, przyznał i wykazał w swem dziele „Die Theorie der Versicherung vom volkswirtschaftlichen Standpunkte“ (Graz 1869), że środki, które społeczeństwo ma do dyspozycyi przeciw klęsce szkód ogniowych polegają:

1) na usiłowaniach „unikania“ (Meidung), t. j. strzeżenia się przed niebezpieczeństwem pożaru, czyli zapobiegania temuż (prewencyi),

2) na „zwalczaniu“ (Unterdrückung) wybuchłego już niebezpieczeństwa (represyi) t. j. na pożarnictwie i t. d., a wreszcie

3) na „bezpieczeniach“.

Ta trafna analiza głównych momentów pozostała także podstawą późniejszych poglądów na rzecz. W przeciwieństwie jednak do dzisiejszego pojmowania, które prewencyę i represyę uważa za nierozłączalne od ubezpieczenia, poczytuje je Herrmann szczególnym sposobem za współzawodników ubezpieczenia. Wobec rozmiarów, które przybrała dziś działalność towarzystw ubezpieczeń na polu ochrony od pożarów, wydaje się dziwnem, że Herrmann nie uznał, iż połączenie obudwu rodzajai działalności w jednej ręce da się praktycznie przeprowadzić, skoro przecież podzielał teoretycznie słuszne zapatrywanie potrzeby ich współdziałania. Mówi on bowiem: „unika-

nie, zwalczanie i ubezpieczenie, te trzy ważne metody pokonania niepomyślnych okoliczności współzawodniczą ze sobą tak, że w pewnych wypadkach raz unikanie, raz zwalczanie, raz ubezpieczenie okazuje się technicznie doskonalszem lub ekonomicznie lepszem. Oczywiście jest zapobieganie najtrudniejszym i najkosztowniejszem, ale najpewniejszym. Zwalczanie (represya) kosztuje mniej, może jednak łatwo pozostać bez skutku. Ubezpieczenie wreszcie powoduje najmniejszy nakład, pozwala jednak także, żeby pogorzel nastąpiła bez przeszkody. Dla tego należy doradzać, aby posługiwano się równocześnie wszystkimi trzema metodami, jednakże każdą tylko w ramach jej specjalnego ekonomicznego zakresu“.

Dalej idąc niż Herrmann powiedział następnie Adolf Wagner przedewszystkiem w dziełku „Der Staat und das Versicherungswesen“ (Tübingen 1881) zdanie, stanowiące przejście do nowego stanowiska, że ubezpieczenie musi być tak zorganizowane i w taki związek z zapobieganiem i zwalczaniem wprowadzone, ażeby obydwie ostatnie okoliczności tworzyły możliwie pewnie maximum, czyli wchodziły jak najczęściej w zastosowanie, natomiast, żeby potrzebne wynagrodzenie szkody przez ubezpieczenie jak najrzadziej i w najmniejszej ilości było konieczne.

II.

Jeżeli przyjrzymy się bliżej środkom, które mają do dyspozycji zakłady ubezpieczeń od ognia do popierania ochrony od pożarów, t. j. zarówno do zapobiegania powstawaniu, jak i do tłumienia wybuchłych ogni, możemy przy uwzględnieniu powyższego podziału rozklasyfikować je na:

A) środki, służące do ograniczenia wybuchu pożarów, które leżą w obrębie fachowej asekuracyjnej organizacji i przez zakłady ubezpieczeń są coraz bardziej wydoskonalane,

B) środki, skierowane do popierania instytucji straży ogniowej w najszerszym znaczeniu.

A) Na czele środków, które mają na celu zapobieganie wybuchowi pożarów stoi 1) odpowiednie taryfowanie ryzyk.

Jak to już w samej istocie ubezpieczenia znajduje uzasadnienie, ma ubezpieczony tem wyższą należytość asekuracyjną zapłacić, im większą jest możliwość, że niebezpieczeństwo; przeciw któremu ubezpieczenie zostało zawarte, rzeczywiście nastąpi. Na tem polega konstrukcja i ustąpiowanie taryfy. Im jaki przedmiot uważany jest za bardziej bezpieczny od ognia, tem niższą jest premia i wogóle będzie leżeć w interesie ubezpieczonego wprowadzić takie urządzenia, ażeby obliczenie należytości za ubezpieczenie jego domu lub innego mienia wypadło dla niego jak najkorzystniej. Przedmiotowe okoliczności, na których opiera się klasyfikacja niebezpieczeństw u zakładów ubezpieczeń, są jednak bardzo rozmaitego rodzaju i usuwają się niekiedy od bezpośredniego wpływu ubezpieczonego, wchodzi tu bowiem w rachubę nie tylko rodzaj i materiały budowy oraz pokrycia budynku, procedery, które się w nim odbywają (względnie przedsiębiorstwa w nim pomieszczone), lecz także położenie i sposób zabudowania oraz stosunki pożarnicze odnośnej miejscowości, ewentualne niebezpieczne pod względem ogniowym sąsiedztwo, szerokość ulic, ilość wody i inne okoliczności, których usunięcie leży znowu po części poza granicami prawnych, a po części także gospodarczych sił zakładu ubezpieczeń. Cały system klas niebezpieczeństwa jest także pomimo różniczkowania cech niebezpieczeństwa szematycznym z konieczności, obejmującym tylko ogólne typy tak, że faktycznie nie jest możliwym uwzględnianie zachodzących w każdym poszczególnym wypadku specjalnych okoliczności niebezpieczeństwa w sposób zupełnie dostateczny dla prawidłowego przeprowadzenia ubezpieczenia.

Chcąc przeto brakowi powyższemu zaradzić, przeszedł szereg towarzystw do systemu dodatków i opustów, modyfikując odpowiednio normalną taryfę w poszczególnych razach, względnie przy specjalnych okolicznościach, które podwyższają lub zniżają niebezpieczeństwo.

Przez ten system, który uwzględnia właściwości odnośnych przedmiotów ze strony ich niebezpieczeństwa ogniowego, zrobiono znaczny postęp na drodze zapobiegania pożarom, gdyż towarzystwa ubezpieczeń zwracają bardzo

często uwagę stron, zgłaszających się do ubezpieczenia, na niebezpieczne okoliczności i urządzenia w ich ryzykach i informują je, jakie kroki, ewent. zmiany, miałyby poczynić, aby otrzymały opust w premii. Ponieważ rozchodzi się tu raczej o poprawienie budynków w niektórych kierunkach (n. p. naprawę lub zmianę komina, usunięcie drewnianych schodków albo innych podobnych części, zamurowanie otworów w murze ogniowym i t. p.) lub drobniejsze przeróbki, niż o kosztowne przebudowywanie, okazuje się takie uzupełnienie systemu taryfowego przeważnie łatwym do przeprowadzenia.

W jaki sposób przeprowadzony jest ten system w Ameryce, wykazuje wzór, podany przez Dra Manesa*) dla obliczenia premij u amerykańskich towarzystw. Według tego wzoru zawierają premie za budynek następujące pozycje:

1. zasadniczą pozycję dla okolicy, w której znajduje się dom,
2. zasadniczą pozycję ze względu na rodzaj budowy domu, a następnie
3. dodatek za niebezpieczeństwo ogniowe i możliwość ognia ze względu na cele, do których dom służy,
4. dodatek ze względu na zawartość budynku,
5. opust od budynku i jego urządzenia (wzgl. zawartości) w razie, jeżeli istnieją szczególne urządzenia, służące do gaszenia pożaru i do bezpieczeństwa ogniowego.

Do tych głównych pozycji dołącza się jeszcze cały szereg innych względów, sąsiedztwo, wiek budynku, szerokość ulicy, klimat i t. d.

System dodatków i opustów został między innymi uwzględniony także w taryfach, przyjętych w Niemczech dla ryzyk przemysłowych przez związek prywatnych towarzystw ubezpieczeń od ognia, w których nie są tak jak w innych podobnych taryfach wymienione ryzyka jako takie z ustanowionymi dla nich stopami premij, lecz dla każdego poszczególnego rodzaju procederu przemysłowego, względnie fabrycznego, przedstawiającego właściwe sobie niebezpieczeństwo, oznaczone są odpowiednie stopy**). Każda stopa premii jest tam ustopnio-

*) Versicherungswesen str. 263.

***) A więc np. przy przedzalni wełny stopy dla gręplarni, czesalni, przedzalni i t. d.

wana według 4-ch klas materiału budowy, a reszta okoliczności, wpływających na zwiększenie niebezpieczeństwa, jak ilość pięter, spec. sposoby oświetlania, opalania, przerabianie pewnych materiałów, sąsiedztwo manipulacji (fabrykacji) niebezpieczniejszych pod względem ogniowym i t. d. znajduje swój wyraz w dodatkach do wspomnianych stóp zasadniczych. Za zmniejszenie niebezpieczeństwa wskutek stosowania środków i urządzeń służących do gaszenia ognia, są natomiast ustanowione stosowne opusty. Jeżeli poszczególne budynki lub lokale zakładu przemysłowego są oddzielone od siebie wolną przestrzenią lub ogniomurami tak, że przez to tworzą się grupy, przy których w razie pożaru jest więcej lub mniej wykluczone przerzucenie się ognia z jednej grupy do drugiej, stanowi każda z nich samodzielne ryzyko i taryfuje się sama dla siebie, jeżeli jednak jedna grupa jest od drugiej niebezpieczniejszej niezupełnie oddzielona, dolicza się dodatek, unormowany według stopnia odgraniczenia.

2) Dalszą okolicznością, która jasno wskazuje, jak w samej istocie techniki asekuracyjnej leży popieranie środków służących do ochrony od pożarów, jest możliwość wpływania na bezpieczeństwo ogniowe przy formułowaniu warunków przyjmowania ubezpieczeń. Przy ubezpieczeniach, zawieranych w *publicznych* zakładach ubezpieczeń, nakładają regulaminy na ubezpieczonych obowiązek przestrzegania przepisów policyi budowlanej i ogniowej na których układ miały naturalnie wybitny wpływ zakłady ubezpieczeń od ognia. Zachodzi to tam, gdzie takie przestrzeganie nie jest kontrolowane przez same władze. To postanowienie ma dla publicznych zakładów ubezpieczeń dla tego szczególne znaczenie, że one mają ze względu na swój charakter publiczny obowiązek przyjmowania ubezpieczeń od stron, zgłaszających się z ubezpieczeniem. *Prywatne* towarzystwa ubezpieczeń mają natomiast możliwość odmówienia ubezpieczenia szczególnie niebezpiecznym miejscowościom, posiadłościom, lub budynkom, co dla wytworzenia przez to większej ostrożności ze strony właścicieli można uważać za okoliczność zapobiegającą pożarom. Szczególnie zaś mają zakłady ubezpieczeń możliwość działać zapobiegawczo przeciw pożarom, przepisując ubezpieczonemu stosowanie pewnych środków i czyniąc wypłatę ubez-

pieczonej sumy zależną od przestrzegania zastrzeżonych środków ostrożności (system warunków ostrożności).

Wobec nowoczesnego postępu i rozwoju przemysłu, a w następstwie tego coraz większego wzrostu ubezpieczeń zakładów przemysłowych od ognia, wprowadziły zarówno prywatne jak i publiczne instytucje asekuracyjne oprócz „ogólnych warunków ubezpieczeń“ dla zwykłych ubezpieczeń ruchomości i nieruchomości jeszcze specjalne warunki ubezpieczeń dla fabryk i zakładów przemysłowych. Takie warunki są np. u towarzystw prywatnych, operujących w państwie Niemieckiem jednakowo ułożone i sformułowane. Również wspólne są także warunki u większej części prywatnych towarzystw Austro-Węgier, a mianowicie u tych, które należą do t. zw. konkordatu (Fabrikenrückversicherungs-Verband). Dotyczą one sposobów oświetlenia wogóle, światła elektrycznego i acetylenowego, w szczególności dalej różnych specjalnych sposobów oświetlenia (olejami mineralnymi, gazem atmosferycznym, gazem świetlanym z węgla kamiennego etc.), sposobów ogrzewania, suszarni, czyszczenia maszyn i usuwania odpadków, palenia tytoniu, ubezpieczenia od eksplozji, ubezpieczenia modeli, jakoteż ruchu fabrycznego wogóle. Oprócz tych ogólnych specjalnych warunków dla wszystkich fabryk i zakładów przemysłowych istnieją jeszcze specjalne warunki ubezpieczeń dla poszczególnych kategorii zakładów, które z powstawaniem nowych, po części niebezpiecznych, rodzaj przemysłu bywają ciągle uzupełniane. Takie warunki istnieją dla gorzelni, browarów, tartaków, papierni i wielu innych, następnie także dla budynków, nie mających wprawdzie przemysłowego przeznaczenia, ale wymagających zwiększonej uwagi i ostrożności celem zapobieżenia wybuchowi pożaru, jak teatrów, cyrków i t. d.

3) Zakłady ubezpieczeń rozporządzają jeszcze wieloma innymi środkami, jakie opierają się na podmiotowych momentach niebezpieczeństwa, których przeprowadzenie musi działać zapobiegawczo przeciw pożarom. Do nich należy najprzód przymus do częściowego samoubezpieczenia, przepisany ustawowo u całego szeregu amerykańskich stanów i w Rosyi przy ubezpieczeniu obowiązkowem t. zw. gubernialnem i ziemskim. Przy tym systemie musi ubezpieczony

część ryzyka sam ponosić i zniewolony jest przez to do zachowywania szczególniejszej ostrożności. Odnosne zakłady zniżają wartość ubezpieczoną, którą przyjmują w $\frac{2}{3}$ lub $\frac{3}{4}$ częściach teje. Tkwiący w tej ostrożności element wychowawczy osiągnął — jak pouczyło doświadczenie — swój cel. Przepis ten służy także do tego, ażeby przeciwdziałać chęci podpalania. Ten sam cel ma również praktyka, wprowadzona tu i ówdzie w niektórych instytucjach, według której odmawia się przyjęcia ubezpieczenia od osób o wątpliwej moralnej kwalifikacji. W podobny sposób wpływa obowiązek do odbudowania spalonych budynków, wprowadzony u wielu zakładów ubezpieczeń, na zapobieżenie podpalaniu. Ten obowiązek tworzy także ochronę wierzyciela hipotecznego i wzmacnia w wielu razach kredyt rzeczowy, bywa jednakże także wielokrotnie zwalczany jako ograniczenie gospodarczej swobody ruchu. Celowi zapobieżenia spekulacyjnym podpalaniom służy też postanowienie, skierowane przeciw ubezpieczeniu ponad wartość rzeczywistą (Übersicherung), zamieszczone w warunkach ubezpieczeń wielu towarzystw. Jest ono tej treści, że ubezpieczenie nie może być dla ubezpieczonego przedmiotem zysku, gdyż jego wyłącznym celem jest zwrot szkody na ubezpieczonych przedmiotach według rzeczywistej ich wartości w chwili szkody.

Zakłady ubezpieczeń zwalczają jednak nie tylko podpalania spekulacyjne (t. j. dokonane nie ze złości, lecz dla zysku) zapomocą odpowiednich środków, ale także podpalania, pochodzące z niedbalstwa, szczególnie podpalania, dokonane przez dzieci. Przeciw nim wystąpiono skutecznie. Szczególnej uwadze ludności zaleca się przez obwieszczenia i różnego rodzaju pouczenia lepszy nadzór nad dziećmi, przedewszystkiem zaś staranniejsze przechowywanie zapalek. Na osobliwe postępowanie, ale bardzo godne uwagi, rzucające interesujące światło na wieloraki wpływ społeczny ubezpieczenia ogniowego, zdecydował się szereg związków ogniowych (Feuersozietäten) w prowincyi Saksonii, należącej do Prus. Udzielają one mianowicie większych zasiłków na zakładanie, a częściowo na utrzymanie ochronek dla małych dzieci.

Na zwiększenie bezpieczeństwa ogniowego wywierają także bezpośredni wpływ starania zakładów ubezpieczeń od ognia w kierunku wspierania władz przy wykrywaniu podpala-

czy Jasnem jest, że podnieta do podpalania znika w miarę, im większe jest prawdopodobieństwo wyśledzenia i ukarania osoby zbrodniarza. Organom policyjnym sprawia wykrycie podpalaczy wielką trudność, gdyż ślady czynu zacierają się po większej części zupełnie. Zakłady ubezpieczeń przyczyniają się do tego, aby zachęcić specjalnie wyćwiczonych urzędników karnych, którym powierza się takie śledztwa i wyznaczają niekiedy tu i owdzie z dobrym skutkiem wysokie nagrody za odkrycie sprawców podpałań *).

Kończąc na tem rozdział o środkach zapobiegających pożarom, które leżą w obrębie techniki asekuracyjnej, zajmijmy się nakładami, które łożą zakłady ubezpieczeń dla popierania ochrony od pożarów.

Nakłady instytucji ubezpieczeń, czynione w interesie zapobiegania pożarom, polegają na udzielaniu jednorazowych subwencyj, albo też pożyczek procentowych, a w pewnych okolicznościach także bezprocentowych zarówno gminom, jakoteż poszczególnym ubezpieczonym, jeżeli albo nie mają wcale potrzebnych środków do przeprowadzenia ulepszeń, które uważane są za pożądane w interesie ochrony od ognia, albo posiadają je w niedostatecznej ilości. Cele, na które przyznawane bywają takie subwencye, są n. p. następujące: odbudowa spalonego domu z lepszego, względnie ogniotrwałego materiału, rozebranie niebezpiecznej budowli, przełożenie spalonych domów lub całych dzielnic na miejsce mniej niebezpieczne, wystawianie kominów, szczytów, dachów, ogniomurów według wymagań zakładów ubezpieczeń od ognia i t. d. Przez wspomnianą pomoc pieniężną osiągnięto przedewszystkiem nadzwyczaj korzystne rezultaty przy przeistaczaniu dachów z miękkiego materiału na pokrycie twarde. Przez takie zasiłki można w dalszym rzędzie popierać także częściową przebudowę miejscowości niebezpiecznych pod względem policyjno-ogniowym, jakoteż zakładanie szerszych ulic w miejsce ścieśnionych dzielnic.

*) Rozprawa Dra Alberta Weingarta w Dreźnie p. t. „Ueber das Besichtigen von Brandstellen (Merseburg 1900) poucza o trudnościach, które są na tem polu do pokonania.

Szczególłą korzyść przynoszą zarówno dla ubezpieczonego jako też dla zakładów ubezpieczeń zasiłki, udzielane przez te ostatnie na zakładanie gromochronów i kontrola celem utrzymania takowych w należyтым stanie, zwłaszcza, iż jest statystycznie dowiedzionem, że niebezpieczeństwo uderzenia pioruna w budynki osobliwie kościoły i inne wyniosłe budowle w ostatnich czasach stale się zwiększa*). Te zapomogi udzielane bywają szczególnie mniejszym gminom, które muszą zaopatrywać kościoły i szkoły w gromochrony. Subwencye powyższe dochodzą często do $\frac{1}{2}$ kosztów ich założenia, a z niemi połączona jest regularna i bezpłatna kontrola urzędzenia gromochronów. Stosownie do celu udzielane bywa wsparcie także nie w formie zasiłku w gotówce, lecz jako amortyzacyjna pożyczka, lub zniżane bywają znacznie koszta ubezpieczenia dla budynków, zaopatrzonych w gromochrony. Bardzo pożyteczną działalność rozwinęła na tem polu n. p. Krajowa kasa ogniowa w Szlezwiku Holsztynie (Landesbrandkasse der Provinz Schleswig Holstein), gdzie groziło wielkie niebezpieczeństwo ognia w razie uderzenia pioruna z powodu wielu miękkich dachów na bardzo licznych budynkach publicznych. Kasa ta podejmuje się wykonywać bezpłatnie prace przygotowawcze dla założenia piorunochronu i dostarcza materiału po cenie własnego kosztu. Zniżka należytości asekuracyjnej wynosi przy tak ochronionych budynkach wogóle 20%, przy kościołach 50%. Aby gminom zapewnić urządzenie gromochronów w sposób, odpowiadający ich celowi, dostarcza im wiele zakładów ubezpieczeń specjalnych drukowanych objaśnień i wskazówek.

B) Wielki rozwój i postęp, który nastąpił w najnowszych czasach we wszystkich krajach w dziedzinie pożarnictwa, jest powszechnie znanym tak, że nie potrzebujemy rozwodzić się nad tem. Wpływ, który wywierają dobre urządzenia pożarnicze na stosunki pewnej miejscowości, posiadłości, fabryki i t. p. pod względem ubezpieczenia ogniowego jest oczywisty. I tak n. p. wprowadzają znaczniejsi ubezpieczeni zarówno w miastach jak we wsiach (wyjąwszy uboższych gmin, zwła-

*) Porów. Kassner, j. w. str. 11, oraz v. Bezold, „Ueber die Zunahme der Blitzgefahr“, (XVI. Sitzungsbericht vom Jahre 1899 der Kgl. Preussischen Akademie der Wissenschaften zu Berlin).

szcza w niektórych państwach) przeważnie chętnie wszelkie urządzenia, służące do gaszenia ognia, jeżeli przez to mogą uzyskać tańszą premię.

Wspomnieć tu należy o stosunkach w tych państwach, w których pożarnictwo i stosunek straży ogniowych do ubezpieczeń są ustawowo uregulowane. Zachodzi to we wszystkich południowo-niemieckich państwach, w których istnieją po największej części państwowe zakłady ubezpieczeń z charakterem monopolu. W takich państwach n. p. w Bawaryi otrzymują gminy zasiłki z państwowej kasy ogniowej (staatliche Brandkasse) na sprawienie porządnych przyrządów do gaszenia ognia i zorganizowanie dobrze wyćwiczonej straży ogniowej. Zasiłki te pochodzą z funduszków, do których wnoszą przymusowo znaczne składki prywatne towarzystwa ubezpieczeń, dopuszczane w kraju do przyjmowania ubezpieczeń. W niektórych z tych państw zostały te składki w ostatnich latach podwyższone drogą ustawy i wynoszą przeciętnie 3% brutto premij. Towarzystwa nie mogą żądać zwrotu takich opłat od ubezpieczonych. Przeważnie istnieją przy tych zakładach ubezpieczeń od ognia także fundusze lub kasy dla celów następujących:

1) dla popierania straży pożarnych przez zapomogi pieniężne miast, miasteczek i wsi przy sprawianiu sikawek, organizowaniu i zaopatrywaniu zawodowych lub ochotniczych straży pożarnych;

2) dla wspierania unieszczęśliwionych w służbie członków straży odniewej lub rodzin, względnie sierot, pozostających po takich strażakach pożarniczych, którzy w służbie życie utracili;

3) dla zaopatrywania miejscowości w wodę.

W niektórych krajach wprowadzono wodociągi na wielką skalę, co okazało się nadzwyczaj zbawiennem pod względem gospodarczym i higienicznym. Tak np. w Bawaryi zaopatrzone w wodę — według odczytu radcy budownictwa W. Brennera (wygłoszonego w Bingen w r. 1902) — przez państwowe biuro wodociągowe (Wasserversorgungsbureau) w czasie od 1878 do 1902 r. 1070 miejscowości, albo zapewniono im lepsze warunki zaopatrywania się w wodę lub też wyposażono w szczególne urządzenia ochronne przeciw pożarom. Ogólny koszt wynosił w tym czasie okragło 44¹/₂ milionów marek, a do tej sumy

przydano jako subwencyę z funduszu państwowego zakładu ubezpieczenia od ognia dla zaopatrywania miejscowości w wodę przeszło 6 milionów marek. Także w tych państwach, w których wspomniane ustawowe uregulowanie instytucji straży ogniowej nie jest jeszcze tak przeprowadzone, żeby wszystkie gminy obowiązane były do sprawienia przyrządów pożarniczych i zorganizowania straży ogniowej, poczyniło pożarnictwo w nowszych czasach wielkie postępy. Zakłady ubezpieczeń mogą do tego dopomagać i popierać bardzo instytucyę pożarnictwa przez udzielanie zapomóg przy zakładaniu straży ogniowych i zaopatrywaniu ich w potrzebne urządzenia i rekwizyta, przez ustanawianie inspekcji pożarnych, urządzenie fachowych kursów naukowych, zakładanie lub ułatwianie powstawania kas wsparcia, z których pobierają pensyę unieszczęśliwieni strażacy pożarni lub ich rodziny, następnie przez subwencyonowanie gmin, fabryk lub majątków ziemskich przy zakupywaniu sikawek, jakoteż przy zakładaniu zbiorników wody lub wodociągów.

Niepośledniego poparcia doznały i doznają straże ogniowe także przez znaczne nagrody udzielane ze strony zakładów ubezpieczeń za ratunek niesiony przy pożarach. Może to nastąpić w ten sposób, że oznaczoną sumę pieniężną wypłaca się sikawce, pochodzącej z sąsiedniej miejscowości, która pierwsza zjawi się przy ogniu (t. z. jej właścicielowi, którym najczęściej jest gmina, lub właścicielowi zaprzęgu), albo całemu personalowi strażackiemu, albo też osobom, które odznaczyły się przy gaszeniu pewnego pożaru. Wreszcie wynagradzane bywają także z funduszków zakładów ubezpieczeń od ognia szkody w całości lub częściowo, powstałe wskutek akcji ratunkowej straży ogniowej; dalej bywają dokonywane reparacye zburzonych bram, murów, płotów i innych ogrodzeń, udzielane odszkodowania za stratowane zasiewy lub ogrody i t. p.

Na zakończenie musimy podnieść, że objęliśmy w niniejszej pracy nader rozległe pole, na którem zakłady ubezpieczeń mają sposobność popierania środków, zapobiegających pożarom. Ta działalność ubezpieczeń bardzo zbawienna i pożyteczna w prawdziwie nowożytnem pojęciu znajduje się w stanie rozkwitu i obiecuje niezwykły dalszy rozwój. Dobroczynny wpływ urządzeń ochronnych przeciw pożarom objawia

się już w obniżeniu się premij. Przeciętnie wynosiły one np. w monarchii austriacko - węgierskiej według urzędowej statystyki *):

w roku	1898	2.58	pro	mille
"	"	1899	2.56	" "
"	"	1900	2.49	" "
"	"	1901	2.49	" "
"	"	1902	2.46	" "
"	"	1903	2.41	" "

Następstwem tego rozwoju będzie, że coraz szersze koła ludności będą mogły korzystać z dobrodziejstw ubezpieczenia ogniowego i w ten sposób trzy wielkie zadania przewencyi, represyi i ubezpieczenia niebezpieczeństwa ogniowego spełnione zostaną równomiernie dla coraz bardziej wzrastającej liczby jednostek (podmiotów) gospodarczych, przez nie zagrożonych.

M. Demetrykiewicz.

*) Por. „Die privaten Versicherungsunternehmen in den im Reichsrath vertretenen Königreichen u. Ländern im J. 1903“, Wien 1905, str. 115.

Kronika ekonomiczna.

(Smutny bilans rolniczy. — Drożyzna. — Drożyzna pieniędzy. — Ostrzegający głos sejmowej Kom. bankowej — Upadek ruchu budowlanego. — Bankructwo na Węgrzech. — Spadek kursu rent i innych papierów lokacyjnych. — Gdzie leży źródło obecnego naprężenia stosunków finansowych? — Przesilenie naftowe. — Utrudnienie emigracji zarobkowej do Stan. Zjedn. — Postępy w dziedzinie ustawodawstwa socyalnego. — Walka przeciw trustom w Ameryce.)

Smutny bilans rolniczy. — Drożyzna.

Rok ubiegły nie może być niestety zaliczony do dobrych pod względem gospodarczym. Urodzaje bowiem nie dopisały, konjunktury przemysłowe zaczynają się psuć, stopa procentowa podniosła się znacznie na całym świecie, — a ogólna drożyzna daje się niesłychanie we znaki wszystkim warstwom ludności.

W naszej monarchii żniwa wypadły słabo zarówno z tej jak i z tamtej strony Litawy, na ogół jednak biorąc, Węgry ucierpiały nierównie więcej niż Austria. W samej pszenicy bowiem mają Węgry w porównaniu z rokiem 1906. deficyt wynoszący około 22 milionów centnarów metrycznych, a także sprzęt żyta, jęczmienia i owsa jest znacznie gorszy niż był w roku poprzednim. Tylko kukurudza dopisała i dała lepszy plon niż w roku 1906

Ubytek w dochodach rolników węgierskich, spowodowany tym nieurodzajem, obliczają co najmniej na 300 milionów koron. Byłby on pewnie nierównie większy, gdyby nie ta okoliczność, że ceny wszystkich gatunków zboża poszły szalenie w górę. Oto np. obecna cena pszenicy jest przeszło 50% wyższa niż była przed rokiem o tej porze. Ubytek zatem w ilości zebranego ziarna powetować mogą rolnicy bodaj czę-

ściowo przez to, że te zapasy, jakie pozostały im po zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa, spieniężyć mogą znacznie korzystniej.

Natomiast całym swym ciężarem zwały się skutki tegorocznego nieurodzaju na ludność miast, a osobliwie na uboższe jej warstwy. Drożyzna bowiem najniezbędniejszych artykułów potrzebnych do życia przybrała wprost zatrważające rozmiary; podrożało nie tylko mięso, ale także mąka, krupy, jarzyny, ba nawet chleb, ta podstawa egzystencji biednych ludzi. Wprawdzie piekarze nie mają odwagi podnieść znacznie cen jednoskowych pieczywa, ale za to wypiekają bochenki chleba i bułki znacznie mniejsze niż w latach normalnych, co ostatecznie na jedno wyjdzie.

Główną przyczyną tegorocznego nieurodzaju jest niestety chanie sroga zima, jakiej nie było od lat kilkudziesięciu. Jesień 1906. była słotna i zimna, to też zasiewy ozime nie mogły należycie się rozwinąć, brakło też im ochronnej warstwy śniegu. W styczniu 1907. chwyciły większe mrozy, dochodzące do 28 stopni Reaumura i wyżej i trzymały bardzo długo. Jeszcze kwiecień był mroźny, w maju zaś bez żadnego właściwie przejścia wiosennego nastąpił od razu upał, i gdy stopniały śniegi, pokazało się, że bardzo znaczna część zasiewów zupełnie wymarzała. Największe spustoszenia wyrządziła zima w ozimych zasiewach żyta i musiano je czempnąć. Także dalsze miesiące nie sprzyjały wegetacji — ostateczny zaś rezultat tego uwydatnia się w deficycie rolniczym.

Także w Stanach Zjednoczonych żniwa wypadły w tym roku o wiele gorzej niż w ubiegłym. co również przyczyniło się niemało do podrożenia zboża. Rosya, która miała w ubiegłym roku nieurodzaj, tak, że w niektórych guberniach panowała klęska głodowa i rząd zmuszony był zakupywać za granicą znaczne ilości zboża na zasiew i żywność dla chłopów, w tym roku poszczycić się może lepszymi żniwami. Ogólnoswiatowe zbiory zaś stoją mniej więcej na wysokości zeszłorocznych, tak, że nie ma mowy o tem, ażeby zabrakło zboża dla przeżywania ludności do przyszłorocznych zbiorów. Oby tylko wypadły one lepiej od tegorocznych i by nie nastąpiła

cała serya lat „chudych“ jak ongi w biblijnym Egipcie. Przez dwa lata z rzędu bowiem t. j. w roku 1905. i 1906. mieli rolnicy w Austro-Węgrzech świetne urodzaje.

Drożyzna pieniędzy.

Jednym z najdonioślejszych objawów życia ekonomicznego w ubiegłym roku jest podrożenie pieniędzy na całym świecie. Niemal przez cztery lata mieliśmy w Austrii niebywale niską stopę procentową $3\frac{1}{2}\%$, tymczasem stosunki na międzynarodowym rynku pieniężnym tak się pogorszyły, że zarząd Banku austro-węgierskiego, broniąc całości swych zapasów kruszcowych i nie chcąc dopuścić do odpływu nagromadzonego z takim trudem złota za granicę, musiał stopniowo podwyższyć swą stopę procentową aż na 6% . Sytuacja jest przytem tak naprężona, że nikt nie może zaręczyć, czy w niedalekiej przyszłości nie zajdzie potrzeba jeszcze dalszego podwyższenia stopy procentowej.

Ta drożyzna pieniędzy odczuwać się zresztą daje nie tylko w naszej monarchii, ale wogóle na całym świecie, a bank angielski np. musiał w ciągu minionego roku kilkakrotnie zaprowadzać niesłychanie wysoką na stosunki angielskie stopę 6% , w Niemczech zaś stosunki są jeszcze gorsze i tam obowiązywała nawet $7\frac{1}{2}\%$ stopa eskontu.

To podrożenie kredytu wpływa bardzo niekorzystnie na stosunki przemysłowe, które ostatnimi laty właśnie dzięki niskiej stopie procentowej zaczęły bardzo pięknie się rozwijać. To też zachodzi obawa, że jeżeli ta drożyzna pieniędzy potrwa jeszcze dłuższy czas, to możemy doczekać się bardzo niebezpiecznego w swych skutkach przesilenia.

Ostrzegający głos sejmowej komisji bankowej.

Bardzo znamienym jest głos, jaki w tej sprawie podniosła sejmowa Komisja bankowa. Oto w sprawozdaniu swem o działalności Banku krajowego w latach 1905 i 1906. rozwija ona bardzo pesymistyczny pogląd na obecne konjunktury finansowe.

Zdaniem jej skutkiem ogólnego braku gotówki i jej nadzwyczajnej drożyzny, stoimy u progu przesilenia, groźnego

zarówno dla naszego początkującego dopiero przemysłu, jak dla handlu i rolnictwa, groźnego tem więcej, że wzmagający się olbrzymio rozwój ekonomiczny głównych państw Europy i Stanów Zjednoczonych, u nas tylko słabe znajduje oddźwięki, a natomiast wzmagająca się drożyzna kredytowa i głównych surowców, oraz drożyzna potrzeb codziennych dotkliwie w naszych stosunkach musi dawać się we znaki.

Nie rokuje też komisya sejmowa zmiany tych stosunków na lepsze w najbliższej przyszłości, bo powody ich nie mają bynajmniej charakteru przemijającego a stan ten odbija się także na bilansie naszego Banku krajowego, który zmuszony jest powiększać coraz bardziej zapasy swoich własnych efektów, aby nie dopuścić do zbyt wielkiego spadku ich kursu. Dla tego sprawa podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego staje się coraz bardziej aktualną, ażeby mógł on spełniać należycie swe wielostronne zadania i nie stał się w obec konkurencyi obcych banków czynnikiem małoważącym.

Już dziś tylko z wielką trudnością spełnia Bank krajowy swoje zadania i sam nie może im finansowo podołać, czego najlepszym wyrazem jest fakt powstawania w naszym kraju licznych filii banków czeskich i niemieckich obliczonych na zysk. Grozi nam to uzależnieniem przemysłu kraju, dla tego sądzi komisya, że znaczne podwyższenie kapitału zakładowego naszego Banku krajowego jest niezbędnie potrzebne. Wszelako chwila obecna nie nadaje się do zrealizowania tej myśli, lecz trzeba czekać na szczęśliwą konjunkturę.

Upadek ruchu budowlanego.

Jednym z najbardziej namacalnych i najbardziej w oczy bijących następstw podrożenia pieniędzy jest bardzo znaczne zmniejszenie się ruchu budowlanego w miastach. Daje się ono odczuć zarówno w Wiedniu jak we Lwowie, Krakowie, Gracu, Pradze i innych stolicach krajów koronnych tudzież w mniejszych miastach prowincjonalnych. W Wiedniu np. wydano w pierwszej półroczu roku bieżącego o 150 konsensów budowlanych mniej niż w tym samym okresie roku ubiegłego. Objaw to reszta całkiem zrozumiała. Z jednej strony bowiem uzyskanie kredytu budowlanego jest niesłychanie utrudnione, z drugiej zaś cena robocizny skutkiem nieustannych strejków,

urządzanych przez robotników podniosła się ogromnie, podrożały także wszystkie materiały budowlane — nie dziw tedy, że coraz mniej znajduje się kapitalistów, mających ochotę lokować swe fundusze na budowę domów. A zanosi się na to, że stosunki te będą się coraz bardziej pogarszały — że armia robotników bez zajęcia zwiększać się będzie z każdym rokiem. Niejeden z robotników po niewczasie może uznać, jeśli go wyprowadzili w pole ustawicznym podżeganiem do strejków. Wszystko bowiem ma swoje granice — a robotnik powinien liczyć się z tem, że także przedsiębiorca potrzebuje żyć i zarabiać, by wyżywić siebie i swą rodzinę.

Niestety tej wyrozumiałości nie mają przywódcy robotników, to też skutki ich roboty, mogą być bardzo smutne. Już widzimy, że w rozmaitych miastach przedsiębiorcy, nie mogąc inaczej dać sobie rady z wygórowanemi żądaniami robotników, którzy jakby dybali na ich zgubę, chwytają się coraz częściej rozpaczliwego środka t. zw. lokautu, tj. wydalają wszystkich robotników i zamykają swe przedsiębiorstwa. Nawet tak wielkie i zasobne przedsiębiorstwo jak huty żelazne w Witkowicach na Morawie, musiało wziąć się do tej ostateczności, w Wiedniu zaś przez siedm tygodni w zeszłorocznem sezonie zamknięte były wszystkie budowle.

Krocząc dalej na tej drodze co dotychczas, doprowadzą wkońcu socjaliści chyba do tego, że robotnik, choć będzie miał przyznaną teoretycznie płacę dzienną dajmy na to 5 lub 6 koron, przymierać będzie głodem, bo zabraknie tego, u którego mógłby sobie tę płacę zarobić.

Bankructwo na Węgrzech.

Nierównie dotkliwiej niż w Austrii daje się uczuć na Węgrzech drożyzna pieniędzy i będące z nią w związku utrudnienia kredytowe. Węgrzy bowiem korzystają w znacznie wyższej mierze z kredytu wekslowego banku austr-węgierskiego niż Przedlitawia. Całe gałęzie przemysłu i handlu na Węgrzech opierają swą egzystencyę wyłącznie na kredycie wekslowym, a są tam także pewne kategorye małych banków, które z kredytu wekslowego czerpią nie tylko swój kapitał obrotowy ale także cały swój kapitał zakładowy. To też, gdy po zapro-

wadzeniu stopy procentowej 5%, zarząd banku austro-węgierskiego zmuszony był zaprowadzić pewne utrudnienia w udzielaniu kredytu wekslowego, tem bardziej że portfel wekslowy banku wzrósł do niebywałej wysokości siedmuset kilkudziesięciu milionów koron, a opodatowane banknoty są już od sierpnia w obiegu, — nastąpiły na Węgrzech ciężkie czasy dla przemysłu i handlu.

Już w połowie września zgłosiło niewypłacalność kilka wielkich firm budapeszteńskich, uprawiających handel drzewem, a potem rozpoczęła się cała serya mniejszych i większych bankructw, która jeszcze do tej pory nie jest zamknięta. Sześćdziesiąt trzeciorzędnych banków węgierskich, tak zwanych stowarzyszeń kredytowych, stojących wyłącznie kredytem wekslowym, czując, że grunt chwieje się pod nogami, wniosło do rządu petycję o przyznanie im z funduszków państwowych pożyczki w wysokości przynajmniej 5 milionów koron, grożąc, że w przeciwnym razie zawieszą wypłaty.

W wielkiej opresyji są także wszystkie instytucje węgierskie, mające prawo wypuszczania własnych obligów i listów zastawnych. Zagraniczni kapitaliści nie mają bowiem zaufania w bezpieczeństwo tych węgierskich walorów i tłumnie pozbywają ich się, a te sprzedaże obniżają ogromnie ich wartość kursową i wyczerpują wszystkie rozporządzalne fundusze odnośnych instytucji, które, nie chcąc dopuścić do zupełnej deprecyacji swych własnych papierów, zmuszone są zakupywać je w ogromnych ilościach i przez to podtrzymać ich kurs.

Spadek kursu rent i innych papierów lokacyjnych.

Dalszem następstwem ogólnej drożyzny pieniędzy jest dotkliwy spadek kursu rent państwowych, pożyczek komunalnych, listów zastawnych i wszystkich stale oprocentowanych papierów lokacyjnych. Kapitalista bowiem nie widzi obecnie dla siebie interesu nabywania tego rodzaju papierów, gdyż ma aż nadto sposobności korzystniejszego sfruktyfikowania owych pieniędzy w inny sposób, przedewszystkiem w eskoncie weksli. To też doszło do tego, że żaden rząd nie ma obecnie odwagi wypuszczenia na targ nowej emisji renty, gdyż wie, że emisya

taka się nie powiedzie. Jeśli zaś już koniecznie potrzebuje pieniędzy, to radzi sobie w ten sposób, jak to uczynił w tym roku rząd niemiecki, że zamiast renty finansuje w bankach krótkoterminowe a stosunkowo wysoko oprocentowane bony skarbowe (Cassenscheine).

Publiczność niemiecka np. z zasady już nie chce kupować innych papierów lokacyjnych, jak 4 procentowe — a jednak typ czteroprocentowych papierów był w Niemczech już zarzucony od lat kilkunastu i nie tylko państwo, ale nawet drugorzędne gminy miejskie pożyczają pieniądze na 3½ lub 3%. Teraz zaś, gdy kurs 3 procentowych konsoli niemieckich i pruskich spadł na 80., nikt nawet nie kusi się ofiarować publiczności papierów przynoszących dochód mniejszy niż 4 lub 4½%.

Nawet w Anglii, którą przywykliśmy uważać jako klasyczną ojczyznę taniej gotówki, stosunki procentowe uległy ostatnimi czasy tak radykalnej zmianie, że kurs konsoli angielskich, tego najpierwszego na świecie papieru lokacyjnego, obniżył się na 81½ za 100.

Jedna uwaga mimowolnie nasuwa się obserwatorowi tych stosunków. Oto dotychczas uchodziło za niewzruszoną regułę ekonomiczną, że im droższy jest pieniądz, tem większą jego siłą nabywczą, a więc ceny wszelkich artykułów są tem tańsze. Tym razem jednak prawidło to zawiodło, mamy bowiem i wysoką stopę procentową i ogólną drożyznę.

Gdzie leży źródło obecnego naprężenia stosunków finansowych?

Nad tem pytaniem łamią sobie głowy finansiści i ekonomiści wszystkich narodów, lecz nie mogą dojść do jednej i tej samej konkluzji.

Jedni utrzymują, że winna temu ostatnia wojna rosyjsko-japońska, która odciągnęła z Europy olbrzymie kapitały, których brak teraz tak dotkliwie odczuwać się daje. Sama Rosya bowiem pożyczyla przeszło cztery miliardy franków, a i Japonia zaciągnęła na rynku angielskim dwie olbrzymie pożyczki. Prawda, że znaczna część tych pożyczonych przez Rosyę i Japonię pieniędzy pozostała w Europie jako zapłata za za-

mówione tutaj rozmaite materiały wojenne, niemniej jednak przeważna część tych miliardów powędrowała na daleki Wschód.

Inni dowodzą, że zanadto gorączkowy rozwój przemysłu w całej Europie i w Stanach Zjednoczonych pochłonął wszelkie rozporządzalne kapitały, i że to jest źródłem terażniejszych niedomagań, gdyż kapitały ulokowane w przemyśle są unieruchomione i nie dadzą się tak prędko wycofać.

Bardzo zajmująco a przytem logicznie tłumaczy powody obecnego braku gotówki znakomity ekonomista francuski Paweł Leroy-Beaulien. Oto dowodzi on, że całym źródłem złego jest to, iż zapotrzebowanie nowych kapitałów jest znacznie większe niż suma wszystkich oszczędności, jakie robi ludność państw cywilizowanych.

Wedle obliczenia p. Leroy-Beaulien przeciętna emisja coroczna nowych papierów, które w okresie od 1880 do 1901. wynosiła 8.200.000.000 franków rocznie wzrosła w roku 1906 na $26\frac{1}{2}$ miliarda franków. Wprawdzie w tej sumie mieści się 10.318.000 000 franków dawnych pożyczek skonwertowanych na niżej oprocentowane, potrąciwszy jednak nawet tę sumę, otrzymamy w każdym razie $16\frac{8}{100}$ miliardów jako czyste nowe emisje roku 1906. Jestto zatem suma dwa razy większa od przeciętnych emisji corocznych z ostatnich lat dwudziestu.

Tymczasem wszystkie oszczędności, jakie robi ludność państw kulturalnych na świecie, oblicza p. Leroy-Beaulien w najlepszym razie na 13. do 14. miliardów franków, czyli że na zapotrzebowanie dwóch do trzech miliardów nie ma pokrycia.

Oszczędności robione przez ludność Francji przyjmuje p. Leroy Beaulien na sumę około $2\frac{1}{2}$ miliarda franków rocznie, mniej więcej taką samą sumę oszczędza zdaniem jego ludność Niemiec, Anglia oszczędza 2 miliardy, Belgia i Hollandya 700 milionów, Austro-Węgry 800 milionów, Hiszpania i Portugalia 250, Włochy 300, kraje skandynawskie 200, Rosya 500 inne kraje Europy 800 milionów, Stany Zjednoczone 3 miliardy a wszystkie inne państwa na świecie 500 milionów franków.

Przesilenie naftowe.

Jedyny wielki przemysł, jaki posiada nasz kraj, t. j. przemysł naftowy, przechodził w roku ubiegłym groźne przesilenie, które niestety jeszcze nie jest zażegnane. Oto bowiem skutkiem hyperprodukcji cena ropy naftowej spadła tak nieszłuchanie, że nie pokrywa kosztów produkcji i skutkiem tego musiano zastanowić ruch w wielu szybach. Już od paru lat cena ropy okazywała tendencję zniżkową, zwłaszcza gdy po wyczerpaniu się terenów schodnickich dowiercono się w Borystawiu jeszcze obfitszych pokładów niż w Schodnicy. Za daleko idącej deprecjacji surowca naftowego zapobieżono jednak przez zawiązanie związku producentów pod firmą „Petrolea“, która, oparta finansowo o zasobny bank wiedeński „Creditanstalt für Handel und Gewerbe“ przyjmowała od swych członków do komisowej sprzedaży wydobywaną przez nich ropę, gromadziła ją we własnych rezerwoarach i udzielała na nią zaliczki w wysokości 2 koron 50 halerzy od cetnara metrycznego. Przez to producent nie potrzebował spieszyć się i sprzedawać swego towaru za byle jaką cenę, lecz mógł czekać, aż nastaną korzystne konjunktury targowe. Tymczasem po za organizacją „Petrolei“ pozostała jeszcze znaczna liczba tak zwanych „Outsiderów“, t. j. spekulantów, nie należących do tego związku, którzy spekulując pożyczanymi pieniędzmi sprzedawali wydobywaną na swych terenach ropę rafinerjom poniżej ceny targowej.

Wobec tego wspomniany wyżej bank wiedeński (Creditanstalt) postawił członkom „Petrolei“ ultimatum, że jeżeli w ściśle oznaczonym terminie nie przeprowadzą takiej organizacji producentów, iżby ona obejmowała 95% całej galicyjskiej produkcji ropy, w takim razie on wypowiada „Petrolei“ dalszy kredyt i przestanie udzielać zaliczek na ropę. Owóż ponieważ żadną miarą nie dało się przeprowadzić żądanej organizacji, przeto bank ów wykonał swą groźbę, zamknął dalszy kredyt i „Petrolea“ została rozbita.

Już ten jeden fakt wystarczał, aby wywołać na rynku naftowym dotkliwy upadek ceny surowca. Do tego jednak przyłączyła się jeszcze druga okoliczność, a mianowicie wywiercenie na terenach naftowych w Tustanowicach nowych szybów, o iście bajecznej wydajności. Wystarczy powiedzieć

n p że wywiercony w sierpniu b. r. w Tustanowicach szyb wybuchowy „Wilno“ wyrzucił po sto dwadzieścia cystern ropy dziennie.

Takiej masy ropy nie było absolutnie gdzie pomieścić, wszystkie bowiem istniejące rezerwoary były przepełnione. To też doszło do tego, że cena ropy, która wynosiła powyżej 4. koron za centnar metryczny, spadła na 1½ korony, na 1 koronę 20 halerzy, ba chwilowo nawet na 1 koronę za centnar metryczny.

Sejm krajowy zebrawszy się w połowie września, zrobił co mógł, aby podźwignąć przemysł naftowy z upadku. Uchwalił tedy nową ustawę naftową, która ma wprowadzić eksploatację ropy na racjonalne tory i zapobiedz wybrykom spekulacyjnym z małutkimi terenami naftowymi, kompromitującym tylko poważny przemysł. Zarazem uchwalił Sejm kredyt 1½ miliona koron na budowę krajowych rezerwoarów, mogących pomieścić 10 tysięcy wagonów ropy, wreszcie wezwał rząd, ażeby powiększył bardzo znacznie liczbę wagonów cysternowych do przewożenia ropy na kolejach państwowych, przyznał jak najdalej sięgające ulgi taryfowe dla eksportu ropy galicyjskiej, tudzież zaprowadził ogrzewanie lokomotyw ropą.

Czy zarządzenia te okażą się skutecznymi i postawią nasz przemysł na nogi, to pokaże się dopiero po pewnym czasie. Daj Boże! aby po tym okresie klęski nastął okres jak najwspanialszego rozwoju i by nasz przemysł naftowy mógł za trzy lata przedstawić się w odświeżonej szacie przemysłowcom naftowym z całego świata, którzy zbiorą się we Lwowie w roku 1910. na międzynarodowy kongres naftowy. Na odbytym bowiem w ciągu lata minionego kongresie naftowym w Bukareszcie, który świetnością swą przeszedł wszelkie oczekiwania, wybrano Lwów jako miejsce następnego kongresu międzynarodowego.

Niemaló przyczyniłoby się także do podniesienia naszego przemysłu naftowego, założenie w kraju pewnej liczby nowych wielkich rafinerii nafty. Owoż i w tym względzie są w toku starania, bliskie podobno urzeczywistnienia. Mianowicie projektowane jest założenie koło Drohobycza wielkiej rafinerii kosztem pięciu milionów koron, której to sumy dostarczyć mają finansisci wiedeńscy. Oprócz tego powstać ma w Lima-

nowie wielka rafinerya, na którą dostarczą funduszków kapitałiści francuscy. Zadaniem tej rafineryi byłoby podobno przede wszystkim uprawiać eksport nafty galicyjskiej do Francyi.

Utrudnienie emigracyi zarobkowej do Stanów Zjednoczonych.

W lecie roku minionego objeżdżała Europę specyjalna komisya, wyznaczona przez rząd Stanów Zjednoczonych celem poinformowania się na miejscu w tych krajach, które dostarczają głównego kontyngentu emigrantów, o stosunkach dotyczących emigracyi. Na czele tej komisyi stał senator Willingham znany przeciwnik emigracyi europejskiej, który postawił był nawet w senacie waszyngtońskim wniosek, aby analfabetom zabroniono zupełnie wstępu na ziemię amerykańską. Z tego, że do tak ważnej usługi wybrano właśnie tak zdecydowanego przeciwnika emigracyi jak senator Willingham, wnosić można, że włościanie nasi wybierający się do Ameryki na zarobek, natrafiać będą odtąd na coraz większe przeszkody. Dodać przytem należy, że p. Willingham i inni członkowie misyi amerykańskiej byli także w Galicyi i informowali się w Namiestnictwie lwowskim i gdzie tylko mogli o naszych emigrantach

Dotychczas przeważna część emigrantów galicyjskich robiła w Ameryce dobre interesa. W stosunkowo krótkim czasie włościanin galicyjski oszczędził tam kapitalik umożliwiający mu nabycie w kraju kilku morgów pola i stworzenie sobie własnego gospodarstwa. Co roku przynajmniej kilkanaście milionów koron pieniędzy zarobionych przez emigrantów w Ameryce dostawało się do kraju i szukało tutaj lokacyi w ziemi. Temu też przypisać należy wyłącznie to, że cena gruntów w Galicyi tak szalenie poszła w górę. W niektórych powiatach bowiem, gdzie przed laty dwudziestu płacono najwyżej 200 guldenów za morg ziemi, cena jej wynosi obecnie ośmset, dziewięćset, ba nawet tysiąc guldenów (2000 koron gdyż żadna cena nie jest dla włościanina naszego za wysoka (gdy idzie mu o założenie własnej zagrody lub zaokrąglenie gospodarstwa).

Owoż włościanie nasi powinni być ostrożniejsi w wybieraniu się do Ameryki i pamiętać o tem, że stosunki w Ame

ryce zmieniły się i stają się dla wychodźcy z Europy z każdym rokiem trudniejsze.

Z dniem 1. lipca weszła w Stanach Zjednoczonych w życie nowa ustawa emigracyjna utrudniająca znacznie cudzoziemcom wstęp na ziemię amerykańską. Przedewszystkiem podwyższa ona podatek emigracyjny z dwóch na cztery dolary od głowy. Wyklucza ona zasadniczo od emigracyi idiotów, głupkowatych, chorych umysłowo i słabych na umyśle, epileptyków osoby, o których można przypuszczać, że staną się ciężarem dla funduszów gminnych, żebraków, suchotników, zbrodniarzy, poligamistów, anarchistów, handlarzy żywym towarem, wreszcie robotników kontraktowych i osoby, które usiłują się dostać na nowo do Ameryki przed upływem roku od czasu wydalenia się stamtąd z jakiegokolwiek powodu

Nowe a bardzo surowe jest postanowienie wspomnianej ustawy, iż władze mają prawo zabronić wstępu na ziemię amerykańską także takim osobom, które aczkolwiek nie należą do żadnej z wymienionych kategorii, zostaną uznane przez lekarzy za tak słabe fizycznie lub umysłowo, że przez to ich zdolność zarobkowania jest ograniczona.

Nowe również jest postanowienie, zabraniające wstępu do Ameryki tym cudzoziemcom, których przejazd opłacił ktoś inny lub które przybywają tylko dzięki otrzymanemu zasiłkowi. Emigrant, podejrzany o to, musi się wylegitymować ponad wszelką wątpliwość oraz wykazać, że kosztów przejazdu nie opłaciła za niego ani bezpośrednio ani pośrednio żadna korporacja, związek, gmina lub rząd zagraniczny.

Robotnicy fachowo wykształceni mogą emigrować bez żadnych trudności, jeżeli chodzi o wprowadzenie w życie jakiejś gałęzi przemysłu, dla której nie można znaleźć w kraju doświadczonych sił roboczych

Zawodowi aktorzy, artyści, prelegenci, śpiewacy, duchowni nauczyciele szkół i seminaryów, i reprezentanci wolnych zawodów nie mogą być uważani za pracowników kontraktowych i dla tego mają wstęp wolny na ziemię amerykańską.

Wreszcie pamiętać należy o tem, że każdy wychodźca wykazać się musi z posiadania kapitału przynajmniej 50 dolarów.

Byłoby bardzo pożądane, ażeby naszą ludność wiejską pouczano o przepisach tej nowej ustawy amerykańskiej. Uchroniłoby się przez to niejednego włościanina od wyzysku przez niesumiennego ajenta emigracyjnego, któremu tylko idzie o to, aby sprzedać włościaninowi kartę okrętową, a nie go nie obchodzą dalsze jego losy.

Postęp w dziedzinie ustawodawstwa socyalnego.

Stary austriacki parlament kuryalny tuż przy schyłku swego żywota, zanim miał ustąpić miejsce parlamentowi wysłtemu z powszechnego prawa głosowania, uchwalił jeszcze jedną ustawę, która wprowadzie daleką jest od tego, by można ją nazwać doskonałą, ale w każdym razie w porównaniu z dotychczasowym stanem uważona być może jako znaczny postęp na polu ustawodawstwa socyalnego, gdyż robi bodaj początek. Jestto ustawa o ubezpieczeniu urzędników prywatnych na starość lub w razie wcześniejszej niezdolności do pracy. Oto w myśl tej ustawy utworzony będzie państwowy instytut ubezpieczenia, do którego należeć musi każdy, znajdujący się w służbie prywatnej i pobierający wynagrodzenie miesięcznie, — a mający w chwili wejścia w życie ustawy przynajmniej 18 a nie więcej jak 55 lat życia. Zarówno ubezpieczony jak i jego pracodawca uiszczają będą wkładki do tego funduszu pensyjnego (pracodawca płacić będzie dwa razy tyle co ubezpieczony); a za to ubezpieczony nabywa po 40. latach prawo do emerytury, wynoszącej połowę wysokości jego płacy.

Ubezpieczeni będą podzieleni na sześć klas odpowiednio do wysokości pobieranej pensyi i oczywiście czem wyższą jest klasa, do której należy ubezpieczony, tem wyższą też uiszczają musi opłatę on i jego pracodawca, bo tem wyższą będzie emerytura. Prawo do renty inwalidowej, z powodu wcześniejszej niezdolności do pracy, nabywa każdy, kto przynajmniej przez dziesięć lat należał do funduszu pensyjnego i uiszczają wkładki.

Jak rzekłem wyżej, ustawa ta ma liczne braki, bo uchwaloną została dorywczo, w chwili gdy posłowie już myśleli o nowych wyborach. Postanowienia jej są bardzo uciążliwe

zarówno dla ubezpieczonych jak i dla pracodawców, korzyści, jakie ona zapewnia ubezpieczonym, są stanowczo za małe w porównaniu do świadczeń, do jakich zmusza ona ubezpieczonych i ich pracodawców, dla tego też życzyłyby sobie należało, aby nowy parlament przerobił ją na lepszą jak najrychlej, w każdym zaś razie jeszcze przed terminem wejścia jej w życie, oznaczonym na 1. stycznia 1909.

O wiele donioślejsze znaczenie ma będąca na razie w projekcie ustawa o ogólnem ubezpieczeniu robotników na starość lub w razie niezdolności do pracy. Już w mowie tronowej, którą cesarz wypowiedział przy otwarciu nowej rady państwa, umieszczono tę sprawę na jednym z naczelných miejsc programu prac nowej izby, jeszcze większej zaś aktualności dodał jej wniosek postawiony przez przywódcę stonniectwa chrześcijańsko-socjalnego Dr. Luegera, ażeby celem uczczenia przypadającego w roku 1908. jubileuszu sześćdziesięcioletnich rządów cesarza, wyznaczono z funduszków państwowych sumę 100 milionów koron, która ma być kapitałem zakładowym jubileuszowej fundacji ubezpieczenia robotników na starość i w razie wcześniejszej niezdolności do pracy. W obec tego zdaje się nie ulega wątpliwości, że odnośna ustawa uchwaloną zostanie przez izbę w przyszłym roku. W myśl wniosku Dr. Luegera projektowane ubezpieczenie na starość ma obejmować nie tylko robotników w ścisłym tego słowa znaczeniu, ale także drobnych przemysłowców i włościan. — Na ludność opłacającą podatki nałoży ustawa znaczne ciężary, które z biegiem czasu wzrastać będą, bo liczba osób pobierających zaopatrzenie zwiększać się będzie co roku. Wedle bowiem propozycji, ułożonej przed paru laty przez prezesa gabinetu Dr. Koerbera, państwo dopłacać będzie 90 koron rocznie do każdej renty inwalidowej czy emerytalnej, wypłacanej robotnikom.

Walka przeciw trustom w Ameryce.

W Stanach Zjednoczonych, tej klasycznej ojczyźnie gigantycznych organizacji przemysłowych, zwanych trustami, objawia się od pewnego czasu znamienna reakcja. Oto dotychczas dumni byli Amerykanie ze swoich trustów i im przy-

pisywali niestłuchany rozwój przemysłowy w swej ojczyźnie. To też i władza państwowa i parlament i rządy poszczególnych Stanów popierały je na każdym kroku.

Obecnie jednak inaczej już zapatrują się Yankesi na tę sprawę. Trusty bowiem doszły do takiej potęgi że stanowią poniekąd państwo w państwie, i one to sprawiły, że poszczególne gałęzie przemysłu i handlu stały się monopolami, z których olbrzymie zyski ciągnie jednak nie społeczeństwo tylko jednostki. One dyktują dowolne ceny towarów i zabijają wszelką niewygodną im konkurencyę. Dla tego też sam prezydent Unii Roosevelt stanął na czele kampanii przeciw trustom i postanowił złamać tę przewagę.

Sensacyę niemałą wywołała w lecie ubiegłego roku wiadomość, że trybunał związkowy w Chicago skazał trust naftowy (Standard Oil Company), którego głównym akcyonaryuszem jest znany bogacz Rochefeller, na grzywnę 29.400.000 dolarów (150 milionów koron) za to, że wymawiał sobie od towarzystw kolejowych potajemne refakcye taryfowe i w ten sposób zabijał wszelką konkurencyę. Z inicjatywy Roosevelta ustanowiono też komisję państwową, złożoną z ludzi niezawisłych pobierających bardzo wysokie pensye, która to komisya wykonywać ma jak najściślejszą kontrolę nad trustami, specjalnie zaś nad towarzystwami kolejowemi i może, jeżeli uzna to za wskazane, nawet unieważnić wszelkie umowy, zawierane przez zarządy trustów. W ogóle zdaje się, że najbliższa kampania wyborcza w Stanach Zjednoczonych o wybór prezydenta na następne czterolecie odbywać się będzie pod hasłem nieubłaganej walki przeciw trustom.

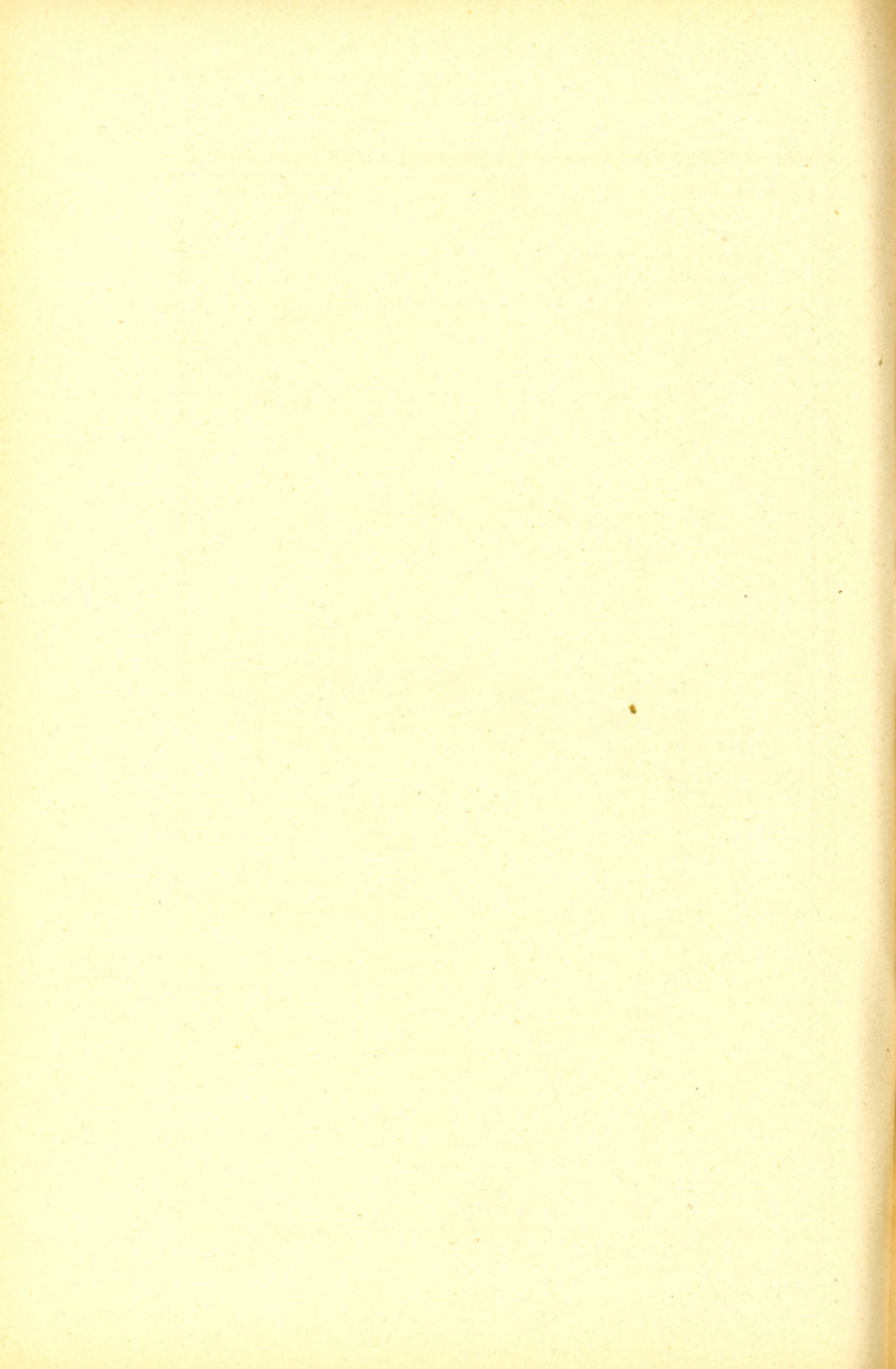
Kampania ta przeciw trustom w Ameryce powinna wywrzeć wpływ także na stosunki europejskie, gdyż i w Europie niezli zone związki przemysłowe, zwane kartelami, wyzyskują srodze ludność, a rządy i parlamenty jakoś nie mogą zebrać się na odwagę, by wystąpić przeciw nim z całą energią. To n. p. czego dopuszcza się austriacki kartel żelazny, jest wprost lichwiarskim wyzyskiem, któryby podciągnąć należało pod postanowienia kodeksu karnego.

Akcyonaryusze kartelu żelaznego tuczą się bajecznie wysokimi dywidendami (n. p. praskie Towarzystwo przemysłu żelaznego płaci w tym roku swoim akcyonaryuszom $42\frac{1}{2}\%$

dywidendy) a ceny żelaza i wszelkich wyrobów żelaznych wciąż podnoszone są przez kartel. Także kartel rafinerów cukru, jaki zawiązał się pomimo konwencji brukselskiej, w krótkim stosunkowo czasie podniósł cenę cukru o 14 halerzy na kilogramie. Nie ma wogóle ani jednego artykułu handlowego, którego nie podwyższonoby w roku ubiegłym, wszystko to sprawiają kartele, zawiązane nibyto w niewinnym celu „regulowania“ produkcji i zapobiegania hiperprodukcji. To też jak najrychlejsze wydanie ustawy o kartelach staje się wprost piekącą koniecznością.

OGŁOSZENIA.

KANTOR WYMIANY

C. K. UPRZ. GAL. AKCYJNEGO

Banku Hipotecznego

kupuje i sprzedaje

wszystkie papiery
wartościowe i monety

po kursie dziennym najdokładniej-
szym nie licząc żadnej prowizyi

Jako dobrą i pewną lokacyę

poleca

4 proc. listy hipoteczne	} wolne od podatku rentowego
4½ proc. listy hipoteczne	
5 proc. listy hipoteczne premionowane	
4 proc. listy Towarzystwa kred. ziemskiego	
4 proc. i 4½ proc. listy Banku krajowego	
5 proc. obligacye komunalne Banku kraj.	
4 proc. pożyczkę krajową galic. koronową	
4 proc. pożyczkę propinacyjną galicyjską	
wszelkie renty austriackie i węgierskie	

NA WIOSNE I LATO!
Wielki wybór bawełnianych, wełnianych i jedwabnych trykotowych towarów.

Wielki wybór deszczochronów i płedów do podróży.

PŁÓTNA
BIELIZNĘ STOŁOWĄ
gotową bieliznę dla mężczyzn
pończochy, skarpetki
oraz
pończoszki dla dzieci.

SKŁAD KOMISOWY
Prof. Dra Jaegera normalnej Bielizny
BIELIZNY ZDROWIA
za. prof. Sabatjana Zająca
oraz czysto jedwabnej higienicznej
Bielizny Dra LEHMANN

Bieliznę Dra LEHMANN

poleca handel
P. S. BARDASZA
we Lwowie, Teatralna 9.
vis-a-vis kościoła katedralnego.
Towar doborowy. Ceny fabryczne.

Najnowsze krawatki, mانشety i kołnierzyki.

Wełniane angielskie kamizelki z rękawami i pończochy myśliwskie.

Biuro pierwszego austriackiego
Towarzystwa Ubezpieczeń przeciw kradzieży w Wiedniu
Lwów, ul. Trzeciego Maja 1. 2.
Zastępca A. S. Landau

TELEFON Nr. 557.

KONTO POCZT. KASY OSZCZ. 74,644

A. SOBOLEWSKI

we Lwowie, plac Maryacki 1. 5 (Hotel Francuski).

poleca **swój magazyn zegarmistrzowski**. Skład zegarków z najlepszych fabryk genewskich. Zegarów paryskich brązowych, wiedeńskich pendulowych. Zegarów podróжных, budzików i t. p. Główny skład zegarków fabryki **Patek Philippe i Ska w Genewie** dawniej **zast. W. Grabińskiego we Lwowie**, po cenach bardzo umiarkowanych.

Wielki wybór łańcuszków damskich, męskich w złocie, srebrze i stalowych.
Wchodzące w zakres zegarmistrzostwa **reperacye** wykonywa punktualnie, sumiennie pod gwarancją.

BANK

ZALICZKOWY

WE LWOWIE

ULICA HETMAŃSKA L. 10.

WE WŁASNYM GMACHU

udziela pożyczki

na skrypty i weksle _____

Eskontuje promesy pożyczek
hipotecznych dla członków _____

oraz udziela im pod dogodnymi
warunkami _____

kredyty budowlane

na domy we Lwowie budować
się mające _____

i przyjmuje

wkładki oszczędności

oprocentowując je

po 4¹/₂ procent od sta rocznie.

DYREKCJA

ROK 1907

TOWARZYSTWO
WZAJEMNYCH
UBEZPIECZEN
W KRAKOWIE

Założone w roku 1860.

Wyniki operacji za od dnia 1 stycznia 1906 do dnia 31 grudnia 1906 r.

	Dział ogniowy:	Dział gradowy:	Dział życiowy:
Wystawiono polie ważnych . . . Kor.	529,565	9,814	36,807
Wartość ubezpieczona . . . Kor.	1,731,671,322	61,813,752	108,589,717
Zebrana premia . . . "	11,495,481	1,286,553	renty 308,871
Szkody wypłacone . . . "	7,103,184	871,430	4,477,128
" nieuregulowane . . . "	874,230	5,597	2,633,491
Fundusze rezerwowe po zan- knięciu bilansu . . . "	6,031,144	2,677,752	443,962
Rezerwa premii . . . "	4,418,630	—	3,419,891
Fundusz emerytalny . . . "	2,331,640	—	27,924,437
Czysta pozostałość . . . "	1,200,654	160,459	389,737
Przyznana dywidenda dla członków "	1,097,409	82,558	pośmiertny i miesz 8 ⁰ / ₀ dożyw. 5 ⁰ / ₀
Od czasu istnienia Towarzystwa.			
Wypłacono szkód . . . Kor.	142,124,679	29,456,891	28,810,725
" rent . . . "		874,297	3,337,873
" dywidendy . . . "	30,073,846	24	2,319,675

GALICYJSKA KASA OSZCZĘDNOŚCI

= WE LWOWIE =

przyjmuje

poręzone przez kraj wkładki oszczędności (także pocztą za pośrednictwem pocztowej kasy oszczędności), oprocentowuje je po 4°/₁₀ bez potrącenia podatku rentowego i zwraca takowe w odstępach od 8 do 8 dni do 1000 Koron bez wypowiedzenia a ponad 1000 Koron za odpowiednim wypowiedzeniem, lub bezzwłocznie za pobraniem eskontu.

===== Udziela =====

pożyczek na zastaw papierów wartościowych, popularne bezpieczeństwo mających, na giełdzie wiedeńskiej notowanych, do wysokości $\frac{3}{4}$ wartości giełdowej,

===== eskontuje =====

kupony i wylosowane efekta wartościowe, tudzież weksle z terminem płatności nie dalszym, niż cztery miesiące,

===== udziela =====

pożyczek hipotecznych na dobra ziemskie i na realności czynszowe we Lwowie i w innych miastach, będących siedzibą Sądów krajowych lub obwodowych,

===== udziela =====

pożyczek komunalnych powiatom i gminom i pożyczek Spółkom systemu Raiffeisena.

TOWARZYSTWO

WZAJEMNEGO KREDYTU

W KRAKOWIE, ULICA BASZTOWA L. 8.

i FILIA WE LWOWIE (ulica Trzeciego Maja l. 16)

ZAŁOŻONE PRZEZ TOWARZYSTWO WZAJEMNYCH UBEZPIECZEŃ W KRAKOWIE W ROKU 1874
NA PODSTAWIE USTAWY O STOWARZYSZENIACH Z DNIA 9-GO KWIEŃNIA 1873 ROKU
POLEGA ONO NA ZASADZIE WZAJEMNOŚCI — ODPOWIEDZIALNOŚĆ CZŁONKÓW
JEST DO PODWÓJNEGO UDZIAŁU OGRANICZONA, A KREDYT OSOBISTY JEST NAJ-
WAŻNIEJSZĄ PODSTAWĄ TEGO STOWARZYSZENIA.

CELEM TOWARZYSTWA JEST DOSTARCZENIE CZŁONKOM SWOIM, SZCZEGÓLNIE TRUDNIACYM SIĘ ROLNICTWEM, POTRZEBNYCH IM KAPITAŁÓW OBROTOWYCH.

Na książeczki wkładkowe wolno jest nietylko członkom, ale **wszystkim osobom, nie będącym nawet członkami Towarzystwa, oszczędności swoje lokować.** — Wkłady przynoszą stałe z góry oznaczony procent, tak zwany składany.

NAJNIŻSZA WKŁADKA JEST 1 KORONA.

Rachunek bieżący

otworzonym być może dla członków Towarzystwa na podstawie w zastaw oddanych papierów wartościowych lub gotówki, zaś dla osób nie będących członkami Towarzystwa tylko na podstawie złożonej gotówki.

Jako zastaw przyjmowane być mogą tylko papiery te, które Bank Austro-Węgierski lombarduje, oraz listy zastawne Tow. Kred. Ziem. Król. Polskiego, zaliczki zaś udzielane do 75% kursowej wartości tychże

Obecnie Towarzystwo płaci 4% za wkładki do 10.000 K. powyżej zaś według umowy.

DO 2.000 KORON WYPŁACA SIĘ BEZ WYPOWIEDZENIA.

WIEDEŃSKI BANK ZWIĄZKOWY

FILIA WE LWOWIE —
WE WŁASNYM GMACHU PRZY UL. JAGIELLOŃSKIEJ L. 3

TELEFON Nr. 57 DYREKCJA

TELEFONU Nr. 318 KANTOR WYMIANY

Zakład centralny: WIEDEN

FILIE: AUSSIG n. L., BERNO, BIAŁA, BUDAPEST, CELOWIEC, CIEPLICE, CZERNIO-
WCE, FRIEDEK-MISTEK, GRAC, KONSTANTYNOPOL, KARLSBAD, MARIENBAD
PRAGA, PILZNO CZESKIE, PROSCIEJÓW, W. NEUSTADT I ST. PÖLTEN

12 KANTORÓW WYMIANY I KAS DEPOZYTOWYCH WE WIEDNIU

Kapitał akcyjny Koron 130,000,000 ~~eee~~ Fundusze rezerwowe 376 Koron milionów

Złatwia wszelkie interesa bankowe, oraz transakcye w zakresie kantorów wymiany wchodzące, a mianowicie :

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym.
Przyjmuje wkładki na 3-6% książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna z dniem następnym po złożeniu wkładki, a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszów.

Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki na podkład papierów wartościowych.
Przeprowadza wszelkie obroty **gieldowe** na targach krajowych i zagranicznych.
Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje.

Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe.

Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych.

Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi.

Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania.

Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu.

Oddział zastawniczy udziela zaliczek na kosztowności i papiery wartościowe.

Oddział pod nazwą: **„Lwowska Kasa dla targu bydła i mięsa“** w rzeźni miejskiej we Lwowie, udziela zaliczek na bydło w stajniach opasowych, oraz na bydło i mięso na targowicy miejskiej we Lwowie.

NAJKORZYSTNIEJSZE WARUNKI. — PILNE CZUWANIE NAD INTERESAMI KLIENTELI.

Ułatwienie wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

*****|*****

EUGENIUSZ MARYAN UNGER RYTOWNIK (Graveur)

-- oraz PRACOWNIA PIECZĘCI METALOWYCH I KAUCZUKOWYCH --
LWÓW, ulica Akademicka I. 8.

Wykonuje: Pieczęcie, numeratory, maszyny z datami, dla Urzędów, Towarzystw, Instytucji prywatnych i urzędowych. — Tablice metalowe i emaliowane. — NAJSWIEŻSZE WZORY W MODNYM STYLU Monogramy, herby, napisy rytowane i cyzelowane ze złota i srebra ra zegarki, laski, adresy, teki, dyplomy honorowe i t. p. — Skład farb do pieczęci. — Odznaki dla straży polowej. — Guziki liberyjne. — Odznaki dla klubów i towarzystw. — Medale pamiątkowe — Toporki i znaki do cechowania.

CENY UMIARKOWANE — WYKONANIE TERMINOWE.

Juliusz Weiss

KONCES. ZAKŁAD INSTALACYJ-
NY, GAZOWY I WODOCIĄGOWY

LWÓW, ul. św. Michała I. 4.

specjalista dla urzędzeń ga-
zowych, pomp, ogrzewań, wo-
dociągów, studzien, kłozetów,
kanalizacyi i kąpeli.

Przyjmuje wszelkie w zawód
ten wchodzące roboty w miej-
scu, jak i na prowincyi.

Samodzielny skład lamp i luster
z pierwszorzędných fabryk.

Adres dla telegramów:

WEISS, Michała.

Telefon Nr. 1042.

HOTEL

Krakowski

we Lwowie

pl. Bernardyński 8.

Poleca się łaskawym względem
podróżującej P. T. Publiczności.

USŁUGA STARANNA - - - -

- - - CENY UMIARKOWANE.

ZARZĄD.

NEUMAN ZITTER

LWÓW
ulica Jachowicza I. 6.

FILIA: Czerniowce ul. Pocztowa I. 5.

Koncesjonowany przez władze Zakład, instalacyi oświetlenia gazowego, ogrzewania parowego, wodociągów, urzędzeń sanitarnych i kanalizacyi. Specyalista dla urzędzeń kąpielowych, osuszania piwnie i ogrzewania parowego. Poleca się do wykonywania wszelkich robót, jak i reperacyi w zakres tego zawodu wchodzących. Roboty zamiejscowe wykonuje szybko i starannie. Kosztorysy na żądanie bezpłatnie.

Antykwarjat Naukowy

inż. Józef Tuleja

we Lwowie, sklep przy ul. Akademickiej l. 26.

Biuro i składy (zarazem adres dla korespondency) ul. Friedrichów l. 9.

Jako przedsiębiorstwo ogólnoksięgarskie, dostarcza wszelkich rzeczy z zakresu druku i grafiki, pośredniczy w zbieraniu materiałów, zakładaniu bibliotek, wyszukiwaniu rzadkości i dzieł wyczerpanych we wszystkich językach. — Zakupuje wszelkie dzieła pojedynczo, w zbiorach i bibliotekach, jakoteż sztuchy, autografy, etc. — Wydaje katalogi antykwareczne i przesyła je na żądanie gratis. — Nakładem Antykwarjatu wychodzi „**Pośrednik Antykwarjski**“ czasopismo fachowe dla zbieraczy bibliotek prywatnych i publicznych, księgarzy i antykwarzy. — Na żądanie przesyła się prospekt i Nra okazowe.

A. Werner

ARNOLD WERNER

we Lwowie

ulica Sienkiewicza (pasaż Mikolascha)

NR. TELEFONU 29.

Właściciel fabryki wyrobów ceramicznych w GLIŃSKU

i zastępca firmy

B. LIBAN i SPÓŁKA W PODGÓRZU

dostarcza Portland-Cement, Cegły ogniotrwałe Piecze kaflowe li tylko z materiału ogniotrwałego, oraz urządza kuchnie i wanny kaflowe.

Cenniki na żądanie darmo i opłatnie.

HOTEL

WARSZAWSKI

WE LWOWIE

plac Bernardyński l. 5.

poleca się Szan. Przyjezdnym — 40 pokoi gruntownie odnowionych i z komfortem urządzonych, pokoje po najniższych cenach, również kawalerskie na dłuższy czas umowy. Blisko komunikacya tramwajem konnym i elektrycznym.

Pokoje poczawszy od 24 kor. miesięcznie.

Z poważaniem

ZARZĄD.

Zowarz. Wzajemnych Ubezpieczeń

W KRAKOWIE

DZIAŁ UBEZPIECZEN NA ŻYCIE

(ROZPOCZĄŁ CZYNNOŚCI W ROKU 1869)

CEL: Ubezpieczenie życia człowieka we wszelkich kombinacjach, a mianowicie:

Zabezpieczenie kapitałów płatnych natychmiast po śmierci ubezpieczonego (tabl. I. i II.)
Zabezpieczenie kapitałów pośmiertnych z opłatą premii przez pewien naprzód oznaczony przebieg czasu (tabl. III.)

Zabezpieczenie czasowe kapitałów pośmiertnych (tabl. IV.)

Zabezpieczenie kapitału płatnego przy osiągnięciu naprzód oznaczonego wieku — a w razie wcześniejszej śmierci sukcesorom lub okazicielowi policy (tabl. V.)

Zabezpieczenie kapitału na dożycie za zwrotem złożonych premii w razie śmierci ubezpieczonego (tabl. VI. i VII.)

Wzajemne zabezpieczenie kapitału pośmiertnego, płatnego po śmierci jednego z dwóch zabezpieczonych temu, który przy życiu pozostaje (tabl. VIII.)

Zabezpieczenie renty natychmiastowej i renty od pewnego terminu (tabl. XII. i XIV.)

Zabezp. kapitału, płatnego bezwarunkowo w umówionym z góry terminie bez względu, czy ubezpieczony podówczas żyje, czy nie (tabl. XV.). Kombinacja ta ndaje się do ubezpieczenia posągów.

Zabezpieczenie kapitału z ewentualną podwojną wypłatą. Wedle tej kombinacji ubezpieczony kapitał wypłaca Towarzystwo w razie wcześniejszej śmierci ubezpieczonego (ale tylko raz); jeżeli zaś ubezpieczony dożyje wieku oznaczonego, natenczas wypłaca Towarzystwo ubezpieczony kapitał **dwa razy**, t. j. pierwszy raz samemu ubezpieczonemu w oznaczonym terminie, a drugi raz po śmierci ubezpieczonego osobie do odbioru kapitału uprawnionej (tabl. XVI.).

Tablica XV. R. Zabezpieczenie kapitału płatnego bezwarunkowo w umówionym z góry terminie, połączone z zabezpieczeniem t. zw. datku wychowawczego. Zabezpieczony kapitał wypłaca Towarzystwo w umówionym terminie, bez względu na to, czy ubezpieczony wtenczas żyje lub nie jeżeli ubezpieczony umrze wcześniej, opłata premii ustaje, a okaziciel policy pobierać będzie nadto t. zw. datkę wychowawczą w wysokości 10 proc. zabezpieczonej sumy, aż do czasu wypłaty zabezpieczonego kapitału.

Zabezpieczeni wedle tablic I., II., III, V., VIII, i XIV., poddani monarchii austro-węg., w wieku od 19 do 42 r. życia, obowiązani do służby wojsk, lub w pospol. ruszeniu, ubezpieczeni są obligatorycznie bez opłaty dodatkowej premii także na wypadek wojny do maximum kwoty K 10.000 kapitału (lub renty K 1.000). Osoby natomiast w czynnej służbie wojskowej pozostające lub ubezpieczające wyższe kapitały nad wymienione wyżej sumy, mogą być zabezpieczone na wypadek wojny tylko za uiszczeniem dodatkowej opłaty.

Tow. ubezpieczeń na życie oparte jest na wzajemności; na pokrycie wydatków służą premie składane przez członków; na nieprzewidziane straty istnieją rezerwy nadwyżające, t. j. fundusz rezerwowy, rezerwa zysków, rezerwa specjalna i fundusz wojenny, które z końcem r. 1905 wynosiły K 3,146.267.

Czysta nadwyżka po zamknięciu rachunków każdego roku rozdziela się pomiędzy stowarzyszonych w m. art. 7 stat.

Wedle rachunków, zamkniętych z końcem r. 1906, wynosiła czysta pozostałość w dziale ubezpieczeń na życie K 989.737, z której przypadło członkom w dziale kapitałów pośmiertnych 8 proc. zwrotu, a w dziale ubezpieczeń na dożycie 5 proc. zwrotu od wpłaconych premii.

Do końca r. 1905 stan ogólny ubezpieczeń kapitałów pośmiertnych na dożycie i rent zabezpieczonych 36.807 policjami wynosił K 108,898,588. — **Wypłacone** kapitały pośmiertne, posągi i renty w czasie 37-letniego istnienia działu ubezpieczeń na życie wynosił K. 32,148,598 a wypłacona w tym czasie dywidenda członkom działu życiowego wynosi K. 2.319,675.

Fundusze gwarancyjne działu ubezpieczeń na życie z końcem roku 1906 składają się jak wyżej z funduszy rezerwowych nadwyżających w kwocie

K	3,419,891
„	27,924,437

oraz z rezerwy premii wynoszącej z przeniesieniem premii.

K. 31,344,328

Ogólne fundusze gwarancyjne działu życiowego wynoszą przeto

Dyrekcja i jej reprezentanci, oraz agenci Towarzystwa udzielają na żądanie wszelkich wyjaśnień w sprawach ubezpieczeń na życie, dostarczają prospektów, statutów i obowiązujących warunków tychże ubezpieczeń.

TOWARZYSTWO WZAJEMNYCH UBEZPIECZEN

◊ „DNISTER”

Lwów, ul. Ruska l. 20, gmach własny. Założone w r. 1892

Ubezpiecza budynki, nieruchomości, zboże i paszę od szkód ogniowych; taryfa premii umiarkowana, a czysty zysk, t. j. **nadwyżkę** dochodu rozdziela się między członków, jako zwrotu. =====

Za rok 1906 otrzymali członkowie 10% zwrotu.

Dnister wypłaca szkody bezzwłocznie, a likwidację przeprowadza razem z delegatami i miejscowymi członkami. — Za 14 lat wypłacił 13.747 odszkodowań w sumie 7,544.478 koron.

Police Dnister przyjmują przy udzielaniu **pożyczek** hipotecznych Bank krajowy, oraz Kasy Oszczędności.

Dnister pośredniczy w ubezpieczeniach życiowych w krakowskiem Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń.

Fundusze Dnistra wynoszą 31. grudnia 1906 1,694.174 Koron.

Dnister nadaje chętnie agencji wieśniakom, zwłaszcza w tych okolicach, gdzie nie ma blisko agencji.

TOWARZYSTWO WZAJEMNEGO KREDYTU

„DNISTER”

Stowarzyszenie zarejestr. z ogranicz. poręką we Lwowie.

Pożyczki udziela swoim członkom na 5% i 1% dodatku administracyi.

Spłate pożyczek rozkłada na raty do lat 15. Suma pożyczek wynosi 2,512.635 K, z tego 3.289 skryptów w kwocie 2,235.322 K zainstabulowanych na pierwszym miejscu w sposób pupilarny.

Członkiem Towarzystwa może być tylko członek Towarzystwa wzaj. ubezp. „Dnister“

Udział członka wynosi 50 K, wpisowe 2 K. Członków liczy Towarzystwo 4.331, suma udziałów 244.650 K.

Wkładki oszczędności przyjmuje „Dnister“ na 4%. Suma wkładek wynosi 2,561.541 K.

Czysty zysk przypada w części członkom tytułem dywidendy, w części na publiczne dobroczynne cele, na które rozdano do tej pory 37.275 K.

INFORMACYE W SPRAWACH POŻYCZKOWYCH
UDZIELA DYREKCJA I AGENCJE. ==

GALICYJSKIE

Towarzystwo Kredytowe Ziemskie

— we Lwowie, ulicą Karola Ludwika l. 1, —

wydaje:

cztero-procentowe listy zastawne z okresem 56-letnim;
oraz kupuje i sprzedaje takowe po kursie dziennym.

Nadto przyjmuje:

depozyty prywatne do przechowania
za opłatą miesięczną 5 hal. od 1000 K.

Na rachunek Towarzystwa wypłacając wylosowane listy zastawne
i zapadłe kupony następujące domy bankowe:

- W KRAKOWIE: Bank krajowy;
W POZNANIU: Bank rolniczo przemysłowy Kwilecki, Potocki i S-ka;
" Hartwig Mamroth i S-ka;
W WIEDNIU: C. k. uprz. austr. Bank dla krajów koronnych;
" Niższo-austryackie Towarzystwo eskontowe;
W PRADZE: Filia c. k. uprz. austr. Banku dla krajów koronnych;
W GRACU: E. C. Mayer i S-ka;
W TRYEŚCIE: Filia Anglio-Austryackiego Banku;
W BERLINIE: Bank niemiecki;
" Bank Drezdeński;
W FRANKFURCIE nad Menem: Bank Drezdeński;
W AMSTERDAMIE: Wertheim & Gompertz;
W BERNIE: Filia c. k. uprz. austr. Zakładu kred. dla handlu i przemysłu;
W PRZEMYŚLU: Ehrlich i S-ka;
W STANISŁAWOWIE: S. Kornblüh.

73 ZASTĘPSTW W KRAJU.

BANK KRAJOWY

KRÓLESTWA GALICJI I LODOMERYI
Z W. KSIĘSTWEM KRAKOWSKIEM

PRZYJMUJE

LOKACYE GOTÓWKI

NA

Książeczki oszczędności na 4⁰/₁₀ rocznie

5000 Koron wypłaca Bank bez wypowiedzenia.

ASYGNATY KASOWE

- a) z 30-dniowem wypowiedzeniem i a 4⁰/₁₀ rocznie
- b) z 14 „ „ „ 3¹/₂⁰/₁₀ rocznie
- c) z 8 „ „ „ 3⁰/₁₀ rocznie

RACHUNEK CZEKOWY

- a) bez wypowiedzenia na 3⁰/₁₀ rocznie
- b) za 10-dniowem wypowiedzeniem na 3¹/₂⁰/₁₀ rocznie
(z 3¹/₂⁰/₁₀ rachunku wypłaca Bank 2000 Kor. bez wypowiedzenia).

CONTO-CORRENTE

- a) bez wypowiedzenia do 40.000 Kor. rocznie na 3⁰/₁₀ rocznie
- b) za 3-dniowem wypowiedz. całej kwoty na 3¹/₂⁰/₁₀ „
- c) fundusze zakładów dobroczynnych, składowkowe i t. p. na 3⁶/₁₀ „

W ODDZIALE HIPOTECZNYM

udziela pożyczki do połowy wartości hipoteki w 4 i 4¹/₂⁰/₁₀ listach zastawnych, bezpośrednio na dobra tabularne, spłacalne w la-

tach 57, 44, 39, 34 $\frac{1}{2}$, 29, 22, 18, 15 i 13; na domy czynszowe w miastach, przez Wydział krajowy wskazane, spłacalne w latach: 39, 34 $\frac{1}{2}$, 29, 22, 18, 15 i 13; za pośrednictwem zastępstw na posiadłości gruntowe wiejskie w księgach hipotecznych zapisane, spłacalne w latach: 24, 21, 17 $\frac{1}{2}$, 14 $\frac{1}{2}$ i 13; udziela pożyczki gotówkowe za ubezpieczeniem hipotecznym spłacalne najwyżej w 19 latach.

W ODDZIALE KOMUNALNYM

udziela pożyczki gminom i powiatom w 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ i 4 $\frac{0}{10}$ obligacjach komunalnych a mianowicie:

powiatom i gminom miast, mających własne statuty, Tow. zalicz. opartym na ust. z 9. kwietnia 1873 Dz. u. p. Nr. 70, Kasom oszczędności powiat. lub gminnym, wszystkim instytucjom za poręką gmin lub powiatów, przyjętą zgodnie z ustawą, wreszcie spółkom wodnym utworzonym na mocy ustawy z 30. maja 1869 r. Nr. 63. Dz. p. na lat 44, 39 $\frac{1}{2}$, 29, 22, 19 $\frac{1}{4}$, 15 i 10.

W ODDZIALE BANKOWYM

eskontuje weksle, warranty i remessy z biegiem do 120 dni. za opłatą 5 $\frac{1}{2}$ i 6 $\frac{0}{10}$ rocznie.

Przyjmuje w lombard na czas i w rachunku bieżącym walory o pupilarnem bezpieczeństwie za opłatą 6 $\frac{0}{10}$ i 6 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ rocznie,

eskontuje za zwrotu 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ kupony i wylosowane efekta własne i kraj., udziela pożyczki na produkta naftowe za opłatą 6 $\frac{0}{10}$ rocznie, udziela poręki podatku spożywczego od olejów mineralnych za opłatą 1 $\frac{0}{10}$ i 3 $\frac{1}{4}$ $\frac{0}{10}$ prowizji od kwoty poręczonej, od wódki i piwa, za opłatą 3 $\frac{1}{4}$ $\frac{0}{10}$ i 1 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ od kwoty poręczonej,

przyjmuje w przechowanie depozyta za opłatą 1 $\frac{1}{4}$ $\frac{0}{10}$ rocznie.

Sprzedaje i kupuje po kursie dziennym:

4 $\frac{0}{10}$ obligacje funduszu propinacyjnego, 4 i 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ obligacje pożyczki kraj., 5, 4 i 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ obligacje komunalne Banku krajowego, 4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ i 4 $\frac{0}{10}$ krajowe listy zastawne i 4 $\frac{0}{10}$ obligacje kolejowe,

wydaje przekazy na wszystkie znaczniejsze miasta w kraju i zagranicą za opłatą 1 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$

załatwia wszelkie komisa bankowe, kupno i sprzedaż efektów, incasso wszelkich należności, domicile obcych weksli i t. d. za opłatą prowizji 1 $\frac{1}{10}$ $\frac{0}{10}$ do 1 $\frac{1}{8}$ $\frac{0}{10}$.

SPÓŁKA KREDYTOWA

CZŁONKÓW TOWARZ. WZAJEMNYCH UBEZPIECZEŃ

W KRAKOWIE, UL. BASZTOWA 9.

STOWARZYSZENIE ZAREJESTROWANE Z OGRANICZONĄ PORĘKĄ

przyjmuje bez ograniczenia wysokości gotówkę
na udziały, od których wypłaca dywidendę

Za lata 1902, 1903, 1904, 1905 i 1906
wypłaciła Spółka po 5% dywidendy

Kapitał, złożony na udziały,
może Dyrekcyja na życzenie
członka uruchomić każdego
czasu, udzielając pożyczki na
udziały w wysokości pełnej lub
częściowej, od której nie żąda
procentu, lecz tylko odstąpienia
dywidendy ściśle w stosunku
do kwoty i czasu

POWYŻSZA

SPÓŁKA KREDYTOWA

udziela pożyczek na zastaw pensyi
i podkład polic życiowych. - - - -

Bliższych informacji udziela
Spółka na żądanie odwrotnie.

Rok założenia 1864.

FONCIÈRE

Peszteński Zakład Ubezpieczeń

• • Pełnowpłacony kapitał akcyjny: • •

TRZY MILIONY KORON.

Ogólny fundusz gwarancyjny :

TRZYDZIEŚCISZEŚĆ milionów kor.

W uprawionych przez Zakład działach asekuracyjnych zasługują na wyszczególnienie :

1. **W dziale ogniowym** : Ubezpieczenia budynków, maszyn, rekwizytorów, zapasów i materiałów, towarów, urządzeń domowych, ziemiopłodów, inwentarza żywego i martwego od ognia, piorunu i eksplozyi.

2. **W dziale ubezpieczeń od gradobicia** : Zwrot połowy premii w razie nie zgłoszenia szkody.

3. **W dziale życiowym** : Ubezpieczenia mieszane (na wypadek śmierci i dożycia) jakoteż ubezpieczenia posagowe z trzyletnim rozdziałem zysku. Dywidenda za r. 1899 wyniosła $68\frac{2}{3}\%$, za r. 1900 zaś $70\frac{3}{4}\%$ premii rocznej. Police zakładu są po latach pięciu niezaprzeczalne i ważne na wypadek samobójstwa, pojedynku i wojny.

W dziale wypadkowym : Ubezpieczenia od wypadków kolejowych, ważne są na całą kulę ziemską i na całe życie. Jednorazowa premia wynosi 3% t. j. od 10.000 koron ubezpieczonego kapitału 30 kor.

5. **W dziale ubezpieczeń od odpowiedzialności prawnej** : Ubezpieczenia wszelkiego rodzaju fabryk, hoteli, zakładów przemysłowych, właścicieli realności, myśliwych, uprawiających sporty i t. d.

6. **W dziale ubezpieczeń od kradzieży z włamaniem** : Ubezpieczenia urządzeń domowych, klejnotów, pieniędzy, papierów wartościowych w domach czynszowych i willach izolowanych, magazynów towarowych, jubilerskich i zegarmistrzowskich, banków, zakładów zastawniczych, kas oszczędności, kantorów wymiany, urzędów podatkowych, pocztowych i t. p.

Ubezpieczenie kompletnego urządzenia domowego w domach czynszowych kosztują rocznie 1.5% t. j. jedną koronę 50 hal. od 1000 kor. wartości ubezpieczonej.

Wszelkich bliższych objaśnień udziela chętnie ustnie i pisemnie

Generalna Agencja Zakładu przy ul. Mickiewicza l. 5.

która przyjmuje zarazem zgłoszenia osób nieposzlakowanych na objęcie agencji zakładu we Lwowie lub na prowincyi.

E. WAJDOWSKI I SYNOWIE
lejnarnia i pracownia wyrobów metalowych

Lwów, ul. J. Bema 1. 17

wyrabia i poleca

Armatury parowe wodociągowe, gazowe, gorzelniane,
browarowe, łaźienne i t. p. Składowe części maszyn,
odlewy metalowe wszelkiego rodzaju z mosiądzu,
bronzu, cynku i t. p.

Reparacye w zakres swój wchodzące
uskutecznią szybko, tanio i dokładnie.

LEON APPEL

LWÓW, PASAŻ HAUSMANA 3-5.

WYKONYWA:

SZYLDY, SZYBY TRAWIONE, MALOWANE
I WITRAŻE, WSZELKIEGO RODZAJU TA-
BLICE LANE Z CYNKU, MOSIĄDZU
I SZKLANNE. ROBOTY LAKIERNICZE
BUDOWLANE I GALANTERYJNE.

DOSTAWCA SZYB TRAWIONYCH DLA PAWILONU NAJ-
WYŻSZEGO DWORU C. K. KOLEI PAŃSTW. WE LWOWIE.

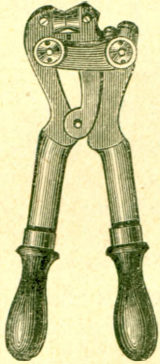
ODZNACZONY NA WIELU WYSTAWACH.
ZAPRZYSIĘŻONY RZECZOZNAWCA SĄDOW.

ANTONI HALSKI

HANDEL ŻELAZNY.

We Lwowie plac Maryacki l. 9.

KOMPLETNE URZĄDZENIA DO KUCHNI i DOMU.

Naczynia aluminiowe, najhygieniczniejsze, nierównane na wsi i w mieście. **Narzędzia gospodarcze**: **Kłótki** amerykańskie i krajowe, Maszynki do strzyżenia bydła Kor. 3-80 do koni Kor. 5.—, **Ocyfe H** stalowe, **Ufnale szwedzkie**, **Latarnie** naftowe, graniaste, nierównane Kor. 5-20. **Latarnie** powozowe od Kor. 10.—, **Dzwony metalowe** K^o Kor. 4-30. **Szatkowice tyrolskie**. **Wagi decymalne** **Drut kolczasty** cynkowany, gruby 100 mtr. Kor. 6.—. **Okucia do budowy**, do drzwi, okien, kuchni. **Kasy ogniotrwałe** od K 140.—. **Kasetki żelazne** od Kor. 7.—. **Meble żelazne**. Łóżka, łóżeczka, umywalnie. **Kłozety i bidety**. **Wyroby nożownicze**, znakomite angielskie Solingen i francuskie.

BANK ROLNICZY WE LWOWIE.

kupuje i sprzedaje wszelkie produkta rolne

dostarcza

z gwarancją za siłę kiełkowania pod kontrolą Stacji botan.-roln. we Lwowie

NASIONA

Koniczyny, lucerny, tymotkę, wolne od karnianki, trawy, buraki, kukurudzę, rośliny pastewne, oraz zboża jare i ozime; ☺ ☺

z gwarancją za minimalną zawartość składników pokarmowych

NAWOZY ☺
SZTUCZNE

Żuźle Thomasa, superfosfaty kostne, mineralne i amoniakalne, mączki kostne, specjalny nawoz pod kartofle, saletrę chilijską, kainit i t. d.; ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺ ☺

z pierwszorzędnych fabryk i tylko najnowszych systemów

MASZYNY
ROLNICZE

Pługi Eberhardowskie, siewniki do nawozów „Westfalia“, siewniki do zboża „Przyszłość“, maszyny żniwne, młocarnie i lokomobile, młynki, centryfugi i tryery, parowniki „Reforma“ i wszelkie inne maszyny rolnicze.

BANK MELIORACYJNY

Stowarzyszenie zarejestr. z ograniczoną poręką
we Lwowie ulica Trzeciego Maja liczba 21.

wykonywa wszelkie prace melioracyjne

jako to: zdjęcia terenu, wygotowanie projektów i kosztorysów na drenowanie pól, nawodnienia i odwodnienia łąk, budowę rowów, kanałów, szluz, dróg, szos, kolejek itp., oraz praktycznie przeprowadza powyższe prace.

FINANSOWANIE

uskutecznia się podług każdorazowej poszczególnej umowy, a mianowicie: za gotówkę, na spłaty w ratach w ciągu paru lat, lub zaciągnięcie pożyczki melioracyjnej, które to pożyczki Bank Melioracyjny na życzenie sam wyrabia czy to w Banku Krajowym, lub w Towarzystwie Kredytowym Ziemskim, czy w innych instytucjach kredytowych.

Bank melioracyjny wykonywa roboty na zasadzie przedłożonych mu planów gotowych.

TOWARZYSTWO WZAJEMNEGO KREDYTU

we Lwowie, ul. Teatralna 1. 1.

Rachunek żyrowy w Banku austro-węgierskim. — Rachunek pocztowej Kasy oszczędności we Wiedniu Nr. 69.313. — Telefon Nr. 575.

Przyjmuje wkładki na oszczędność i oprocentowuje takowe po 5%.

Przyjmuje wkładki krótkoterminowe na 4%

(z wypłatą bez wypowiedzenia)

Wydaje puszkę domowych kas oszczędności.

Podatek rentowy opłaca Towarzystwo samo.

Udziela pożyczek:

- na a) weksle i skrypta za poręką osób trzecich;
- b) hipotekę realności;
- c) pp. urzędnikom na zastaw pensyi;
- d) zastaw polie życiowych;
- e) udziela kredytów kaucyjnych.

- f) udziela kredytów budowlanych;
- g) reeskontuje kupieckie rymesy;
- h) drobnym przemysłowcom, reko-dzielnikom i handlarzom do spłaty w 50 ratach tygodniowych lub 12 miesięcznych na 5% od sta.

Przyjmuje ubezpieczenia na życie jako zastępstwo Twa wzaj. ubezp. w Krakowie.

Informacyi ustnych udziela w godzinach urzędowych od 9-tej do 2-giej, a na pisemne odpowiada odwrotnie. *DYREKCJA.*

Pierwsza krajowa fabryka
wyrobów z marmuru

B. KRÓLIK

Lwów, ul. Szwedzka 1. 3.
(obok kościoła św. Anny)
przy ul. Janowskiej.

Wykonuje marmury me-
blowe, okładania ścian
i posadzek, urządzenia
marmurowe dla

**aptek, kawiarni i sklepów
masarskich.**

Wanny marmurowe, tablice
firmowe i pamiątkowe. Pły-
ty marmurowe do okien,
schodów i t. p.

Lwów, ul. Szwedzka 1. 3.

Magazyn futer

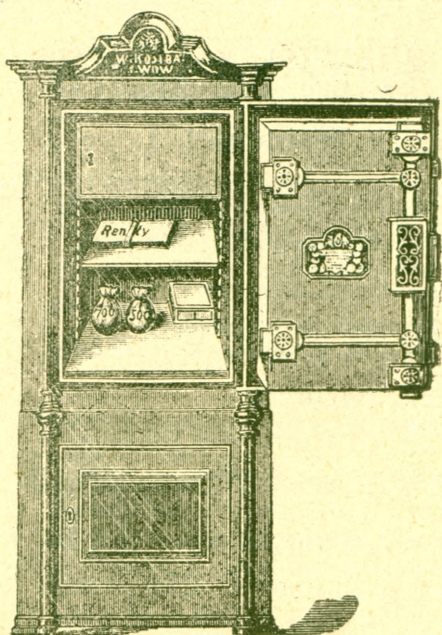
Juliana Olearczyka

we Lwowie, ul. Kopernika 1. 5.
(dawny lokal Józefa Schustera)

Poleca we wszystkich
rodzajach

Futra, garnitury,
czapki, wierzchy
do futer i t. p.

Przyjmuje futra do prze-
chowania na lato.

**Wojciech Kosiba -
i W. Chudzikowski**

zięc

**PIERWSZA KRAJOWA
FABRYKA
KAS OGNIOTRWAŁYCH**

WYROBÓW BUDOWLANYCH

WE LWOWIE

Dworzec - ul. na Błonie I. 22.

TELEFON Nr. 110.

Wynik próby ogniowej, przed-
sięwziętej w miesiącu styczniu
1906, wobec komisji rządowej
i rzeczoznawczej, uznany zo-
stał za znakomity.

RED STAR LINE

Linia czerwonej gwiazdy

przez wysokie c. k. Namiestnictwo kon-
cesjonowana

Wysyła ze Lwowa przez An-
twerpę wprost do Ameryki
północnej i Kanady.

Pierwszorządne parowce. — Po-
żywienie doborowe. — Ceny naj-
tańsze. — Sprzedaje karty okrę-
towe I, II i III klasy oraz bilety
kolei amerykańskich i kanadyj-
skich. — Objaśnienia darmo i
opłatnie. — Podróż trwa 7 i
pół dnia.

Agencja Red Star Line

Lwów, ul. Gródecka 89, II. p.
naprzeciw głównego dworca kolejowego.

**ALEKSANDER —
— BOJARSKI**

LWÓW,

ulica Piekarska I. 16.

Wykonywa wszelkie robo-
ty w zakresie lakiernictwa
wchodzące, również roboty
lakiernicze budowlane tak
we Lwowie jak i na pro-
winieci po cenach jak naj-
przystępniejszych, poleca
się łaskawym względem
P. T. Publiczności.

Mleczarnia Przeworska

we Lwowie

ul. Słowackiego l. 8, ul. Sienkiewicza l. 3.
ulica Polna liczba 25.

dostawia do mieszkań

mleko i śmietankę

w zamkniętych flaszках.

Pracownia artystyczno bronzownicza

we Lwowie, Rynek l. 9

Od wielu lat zaszczytnie znana, wykonuje wszelkie roboty kościelne i galanteryjne ze srebra, brązu, miedzi i innych metali jak: mostroje, kielichy, krzyże, kandelabry, pająki, lichtarze i t. p.

Odlewnia figur, tablic pomnikowych, wszelkie roboty artystyczne cyzelerskie jak: portrety, obrazy historyczne, ozdoby w srebrze i miedzi.

Zakład do galwanizowania t. j. obciągania złotem, srebrem, miedzią, mosiądzem i niklem tak nowych jak i starych zniszczonych przedmiotów.

po cenach bardzo niskich poleca się

Sz. Publiczności i Wmu Duchowieństwu

Wilhelm Sknurzył.

Magazyn towarów bławatnych i płócien
Stachiewicza i Abrysowskiego we Lwowie, Rynek 32.

Magazyn towarów bławatnych i płócien
STACHIEWICZA i ABRYROWSKIEGO
we Lwowie, Rynek 32

poleca :

Magazyn towarów bławatnych i płócien
Stachiewicza i Abrysowskiego we Lwowie, Rynek 32.

wielki wybór najmodniejszych materyj
wełnianych i jedwabnych

Szewioty i sukienka czarne i koloro-
we, jedwabie i Aksamity lyońskie, Kre-
tony, Perkale i Satyny francuskie,
Szale, Pledy, Chustki zimowe i letnie,
Kocyki do nakrywania łóżek - - - -

PŁOTNA i HOLENDERSKIE
RUMBURSKIE -
IRLANDZKIE - -

PERKALE — SZIFONY

BIELIZNĘ STOŁOWĄ

RĘCZNIKI I CHUSTKI DO NOSA

Próbki rozsyłamy na żądanie franko.

Magazyn towarów bławatnych i płócien
Stachiewicza i Abrysowskiego we Lwowie, Rynek 32.

Magazyn towarów bławatnych i płócien
Stachiewicza i Abrysowskiego we Lwowie, Rynek 32.

Jedyny rzeczywisty
importer herbaty!

Opakowanie nie liczy się.
Zamówienie z prowincyi
wysła się odwrot. pocztą

HANDEL HERBATY CHIŃSKIEJ
EDMUNDA RIEDLA

Lwów, ul. Teatralna 3, druga kamienica od placu
Maryackiego

poleca znakomitą
HERBATE

zbioru majowego bezpośrednio
z Chin sprowadzona, ciemno
naciągająca z wybornym sma-
kiem i aromatyczną wonią
1/2 kilo:

poleca najlepsze gatunki
KAWY

o smaku czystym i aromaty-
cznym, które rozsyła franko,
opłacone do każdej stacyi po-
cztowej 4³/₄ kilogr w wo-
reczku:

	Nr.	K.		K.	1/2 kg.
Congo czarna . . .	1	3-20	Z centr. Ameryki	13	1-30
Souchong czarna . .	2	4-	Jamaica	14	1-40
» » » » »			Mexico grub. ziarn.	15	1-60
» » » » »			Portorico	17	1-80
» » » » »	3	6-	Cuba grubo-ziarn.	18	1-92
Kaysow czarna . . .	4	8-	Ceylon zielona . . .	19	2-
Melange de Londres	5	8-	» ziel. przedn.	20	2-08
Pecco kwiat	6	6-	Ceylon ziel. grubo	21	2-16
» karawan.	7	8-	zia nista	21	2-16
» najprzed.	8	12-	Ceylon ziel. per-		
Gumpowder zielon.			lowa	21	2-16
perlowy	9	6-	Mocca arabska a-		
Gumpow ziel. perl.	10	8-	romatyczna	21	2-16
Wysiewki herbac. . .		2-60	Jawa złota	21	2-16
» z najlep. herb.		3-20			

Ceny herbaty oznacza się 1/2 kilo w paczkach po 1/2 1/4 1/8 k.

KAROL DOMICZEK

elektro-technik mechanik

we Lwowie ul. Sykstuska l. 23

ZAKŁAD ELEKTRO-MECHANICZNY

pędzony motorem elektrycznym, wykonywa telefony, dzwonki elektryczne, gromochrony, aparaty indukcyjne etc. etc.

WYŁĄCZNE ZASTĘPSTWO NA GALICYĘ I BUKOWINĘ

SPRZEDAŻY ROWERÓW

„ADLER“ marki cieszącej się światową sławą

oraz znakomitej marki Jana PUCHA w Gracu

Części składowe i przybory do rowerów tylko najlepszej jakości. —
Wzorowy warsztat dla naprawy, emaliowania i niklowania rowerów.

Cenniki ilustrowane gratis i franco.

Zaprzysiężony rzeczoznawca c. k. Sadu
krajowego we Lwowie

DYPLOM HONOROWY
Buczacz 1905

PIERWSZY KRAJOWY
ZAKŁAD BUDOWY
MŁYNÓW

FABRYKA MASZYN
I KAMIENI FRANCUSKICH

LEOPOLD
HERMANN

LWÓW, UL. GRODECKA L. 14A

Urządza i projektuje wedle nowoczesnych
wymagań BUDOWY NOWYCH. JAKO-
TEŻ REKONSTRUKCJE STARYCH
MŁYNÓW WSZELKICH SYSTEMÓW
z popędem maszyny parowych, motorów,
i turbin wodnych

PRZYJMUJE: dostawy kompletnych
urządzeń z pierwszorzędných krajowych
i zagranicznych fabryk dla gorzełń, bro-
warów, tartaków, fabryk krochmalu, syro-
pu kartoflanego, drożdży, cegieł parow-
wych; elektrycznego oświetlenia i prze-
niesienia siły, wodociągów i ogrzewań
centralnych

SKŁAD motorów i lokomobil do poru-
szania zapomocą gazu, benzyny, spiry-
tusu, ropy naftowej, nafty i pary, oraz
APARATY DO WYTWARZANIA GAZU
z antracytu i koksu. — KAS OGNIÓ-
TRWAŁYCH, sikawek, pomp i wszelkich
artykułów technicznych.

PIERWSZA I JEDYNA W KRAJU
FABRYKA KOPERT, PAPIERÓW LISTOWYCH
I INNYCH WYROBÓW Z PAPIERU
S. W. NIEMOJOWSKIEGO
WE LWOWIE

POLECA INSTYTUCYOM I URZĘDOM PAPIERY ORAZ
WSZELKIEGO RODZAJU WYROBY Z PAPIERU

PO NAJNIŻSZYCH CENACH.

OFERTY I WZORY ODWROTNIE PRZESYŁAM

JAKO REFERENCJE POWOŁUJĘ SIĘ NA „TOWARZ. WZAJEMNYCH UBEZP.” W KRAKOWIE KTÓREGO
OD POCZĄTKU ZAŁOŻENIA MEJ FABRYKI MAM ZASZCZYT BYĆ DOSTAWCĄ.

JEDENASZCIE NAJWYŻSZYCH ODZNACZEŃ NA WYSTAWACH KRAJOWYCH I ZAGRANICZNYCH.

C. K. UPRZ.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ

Austryacki FENIKS we Wiedniu

I. Riemergasse 2 (we własnym domu)

Reprezentacya Generalna we Lwowie
przy ulicy Kościuszki I. 8.

Wpłacony kapitał akcyjny, tudzież inne środki gwarancyjne Towarz. wynoszą około
KORON 10,000.000

TOWARZYSTWO UDZIELA UBEZPIECZEŃ :

- a) od szkód zrządzonych pożarem lub piorunem, eksplozyą, pary wodnej lub gazu, tudzież gaszeniem, zrywaniem i wypróźnianiem, na budynkach mieszkalnych i gospodarskich, fabrykach, maszynach, ruchomościach i urządzeniach wszelkiego rodzaju, składach towarów, żywym inventarzu, gospodarskich sprzętach i zapasach, ziemiopłodach w stodołach i stertach ;
- b) od szkód wskutek przypadkowego zbitcia szyb zwierciadlanych !
- c) od szkód na ziemiopłodach wyrządzonych gradem ;
- d) od szkód wyrządzonych przez włamanie, kradzież z miejsc zamkniętych lub otwartych.

Premie są niższe, korzyści zaś, jakie Towarzystwo udziela, znacznie wyższe, niż na tem polu praktykowane.

C. K. UPRZ. TOW. UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE

AUSTRYACKI FENIKS WE WIEDNIU

WPŁACONY KAPITAŁ 2.400.000 K

Rezerwa premii i szkód 30,000.000 K
Zabezpieczony kapitał 138,500.000 „
Wpływ premii 5,200.000 „

Towarzystwo udziela ubezpieczeń na życie człowieka we wszystkich przyjętych kombinacjach jako to: ==

ubezpieczenie na wypadek śmierci płatne natychmiast po śmierci ubezpieczonego tegoż spadkobiercy lub innym obdarowanym ;

ubezpieczenia na wypadek śmierci mieszane ubezpiecz., z uwolnieniem od plac. premii, a wgl z udzieleniem rocznej renty w razie nieudolności do zarobkowania ;

ubezpieczenia na dożywocie zapotrzebowania na starość, wywiązania dzieci, płatne samemu u-

bezpieczonemu po osiągnięciu oznaczonego wieku ;

ubezpieczenia rent dożywotnich, pensyj dla wdów, rent i wyposażenia dzieci po najtańszych premiach i po najprzystępniejszych warunkach, a zwłaszcza przy bezwzględnej ważności polic, również ubezpieczenia na wypadek wojny bez osobnej dopłaty, następnie wolności podróżowania i zatrzymywania się we wszystkich częściach i zmianie zawodu bez wszelkiej dopłaty premii.

REPREZENTACYE TOWARZYSTWA ZNAJDUJĄ SIĘ W NASTĘPUJĄCYCH MIASTACH :

Berno, Budapeszt, Czerniowce, Drezno, Genua, Grac, Innsbruck, Kraków, Kronstadt, Laibach, Linz, Lwów, Monachium, Praga, Paryż, Sarajewo, Strassburg, Tryest, Wiedeń i Zagrzeb. — Oprócz tego znajdują się we wszystkich miastach i znaczniejszych miejscowościach austrówęgierskiej monarchii, w Niemczech, Włoszech etc. **Agencye główne i powiatowe**, które udzielają chętnie informacji, bezpłatnie blankiety wniosków i prospekty i przyjmują zgłoszenia do ubezpieczenia.

AKCYJNY
BANK ZWIĄZKOWY

DLA

**Stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
WE LWOWIE**

UDZIELA POŻYCZKI NA SKRYPTA
I WEKSLE I PRZYJMUJE WKŁADKI
NA KSIĄŻECZKI ZA OPROCENTO-
WANIEM: _____

4⁰/₁₀ z krótszem wypowiedzeniem _____

_____ **4¹/₂⁰/₁₀ z dłuższem wypowiedzeniem**

WKŁADKI BĘDĄ PRZYJMOWANE I ZWROTY
USKUTECZNIANE CODZIENNIE, WYJĄWSZY
NIEDZIELE I ŚWIĘTA. W GODZINACH
URZĘDOWYCH: OD 9 RANO DO 1 PO-
POŁUDNIU.

※ ※ ※ ※

FILIA PRAGSKIEGO BANKU - - - - - KREDYTOWEGO

WE LWOWIE, ulica Karola Ludwika 29

(Nr. TELEFONU 937)

ZAKŁAD CENTRALNY: w PRADZE.

Filje: w KOLINIE i OŁOMŪNCU ==

Ekspozytura: w BRODACŃ.

Korzystne załatwienie wszelkich transakcyj bankowych i lokacyj kapitałów, kupno i sprzedaż papierów wartościowych. Przeprowadzenie wszelkich obrotów giełdowych na targach krajowych i zagranicznych. ==

Promesy, Losy (sprzedaż losów za wypłatą w rachunku bieżącym). Otwieranie kredytów i udzielanie zaliczek na podkład papierów wartościowych. Przyjmowanie w przechowanie i w zarząd papierów wartościowych. Ubezpieczenie losów i efektów od strat z powodu wylosowania. Wykupno płatnych kuponów i wylosowanych papierów wartościowych. Listy polecające i akredytywy na sezon podróży. Eskont, Inkasa i wypłaty w kraju i na miejsca zagraniczne. Wkładki pieniężne na książeczki wkładowe (podatek rentowy opłaca Bank) oprocentowuje ==

4¹/₂ 0⁰/₀

na asygnaty kasowe z wypowiedzeniem i w rachunku bieżącym wedle umowy. ==

ODDZIAŁ KOMERCYALNY

Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i budowli publicznych, kredyty na podatki i cła. Zaliczkowanie faktur towarowych. Kupno i sprzedaż w drodze komisyjnej towarów i zaliczkowanie tychże. ==

ROK ZAŁOŻENIA 1831

TELEFON Nr. 468.

CES. KROL. UPRZ. POWSZ. ASEKURACYA

ASSICURAZIONI GENERALI

W TRYEŚCIE

Generalna Agencja dla Galicyi i Bukowiny

WE LWOWIE, ul. Słowackiego 6

Fundusze gwarancyjne z końcem roku 1906	K. 292,979 592 76
Stan ubezpieczeń działu życiowego w. nosi .	K. 849,570,242.52
„ ubezpieczeń działu rentowego wynosi .	K. 1,666 993.87
Kwity premiove działu ogn. z końcem r. 1906	K. 103,743,787.95

ZAPŁACONE SZKODY:

w 1906 r. K. 33,594,118.55 zaś od zawiązania Towarzystwa. według corocznych urzędowych wykazów: K. 861,570,345.95

SZCZEGÓLNE KORZYŚCI

W dziale ubezpieczeń życiowych przynaję się ubezpieczonym, prócz innych korzyści, następujące koncesye:

Po **sześciomiesięcznem** trwaniu ubezpieczenia pozostaje **polica w mocy** niezmiennie, nawet w razie, gdyby ubezpieczony wskutek **pojedynku** stracił życie, również **samobójstwem** ubezpieczonego nie wpływa na **ważność policy** o ile takowa przez **trzy lata** była w mocy.

Po trzyletniem trwaniu ubezpieczenia **nie przepada polica** w razie zaprzestania wpłaty dalszych rat premiowych, lecz kapitał zabezpieczony **redukuje się** w miarę wpłaconych premij.

Pożyczki na police po trzyletniem trwaniu ubezpieczenia w wysokości przez Radę dyrekcyjną ustanowionej.

Natychmiastowa wypłata ubezpieczonej sumy, chociażby nawet wypadek ubezpieczeniem przewidziany zdarzył się wkrótce, albo zaraz po pierwszej opłacie premiowej.

Ubezpieczonym przynaję Towarzystwo jeszcze w przeciągu sześciu miesięcy **bez względu na stan zdrowia prawo reaktywowania** polie zgasłych, z powodu nieuiszczenia premij w terminie.

Towarzystwo przynaję **należącym do pospolitego ruszenia**, w razie ich powołania do czynnej służby, ważność zabezpieczenia w pełnej kwocie **bez dopłaty** jakiegokolwiek premij.

Ubezpieczenie pozostaje w mocy za dopłatą malej nadwyżki do premij **w czasie wojny** dla należących do czynnej armii lub obrony krajowej.

Zezwala się na opłatę rocznych premij także w ratach półrocznych, względnie kwartalnych, do premij 20% za raty półroczne, 30% za raty kwartalne.

Natomiast **nie ściga Towarzystwo rat** o ile ich ewentualnie zabraknie **do uzupełnienia premij rocznej** ubezpieczonego **wśród roku** ubezpieczenia.

Ponadto przynaję Towarzystwo swym ubezpieczonym **zwolnienie od opłaty premij** bez zaliczenia jakiegokolwiek nadwyżki **na wypadek kalectwa**, jeżeli zawodowe zajęcie ubezpieczonego nie jest połączone z nadzwyczajnem niebezpieczeństwem i o ile termin płatności ubezpieczonego kapitału nie sięga po za 60-ty rok życia zabezpieczonej osoby.

Do zawierania

ubezpieczeń życiowych, posagowych, na
renty, ludowych i dla dzieci pod nader ko-
rzystnymi warunkami i niskimi premiami

— nadaje się najbardziej —

„ALLIANZ“

AKCYJNE TOWARZ. UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE I RENTY.

Fundusze gwarancyjne po dzień 31. grudnia 1906 r. K.
11,013.456'42. Stan ubezpieczeń po dzień 31. grudnia
1906 r. 283.342 osób z kapitałem około K. 89,000.000.
Ogólnie wypłacona kwota od założenia Towarzystwa
około K. 8,000.000.

Prospekta, taryfy rozsyła, tudzież bliższych informacji udziela

„ALLIANZ“

AKCYJNE TOWARZ. UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE I RENTY.

FILIA DLA GALICYI I BUKOWINY

== LWÓW, pl. Bernardyński l. 2 a. ==

Szczególniejszej uwadze polecamy kombinacje ubezpieczeń połączo-
ne z prawem poboru renty tudzież ubezpieczenia z rocznym o 3%
(do 87%) wzrastającym zagwarantowanym opustem odsetkowym.

Zdolni i ruchliwi agenci zostaną przyjęci.

FILIA

c. k. uprzyw. austriackiego

**Zakładu kredytowego
dla handlu i przemysłu
we Lwowie, ul. Kościuszki 1. 7.**

przyjmuje gotówkę na rachunek bieżący i książeczki wkladkowe, celem oprocentowania bez potrącenia podatku rentowego.

Przyjmuje w przechowanie i administrację papiery wartościowe i udziela na nie zaliczki w rachunku bieżącym.

Kupuje i sprzedaje efekty krajowe i zagraniczne oraz eskontuje weksle i dewizy pod korzystnymi warunkami.

Wydaje przekazy i akredytywy na wszystkie miasta; udziela poręki na kredyt podatkowy.

GALICYJSKA
KASA ZALICZKOWA

we Lwowie, ul. Hetmańska 1. 12.

Stowarzyszenie zarejstr. z ograniczoną poręką

udziela

Pożyczki na weksle
== i skrypta ==

i przyjmuje

Wkładki oszczędności

oprocentowując je

- po 4% procent od sta rocznie. -

AGENCYA

Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń

W KRAKOWIE

(W DZIALE UBEZPIECZEN NA ŻYCIE).

Długoletnia praktyka za granicą, gdzie pracowa-
łem w najpierwszorządniejszych firmach, dała
mi sposobność poznać najlepsze i najtańsze źródła —
dlatego też

CENY NAJNIŻSZE.

Na każdy sezon najświeższe nowości w największym
wyborze, które osobiście zakupuję kilka razy w roku
za granicą:

W WIEDNIU — PARYŻU etc.

NOWO OTWORZONY

Magazyn

specjalnych nowości galanteryjnych

POD FIRMA

Stanisław Tkacz

We Łwowie, ul. Hetmańska 10 (Bank zaliczkowy)

poleca wyroby brązowe, skórzane, z drzewa, artykuły
do podróży i polowania, parasolki, laski, perfumerye etc.

ZAMÓWIENIA Z PROWINCY ZAŁATWIAM
ODWROTNĄ POCZTĄ.

**Największy wybór stosownych podarunków
na Gwiazdkę i Nowy Rok!**

**PODARUNKI ŚLUBNE I INNE OKOLICZNO-
ŚCIOWE PODARUNKI.**

Z NIEZWYKŁYM KOMFORTEM
NOWO OTWORZONA ———

CUKIERNIA
WŁADYSŁAWA - - -
SURMACZEWSKIEGO

WE LWOWIE

ulica Jagiellońska 1. 15.

poleca się łaskawym względom Sza-
nownej P. C. Publiczności. ———

Artykuły gospodarcze i dla potrzeb domowych.

SKŁAD FABRYCZNY

Farb, lakierów, pokostow, chemikalii

MATERIAŁÓW TECHNICZNYCH I BUDOWLAN-
NYCH, ARTYKUŁÓW GUMOWYCH, TECHNI-
CZNYCH I CHIRURGICZNYCH

WĘŻY GUMOWYCH I PARCIANYCH

POLECA

ALFRED BEACOCK

WE LWOWIE, HETMAŃSKA 4.

PASY I OLIWY. DO MASZYN, WĘŻE GUMOWE
I PARCIANE, LINOLEUM, LATARNIE GOSPO-
DARSKIE, WSZELKIE WYROBY SZCZOTKAR-
SKIE, PERFUMERYA W WIELKIM WYBORZE

FARBY ARTYSTYCZNE

I WSZELKIE PRZYBORY DO TYCHŻE

MYDEŁKA TOALETOWE I ZWYCZAJNE, SMAROWIDŁA
DO OSI. — PYROLINA, GĄBKI, WODA KOLONSKA. —
LAWN-TENNIS itp.

PRYZRĄDY GIMNASTYCZNE POKOJOWE.

CENNIKI NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE I OPLĄCONE.

Rogóżki — Ceraty — Kregle — Krokiety.

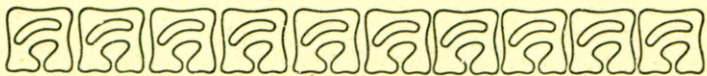
MAGAZYN MATERIJ NA MEBLE,
FIRANEK DO OKIEN, PORTYER,
DYWANÓW, CHODNIKÓW - - - -

MAGAZYN DEKORACJI POKOJO-
WYCH — KAPY NA ŁÓŻKA, ORAZ
SERWETY NA STOŁY - - - - -

W. PRIMUS & S. IGLICKI

LWÓW, Jagiellońska 12.

MEBLE DO SALONÓW, JADALNI,
SYPIALNI, ORAZ MĘSKICH POKO-
JÓW. — TAPETY W NAJWIĘKSZYM
WYBORZE. — WŁASNA PRACO-
WNIA TAPICERSKA I STOLARSKA

JAN LEWIŃSKI

koncesyonowany budowniczy
WE LWOWIE — ulica Krzyżowa 1. 42.

POLECA:

KAFLOWE PIECE i KOMINKI
kolorowe i białe różnych stylów

KUCHNIE i WANNY KĄPIELOWE
Terakota i majolika budowlana

DACHÓWKI (karpiówki)
glazurowane

CEGLY SZAMOTOWE
lepsze od zagranicznych z fabryki
hr. Potockich w Krzeszowicach

Płytki glazurowane na ścia-
ny własnego wyrobu

Płytki szamotowe na posadzki

Podłogi sosnowe maszynowe
heblowane na pióro i wpust $\frac{3}{4}$
 $1\frac{1}{2}$ cala grube

Listwy drewniane profilowane

ŚCIANKI GIPSOWE
własnego wyrobu

MATERIAŁY BUDOWLANE
kamień łamany i ciosowy,
stopnie, płyty balkonowe,
płyty na chodniki i podwó-
rza

Papa dachowa

„DURESKO“

Cement i wapno hydrauliczne

GIPS

prażony własny patentowany

NA SPRZEDAŻ

parcele pod wille i kamienice
**na Kastelówce i ulicy
Kurkowej I. 37.**

ADRES DLA TELEGRAMÓW : LEWIŃSKI, LWÓW

TELEFON Nr. 199

Konto żyrowe w austro-węgierskim Banku we Lwowie

Konto pocztowej kasy oszczędności Nr. 37.615

CUKIERNIA
KAZIMIERZ
SOTSCHEK

LWÓW, PLAC MARYACKI L. 5.

(HOTEL FRANCUSKI)

OTWARTA OD 7-ej RANO DO 12-ej W NOCY.

C. K. UPRZ.

TOWARZYSTWO UBEZPIECZEN

Riunione Adriatica - - - - - di Sicurta w Tryeście

założone w roku 1838, a od roku 1841 operujące
w Galicyi i na Bukowinie

PRZYJMUJE

- I. **Ubezpieczenia na życie** pod najkorzystniejszymi warunkami i najniższą premią w rozmaitych kombinacjach.
- II. **Ubezpieczenia** budynków, ruchomości, zapasów, ziemio-
płodów i t. d., **od szkód**, wyrządzonych przez pożar,
piorun i eksplozycje.
- III. **Ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem.**

Fundusze gwarancyjne zwyż 111,000.000 Koron.
Zapłacone szkody od założenia Towarzystwa
zwyż 588,000.000.

- IV. **Ubezpieczenia ziemio-
płodów od gradobicia**
na rachunek Towarzystwa dla ubezpieczenia gradowego
i reasekuracyjnego »Meridionale« w Tryeście

przyjmuje GENERALNA AGENCYA

C. k. uprz. Riunione Adriatica di Sicurta
we Lwowie, plac św. Ducha 3.

Wydawnictwo księgarni H. ALTENBERGA we Lwowie.

ARTUR GROTTGER

CZTERY CYKLE:

Serya I. WARSZAWA

ALBUM Z SIEDMIU KARTONÓW

I. Żydzi. II. Trzy stany. III. Błogosławieństwo. IV. Pierwsza ofiara.
V. Wdowa. VI. Lud w kościele. VII. Zamknięcie kościołów.

Cena „Warszawy“ w pięknej okładce z grubego kartonu
koron 3.—.

Serya II. POLONIA

ALBUM Z DZIESIĘCIU KARTONÓW.

I. Karta tytułowa. II. Pobór. III. Kucie kos. IV. Bitwa.
V. Schronisko. VI. Obrona dworu. VII. Po odejściu wroga.
VIII. Na pobojuwisku. IX. Żałoba.

Cena „Polonii“ w pięknej okładce z grubego kartonu koron 4.—.

Serya III. LITUANIA

ALBUM Z SZEŚCIU KARTONÓW.

I. Puszcza. II. Znak. III. Przysięga. IV. Bój. V. Duch.
VI. Widzenie.

Cena „Lituanii“ w pięknej okładce z grubego kartonu koron 5.—.

Serya IV. WOJNA

ALBUM Z DWUNASTU KARTONÓW.

I. Allegorya wojny. II. Pójdź ze mną przez padół płaczu.
III. Kometa. IV. Losowanie rekrutów. V. Pożegnanie. VI. Pożoga.
VII. Głód. VIII. Zdrada i kara. IX. Ludzie czy szakale. X. Już
tylko niedza. XI. Świętokradztwo. XII. Ludzkości, ty rodzice Kaina
Cena „Wojny“ w pięknej okładce z grubego kartonu koron 5.—.

CENA WSZYSTKICH CZTERECH ALBUMÓW KOR. 15.—.

W OZDOBNEJ I TRWAŁEJ TECE KOR. 18.—.

KAŻDY CYKL JEST OSOBNO DO NABYCIA.

UZNANE ZA NAJLEPSZE

TUTKI=

„PRIMUS“

z. najprzejdniejszej
bibułki francuskiej

ABADIE

WSZĘDZIE DO NABYCIA

FABRYKA

WE LWOWIE, ULICA MICKIEWICZA L. 2

Rok założenia 1860

JAN TKACZ I SYN

Zakład art. tapicersko-dekoracyjny

Śwów, ul. Kopernika 1. 18

wykonywa wszelkie roboty w zakresie tapicerski wchodzące, jakoteż zupełne urządzenia pomieszczeń, pałaców i dworów podług najnowszych wzorów.

Poleca swój nowo założony Magazyn który urządzony jest z najnowszych i fantastycznych mebli i wszelkich dekoracyj w najnowszych stylach.

ADOLF SILBERSTEIN optyk i mechanik
WE LWOWIE

przy ul. Karola Ludwika 1. 9. (róg ul. Sykstuskiej).

Największy wybór po najtańszych cenach: Okularów, cwiekierów, lornetek ręcznych, sztucznych oczy ludzkich, lornetek teatralnych, binokli wojskowych, dalekowiedzów, barometrów metalowych i rtęciowych, cieplomierzy, Alkoholometry, Sacharometry, Areometry, Wagi dla gorzeli do oznaczenia zawartości skrobi w kartoflach Latarnie magiczne, modele parowych i elektrycznych motorów, mikroskopij, szkła powiększające (topy), zwierciadła zwiększające, kompas, zegary słoneczne, manometry i armatury do kotłów parowych, rurki do wodowskazów.

Największy skład! Instrumenta niwelacyjne, st. liki pomiarowe, barometry do oznaczenia wysokości, astrolabia, cyrkle kompletne czyli reiszeigi, libelle, taśmy miernicze, całówki, pion, rozmaite maszyny indukcyjne z prądem stałym i przerywanym, rozmaite baterje elektryczne. Dzwonki elektryczne dla mieszkań i domów, jakoteż urządzenia telefoniczne wykonuje pod gwarancją w miejscu i na prowincyi. — Naprawy przyrządów optycznych, mechanicznych i elektrycznych dzwonek, wykonuje tanio i sumiennie. — Instrumenta miernicze sprzedaje podług ceników Starkego i Kammerera, Neuhöfera i Syna, Rosta, Braci Fromme, nie doliczając za transport s opakowanie.

TOWARZYSTWO TKACZY

pod wezwaniem św. Sylwestra

W KORCZYNI (ad Krosno)

Stowarzyszenie zarej. z ograniczoną poręką

poleca

wykonywane przez swych członków i w kraj. Szkole tkackiej wszelkie wyroby w zakresie „tkactwa“ wchodzące wyłącznie krajowe, ceny przystępne!

Telefon Nr. 1008.

Wpłacony kapitał akc. K. 10,000,000.—.

CENTRALNY BANK

CZEŚKICH KAS OSZCZĘDNOŚCI

(Ustředni banka českých spořitelén)

EILIA we LWOWIE (przy ulicy Sykstuskiej l. 15)

uprawia wszelkie transakcye bankowe, zwłaszcza zas :

ESKONT WEKSLI portfelowych zakładów pieniężnych. Pożyczki komunalne gminom i powiatom. — Finansowanie przedsiębiorstw budowy rządowych i publicznych. — Udzielanie pożyczek na papiery wartościowe.

UDZIELANIE WADYÓW I KAUCYI.

PRZYJMOWANIE WKŁADEK NA KSIĄŻECZKI, jakoteż na RACHUNEK BIEŻĄCY.

Inkaso kuponów i wylosowanych walorów, oraz wymianę tych ostatnich. — Kupno i sprzedaż papierów wartościowych.

Wszelkimi objaśnieniami odwrotnie służy

DYREKCJA.

Założona w roku 1877

L. J. Malewski

we Lwowie, ulica
Ormiańska l. 12.

poleca

wyrabiane w swej fabryce

KORKI

do beczek i butelek

w lepszej jakości od zagranicznych, jakoteż drzewo korkowe, koła do mienienia jagieł, oraz podszwy i koreczki damskie.

Założona w roku 1877

Pierwsza krajowa fabryka korków katalońskich.

Pierwsza krajowa fabryka korków katalońskich.

Specyalnie roztwiera

KASY OGNIOTRWAŁE

naprawia i dorabia
KLUCZE do tychże

ALEKSANDER

WEICH

Pracownia wyrobów
ślusarskich i wyrób
rozmaitych WAG - -

ul. Kościuszki l. 6.

Kocyki na łóżka. =====
Koce na konie i wózki. ==
Kołdry watowane. =====
Chustki i pledy wełniane. =
Bielizna wełniana Dr. Jägera.
Bieliznę męską. =====
Płótna wszelkiego rodzaju.
Szifony i szirtingi B. Schrolla.
Ręczniki, chustki do nosa.
Prześcieradła gotowe =====

poleca najtaniej w wielkim wyborze

Magazyn

F. KNAUER i SYN

WE LWOWIE

plac Kapitulny 1. 2.

Zlecenia z prowincyi załatwia się odwrotną
pocztą.

WSZELKIE URZĄDZENIA ELEKTRYCZNE

wykonywa firma

Sokolnicki & Wiśniewski

**Fabryka elektrotechniczna
- i Zakład instalacyjny -
LWÓW**

Fabryka i biuro centralne:
ulica na Błonie 38.

BIURA INSTALACYJNE:
LWÓW, Akademicka 16.
KRAKÓW, pałac Spiski.

Adres telegr.: **GROM — LWÓW**
Telefon Nr. 919 i 665.

WYRÓB GROMOCHRONÓW

najlepszej konstrukcji —
specjalnie dla kopalń nafty

**DOSTAWA ———
PRZEWODNIKÓW**

Specjalność!
Przewodniki ogniotrwałe w izolacji
miniowej i asbestowej.

Największe składy artykułów elektrotechnicznych.

Dom Bankowy i Kantor Wymiany

ROHATYN i ULAM

Lwów, Sykstuska 8.

Wydawnictwo gazety losowań

„KOTWICA“

Telefon Nr. 367.

Kupno i sprzedaż efektów i monet krajowych i zagranicznych po kursie dziennym. Korzystne załatwianie wszelkich interesów bankowych.

Bezinteresowna rewizya losów i kuponów.

W sprawach losów prosimy skorzystać z naszych usług. Sprzedajemy losy za gotówkę podług kursu dziennego i **na spłaty miesięczne z natychmiastowem prawem gry.** — Losy gdziekolwiek zastawione wykupujemy i odprzedajemy je na raty.

Zlecenia z prowincyi skutecznie się odwrotną pocztą nie doliczając prowizyi.

Listy i przesyłki uprasza się adresować:

Dom Bankowy

Rohatyn i Ulam

Lwów, Sykstuska 8.

Cz 21520/17
1908

Fabryka i Główny magazyn broni

pod firmą

ALFRED DZIKOWSKI

c. k. nadworny dostawca Cwów, Karola Ludwika 1.
poleca broń myśliwska najlepszej jakości oraz wszelkie
przybory myśliwskie.

Oryginalne Browningi

po cenach fabrycznych.

Główny Skład Wyrobów Masarskich
i Delikatesów

JÓZEFA JANKOWSKIEGO

we LWOWIE, ul. HALICKA I. 10.
FABRYKA: ul. Lyczakowska I. 88.

poleca:

Szynki wędzone, gotowane i w peshorze, poledwiec wędzone,
piaczone i westfalackie, ozory, salami w różnych gatunkach.
Wszelkie gatunki kiełbas suchych, siekanych, krajanych i do
gotowania, rolady i delikatesy, wędzonka, smalec, słonina
wędzona i paprykowane.

Parowa fabryka czekolady, cukrów i herbatników

Dr. Jan Rucker i Sp.

WE LWOWIE

Poleca Czekoladki, Pannadki, Karmelki, Herbatniki, Biszkopty, Czekoladki
do gotowania, Czekoladę smietankową, Mocz „Napellifaine” i t. p.

